

SĂ IEI VIAȚA DE COARNE ȘI SĂ CÂȘTIGI

**Uersuri uitate din Marele Război
Cântece și doine cătănești**

MARIUS BOROMIZ
COORDONATOR LUCRARE

SĂ IEI VIAȚA DE COARNE ȘI SĂ CÂȘTIGI

VOLUMUL I

VERSURI UITATE DIN MARELE RĂZBOI.
CÂNTECE ȘI DOINE CĂTĂNEȘTI

Foaie verde rămuriște
Noi, elevii din Săliște
Am transcris cu drag și spor
Versuri din război, de dor,
Cântece de cătănie
Pentru Marea Românie,
Poezii religioase
Ce ne-aduc multe foloase.
Domnul fie lăudat
Pentru cartea ce-am gătat.

Săliște, 13 august 2020

**Ruxandra Nicorescu,
absolventă a clasei a VI-a**

**MARIUS BOROMIZ
COORDONATOR LUCRARE**

SĂ IEI VIAȚA DE COARNE ȘI SĂ CÂȘTIGI

VOLUMUL I

**VERSURI UITATE DIN MARELE RĂZBOI.
CÂNTECE ȘI DOINE CĂTĂNEȘTI**

**EDITURA ARMANIS
SIBIU, 2020**

Volum finanțat de Consiliul Județean Sibiu
prin Programul acțiunilor pentru cultură și
dezvoltarea comunității locale în județul Sibiu în anul
2020 care se finanțează din bugetul local al județului
Sibiu - Proiecte culturale tip A2 – public.

PREFAȚATOR: Mircea Gheorghe ABRUDAN
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI: Marius BOROMIZ
EDITOR: Marius BOROMIZ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Să iei viața de coarne și să câștigi / coord.: Marius Boromiz. - Sibiu :

Editura Armanis, 2020

2 vol.

ISBN 978-606-069-011-5

Vol. 1 : Versuri uitate din Marele Război : cântece și doine cătănești. –
2020. - Conține bibliografie. - ISBN 978-606-069-012-2

I. Boromiz, Marius (coord.)

821.135.1

© 2020 Consiliul Județean Sibiu, Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu și autorii.

Toate drepturile aparțin Consiliului Județean Sibiu, Bibliotecii Județene ASTRA Sibiu și autorilor. Reproducerea integrală sau parțială a conținutului acestei lucrări este posibilă cu acordul prealabil scris al Consiliului Județean Sibiu, al Bibliotecii Județene ASTRA Sibiu și al autorilor.

COORDONATOR: Marius BOROMIZ

**PROFESORI ÎNDRUMĂTORI:
Radu BĂJA și Elena Julieta NICORESCU**

**AUTORI:
Ștefan NICORESCU
Ruxandra NICORESCU
Paula Alexandra HANZU
George CUNȚAN
Anda GROOT KOERKAMP
Răzvan Ilie ILIEȘ DĂDĂRLAT
Milena Maria RADU
Alexandru COARFĂ
Andrei Ioan BOROMIZ
Paula Ioana GĂȚĂ
Gabriel Cătălin LUCOI
Livia Elena FLOREA
Viviana Camelia FETELEA
Denisa Iuliana OPRÎȘOR
Denisa Maria BĂILĂ**

COLABORATOR: Gheorghe RANCU BODROG

**DTP:
Marius BOROMIZ, Radu BĂJA
Elena Julieta NICORESCU și Ștefan NICORESCU**

**COPERTA 1: Realizator Ștefan Nicorescu folosind sursa:
[https://ro.pinterest.com/pin/597501075548805864/feedback/
?invite_code=2abc0577e3fe4c90a8a7794abd213434&sender
_id=597923425436113632](https://ro.pinterest.com/pin/597501075548805864/feedback/?invite_code=2abc0577e3fe4c90a8a7794abd213434&sender_id=597923425436113632)**

**COPERTA 4: Caricaturi provenind din Fondul personal
August von Spiess aflat la Serviciul Județean al Arhivelor
Naționale ale României Sibiu.**

SCANARE: Malvina SABĂU

3 mai 1915

„Suvenire după 9 luni de zile în Resbelul Mondial Gh. I. Todea”
(facebook.com/Cărți-Postale-Militare)

Cuvânt înainte

Centenarul Primului Război Mondial a prilejuit la nivel european și mondial o revenire a evenimentului în atenția istoriografiei și a marelui public. Începând cu anul 2012 au apărut sute și mii de cărți, studii, articole și volume colective care au relansat tema primei conflagrații mondiale discutându-o din perspective multiple.

Nici istoricii, literații și oamenii de cultură români nu s-au lăsat mai prejos, producția bibliografică din ultimii ani dovedind cu prisosință că spațiul cultural și istoriografic românesc este bine conectat la cel european și mondial. Desigur, în cazul nostru Marele Război continuă să fie perceput, mai ales la nivelul publicului larg, prin perspectiva sfârșitului lui, care pentru noi românii a însemnat întregirea neamului și fondarea României Mari, reprezentând înfăptuirea aceluși „vis neîmplinit, copil al suferinței, de-a cărui dor au adormit și moșii și părinții”, cum sugestiv a scris poetul pătimirii noastre din Rășinari.

Spre deosebire de lucrările apărute în deceniile precedente, istoriografia noastră contemporană a părăsit zona de discuție focalizată cu precădere asupra istoriei evenimentiale, politice, diplomatice și militare a conflagrației, concentrându-se cu deosebire

asupra istoriei culturale a războiului, a impactului acestuia asupra vieții umane, a demografiei, a religiozității, a frontului intern, a memorialisticii războiului ș.a.m.d. Toate aceste abordări ne ajută pe noi cei de astăzi să înțelegem mai bine, mai profund, mai adânc ce au însemnat acei teribili patru ani pentru strămoșii noștri, cum au trecut ei de la stări de entuziasm la stări de spaimă, frică și angoasă, ce au făcut pentru a le depăși și a merge mai departe, cum și ce sentimente i-au încercat atât pe front, cât și în spatele acestuia, ce i-a determinat să lupte și să se jertfească pentru împărat, pentru neam și pentru patrie. În acest sens, se poate observa că mai ales memorialistica, cu toate scrierile - jurnale, memorii, amintiri - încadrabile genului, s-a bucurat de atenția sporită a cercetătorilor, editorilor și cititorilor.

Identificarea, adunarea și publicarea unui corpus memorialistic românesc al Marelui Război, provenind din pana păturilor largi ale populației, rămâne un deziderat al istoriografiei noastre, cu toate că pași importanți au fost făcuți în acest sens de diverși cercetători, lucrarea cea mai amplă fiind realizată de răposații istorici ai modernității românești, Valeriu Leu și Nicolae Bocșan, care au publicat trei volume consistente în care restituie memorialistica bănățeană a Marelui Război.

Fără să-și fi propus, harnicul profesor Marius Boromiz, directorul Liceului Tehnologic „Ioan

Lupaș” din Săliște, prin proiectul demarat alături de colegii și elevii săi din Mărginimea Sibiului și materializat în aceste două volume consistente, se înscrie foarte bine în trendul istoriografic actual al istoriei culturale a Marelui Război, pășind curajos pe urmele unor istorici consacrați.

Culegerea, transcrierea și editarea creațiilor populare ale țaranului român din Transilvania și Banat în forma unui corpus unitar, care cuprinde în două volume sute de cântece, poezii și doine cătănești, reprezentând mii de versuri uitate din timpul Marelui Război, este fără-ndoială un proiect istoriografic, cultural și de suflet al coordonatorului și al colaboratorilor săi prin care este restituită o filă importantă din zbuciumul vieții trecute a străbunicilor noștri. Dincolo de marea istorie evenimentială, pe care majoritatea dintre noi o cunoaștem, aceste volume ne oferă acum posibilitatea de a pătrunde în mica și intima istorie a celor mulți și anonimi, versurile lor simple, dar adânci și pătrunzătoare dându-ne șansa de a asculta sunetele duioase și patetice generate de sufletele miilor de soldați ardeleni și bănățeni care au luptat „ziua și noaptea/ tot alături cu moartea/ Pentru neam, pentru ’mparat,/ Pentru neamul nost de-acasă,/ Și pentru a-i noștri copii”, pe fronturile Marelui Război din Galiția, Italia și Serbia, unde unora dintre ei le-au și rămas oasele pentru totdeauna. Această partitură folclorică,

plămădită în acordurile muzicale ale doinei tradiționale românești, este întregită de creațiile populare ale familiilor lor de acasă, ale părinților și soțiilor, dar și ale copiilor lor care le-au dus dorul și i-au dat glas prin vers, jale și rugăciune, cum a fost și cazul unui băiat, în vârstă de 11 ani, dintr-o localitate bănățeană care se ruga așa: „Doamne pune pace ’n țară/ Ca să vină tata iară,/ Să-și lucre lucru acasă/ Copilașii să-și grijască”.

Fără-ndoială meritul principal al lucrării de față este de a fi strâns între coperțile ei diversele mărturii versificate ale combatanților și familiilor acestora din vremea Marelui Război, scoțându-le la lumină din arhive, periodice de epocă, broșuri și volume peste care se așternuse de mult timp colbul și uitarea. Numeroasele fotografii din epocă care ilustrează textele îi oferă cititorului o și mai bună imagine a Primului Război Mondial, familiarizându-l cu actorii unei epoci care a schimbat harta politică a Europei și a lumii întregi. Editorii vin în întâmpinarea marelui public pasionat de istorie și folclor, dar fac un serviciu important și specialiștilor, istorici și etnologi, cărora le pun la dispoziție, în două volume ample, aceste izvoare populare din vremea Marelui Război.

În al doilea rând, trebuie apreciată pasiunea și munca care se ascund în spatele acestui demers editorial, inițiat de profesorul de istorie Marius Boromiz și dus la bun sfârșit printr-o frumoasă și

fructuoasă colaborare între profesorii și elevii Liceului „Ioan Lupaș” din Săliște. Rezultatul muncii lor ne dovedește încă o dată că școala românească nu este într-o eternă derivă, cum țin mereu unii să ne reamintească, ci prin asemenea cadre didactice capabile să mobilizeze elevii silitori, liceul săliștean face cinste mediului școlar preuniversitar din județul Sibiu, onorându-și istoria și cultivând tradiția cărturărească moștenită de la înaintași.

Apărut într-un an dificil, bântuit de o pandemie care a declanșat multe spaime și a determinat o diminuare vizibilă a activităților didactice și academice, volumul sugestiv intitulat „Să iei viața de coarne și să câștigi” devine o dovadă limpede că a existat viață culturală și muncă de cercetare și în timpul epidemiei de covid 19, conținutul volumului arătându-ne tuturor că omenirea a trecut și prin vremuri mai grele, pe care a reușit să le depășească, ceea ce trebuie să ne însuflețească speranța în viitor.

Cluj-Napoca

CS III Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

2 septembrie 2020

Notă asupra ediției

După șase luni de muncă, am încercat și sperăm că am reușit să scoatem la lumină și în același timp să facem o radiografie a ceea ce a însemnat Marele Război pentru românii ardeleni și banățeni, aflați sub stăpânirea austro-ungară, în timpul conflagrației.

Pentru aceasta am ales ca mijloc creații literare din perioada respectivă.

Doinele, cântecele și poeziile cuprinse în primul volum reprezintă mărturii ale celor care au luptat pe fronturile Marelui Război (fie cel balcanic, fie cel de est, fie din Italia, fie cel românesc sau mărturii ale războiului din anul 1919 contra bolșevicilor maghiari ai lui Bela Kun, de asemenea poezii trimise din spital sau care exprimă jalea celor de acasă, dar și creații ale elevilor, copii, frați sau surori ale combatanților.

În volumul al doilea avem adunate creații populare sau culte ale celor care au trăit războiul și ororile sale, departe de front, acasă.

Aceste „versuri uitate” le-am descoperit, în marea lor majoritate, în publicațiile românilor ardeleni și bănățeni, ortodocși și greco-catolici deopotrivă, apărute în timpul sângeroaselor confruntări, la Sibiu (Foaia Poporului, Telegraful Român, Gazeta Poporului, Calendarul Asociațiunii), Brașov (Gazeta Transilvaniei, Glasul Ardealului),

Arad (Românul, Biserica și Școala), Blaj (Unirea, Unirea Poporului), Lugoj (Drapelul) sau Caransebeș (Calendarul Românului) cât și în anumite culegeri de doine și poezii, culese în anii conflagrației de anumite elite care au avut inspirația de a le aduna într-un singur loc.

Creațiile literare cuprinse în cele două volume au fost transcrise fidel, respectându-se ortografia și limbajul perioadei în care au fost create, reflectând totodată gândurile și trăirile personale ale autorilor în momentul plămuirii acestora.

Misiunea de cercetare ne-a fost facilitată de faptul că am beneficiat de digitalizarea periodicelor de către Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu, Biblioteca Centrală Universitară Cluj-Napoca și Biblioteca Județeană Arad sau a fotografiilor, de către Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu și de către Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Sibiu.

Menționăm că o parte a fotografiilor ce însoțesc versurile au fost preluate, cu menționarea sursei, din mediul online.

Realizarea celor două volume de versuri din timpul Primului Război Mondial au putut fi publicate datorită finanțării Proiectului „CultId” de către Consiliul Județean Sibiu prin Programul acțiunilor pentru cultură și dezvoltarea comunității locale în județul Sibiu în anul 2020 care se finanțează din

bugetul local al județului Sibiu - Proiecte culturale tip A2 - public.

La realizare celor două volume au contribuit un număr de 15 elevi ai școlii noastre, din cadrul Cercului de Istorie: Ștefan Nicorescu, Ruxandra Nicorescu, Paula Alexandra Hanzu, George Cunțan, Anda Groot Koerkamp, Răzvan Ilie Ilieș Dădârlat, Milena Maria Radu, Alexandru Coarfă, Andrei Ioan Boromiz, Paula Ioana Gâță, Gabriel Cătălin Lucoi, Livia Elena Florea, Viviana Camelia Fetelea, Denisa Iuliana Oprișor și Denisa Maria Băilă, cel mai mic dintre ei fiind în clasa a IV-a iar cel mai mare în clasa a X-a.

Dorim să adresăm mulțumiri tuturor celor ce au sprijinit realizarea și tipărirea acestor două volume, mai ales că acestea s-au realizat în această perioadă delicată prin care trecem cu toții: Consiliul Județean Sibiu, Primăria Orașului Săliște, Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu, Muzeul Culturii Săliștene, Muzeul Parohial Săliște, Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Sibiu, pasionaților de istorie care au digitalizat fotografiile din timpul anilor grei de război, de asemenea doamnelor Ana Lupaș, Carmina Maior, Lavinia Alexe, Maria și Tatiana Munteanu, Malvina Sabău, Simona Dorina Morariu, Rodica Bobeș, domnilor Silviu Borș, Bogdan Andriescu, Carol Lucian Szatmary, Alexiu Tatu, Tudor Arhire, Mircea Gheorghe Abrudan, Gheroghe Rancu Bodrog din

Șopotu Vechi (Caraș Severin), Ioan Miclăuș din Tilișca stabilit în București, preoților din Săliște și Aciliu, colegei profesor de limba franceză Lucia Irimie, colegilor profesori de istorie Ioan Sorin Virgiliu Coldea și Roxana Daniela Oancea, colegilor profesori de religie Radu Bâja și Elena Julieta Nicorescu care au o contribuție mare la realizarea acestui proiect.

Muțumesc întregii mele familii care mi-a fost alături în realizarea acestui proiect.

Ne bucurăm că am putut scoate la lumină o parte mai puțin cunoscută a istoriei noastre, care are o însemnătate deosebită și care poate explica evenimentele care au dus la Marea Unire din 1918.

Marea majoritate a românilor cunoaștem, mai mult sau mai puțin, despre participarea românilor în Primul Război Mondial, doar despre perioada neutralității (1914-1916), despre perioada participării la război alături de Antanta (1916-1918), cu eroicele lupte din Trecătorile Carpaților din 1916, despre glorioasele bătălii din vara anului 1917 de la Mărăști, Mărășești și Oituz și foarte puțini dintre noi despre Războiul contra bolșevicilor maghiari din anul 1919, când, probabil, noi românii am salvat Europa civilizată de comunism.

Românii ardeleni, bănățeni și bucovineni au fost cetățeni loiali ai monarhiei dualiste, participând la marile bătălii de pe fronturile din Galiția, Bucovia,

Polonia [Rusească], Serbia, Bosnia, Muntenegru, Italia, rămânând credincioși împăratului Franz Iosif iar apoi succesorului acestuia Carol, în speranța dobândirii de drepturi egale cu celelate naționalități conlocuitoare din Imperiul Austro-Ungar.

După „Völkermanifest”-ul împăratului Carol și evenimentele ulterioare capitularii monarhului, românii din provinciile aflate sub stăpânirea fostului imperiu bicefal au preluat controlul Transilvaniei, al Banatului și al Bucovinei, prin soldații români din fosta armată austro-ungară, întorși acasă după patru ani de sângeroase lupte, prin gărzile naționale românești, puse la dispoziția consiliilor naționale românești, iar ulterior au hotărât Unirea cu patria mamă, la Cernăuți și la Alba Iulia.

În final considerăm oportun a reda, printr-o preluare din ediția din data de 2/15 octombrie 1918 a ziarului Telegraful Român din Sibiu, cum erau explicate și ce au reprezentat cântecele de cătănie scrise în timpul războiului:

„ ... smerite plăsmuiri țărănești, flori de câmp răsărite din sufletul poporului românesc ... conțin simțiri ascunse și gândiri adânci și ne descoperă, în sinceritate, toată frământarea petrecută în inima și mintea ostașului nostru.

Frunzulițele cătănești, îmbrăcate în haina gândirii poetice, tălmăcesc dureri și nădești din tranșee și spitaluri.

Aici în fruzele sale verzi, își află luptătorul român mângăere nesfârșită pentru lovirile sorții.

Aici cunoaștem noi, cei rămași acasă, firea soldatului nostru și învățăm a prețui mai bine și mai drept însușirile împreunate cu caracterul său.

În suferințe, mai p[r]e sus de închipuire, au izbucnit cântecele acestea cu o podoabă de frumuseți sălbatice și de adevăruri îndrăznețe.

Versul junelui soldat, ca și al veteranului glotaș, se destăinuiește ca izvorul de sub stâncă: limpede, năvalnic și bogat de sănătate. El nu e cu totul nou, rădăcinile lui se întind departe.

Se poate susține că orice cântec, are îndărătul său, o vechime oarecare, vremea îndreptând și netezind prima plăsmuire descărcată din puterea palmei ce năpădește sufletul.

La aceste produse ale talentului țărănesc, se îndreaptă întotdeauna poezia cultă, ca să-și îmbrospăteze forma și să-și dobândească vlagă și curățenie, când scriitorii noștri ating vremuri de scăpătate literară.”¹

**Săliște,
22 august 2020**

Profesor Marius Boromiz

---

¹ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 103, 2/15 octombrie 1918, p. 1.

**MOBILIZAREA.
PLECAREA LA RĂZBOI**

Începutul războiului ²

Floricea de pe răzoare
Vă trimit azi o scrisoare,
Nu din sat de la hodină,
Dela masă cu lumină,
Din grădinița cu flori,
Dintre frați, dintre surori,
Dela dulce sân de maică,
Dela inimă de taică, -
Ci din foc, dela război
Din mijloc de greu puvoi!
Că trei ani și jumătate
S-au împlinit cu dreptate,
Că se jelui' mamele
Și-au pornit cătanele!
De trei veri ș-un cap de iarnă
Ne tot batem fără samă!
Trei rânduri de floricele
S-au ofilit prin vâlcele,
De când s'au pornit porunci
Ș-au rămas coasele-n lunci,
Sorioane fără frați
Neveste fără bărbați;
De când a pornit Muscanu'
Să se bată cu Germanu' ....

---

² Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 3-6.

Când acestea se 'ntâmplă
Multe vești se 'ncrușișă
În toată Europa;
Sunau telefoanele
Curgeau telegramele
Ca vara grindinele!
Între Viena și Berlin,
Între Londra și Paris
Doamne câte s'au mai scris!
De toată lumea s-a 'ncins ...

Iulie luna era
Când acestea se făcea,
În anu patrusprezece
Multă vreme se petrece!

În August pe la 'nceput,
Cărțile s-au fost umplut,
De sfaturi și de socoți,
Și s-au ales craii toți
Unii ici, alții mai jos
Înarmați până la os!

Germanu' cu Austria
Francez, Englez cu Sârbia:
Rusu' mai marele lor,
Ca unul cu mult popor;

Între dânșii ca ispita
Și-amărâtul de Nichita!

Apoi:

Telefoanele-au tăcut

Telegramele s-au rupt

Și au început puștile

Să scrie cu gloanțele.

În loc de cerneală sânge ...

Vai de cine îl ajunge!

Peceti s-au pus tunurile,

Ceară le-au fost fulgerile,

Căntălăria țările ....

Poștă au dus granatele,

Cetitori cătanele!

Doină nouă ³

Jos pe Murăș, colo-n șes
Îmi răsare codru des,
Da nu-i codru de stejari
Ci-s oșteni și ghinărari.

Vântul bate, frunza sună
Dulce cântec mai rasună,
Da nu-i doină din zăvoiu
Ci e cântec de războiu.
Și pe drumu`ndelungat

Merge badea într'armat,
Și cu cât se depărtează,
Tot mai din adânc oftează.

Nu de teama de omor,
Ci de jale și de dor,
După codru legănat
După draga lui din sat.

I[oan] U[rsu] Soricu

---

³ Gazeta Transilvaniei, Brașov, LXXVII, Nr. 179, 15/28 august 1914, p. 1;
Calendarul Asociațiunii, pe anul dela Christos 1915, Sibiu, Anul IV, Nr. 44,
decembrie 1914, p. 87;

Gazeta Transilvaniei, Brașov, LXXVIII, Nr. 82, 16/29 aprilie 1915, p. 1;
Calendarul Asociațiunii, pe anul visect 1916, Sibiu, Anul V, Nr. 45, decembrie
1915, p. 87.

Doine ⁴

II

Salcă plecată de râu,
Măicuță cu furca'n brâu,
Du-te la mîndruța pe vale,
Dă-i din lacrimile tale,
Să le bea'n vin auriu,
Să n'aștepte să mai viu.
De-mi va fi norocul dat
Să creadă c'am înviat.

III

Tunul urlă, toba bate,
Stau la calea jumătate,
Să mai văd umbră de tei,
Să mai gândesc la ai mei ...
Floare ruptă din fereastră,
Nu mai plînge tu nevastă
Că e otava nestrînsă,
Că te văd copii plînsă ...
Și holda nesecerată,
Îmi rupi inima de tată.

---

⁴ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 34, 17/30 august 1914, p. 7.

IV

Murgule, coama rotată,
Mai scoate-mă'n deal odată,
Să-mi fac ochișorii roată,
Să mă uit în lumea toată ...
Să mă uit ... că cine știe ...
De mai viu din bătălie ...

V

Auzi mândră, toba bate ...
Mai rămâi cu sănătate
Și vezi de-mi mai scrie carte ...
Că pe noi ne duce'n foc ...
... Rămâi mândră cu noroc.

Maria Cunțan

Când pleacă poporul la război ... ⁵

Frunză verde din tufiș,
Unde-am fost și unde mis,
Jale mare m'a cuprins.
Nu sunt de moarte fricos:
Știu că n'am nici un folos,
Și-om cădea Români mulți
Printre văi, dealuri și munți.
Dar nu-i bai, că vom cădea,
Numai drepturi de-am avea.

*

Hai deți Români doi cu doi,
Să ne scăpăm de nevoi,
Și să ne scăpăm țara,
Că doară drepturi ne-or da.
Că noi drepturi nu avem,
Și pentru ele luptăm.
Luptăm pentru împărat,
Să ne dea drepturi la sat,
Să 'nvățăm noi **românește**,
Cum inima 'n noi dorește....

*

---

⁵ Românu, Arad, Anul IV, Nr. 84, 23 august/3 septembrie 1914, p. 4.

Doamne cerescule sfinte
Adă-ți și de noi aminte.
Tu ne-ai zidit, tu ne știi, .
Iartă-ne ca niște fii,
Să nu pierim în pustii,
Căci avem acas' copii....
Doamne fă-ne Tu dreptate,
Pe dușmani pe toți îi bate:
Fă Românilor dreptate! ...

**Români în armata austro-ungară, într-un moment de răgaz la o poză.
Primul din stanga este soldatul Nicolae Badescu din Șopot
care are în mână un fragment din tricolor.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

Scrisoare de mulțămită ⁶

Du-te carte soboară sus
Du părinților răspuns,
Du-te carte 'n aer sbori
Și acas' să te scobori,
La pruncuții mei iubiți,
Și de mine despărțiți,
Du-te la a mea soție
Vezi de-i moartă, ori de-i vie.

Spune-le cu dulce grai
Cum îmi petrec al meu trai,
Traiul meu cel amărât,
D'ai mei casnici despărțit,
Despărțit d'a mea soție
În amară cătănie;
Lăsând pruncii mititei
Cu mult dor, amar de ei,
Lăsând și tată bătrân
Fără de nici un sprijin,
Lăsând și mamă duioasă
Bătrână nesănătoasă.

---

⁶ Românul, Arad, Anul IV, Nr. 90, 31 august/13 septembrie 1914, p. 3-4.

Dacă soartea-a fost așa,
Doamne fie voia Ta!
Căci noi toți aici cât stăm
Numai moartea-o așteptăm,
Moartea ori o schilăvire,
Iar nu trai și fericire...

Rămas bun tată și mamă,
Eu mă duc unde mă cheamă
Datorința de soldat
Să lupt pentru împărat,
Să apăr patria mea;
Lăsând casa-mi singurea,
Lăsând copiii și soție
Luptând pentru 'mpărăție.
Soartea noastră-i scrisă-așa,

Doamne, fie voia ta!

Aurel Lățan, zugsführer ⁷
Compania 6, Regimentul 43 Infanterie
[Caransebeș]

---

⁷ zugsführer = șef de pluton, sergent

Soldați din Regimentul 43 Infanterie din Caransebeș.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

**Soldați din Regimentul 43 Infanterie din Caransebeș,
acasă lângă cei dragi.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

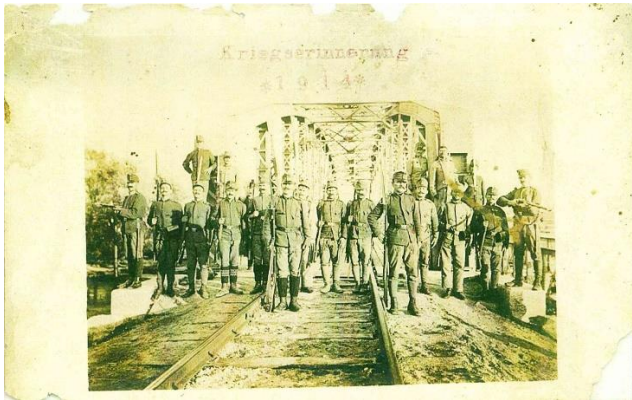

**Regimentul 43 Infanterie din Caransebeș,
pregătit pentru plecarea pe front, în Primul Război Mondial.
(facebook.com/Românii-in-Armata-Austro-Ungară)**

Cântare de război ⁸

Să arunce voinicii de frunte:
Români - lei și brazi de munte
    La arme, să învingem!
Când brațul țara ne cere
De noi chiar și moartea pierе,
    Dar încă lupii, ce-avem!...
    Cel-ce'și împlinește sfânta datorință,
    Săceră în ceriuri și-aici biruință;
    Cel-ce pentru țară și-al ei rege moare,
    Etern străluci-va, ca un mândru soare!

Simion Mandincea

Militari ai Regimentului 43 Caransebeș, pe podul peste râul Timiș.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

⁸ Românuł, Arad, Anul IV, Nr. 192, 3/16 septembrie 1914, p. 4.

Doine⁹

Din Cața

Vai sărci cătanele,
Cum se duc cu armele,
Și să duc mai tot cântând,
Maicile rămân plângând.

Sabie scaldată'n sânge,
Taci mândruță nu mai plânge,
Că noi mergem să luptăm,
Țara să ne-o apărăm.

Iar când sună dobeie,
S'adună cătanele,
Și să încep luptele:
Mor bieții cu suratele

Căpitanul le vorbește :
Luptați voinici vitejește,
Că suntem înconjurați
De Rușii cei blestemați.

De-ar da bunul Dumnezeu

---

⁹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr.38, 14/27 septembrie 1914, p. 4.

Să fie pe gândul meu:
Toți dușmanii să pierească,
Țara noastră să'nflorească.

Elisaveta Cornea

Cântec de despărțire ¹⁰

Lăsai coasa' n brazdă-afară
Și plecai în jos la țară,
Lăsai nevasta oftând
Copilașii mei plângând,
Lăsai ce-am avut mai drag
Ca să merg cu-al țării steag.

Sabie scăldată-n sânge
Taci nevestă nu mai plânge,
Că noi mergem să luptăm
Țara să ne-o apărăm.

Elisaveta Cornea

---

¹⁰ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXIII, Nr. 71, 9 iulie/ 22 iulie, 1915, p. 3.

**Constantin Vlas (din satul Lita, Cluj),
alături de familia sa, înainte să plece în război.
După uniforma purtată, acesta, a servit cel mai probabil, într-un regiment
de Honvezi. Cel mai apropiat centru de recrutare a acestor unități a fost la
Cluj-Regimentul nr. 21 Honvezi din Cluj.
(facebook.com/Românii-in-Armata-Austro-Ungară)**

Cântec ¹¹

Steagul să lucească,
Pentru el trăim;
Țara să trăiască,
Pentru ea murim!
Du-te carte, sboară sus,
Du la soru-mea răspuns.
Du-te carte 'n aer sbori,
Și la Ruja te cobori.
La pruncuții mei iubiți,
Și de mine despărțiți.
Du-o la a mea soție,
Vezi de-i moartă, ori e vie,
Că așa de rar îmi scrie
Deși foarte bine știe.
Spune-le cu dulce grai,
Cum îmi petrec al meu trai.
Traiul meu cel amărât,
De-ai mei casnici despărțit.
Despărțit de-a mea soție
În amara cătănie.
Lăsând pruncuți mititei,
Cu mult dor - amar de ei.
Lăsând și tată bătrân,

---

¹¹ Drapelul, Lugoj, Anul XIV, Nr.116, 14/27 octombrie 1914, p. 1-2.

Fără de nici un sprijin.
Lăsând și maică duioasă,
Slabă și nesănătoasă
În piept cu inima arsă.
Dacă soarta-a fost așa,
Doamne fie voia Ta!

Că și noi câți aici stăm,
Numai moartea așteptăm.
Moarte ori chiar schilăvie,
Iar nu trai și bucurie.
Remas bun soruica mea,
Nu știu când ne-om mai vedea ;
Eu mă duc unde mă chiamă
Patria ca și o mamă,
Datorința de soldat,
Să lupt pentru Împărat.
Să apăr moșia mea,
Lăsând casa singurea.
Lăsând prunci, lăsând soție,
Luptând pentru 'mpărăție.
Soarta noastră fu așa,
Doamne! Fie voia Ta !!

Un soldat român rănit, către sora lui, Ruja

Din războiu ¹²

Firea-i maică blestemată,
De ce nu m'ai făcut fată
Să şed cu tine pe vatră
Să nu umblu lumea toată,
De ce m'ai făcut ficior
Neamţului de ajutor,
Să-mi las plugu în ogor
Şi casa plină de dor.

Foicea din porumbişte,
Când am plecat din Sălişte
Şi vedeam trenu că vine
Inima plângea în mine,
Iacă maică trenu pleacă,
Vin', dă mâna şi mă iartă,
Că ți-oi fi greşit vr'odată ...
Nu fi maică supărată.
Trenu pleacă şuerând
Maica rămâne plângând
Şi eu din gură strigând:
Du-te maică 'ntre vâlcele
Şi culege ochișele,
Că m'o prins o mare jele.

---

¹² Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 48, 9/22 noiembrie 1914, p. 7.

Și culege busuioc
Că eu merg în mare de foc,
Să-mi dea Dumnezeu noroc.
Și trenul mergea, mergea,
Și deloc nu se oprea
Până în Galiția.

Bată-te neamțule 'n drum
C'ai luat ce-o fost mai bun
Și i-ai dus, i-ai rătăcit
Și 'ndărăt n'au mai venit.
Frunzuliță de pe coastă
Să mă văd odată acasă
La părinți și la nevastă
Și să las Galiția
Care mi-a ros inima;
Și să svârl curelele,
Pușca și oțelele,
Car' mi-a 'ndoit șelele.

Culese de S. P. din Săliște

1915 - Rosca Nicolae împreună cu săliștenii la plecarea pe front -

Sălișteni la plecarea pe front.
(Colecția particulară Ioan Miclăuș din Tilișca, stabilit în București)

**Protopopul Dr. Ioan Lupaș, Medicul Dr. Mihai Lupaș și Nicolae Lupaș.
(Muzeul Culturii Săliștene)**

**Săliștean din armata austro-ungară având rangul de Gefreiter (Fruntaș).
(Muzeul Culturii Săliștene)**

Cântec în ziua mobilizării ¹³

**Cântat de de un grup de tineri ciobani din Tilișca
în gară la Săliște.**

**Dintr-un colț împădurit al gării tremura cântarea
duiasă din fluierul unui Cioban din Tilișca, pe
care tovarășii lui îl insoțeau cu versul lor
corespunzător:**

Frunză verde trei nuele,
Jele mi-i zău, tare jele
De dorul părinților
Și de frunza munților,
De greul, ce-l las acasă,
De copii și de nevestă.

Frunză verde rămurele,
Du-te dragă în vâlcele
Și năframa cea lăsată
O aruncă dragă'n apă.
De-i vedea că se scufundă,
Să-ți iei dragă ziua bună,
Iar de-i vedea că plutește,
Să mai tragi mândro nădejde ...

---

¹³ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXIII, Nr. 71, 9 iulie/ 22 iulie, 1915, p. 2-3.
Preot Ioan Popa (Romănescu), *Un capitol din Monografia Săliștei (1 august
1914 - 1 iulie 1915)*, p. 13.f

Într'o Sâmbătă noaptea ¹⁴

Frunză verde ca iarba,
Într'o Sâmbătă noaptea, ¹⁵
S'auzia doba ¹⁶ bătând
Și toată lumea plângând,
Și dărăbanțu ¹⁷ strigând:
Că toți aceia să plece,
Dela anul optsprezece,
Frunză verde de ultoi,
Pân' la patruzeci și doi.
Frunză verde ca iarba,
N'o fost destul cu-atâta,
Căci când o venit Joia
Auzam iară doba,
Doba în Vadu ¹⁸ bătând
Și dărăbanțu strigând:
„Răgutelor, vă gătiți
„La Orăștie porniți!

„Sâmbătă, pe la trei ore

---

¹⁴ Eugeniu Dobrotă, *LĂCRĂMI OARE ... Căntece de război culese dela fetele din Poiana Sibiului*, p. 7.

¹⁵ În 19 iulie v. 1914, când s'a ordonat mobilizarea generală.

¹⁶ Toba, cu care oamenii din sate erau informați în legătură cu deciziile luate de conducătorii locali sau regionali.

¹⁷ Așa se chema la Poiana cel care bătea toba și făcea anunțul.

¹⁸ Centrul satului, acolo fiind și piața până în anul 2000, când a fost mutată.

„Să fiți gata de plecare!”
Când o venit Sâmbăta,
Rău mă durea inima,
Că știa inima mea,
Că pleacă și bădița.
Frunză verde de pe șanț,
Când era pe la amiazi,
Frunză verde de bujor,
S’o strâns toți în foișor¹⁹
Și muzica le cânta,
Să plece di pi ica.
Când ciasul trei o bătut
Răgutele o pornit,
Muzica’n nainte cântând
Fetele’n urmă plângând.
Frunză verde cucuruz,
Și când „în deal” o ajuns²⁰
Toți bine roată s’o strâns,
Și un cântec o cântat,
Mâna cu fetele-o dat,
Și-așa de jelnic cânta
De toată lumea plângea.
Frunză verde cucuruz,
Și ei câtă fete-o zis:

---

¹⁹ *Balconul dinaintea crâjmei lui Șufană.* Era localul cel mai cunoscut din Poiana, acest Șufană fiind proprietarul localului, iar în zilele noastre funcționează magazinul Profi Loco.

²⁰ Strada care duce la drumul spre Miercurea, unde se află și Școala.

„Fetelor, cu multă jele,
„Nu mai purtați floricele
„Că noi mergem toți în jele;
Și nu mai mergeți la joc
„Că noi mergem toți în foc!”
Frunză verde ca iarba,
Și apoi dup’aceea,
Toți în cară s’o suit,
Cătră Miercuri ²¹ o pornit.
Frunză verde de dudău,
S’o pornit și badiul meu,
Și când în car s’o suit
Semn cu mâna mi-o făcut,
Cu cârpa la ochi s’o șters,
Și mai mult nu l-am mai văst.

Dela Elena Iancu

---

²¹ Miercurea Sibiului

Răsunet din Galiția ²²

Frunză verde lemn dubit
Veste 'n țeară au eșit
Să plecăm la bătălie
Pentru neam și'mpărăție.
Eu de veste când am dat
Coasa din mână am lăsat,
Părinții mi-am sărutat
Spre Lugoj că am plecat,
La Lugoj când am ajuns
La căsarmă drept m-am dus.
Mondur sur am căpătat
Și la război am plecat,
La război când am ajuns
Noi pe luptă ne-am și pus,
Ne-am luptat cu vitejie
Pentru neam și'mpărăție.
Frunză verde din Ardeal
Suntem fii de-ai lui Traian,
Frunză verde ca crinul
Nu e om ca și Românul,
Până el că va trăi
Nime'n țară n'a păși.
Român verde ca stejarul

---

²² Drapelul, Lugoj, Anul XIV, Nr.132, 20 noiembrie/3 decembrie 1914, p. 2-3.

El se luptă cu muscalul,
Dar și el vrea să aibă parte
De drept și de libertate.
Frunză verde de stejar
Sunt culese de-un căprar
De-un căprar din război venit
Care-n mână e lovit.

Toma Marcu, caporal, Lucareț, Timiș

Soldați bănațeni în armata austro-ungară.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

**Învățătorul Pavel Jumanca [primul din stânga],
împreună cu doi camarazi de arme din Regimentul 8 Honvezi Lugoj.
(Colecția dr. Valeriu Leu)**

Doine din războiu ²³

V

De când a prins toba a bate
Nu mai sunt ficiori pe sate,
Făr' doar haine 'mpăturate
Și măicuțe supărate.

Bate Doamne Neamțu'n cale
C'o făcut atâta jale,
Și îl bate Doamne'n drum
C'o ales tot ce-o fost bun.
Iar schilozii ce'o rămas
Pun căciulile pe nas
Și fac fetelor năcaz.

**Culese de M. G.
din C.**

---

²³ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 50, 23 noiembrie/6 decembrie 1914,
p. 6-7.

Doine din războiu ²⁴

III

Frunză verde matostat,
Atâta-s de supărat
Cum îi cerul de înorat,
Și atâta-s de scârbit
Cum îi cerul de'negrit,
Că m'o îmbrăcat cătană;
Nu mai plânge dragă mamă,
Lasă-mi jalea numai mie
Aicea în cătănie,
Tu ia psaltirea mai bine
Și te roagă pentru mine
Să-mi dea Dumnezeu noroc
Când m'o duce Neamțu'n foc,
Că mi-e pușca tare grea
Și-s răgută ungerea
De nu-s învățat cu ea.

Dumitru Antilă din Vasiova

---

²⁴ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 51, 30 noiembrie/13 decembrie 1914, p. 7.

Doine cătănești ²⁵

I

Frunză verde tămăiță
Nu mă plânge măiculiță,
Lasă-l focului de plâns
Că acum o fi de-ajuns.
Maică dragă, maică dragă,
Vezi mai bine și te roagă,
Roagă-te la Dumnezeu,
Dacă poți și'n locul meu,
Să-mi ajute'n orice loc
Să trec ne atins prin foc,
Să mă'ntorc la urmă iară
Sănătos în a mea țară,
Să trăim apoi cu toții
'n pace, pân' la ceasul morții.

Nicolae Barna

---

²⁵ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 54, 14/27 decembrie 1914, p. 6-7.

IV

Săraci feciori ardeleni
Însurați și junișeni,
Când a sunat toba'n sat
Ați lăsat tot și-ați plecat,
V-ați pus flori la pălărie
Si-ați plecat cu vitejie,
Cucule cu pene sure
Nu mai sta tot în pădure,
Ci zboară din cracă'n cracă
Și spune-i mândrii să tacă,
S-o știu cel puțin pe ea
Veselă și frumușea.

Măi Muscane ține-ți calul,
Cătră noi, nu trece dealu;
Căci suntem vr'o șapte frați
Și-i vai de tine'n Carpați.
Știe ce-i jelea și-amaru.

Gherasim V. Teușan

Doine Cătănești ²⁶

Foaie verde de durzău
Vă trimit un vers și eu
C'ășa a venit vremea
Să luptăm cu Serbia
Pentru că-a făcut fapta
Și a luat viața
Moștenitorului de tron
Care fostu-nea bun om
Și mai apoi s'a pornit
Altu dela răsărit
Și-apoi cu el ne luptăm
Și viața noi ne-o dăm.

Foaie verde lemn uscat
Doamne, mult îs supărat
Că mă văd îndepărtat
De muere și de sat
Lăsai prunci, lăsai soție
Și venii în Galiție
Galiție țară săracă
Focul și para te ardă
Că de când venii în tine
Nu cunosc eu niciun bine

---

²⁶ Românu, Arad, Anul V, Nr. 11, 28 decembrie 1914/5 ianuarie 1915, p. 1-2.

Căci n'am pâne, nici mâncare
Fără dor și supărare,
Că văd feciori împușcați
Și prin șanțuri aruncați
Și vărsându-și a lor sânge,
Când îi văd inima'm plânge.
Căci care nu merge 'n foc
Doamne, multu-i cu noroc
Dar noi care ne luptăm
Numai dor și-amar avem.

Dar tu muerea mea
Te rog nu te supăra
Dar roagă pe Dumnezeu
Să mai scap odată eu
Dumnezeu mi-ajutător
El ajută tuturor
Și mi-a ajuta și mie
Și-oi scăpa de bătălie

Nicolae împărate
Țarule mult îngâmfate
Pune pace nu te bate
Nu te-or bate taberile
Dar te-or bate lacrămile
Lacrămile maicelor
De dorul feciorilor
Și apoi încă te-or bate

Lacrămile de orfani
Rămași pe uliți sărmani
Cum biet ei că or trăi
Cine cu ce i'o hrăni
Nu-i cine-i hrăni odată
N'or mai ști cine li tată
Mai sunt niște lăcrămele
De văduve tinerele
Rămase ca vai de ele

Și-a veni primăvara
Și n'a fi cine ara
Dar Dumnezeu s'a 'ndura
Și bătaia s'o găta.

Voe bună și noroc
La toți vă doresc de loc.

**Rezervist Ion Sfeț, Regi[mentul] 85 [Ineu],
ordonanță la d. sublocotenent Ștefan Mărcuș**

Foaie verde trei nuele
 Eu mi-oi scrie a mea jele,
 Foaie verde lemn uscat
 De doi ani m'am 'nsurat,
 Când doi ani am 'mplinit
 Telegrama mi-o venit,
 Numai cât m'o îmbrăcat
 Și la oaste am plecat,
 Că războiul e poamă acră
 Cine-l gustă rău să îneacă,
 Căci și eu m'am înecat
 Și de rău am scăpat,
 La Dumnezeu m'am rugat
 Dumnezeu mi-a ajutat
 De-am scăpat neîmpușcat!

Frunză verde de scumpie
 Făcută de **Foea Vasilie**
 Din comuna Țapului
 Din județul Blajului.
 Frunză verde pomișor
 E ordonanță la dom maior!

---

²⁷ *Dor și Jele, Căntece din războiu*, p. 64.

Doine voinicești ²⁸

II

Pe sub foaie arinească
Venia carte' mpărătească
La birău să o cetească;
O ceti cât o ceti
Și pe masă o trânti. —
Când iera la miez de noapte,
Duceau feciorii pe moarte,
Nici nu fuse ziuă bine
Când mă duse și pe mine.
Când de-acasă am plecat
Ziua bună mi-am luat
Dela foaia cea de fag
Dela tatăl meu cel drag,
Dela firul cel de iarbă,
Dela maica mea cea dragă,
Dela grădina cu brazi,
Dela iubiții mei frați,
Dela grădina cu flori,
Dela scumpele surori,
Dela fir de busuioc,
Și-am plecat cu toți în foc.
Plânge-mă maică cu dor

---

²⁸ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 2, 10/23 ianuarie 1915, p. 6-7.

Că ți-am fost de ajutor,
Ți-am scos plugul din ogor
De-am arat un rotogol,
Sămănai tot busuioc
Și-a ieșit jale și foc,
Și un fir de măiereană
Și-am plecat la Neamț cătană.
În loc de pieptar tivit
Mi-o dat căpeneag bumbit,
Și 'n loc de straiță cu pită
Pușcă mândră oțelită,
Iar pentru șerpar cu bumbi
„Pătrântașu” plin cu plumbi.

Zaharie Iridon, din Apoldul-Mare

Dorul soldatului ²⁹

Dunărică apă lină
Floare din grădină,
Eu mă duc în țară strină
Floare de sulcină.
Și n'am pe nime cu milă
Floare din grădină.
Și n'am pe nime cu dor
Floare de muhor.
Nici n'am pe nime cu drag
Florică de fag.
Să-mi pună mâna la cap
Florică de mac,
Să mă 'ntrebe de ce zac
Florică de mac.
Să-mi pună mâna pe frunte
Floare de la munte,
Să mă 'ntrebe nulte, multe...
Floare de la munte.
Rămâi satule pustiu
Floare de gutâi,
Rămâi satule în ceață
Flori de ismă creață.

---

²⁹ Românuł, Arad, Anul V, Nr. 65, 22 martie/4 aprilie 1915, p. 24.

Inima mea tot suspină
Floare de sulcină.
Că ea 'n lume-i mai străină
Floare de sulcină.
Merg cătană la 'mpăratu
Foae ruptă 'n patru.
Și mi-ar fi și nu mi-ar fi
Floarea vișinii
Să știu că iar oi veni
Floarea vișinii
Dar plec de-acolo 'n rășboi
Floare de zăvoi
Și n'oi mai veni 'napoi
Floare de zăvoi.
Doamne bate'l de noroc
Flori de busuioc,
Că mi-s viu și moarte-mi rog
Flori de busuioc.

George Cătană, învățător

Cu ocaziunea mobilizării ³⁰

Cucuțu care-o cântat,
Când s'a desprimăvărat
Clonțul de i-ar fi picat,
Mie să nu-mi fi cântat!
Cucule, cucuțule
Picaț-ar aripile
Limba din gură să-ți pice,
Să nu poți nimica zice
Și gura de ț'ar pica,
Să nu poți altu cânta,
Căci, și când ai cântat întâiu
Pe-o creangă de lemn gutâiu,
A bătaie și-a pustiu.
Și-ai cântat cătră ursoiu
Pe-un vârful de mușonoi
Aproape tare de noi,
A bătaie și-a rășboi.
Și-ai cântat pe-o mânăstire
Pe-o creangă de-arin suptire,
A rășboi și-a despărțire.
Și eu când te-am auzit
Numa'n cămaș'am ieșit

---

³⁰ Ieronim Hangea, Iustin Ilieșiu, *Poesii din rezbel (1914-1915) și Doine populare*, p. 25-27.

Supărat și amărit,
Căci atunci eu am știut
C'acasă n'om ședea mult.
Nici mult nu s'a mânat,
Când porunc'am căpătat
Să stăm gata de plecat.
Sâmbătă s'o publicat,
Duminecă ne-am gătat,
Luni la tren noi am plecat.
Când de ziuă se zerea
Bărbații din sat ieșeau,
Muierile rău plâneau
Și la tren îi petreceau,
Cu suspin dela inimă
Și cu trăișt în umăr pline,
Câte cu trei porunci de mână.
De-a dreptul peste grădină
Luau șesul de-a dreptu'
Ca să apuce trenu'
Și la tren când am sosit
Și pe dânsul s'au suit,
Muierile rău plâneau
Și pe jos se tăvăleau,
Ba și sub tren se sileau
Dar jandarmii le 'mpingeau și le-apărau,
Dela moarte le scoteau.
Când din stație-am pornit
Bărbații au înegrit,

Muierile rău plâneau
Și pe jos se tăvăleau,
Altele și'n pălmi băteau.
Dar și bărbații plâneau
Semne din mâini le făceau,
Cât puteau le mângăeau
Le făceau semne cu clopu
Să nu-i aștepte altu.
Plecata atunci tot satul,
Să nu mai întoarne altul
Și nici n'a mai înturna: –
Căci Marți la cazarm-am stat
Și Miercuri ne-am îmbrăcat..,
Joi la răsboiu am plecat!!

Cântece din războiu ³¹

Din colecția Dor și Jele, Cântece din războiu,
editura Tipografiei „Carmen”,
Petru P. Barițiu, Cluj 1915 ³²

Plecarea pe frontul din Serbia

Plânge-mă maică cu dor
Căci Ț'am fost voinic fecior,
Plânge-mă cu lacrimi multe
Că nu-ți mai fac tină 'n curte,
Nici nu mai fac ceartă 'n casă
Nici îmbulzeală la masă,
Căci acuma e acuma
C'am dat Neamțului arvuna,
Noi arvuna că ne-am dat
Neamțului că ne-am jurat,
Ca porunca s'o împlinim
În Sârbia să pășim,
Cu Sârbii să ne luptăm
Patria s'o apărăm!

---

³¹ Unirea, Blaj, Anul, XXV, Nr.53, 3 iunie 1915, p. 2.

³² *Ibidem* p. 2.

Frunză verde lemn uscat
 Duminecă pe 'nserat
 Grea porunc' am căpătat.
 Câți feciori am cătănit
 Toți poruncă am primit
 Noi la oaste să plecăm
 Țara să o apărăm.
 Frunză verde lemn uscat
 Luni cu toți ne-am adunat
 La comună am plecat
 Bucfariu ni l'am scriat
 Notariu a zis la toți
 Voi să fiți plecați cu toți
 Până mâne, până Marți
 Trebuie să vă 'nștiințați
 Marți apoi noi ne-am sculat
 Pe obrazi că ne-am spălat
 Mama'm pune să mănânc
 Eu nu pot de năcăjit
 Acum timpul a sosit
 Timpul trist de despărțit.
 Când de-acasă am plecat
 Ziua bună mi-am luat
 Dela tatăl meu, cu drag...

---

³³ *Dor și Jele, Căntece din răsboiu*, p. 40.

Și dela flori din grădină
Și dela a mea dulce mamă
Dela frunză, dela fag
Dela soție cu drag
Dela grădina cu flori
Dela dulcii frățiori,
Dela dragi mamele mele
Dela neamuri, cu mullt' jele
Dela rodiții mei pruni
Dela vecinii cei buni...
La tren dacă am sosit
Trenul a fost rânduie
Noi ne suim pe mașină
Draga ne trage de mână
Ca să stăm, să nu plecăm
Și pe ea să n'o lăsăm...
Când eram cu toți suiți
Trenu îndat'a și pornit
Pleacă trenu fluerând
Părinții rămân plângând
Joi seara pe însărat
Grea poruncă ni-a picat
Vineri cu toți să plecăm
La graniță ne ducem...
Cu Sârbii să ne luptăm
Patria s'o apărăm...
Vineri când toți ne-am trezit
Din căsarmă ni-au pornit

Și ni-au pus în rând frumos
Să plecăm la Sârbi, în jos
Iar' un Laitnant mititel
Și la glas cam subțirel.

Plecarea pe frontul din Galiția

Da-i gata și țara noastră,
Frunză verde ca iarba
Că și-o adunat și ea
Pe Români, Unguri și Nemți
Voinici tineri și viteji,
Așa stă „șvarmlinia”
Gata în Galiția
Ca frunza și ca iarba,
Ca comanda s’o primească
Pe Ruși să se repezească!
Însă voi prea iubiți frați
Cari la arme sunteți chemați
De soarte nu disperați,
Căci cerescul nost Părinte
Nici de astăzi înainte
Nu va lăsa neamul nost
Să lupte fără folos.

Alexandru Burlac

Cătănești ³⁴

Foaie verde foi brumate,
Înălțate împărate,
Pune pace nu te bate,
Cu răgute ne'nvățate.
Foaie verde ca para,
Neamțule eu m'ași ruga,
Să mă lași iarna asta,
Că mie nu mi vremea.
Foaie verde de săcară,
Vremea mi la primăvară.
Doamne dă la neamț în gând,
Să se'mpace mai curând;
Foaie verde lobode,
Să scăpăm de pacoste,
Să nu rămâie pe noi,
Să ne ducă la rășboi,
Că noi suntem tinerei,
Nu putem lupta cu ei.
Foaie verde de bănat,
Când de-acasă am plecat,
Cu frații mâna am dat,
Cu părinții m'am iertat,

---

³⁴ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXX, Nr. 16, 22 Ianuarie/ 4 Februarie 1916, p. 1.

Pe-amândoi i-am sărutat,
Și din gură-am cuvântat:
Ziua bună maica mea,
Știu că nu mi-i mai vedea,
Știe bunul Dumnezeu,
Mai viu eu în satul meu,
Știe Maica Precesta,
Mai viu eu acas' ori ba;
Dar mă rog de dumneata,
Iubită măicuța mea,
Să te rogi la Dumnezeu
Să fie pe gândul meu,
Să mor unde m'am născut,
Nu pe câmp necunoscut.

Plecarea din sat ³⁵

Alelei, și pe la noi
A trecut acest puvoi,
Ș-am lăsat boii 'n tânjală
Ș-am eșit din țar'-afară,
Plugurile în zăvoi
Ș-am plecat toți la război;
Satele-au rămas sub deal
Noi am ieșit din Ardeal ...

Crenguța mohorului
Sub dealu' Priporului
Începutul dorului ...
Dor de mame 'nlăcimate,
De neveste întristate,
De fete nemăritate ...
Crenguliță de alun,
Am plecat și eu la drum,
Cu chipiul împănat,
Cu sufletu 'ndurerat.
Penuță de măghiran,
Nu de frică de dujman,
Nici de groaza focului
De șuerul glonțului;

---

³⁵ Alexandru Lupeanu Melin, *Din răsboi. Versuri și cântece*, p. 6-9.

Că Românu-i stan de peatră,
Are inimă bărbată,
Îndrăznește să se hată, -
Ci de jalea maicelor
De dorul mândruțelor
De plânsul copiilor ...

Dar am strâns pușca la piept
Și mondu' de „gefecht”³⁶
Ș-am plecat la luptă drept.
- Căpitane Sâmpetrene
Du-ne 'n luptă, nu te teme,
C'avem inimă vitează,
Toți feciorii te urmează!
Unde-o fi focu' mai mare
Îndeamnă-ți calu' mai tare,
Năsprește-i dârloagele
Să deie răgutele!
Vântură-ți sabia sus
Să ne năpustim pe Rus
Să dăm cu pușca de-a latu'
Să se bucure 'mpăratu, -
Împăratu, înălțatu!

---

³⁶ bătaie

Căpitanul Sâmpetrean,
Frumos fecior murășan,
„Zum gebet”³⁷ ne comandă
Feciorii cruce-și făcea
Și la drum voioși pleca,
Toți cu pene la chipie:
„Voia Domnului să fie!”

---

³⁷ La rugăciune, de închinat

Versuri soldățești ³⁸

Foicică plop uscat,
Cand de-acasă am plecat,
Ziuă bună mi-am luat
Dela mama, dela tata,
Dela frați, dela nevestă,
Zicându-le să trăească,
Dumnezeu să-i miluească,
Copilașii să-mi grijească,
Și sa-i dea la 'nvățătură
Să se roage cu căldură
Pentr'un tata 'nstrăinat,
Departe 'n lupt- plecat.
Săraci, copilașii mei,
Ține-i, Doamne, frumușei,
Și pe noi pe langă ei!

Dela Iosif Dafiu, din Orăștie

---

³⁸ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 31, 20 martie/2 aprilie 1918, p. 2.

În tren, spre graniță ³⁹

Firicel pornit pe fus
Și ne-am dus
Și ne-am tot dus
Dela graniți mai în sus.
Trenul aspru găfăia
Peste văi se 'ncolăcea,
De povara oștilor
De dorul feciorilor ...
Pe vârful vagonului
Ședea mama dorului
Îmbrăcată 'n haine rele
Și ne cântă tot de jele ...
Dar un filăr mai bătrân
Cu ochi asprii de Român
Ne 'mbuna
Ne potolia:
- „Lăsa-ți jalea fraților,
Fi-ți bărbați răgutelor,
Că nici frunza n' o pica
Și 'napoi ne-om înturna,
Cu porunca împlinită

---

³⁹ Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 9-10.

La vetrița părăsită,
În brațele maicelor,
La sânul nevestelor,
La dorul copiilor ...
Ș-o fi lumea păciuită
Cinstea țării mântuită!

Cântecul cătanelor, spre foc ⁴⁰

Și mergea trenul, mergea,
Iar feciorii mi-și horia:
- Unde curge Murășu'
Greu se dapână doru',
Se dapână, se lungește
Inimile le cernește,
Inimile fetelor,
Și ochii nevestelor,
Sufletul măicuțelor ...

---

⁴⁰ Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 10.

Cântecul trenului ⁴¹

Trenule, șarpe 'ncruntat,
Cine te-o fi blăstămat,
Să porți atâta bănat?
Nu te grăbi așa tare,
Să tot lungești din cărare,
Că tot dorul de pe lume
Pe spatele tău se pune ...
Mai înceată câte-odată
De-ți pune olei la roată,
Să sufle cătanele,
Să se 'nbune mamele,
Că se stâng, săracile!

Rămas bun ... ⁴²

Rămâi graniță cu bine,
Și cu satul meu în tine.
Rămâi sat, rămâi ogor,
Rămâi măicuță cu dor;
Căsulie de sub grui,
Mândruță cu ochi căprui ...
Rămâi plug și rămâi coasă
Să fi mândră sănătoasă!

---

⁴¹ Alexandru Lupeanu Melin, *Din rășboi. Versuri și cântece*, p. 11.

⁴² Alexandru Lupeanu Melin, *Din rășboi. Versuri și cântece*, p. 11-12.

Cântecul maicelor ... ⁴³

Maică nu mă mai jeli,
Că noi iar ne-om întâlni,
La piciorul plaiului
La portița Raiului,
Cu luminiță de ceară
Într'o zi de primăvară ...
Și de nu ne-om întâlni
Dumnezeu te va păzi
Oameni buni te-or milui ...

Iarăși a trenului ... ⁴⁴

Sboară trenule, aleargă,
Bate-ți caii ca să tragă,
Peste munți și peste văi
Că de-acum suntem ai tăi.
Suntem cătane jurate,
Și ne ducem cu dreptate
În neagra străinătate ...

---

⁴³ Alexandru Lupeanu Melin, *Din rășboi. Versuri și cântece*, p. 12.

⁴⁴ Alexandru Lupeanu Melin, *Din rășboi. Versuri și cântece*, p. 12-13.

Povestea, mai departe ⁴⁵

Foaie verde ca iarba
Sfântul soare strălucia
Trenul tot înainta
Și peste câmpuri sbura.
Foicică lemn umbros
Dela Dunăre mai jos;
Și iar foaie, bobi tărcăți,
Mai la vale de Carpați.
La cinci zile din plecat
Noi trecusem din Bănat,
Iar la șase și ceva
Tunul crâncen bubuia
Mai încol' de Bosnia.

---

⁴⁵ Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 13.

Cântecul recrutului din 1917 ⁴⁶

Cade frunza cea de vie,
Vânt de toamnă-mi cântă mie,
C'am să merg la cătănie,
C'am să las pe-ai mei plângând
După min'oftând.

Neamțule, cum nu ți-e jele
De tinerețele mele!
Și de chipul dragei mele,
De părinți și de livezi
Să mă'nstrăinezi.

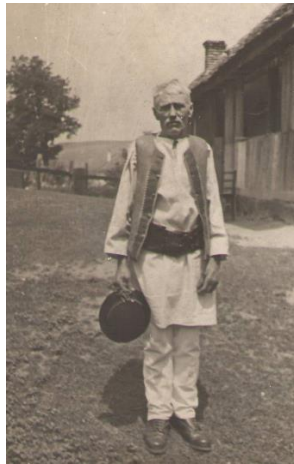
Să-mi las frații și sătenii,
Lunca, coasa, boulenii
Și podoabele poenii
Și să plec cu suflet plin
De dor și suspin.

---

⁴⁶ Gazeta Poporului, Sibiu, Anul II, Nr. 17, 27 aprilie 1919, p. 2.

Cântec ⁴⁷

Mânce-i vermii sufletu'
Cui o-nceput războiu ....
Alarma în sat s-a dat
Să plece câți sunt cătane
Să pună mâna pe arme.
Atunci și eu am plecat
La cătane am plecat
Și in lupta am intrat.

**Nicolae Bobeș din satul Ruși (Județul Sibiu),
Participant la luptele Marelui Război, pe frontul din Galiția
(Arhiva personală a Doamnei Profesor Rodica Bobeș din Tâlmaciu)**

---

⁴⁷ Versuri compuse de soldatul Nicolae Babeș din satul Ruși, județul Sibiu, prin bunăvoința nepoatei sale, Doamna Profesor Rodica Bobeș din Tâlmaciu.

**POEZII DE PE FRONTUL BALCANIC
(DIN SERBIA, DIN BOSNIA
ȘI DIN MUNTENEGRU)**

PE FRONTUL DIN SERBIA

Căntece cătănești ⁴⁸

Frunză verde trandafir,
Mult mă-ntreb și mult mă mir:
Câtă vreme va dura –
Războiul cu Serbia?
Sau cât vom sta în cetate
Până ce va pune pace?
Că văd, că astăzi ori mâne,
Vom pleca de-aici toți bine,
Cătră Sârbu, tiran mare,
Să-l zdrobim fără cruțare.
Că pentru el stăm aici,
Noi, oameni cu copii mici.
Frunză verde cucuruz,
Trei zile Neamțul m-a dus,
Pe apa Drinei în sus,
Pe granița Sârbului,
În punerea capului.
Sârbu-i șerpe neadurmit,
Sta în tufă învălit.

---

⁴⁸ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 41, 29 septembrie/12 octombrie 1914, p. 7;

Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 43, 5/18 octombrie 1914, p. 7.

Dacă nu-ți iei sama bine,
Îți pune capul sub tine.
Și dacă nu te ferești,
Nici un cias nu mai trăiești.
Frunză verde buruiană
Culese de o cătană.
Frunză verde trandafir,
Culese de-un canonir.

Simion Strat.

Din Serbia ⁴⁹
De peste Drina ⁵⁰

Soare mândru și rotund,
De-ai apune mai curând,
Că eu tare m'am urât
De suit și coborât.
Tot suind din vale 'n deal,
Repede, cătră dușman,
Coborând din deal în vale,
Tot cu mâna pe pistoale
Doar ne iese Sârbii 'n cale,

Dară Sârbu stă'n „decung” ⁵¹
Și de-acolo svârle plumb.

Când a fost compania 'n apă
De-o voit Drina s'o treacă
Sârbii au pușcat pe noi,
Gândind că suntem vr'o doi,
Ne cădeau gloanțele 'n față
Ca picurii cei de ghiață.

---

⁴⁹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr.47, 2/15 noiembrie 1914, p. 7.

⁵⁰ *Cartea vitejilor. Cântece dela soldații noștri de pe câmpul de luptă, adunate de Augustin S. Deac, tipograf.* p. 14-15.

⁵¹ Decung = tranșee, apărare, acoperire, camunflare.

Noi în apă până 'n brâu,
Sârbii pușcau toți în râu
Și cădeau plumbii grămadă
Ca grăunțele 'n ogradă.
Dacă Drina am trecut
Într'un șanț cu toți ne-am strâns,
Maioru ne-a dat porunca:
„Forvert” 'n dreapta și stânga.
Și de-acolo am pornit
Spre vrășmașu cel cumplit,
Care sta 'n coperitură
Și pușca fără măsură,
Noi făcând cu toții „Șturm”⁵²,
Crâncen, dureros sbierând,
Piept la piept ne-am strâns cu ei,
Și-am luptat ca niște smei,
Până când i-am alungat
Și „decungurile” am apucat.

**Culese de Florea Dumitru,
Caporal în Reg [imentul] 63 [Bistrița]**

---

⁵² șturm = asalt.

Doine din războiu ⁵³

Din Sârbia ⁵⁴

Foaie verde foaie creață,
Într'o zi de dimineață,
Pe o negură și ceață,
Într'un munte înalt tare,
S'a 'nceput o luptă mare.

Veneau șrapnele pe noi
Ca și picurii de ploi.
Că vedeau sârbii săracii,
Că noi ne luptăm ca dracii
Și 'mproașcă tunul lor foc,
Doar ne vom opri pe loc.
Dar maiorul curajos
Nu se punea 'n „decung” jos,
Ci prin gloanțe se plimba
Și din gură cuvânta:
„Dați ficiori și 'naintați
Și pe Sârbi să-i aruncați!”

---

⁵³ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 51, 30 noiembrie/13 decembrie 1914, p. 7;

⁵⁴ *Cântece dela soldații noștri de pe câmpul de luptă*, adunate de Augustin S. Deac, tipograf, p. 11-12.

Ficiorii când auzeau,
Pe Sârbi că se repezeau
Și din șanțuri îi scoteau.
Și fugeau Sârbii napoi,
Strigând mereu: „Boje moi!”

Când i-am văzut împrăștiați,
Ca și snopii deslegați,
Li-am luat vr'o două sate,
Niște care încărcate
Și provizii cu bucate.

**Bucur Dobrin din Poiana Mărului,
Infanterist la Reg[imentul] 31 [Sibiu]**

**Vinča (Serbia) – Soldații și preotul.
(facebook.com/Cărți-Poștale-Militare)**

Tunarul ⁵⁵

Sârbu az[i] e 'nconjurat
Cu soldați în lung și 'n lat,
Cu ficiori de-a Neamțului
Din fundu Ardealului.
Anul trecut ce-am pățit?
Șapte luni l'am tot păzit
Cu tunurile 'ncărcate
Și ne-a chinuit de moarte!
Acum iară am venit
Pe Pătru și Niculae
Să-i luăm tot în văpaie,
În văpaia puștilor,
În vârful baionetelor!
Doi copii lăsai în lume
Care-s despărțiți de mine,
Eu nu-i mai aud plângând,
Dar nici nu-i mai văd râzând...

Gligor Lucaciu

---

⁵⁵ *Dor și Jele, Căntece din războiu*, p. 39.

Poezie din război ⁵⁶

Frunză verde lemn uscat
Când de-acasă am plecat
Rămas bun eu mi-am luat
Dela dulcea mea avere
Dela năcăjita mea muere.

Către Lugoj am plecat
Când în Lugoj am intrat
Bufariu⁵⁷ de loc l'am dat
Și'n cvartire ne-au băgat
Aci numai trei zile am stat
Grea poruncă-am căpătat.

Acui vremea de plecat
Am plecat în Vărădini ⁵⁸
În țolițe de Români.
În Vărădini cât ce-am ajuns
Deloc poruncă s'a spus:
Stați voi feciori tot așa
Că mâne voi publică.

---

⁵⁶ Românu, Arad, Anul V, Nr. 83, 16/29 aprilie 1915, p. 3-4.

⁵⁷ Libelul militar

⁵⁸ Petruvaradin

Dimineața ne-am sculat
Către festung ⁵⁹ am plecat
Și puște am căpătat
Pușchiță de-a Rusului
Rusului dușmanului
Și toate deloc ne-a dat
Îndată ce ne-or îmbrăcat
Către mașină am plecat.

La stație ajungeam
Pe mașină ⁶⁰ ne suiam
Și la Serbia plecam
Pe picioare am plecat
Și ne-am dus ca vai de noi
Prin imală și prin ploi
Și ca vai ș'amar de noi.

La Cupinvo am ajuns
Deloc la Sava ne-or dus
Și ne-or băgat în decung
Sus cu pușca pe pământ
Și numai trei zile am stat
Haideți feciori ne băgăm
Țara să ne-o apărăm.

---

⁵⁹ Cetate

⁶⁰ tren

Dar noi nimic nu ziceam
Și pe luntre ne suiam
Deloc Sava o treceam
Din jos apă
Din sus ploi
Vai Doamne câte nevoi
Erau atunci peste noi.

Din luntre ne coboram
Prin pădure ne 'mpărțeam
La margine ajungeam
Și deloc nu ne înșiram
Și pe Sârb îl așteptam
Ofițeri din graiu grăia:
–Stați feciori să nu pușcați
Până bine v'așezați
Și când voi vă așezați
Și vedeți de loc pușcați
Nici unul să nu-l lăsați.

De odată iată vine
Un Sârb mare ca ș'un câne
L'am văzut și l'am lăsat
De ei nu ne-am apucat
Unui găinat din satul meu
Eu deloc i-am melduit

Că Sârbu iat'o venit
Dar el zice: aşteptați!
Până or veni ceilalți.

Deodată ce vedem
Și vedem trupa sârbească
Dumnezeu să ne păzească
De nația păgânească
Deloc porunca venea
Ca să 'ncepem a pușca
Și deloc focu-o 'nceput
Și când bine s'o 'nserat
Atunci focu so gătat
Și poruncă-am căpătat
Tare bine să păzim
Și noi să nu adormim.

Și noi bine am grijat
Ce Sârbii noaptea-or lucrat
Cum ei tunuri au gătit
Pentru noi de prăpădit
Eu de loc am melduit
Cum Sârbu s'o întărit
Ofițerul o'ntrebat
Pe maioru ăl din sat
Că cu noi rău s'o 'ntâmpilat
Ar trebui 'napoiat.

Și maioru poruncește
Ca noi 'napoi să trecem.

Noi pe luntre ne-am suit
Dumnezeu, vai ne-o ferit
Pe pământ ne-am coborît
Deloc în sat am venit
În sat numa-o lună-am stat
Până Sava o vărsat
Și-o vărsat o apă mare
Care ea capăt nu are

Și poruncă-am căpătat
La graniță de plecat
La graniță la Sava
Acolo-i mare apa
Și noi pe luntre ne-am pus
Până sara am ajuns
Noi noaptea când am ajuns
Deloc prin lemne ne-am pus
Ca să păzim granița
Aicia peste Sava.

Acolo nu e pământ
Nici de-a face un mormânt
Am stat 40 de zile
Doamne vai ș-amar de mine

Și cât năcaz am pățit
Pân' aplazul ne-o venit,
Noi pe luntre ne-am suit
Și'n sat deloc am venit
Numa-o țară-am odihnit.

**de Nicolae Drăgănescu, caporal din Buziaș
și Constantin Gruneanțiu, din Părul**

**Patrulă pe barcă cu motor pe Sava. Între 1914-1916.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))**

Cântecul celui înstreinat ⁶¹

Doamne! Cum sună isvorul,
Când cântă cătana dorul.
Mândru sună și frumos,
Viers de cântec dureros...

Săraca inima lui
E ca frunza plopului.
N'are stare nici-odată,
Ca și frunza clătinată...

Că nu bate nici un vânt,
Și vezi frunza tremurând.
Și când bate și când stă,
Frunza'n plop se leagănă.

N'are stare liniștită,
De când crește până pică.

*

Sub un fag, lâng-o tulpină
Cătana cântă și suspină.

**Ioan Canu Bănățan,
în armata balcanică**

---

⁶¹ Drapelul, Lugoj, Anul XV, Nr. 57, 23 mai/5 iunie 1915, p. 3.

O mică scrisoare ⁶²
Scrisam la 1 Maiu 1915

Oh! casnicii mei iubiți,
Și de mine despărțiți,
Vă scriu aceste cuvinte
De aducere aminte.
Că de nouă luni de zile
Ședem tot în sate str'ine
Cu dușmanul să luptăm
Țara să ne-o apărăm,
Să mergem în foc și pară
Pentru dulcia noastră țară.
Oh! cine nu merge 'n foc,
Ala e om cu noroc,
Doamne, Părinte Ceresc
Și cu glasul părintesc
Mă făcuși Doamne pe mine,
Ca s'ajung prin țări străine,
Doamne ajută-mi și mie
Ca s'ajung l'a mea soție;
La soție la pruncuț
Că mi dor că-i prea micuț.

---

⁶² Calendarul Românilui pe anul dela Christos 1918, Caransebeș, Anul al XXXI-lea, p. 112-113.

Dute carte tot în pace
Și le spune sănătate,
Eu rămân tare departe
Cu tovara grea pe spate,
Spune la neamuri d'a mele,
Că mi dor și tare jele,
Și că mai sunt la viață
Și cu Sârbii față în față.
Să v'ajute Dumnezeu
Eu mă duc în drumul greu.
Când carte nu mai primiți,
Dragii mei casnici iubiți,
Pe mine să mă jăliți.
Că eu prea mult vam dorit
De când de voi m'am răznit.
Spuneți și la neamurile
Dragi și doritele mele
Și ele să mă jălească
După legea creșinească,
Și să v'aduceți aminte
De a mele dulci cuvinte,
C'am fost bun, dară și rău,
Cum m'o lăsat Dumnezeu.
Apoi dragi, d'ac'oi muri
Și nu ne-om mai întâlni,
Pe mine să mă iertați

Și să nu mă mai strigați,
Ca să pot să odihnesc
În pământ să putrezesc.

Ioan Bran, caporal din Valeadieni

Lupta la Sârbia ⁶³

Floricele din livezi,
La apa cu unde verzi,
La Dunăre, vale lată,
Sârbul de luptă se găta
La Belgrad, cetatea lui,
Stau gropile tunului,
Mai la vale pe sub dealuri
Numai „decunguri” și maluri,
Și baionete sclipind:
Oastea Sârbului în rând.
Într’o Vineri dimineată
Prin negură și prin ceață,
Au început tunurile
Să urle ca viforele,
Tremurau munții de ele,
De granate și șrapnele,
Ca trăznetul prin vâlcele.
Feciorii le auziau,
Tare se cutremurau,
Că sborul granatului
E ca drumul șarpelui,

---

⁶³ Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 14-15.

Amarnic se 'ncolăcește,
Unde cade, prăpădește.
Dela noi până la Sârb
Numai Dunărea ș'un dâmb,
Pe deasupra foc și pară,
Din cântători până 'n sară!

**Camarazi de război pe malul râului Sava, Belgrad.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))**

Doine Cătănești ⁶⁴

Trimisă în anul 1917 de soldatul Iosif Curescu

I

Frunză verde, lasă, lasă
Plecat-am, Doamne de acasă
Cu inima, maică! Arsă
Că sălașul părintesc
Eată, că mi-l părăsăsc
Și sălașul, meu iubit
Eată, că l-am părăsît

II

Ziua bună satul meu
Tu, rămâi cu Dumnezeu
Ziua bună a mea maică
Adă mâna, și mă eartă
Că ți-am fost sprijin viață
Că mă duc în cale lungă
Poate dorul să mă ajungă
Și mă duc în cale rea
Nu știu, când ne'om mai vedea.

---

⁶⁴ Doine de cătănie trimise de pe front preotului militar Ioan Alexandrescu. Manuscris din colecția Domnului Gheorghe Rancu Bodrog din Șopotul Vechi.

III

Frunză verde, foae lată
Bine mi-au fost, mie odată
Când eram la mine acasă
Luam pită dăpă masă
Și'n straiță mi-o puneam
Voios la lucru plecam.

IV

Seara, când mă 'ntorciam
Cina gata o găsam
Și cinam și mă culcam
Grija puștii, n'o aveam
Nici grija „profontului”
Și nici grija „tunului”

V

Acu maică, când mă scol
Mânc maică, la „comis” gol
Eau borneu și pușca`n spate
Și umblu, plângând prin sate
Și nici nu-i ertat să știu
Unde merg, de unde viu.

VI

Frunză verde Păunaș
Trimisă de un soldat
Care e venit din „Belgrad”
Frunză verde, earbă creață
Că e de viță „Românească”

VII

Foae verde buruiană
Eu mă duc, mândro cătană
Eu mă duc și carte las
Cu jele și cu năcaz
Foae verde păpușică
Eu mă duc cu multă frică
Tu rămâi, acuma fată
Când viu, vei fi măritată
Măritată cu copii
De mine, nu vei vrea să știi
Măritată cu bărbat
Pe mine mai fi uitat
Cătănia arzo focul
La mulți le-a mâncat norocul.

VIII

Foae verde, macraună
Trimisă, de-un biet cătană
Și culese de'un fecior
Și că'l duce'n depărtare
Fără pită, fără sare
Fără pic de lumânare
Când trenul au ajuns
La locul, care sau spus
În două rânduri ne-o pus
Și la menaje ne-au dus
Și merinjea am mâncat
Tot cu plâns, și cu oftat
Apoi, eară au plecat
Trei zile ne-am dus pe jos
Pe frunza arțarului
Prin țara „Bosniacului”
Pe frunza smochinului
La Granița „Sârbului”
Maiorul ne'au 'narmat
Zis dați feciori, dați cu drag
Să prindem și noi un steag
Un steag roșu de mătasă
Ca să meargă veste acasă
Căci suntem în luptă grea
Vai și amar de vieața mea.

PE FRONTUL DIN BOSNIA

În Boznia-i mare foc! ⁶⁵

Frunză verde plop și salcă
M'am gândit și eu oleacă
Și-am 'nceput a scrie carte
La ficiorii de pe sate:
Să poarte struț 'n clop
Că 'n Bosnia-i mare foc,
Fetele bumbi și mărgel
Căci 'n Bosnia-i mare jele,
Pică ficiorii în bătaie
Sângele merge păraie,
Le rămân drăguțele
La alții nevestuțele.
Blăstămată bătaie
Cum lași tu țara pustie.
Înălțate Împărate
Pune pace nu te bate,
Să meargă ficiorii acasă
La copiii și la nevestă,
Și la drăguțele lor
Cari de multu-s tot cu dor,
Căci de când tu porți război

---

⁶⁵ *Dor și Jele, Căntece din războiu*, p. 54-56.

Lacrămile curg șiroi,
Și decând tu bătăi ții
Holdele rămân pustii,
Cucuruze nesăpate
Holdele neseperate.
Rămân măicuțe bătrâne
Și ficiori în țări străine.
Decând de-acasă m'am dus
Toate bine mi-s'a pus,
Biciu 'n cuiu a mucezit
Plugu în șură a ruginit,
Boii 'n grajd au hodinit
Grădina s'a înțelenit...
Lacrămile curg părau
Lacrămile maicilor,
De dorul ficiorilor
Lacrămile înfocate
De fete nemăritate
Și neveste supărate,
Mamele-își plâng ficiorii
Și nevestele soțiorii
Ear fetele pețitorii.

*

Floricică din poiană
E culeasă de-o cătană,
Care și el a cătănit
Tare mult s'a și gândit
Până-ce le-au potrivit.
Frunză verde de răchită
Și asta-i a mea polică:
Bonta Petru, lemn domnesc,
Din **Cisteiul Românesc**.

Doine din războiu ⁶⁶

Din Bosnia.

I

Foicică de pe cale
Cine n'are noroc, n'are,
De cum naște până moare;
Cum n'am avut nici eu,
C'am plecat din satul meu,
Și-am pornit pe drum de țară,
Și-o trece vară de vară
Pân' să-mi văd părinții iară.

Foicică și-o lalea
Mult mi-e neagră inima
De traiul din Bosnia,
De turcoaice învelite,
De mueri sulemenite; ⁶⁷
Căci acolo cât am stat
Multe drumuri am umblat
Amărât și supărat.

---

⁶⁶ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 53, 8/21 decembrie 1914, p. 6-7.

⁶⁷ Sulemenite = fardate, macheate

Frunzuliță bob năut
Cum nu m'am scăpat de mult,
Prea puțin mi-am petrecut;
Fetele că le strângeam,
Dar n'am strâns vr'una mai bine,
Căci iată porunca vine
Să plecăm în țări străine.

**Iounică, sergent mobilizat
din Dăbâca (comit[atul] Szolnoc-Dobâca)**

II

Frunză verde grâu mărunț
Multe-am tras pe-acest pământ,
Multe-am tras și am răbdat
Străbătând din sat în sat
Și luptând pentru'mpărat.

Plânge-mă maică cu dor
Că ți-am fost de ajutor,
Dar de când m'a cătănit
Plug din curte n'a ieșit,
Fiarele mi-a ruginit,
Casa mi-o mâncat pustia
Și copii sărăcia.

Înălțate Înălțate împărate
Pune pace nu te bate,
Că mor cătanele toate.
Și de când suntem cătane
N'am mai prins boii de coarne,
Locurile's nearate,
Nevestele supărate,
Copii fără bucate.

I. Muntean, rezervist.

III

Frunză verde lemn domnesc
Stau în loc și mă gândesc:
Ce-am ajuns să mai pățesc,
Să străbat văi și vâlcele,
Strâns în spate cu curele,
Să duc dorul dragei mele.

Frunzuță din buruiene
Mai anțărt pe astă vreme,
Ce mai traiu și voie bună,
Ce mai chiote pe lună,
Seri de seri prin șezători,
Cu neveste și feciori,
Să trăiești să nu mai mori.

Frunză verde măracine,
Ce s'a dus cu greu mai vine,
Că pentr'o pușcă ruginită
Lăsai nevestă iubită
Și ogradă pustiită.

A. Hășegan din Veștem.

**Petri Valer, s-a fotografiat alături de soție și de cumnată,
în anul 1914, înainte să plece în război.
([facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))**

PE FRONTUL DIN MUNTENEGRU

De pe coastele Muntenegrului ⁶⁸

Pământule păcătos,
Cât ai fost tu de setos!
Că doi ani a tot plouat
Și tu tot nu te-ai săturat,
Până când se adunară
Toți voinicii de prin țară,
Și-acum toată lumea plânge,
Că tu te adăpi – cu sânge!
Plâng copiii cei micuți,
C'au rămas golași, desculți.
Vine iarna cu zăpadă.
Ei plâng după bunul tată.
Plâng nevestele cu dor,
După dragi bărbații lor,
C'au plecat, le-au părăsit,
Și nici carte n'au primit,
La copii să o cetească,
Dorul să li-l potolească.

---

⁶⁸ *Cartea vitejilor. Cântece dela soldații noștri de pe câmpul de luptă, adunate de Augustin S. Deac, tipograf, p. 12-14.*

Munților pustii de piatră,
N'ați avut izvor cu apă?
N'ați avut păduri cu brad?
Acum v'a încunjurat
Bunul nostru Împărat
Cu voinici bravi din Banat.
N'ați putut ședeă pustii,
Eu să fiu cu-ai mei copii?!
Pare'că și voi ați strigat
Eu să vin și să mă bat
Cu Muntenegru 'ncrunțat.

Frunză verde de alună,
A venit ca o furtună
Într'o zi mândră și bună,
Porunca împărătească,
De-acasă toți să pornească.
O zi și-o noapte-am mai stat
Pân' merinde mi-am luat.
Când ca mâne am plecat,
Două lacrimi am vărsat.
Nu pentru dușmani am plâns,
Că-s Român și nu-s fricos
Nici de Sârbul mânios,
Nici de Rusul cel bărbos,

Dar am plâns cu foc și dor
Că vedeam un mic ciopor:
Cinci copii cu mama lor
După mine cum veneau
Și vai, Doamne cum plâneau,
Că plec cale 'ndepărtată
Și ei rămân fără tată;
Și sunt sărăcuți și mulți
Și-or umbla prin nea desculți.

Și tu dragă-mi cărticea,
Când în Ohaba-i intra,
Să întreb de casa mea.
Tu să chemi pe-ai mei copii,
Să le spui că ai venit
Dela tata lor iubit,
Care e tare departe,
De dorul lor nu mai poate ....

**PE FRONTUL DE EST:
(GALIȚIA, POLONIA [RUSEASCĂ]
ȘI BUCOVINA)**

PE FRONTUL DIN GALIȚIA

Versul tunarilor de cetate ⁶⁹

Foaie verde de colie,
Iar am inceput a scrie.
Eu apuc condeiu-n mână
Și suspin dela inimă,
Ba le scriu din pont în pont,
Toate după cum au fost.
Foaie verde trei granate ,
Noi turnarii de cetate,
Când începem a ne bate
Dușmanul nu mai străbate.
Că noi pușcăm cu granate
Din oțele ferecate.
Și unde granatul pică,
Piatra'n munte o despică.
Iar când pușcăm cu șrapnele
Pământul sună a jele.
Că șrapnelul unde cade
Pământul și piatra arde.
Noi luptăm ziua și noaptea,
Tot alătura cu moartea.

---

⁶⁹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 38, 14/27 septembrie 1914, p. 5-6.

Ne luptăm adevărat,
Pentru neam, pentru 'mperat,
Răbdăm lupte sângeroase
Pentru neamul nost de-acasă,
Și pentru a-i noștri copii
Ce-au rămas de noi pustii.
Când de-acasă am plecat
Soția mi-a cuvântat:
"Mă lași, soțul meu iubit,
Că grea poruncă-ai primit,
Copiii ți-i părăsești,
De mine te despărțești.
N'auzi copiii? – se vaetă,
Că rămân fără de tată,
Și fără pâne pe masă,
Nu-i cine să-i miluiască".
- Iubiți părinți și soție ,
Dumnezeu e sus, vă ție,-
Eu atunci le-am cuvântat
Și mâna cu ei am dat.
Nu mai plangeți,nici oftați,
Lui Dumnezeu vă rugați.
Și io-s trist și necăjit
De porunca ce-am primit.
N'am ce face sunt silit,
La poruncă de 'mplinit.

Dar n`o lăsa Dumnezeu
Să piară-o limbă creștină
Dare-ar Bunul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu
Să se puie pacea-n țară
Să mergem acasă iară,
La copii și la neveste,
Și la a nostre vetre.
Vă rog fraților iubiți,
Cari acestea le cetiți,
Și pe min` să m` amintiți.
Vă povtesc ca să trăiți;
Întru mulți ani fericiți.
Foaie verde leușteană,
Ilie Nemeș mă chiamă,
Eu sunt fecior de țăran
Din comuna Panta-Cian;
Foaie verde de-a frunzii,
Și mai sunt doi canoniri,
Frunză verde leușteană,
Vasiliu Poruțiu îl chiamă;
Frunză verde de goron
Strgian Vischi din Aiton.

Versuri din război ⁷⁰

În câmpia Rusului
La dreapta apusului
Stau feciorii tăvăliți
Toți de tunuri prăpădiți:

Și de pușce sunt căzuți
Numai nu sunt așa mulți;
Căci pușca unde lovește
Numai unul prăpădește;

Dar tunu – arma vestită,
Pentru dușman fericită, -
Șrapnelu' unde lovește
Mulți dușmani îi prăpădește

Dar granatul când doboare
Cu pământul îi omoare
Care mor cu gemet greu
Căutând chiar la Dumnezeu.

---

⁷⁰ Drapelul, Lugoj, Anul XIV, Nr. 106, 20 septembrie/3 octombrie 1914, p. 3.

Cătră ceriul caută'n sus
Unde sufletul s'a dus
Și cu gemet strigau ei:
„Au Doamne, copiii mei!

Pe câmpia Rusului
La dreapta apusului
Stau feciorii tăvăliți
Toți de tunuri prăpădiți:

Toți feciori de-ai Rusului
Și de ai Muscalului...
Dară sunt și frați de-ai mei,
Care-am fost în rând cu ei...

Și-au murit nevinovați
Pe câmp de luptă pușcați.
Dumnezeu să-i pomenească
În cea lume vecinicească!

Cerele moare de loc
Acela are noroc
Se uită la Dumnezeu
Și-și predă sufletul său.

Iară care mai trăiește
Cela greu se jeluiește
Și zice, că n'ar fi greu,
De-ar fi singur capul seu.

Dar are patru copii
Numai de care sunt vii
Și-i jale și de soție
Și de'ntreaga familie.

Căci are părinți slăbuți,
Și copiii necrescuți,
N'are cine să îi crească
Pânea să le-agonisească.

Când îi auzim plângând
Și-așa tare jeluind,
Și atunci gândeam la mine.
Că eu pic astăzi ori mâne,

Atunci eu plângeam mereu,
Mă rugam lui Dumnezeu:
Doamne, Doamne, mă rog Ție
Scapă-mă din bătălie

Să merg iar la ai mei fii,
La iubiții mei copii,
La a mea dulce moșie
Și la'ntreaga familie.

Iar pe servii frații mei,
Care-am fost în rând cu ei,
Și-or murit cu moarte grea
Dumnezeu a vrut așa,

Pe câmpia Rusului
Din gloanțele tunului
Dumnezeu să-i odihnească
În cea lume vecinicească.

Iar pe-alor familii
Dumnezeu le țină vii
Pe părinți și pe soții
Și pe frați și pe copii,

Copiii să-i pomenească
După legea creștinească
Pe scumpii părinții lor
Ce-or murit cu dorul lor.

Aicea la bătălie
Cu cinste și omenie,
Pe pământul Rusului
La dreapta apusului.

Doamne iartă-le păcatul
Ce-a greșit unul ori altul
Și odihna să le fie
În lăcașul de vecie !

Traian Bogdan, tunar din Vărădia

Căntece cătănești ⁷¹

Din Galiția

Foaie verde ca iarba,
Fostam în Galiția.
Galiția îi țară arsă,
Mulți oameni sîngele-și varsă,
Galiția îi țară rea,
Mulți oameni înghite 'n ea.
Frunză verde de secară,
Când trecea trenul prin gară
Cea mulțime țivilească
Striga numai „Să trăiască”
Ceata noastră cătănescă.
Când în Galiția am ajuns
Toți vorbiam numai de rus,
Unde va sta el ascuns,
Să mergem și să-l găsim,
Ca pe loc să-l prăpădim.
Dar n 'a fost precum gândeam.
Că Rusul când îl găseam
El venea asupra noastră
Că gândeai că-i drum, nu-i coastă.

---

⁷¹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 45, 12/25 octombrie 1914, p. 7.

Tunurile explodau,
Gloanțele ploae veneau.
Granatele se revarsă
Tocmai pe deasupra noastră.
Treceam râuri cu noroi,
Rusul venea după noi.
Țineam focul dintr`o coastă
Pe moarte și pe viață.
Cădeau ruși, cadeau de-ai noștri,
Erau sutele cu morții.
Auzii un tun turbat,
Iar un gloante de granat
Lângă noi a explodat,
Și-un darab de cusutor
M`a lovit într`un picior,
Tocmai în piciorul drept
Când jos vream să mă reped.
Iar acuma ce să fac?
M-am tras într`un șanț uscat
Și mi-am legat ranele,
Nevăzând spitalele.
Și-apoi, hai la drum băiete,
Că de spital nu-i nădejde:
Să ajung la „tron-spital”,
Să mă ducă în Ardeal.

Frunză verde pe hotar,
Făcută de un rotar;
Fruză verde, foaie fragă
Zaharie Stoica 'l cheamă;
Foaie verde lemnul crește
El în **Jina** locuiește.
Foaie verde din lemn rupt
În **Jina** s'a și născut;
Am acasă un ficior,
Vasile puiu de dor.

Doina Războiului ⁷²

Foaie verde de colie
Iar am început a scrie
Eu apuc condeiu 'n mână
Și suspin dela inimă
Ba le scriu din pont în pont
Toate după cum au fost.

Frunză verde de săcară
Plecai cu trenu din țară
Dimineața până 'n zori
Gemea trenu de feciori.
Patru zile ne-am tot dus
Pân' la Galiția-am ajuns
Fără de-a găsi vr'un Rus,
Trecu chiar și-o săptămână
N'am lăsat pușca din mână,
Așteptam să se ivească
Din oștire a cea rusească,

Sâmbătă cam în de seară
Veneau gloanțele cu sfială

---

⁷² Românul, Arad, Anul IV, Nr. 227, 16/29 octombrie 1914, p. 2-3.

Duminecă până'n zori
Veneau gloanțe ca din nori.
Foaie verde fir de bob
În pădure la Nicolayow
Suspinat-am și-am oftat
Numai Ruși am așteptat
Să-i batem cu vitejie
S'avem folos în vecie
C'am fost bravi învingători
Dusu-ni-s'a veste 'n nori.

Foaie verde ca iarba
Scris-am din Galiția
În tăcutul zorilor
Pe câmpul durerilor
Unde vreau să ne 'ntâlnim
Ca pe Ruși să îi sdrobim
Să luptăm față în față
Amar de-a noastră viață.

Sabie scăldată 'n sânge
Toate mamele ne-or plânge
Că noi suntem să luptăm
Țara să ne-o apărăm.
Da-va bunul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu

Țara noastră să 'nflorească
Dușmanii să-i prăpădească
Și nevasta să-mi trăiască.

Galiție țară-amară
Nu voiesc să te văd iară
Vă rog fraților iubiți
Care-acestea le cetiți
Vă poftesc ca să trăiți
Întru mulți ani fericiți.

Foaie verde măierană
Ilie Vidu mă cheamă
Eu sunt crengurel din vie
Din comuna Ilidie.

Ilie Vidu, sergent

Doine cătănești ⁷³

Doamne mult am mai oftat,
De când s'a mobilizat.
Și Doamne mult voiui ofta
Pân' s'a desmobiliza.
Știe Sfânta Precesta
Câtă vreme va dura
Răsboiul cu Rusia.
Iubită dragă nevestă
Stăi cu ochii în fereastră.
Și ascultă dragă bine,
Noapțile cari sunt senine,
Cum bubuiesc tunurile
De se strică dealurile.
Și te uită, de se poate,
Tot numai la miază-noapte,
C'acolo i groaznica moarte.
Dar chiar la trupele toate.
Și te uită dragă 'ncet
Chiar spre miază-noapte drept,
Că-i vedea un foc arzând,
Stele de pe ceriu căzând.

---

⁷³ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 45, 19 octombrie/1 noiembrie
1914, p. 6-7.

Când îi vedea steaua mea
Nu-ți fie inima rea,
C'așa a vrut Dumnezeu
Pe acolo se mor eu.
Iubită dragă soție
Dumnezeu sfântul te ție,
Se ai grije de copii
Se nu rămână pustii.
S'au roagă pe Dumnezeu
Se mă ferească de rău,
Șa apoi să viu și eu.
Glonțul este mititel,
Nu avem frică de el.
Ne lovește și ne lasă,
De tot mai venim acasă.
Dar de tun îi moartea rea,
Nici când nu ne-om mai vedea,
Arză focul Rusia.
Că numai ea să nu fie,
N'ar fi marea bătălie;
Lumea toată adunată,
Spre Rusia resfirată.

**Timoteiu Dulău,
din Biia**

Frunzuliță ca iarba
Jalnică-i inima mea,
Jalnică-i și-a altuia
De atâta veste rea
Jalnice-'s și trenurile
Cari pornesc cătanele;
Trenul vine pufăind,
Noi îl așteptăm plângând,
A vin't trenul și-a ajuns
Și noi nu-l vedem de plâns,
Pleacă trenul și stă iară
Că nu poate de povară,
Că' s vagoanele 'ncărcate
Tot cu voinici de pe sate.
Feciori tineri cu părinți,
Strigă unul din vagon:
Auleo! frate că mor,
Că ea vezi nevasta mea
Cu copii lângă ea,
Cum mai plânge săraca
Și eu nu-i pot ajuta.
Foaie verde de bujor
M'a făcut maica fecior
Ca să plângă-acum și ea
Pe cei din Galiția
Cari se bat cu Rusia.

Culese de V. G. Lungu

**Vasile Ilea-Ietea (în satul Lita Cluj) alături de soția sa Adolfină Popa.
Această fotografie a fost realizată în anul 1914
de către fotograful Bach Karoly din Gyulafehervar [Alba-Iulia]
([facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))**

Din Galiția ⁷⁴

Frunză verde lemn domnesc,
Doamne, mult mă mai gândesc
Aici cum să mai trăesc,
Că eu m'am săturat
De frunza smochinului
Și granița Rusului,
De frunza Maslinului
Și de pușca Neamțului,
Și de drum cu bolovani
Ținând calea la dușmani,
Ținând cale Rusului
Sus, pe vârful muntelui.

Munte negru, pentru tine
Mulți feciori voinici ca mine,
Rătăcind prin valea ta,
Mâncatu-și-au viața ...
Maică tu când mai făcut
Tare bine ți-a părut,
Ai crezut că ai fecior
Nu numai lacrimi și dor;

---

⁷⁴ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 47, 2/15 noiembrie 1914, p. 7.

Tot umblând peste hotară,
Tot gândind la a mea țară;
Ținând caii Rușilor,
Ducând dorul mândrelor;
Ținând caii de căpestre,
Ducând dorul la neveste.

Culese de M. C. din Săliște

Doine din războiu ⁷⁵

Din Galiția

I

Foaie verde frunză deasă
Plecatam Doamne de-acasă;
Din sălașul părintesc
Am fost silit să pornesc,
Familia să-mi părăsesc.
Frunză verde de saschiu,
Când am ajuns la Sibiiu,
(Acolo la stațiune,
Und' e locul a ne pune),
Noi puțin am zăbovit,
Până trenul a sosit,
Și-apoi la drum am pornit.
Trenul pleacă șuerând,
Frați, surori, rămân plângând.
După trei zile la rând,
La Stanislau ajungând,
Trenul aci s'a oprit
Și noi tabără-am făcut.
O zi răpaus am avut.
Iar după ameazi la trei,

---

⁷⁵ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 49, 16/29 noiembrie 1914, p. 7.

Face-vă-ți gata copii,
Și spre Haliț am pornit,
Unde încă ne-am oprit.
De aici iar am pornit.
Și-am mai mers vr'o două zile,
Apoi ține-te copile.
Marți dimineața la doi
Veniau Rușii cătră noi.
Dacă s'au apropiat
Cătră noi, - ei au pușcat.
Dar noi încă nu ne-am dat,
Înapoi i-am întornat.
Când colo pe după-ameazi
Vin spurcații de cazaci.
Iar noi dacă i-am văzut,
Băionet pe pușc-am pus
Și cătră ei că ne-am dus.
Dar ei cu spurcații cai
Apucă 'ntre noi – și dăi.
Când colo, ce să vezi frate!
Strigă unul chiar de-aproape:
Vai de min' mănche-mă amaru,
Că pe min m'a călcat calu;
Altul strigă: vai că mor,
Că sunt pușcat prin picior.

Iară la altul săracul
Îi zdrobise de tot capul.
Au rămas destui răniți,
Cu dorul dela părinți;
Și-au murit gândind acasă,
La copii și la nevestă;
Au murit cu mare chin
Văzându-se 'n loc străin.
Unul căzut în părau,
Știu că nu mai dau de el;
Altul căzut în pădure,
Unde nu-l găsește nime.
Foaie vede de trifoi,
Veneau gloanțele pe noi
Cum vin stropii de la ploi,
Unul pe min' m'a ochit
Și la picior m'a rănit.
Mulțumesc lui Dumnezeu,
Că nu-s rănit așa rău.

Nicolae Popa, sergent

II

Brădișor cu frunza 'n sus,
Bată-l Dumnezeu de Rus,
C'o lăsat pământurile
Și o luat puștile,
Să străpungă inimile.

Frunzuliță din rozor,
Toată noaptea noi cu zor
Săpăm șanțuri și lucrăm,
Dimineața le lăsăm.
Căci din fund de către dealuri
Vin cazacii valuri, valuri,
Cu lănci mari și cai de foc
Și alerg din loc în loc,
Ca dracii când sunt în joc.

Când vedem că umplu zarea
Noi nu le mai ținem calea,
Lăsăm șanțuri și plecăm
Ca din coaste să-i luăm
Și-așa să ne apărăm.

Foicică lemn uscat
Rău maică m'ai blestemat,

Să calc cu picioarele
Cât aleargă soarele
Pe toate rozoarele.
Frunză verde foi de soc
De opt ori am fost în foc
Și n'am fost rănit de loc.

Când a fost a opta oară
Văd că o șrapnelă sboară
Și să sparge șuerând
De-a luat feciorii 'n rând
Și i-a culcat la pământ.

Foicică foaie lată
Din șrapnela cea spurcată
A sărit și-n mine-o parte,
Dar m'a ferit Dumnezeu
De nu m'a rănit așa rău.

Doamne adă pace'n țară
Să îmi văd nevasta iară,
Să-mi văd și copii mei,
Cari i-am lăsat singurei,
Singurei și mititei!

**Culese de Sofron Dobocan,
rezervist rănit**

III

Frunză verde viorea
Ea vezi dragă mândra mea,
Că ți-am scris o cărticea
Și ți-am pus-o 'ntr 'o năframă
Să știi mândro că-s cătană

Foaie verde de ștejar
Plânge mândra cu amar,
Dar și eu suspin mereu
Că mi-am lăsat satul meu.

Dar de sat, că l'am lăsat,
Nu mi-ar fi așa bănat,
Dar mă doare inima
Că mi-am lăsat nevasta
Singură și tinerea
De mor de dor după ea.

**Culese de George Moiescu,
sergent**

IV

Frunzuliță de pe coastă
Ia vezi draga mea nevestă
De mai dă vr'un sarindar
Că pe-aicea-i chin amar
Și îmi scald păpucii 'n sânge
De și inima îmi plânge.

Foicică ruptă 'n șasă
Pe-aice-ai pădure deasă,
Dar nu-i deasă cum socoți,
Ci-i deasă de oameni morți.
Că pușcatul Rusului
Umple 'naltul cerului.
Și din senin face nor,
Așa pușcă de cu zor.
Foaie verde flori de soc
N'avem parte de noroc,
C'o rămas mama bătrână
Și eu plec cu pușca 'n mână,
De mă dor șelele
Ocolind pădurile
Și-amărându-mi zilele.

**Culese de Ioan Toma
din Ocna Clujului**

V

Frunză verde, foaie rea,
Maică măicuțița mea,
A venit porunca grea
Să plec în Galiția,
Să intru cu Rusu'n foc,
Să n'am stare, să n'am loc
Și nici parte de noroc.

Foaie verde măgheran
Multe zile-s într'un an,
Și o trece, Doamne, anu,
Făr' să gățăm Muscanu.
Și-om umplea câmpiile
De voinici, cu miile,
Fără pită, fără sare,
Numai cu pușca'n spinare.

**Culese de Ștefan Costea
din Saschiz**

Zugsfuhrer ⁷⁶

Frunză verde de trifoiu
Vai amar feciori de noi,
Toți am mers flori înflorite
Și-acum venim veștejite,
Mirosul ni l'am lăsat
La Muscalu blăstămat,
Toți bolnavi și rău răniți
Venim la ai noștri părinți,
Ne plâng dragi măicuțele,
Și scumpe mândruțele
Și-a mea inimă e arsă
C'am venit așa acasă
Și mi-am găsit părinții
Năcăjiți ca vai de ei,
Și pe mândra, săraca,
Supărată așa ca ea!...
M'am dus ziua și noaptea
Și mi-am lăsat căsuța
Unde sună tunurile
Și scrută viețile.
Frunză verde de săcară
Adă Doamne pacea iară!

Victor Tertan

---

⁷⁶ *Dor și Jele, Căntece din războiu*, p. 39-40

Din Galitia ⁷⁷

Dela grădină cu flori,
Dela fete și feciori
De la grădinii de vii,
Dela micuții copii,
Dela frunsuța de fag,
Dela soața mea..., cea dragă,
Dela salca, de pe mal
Dela scumpul nost' Ardeal...,
Dela paiul de secară,
Dela scumpa noastră țară,
C'am pășit din ea afară.
Când din cazarm' am pornit,
Cu toate eu m'am gătit,
Câte trebe la soldat,
De toate am capatat
Și la gară am plecat.
În trenul din Bistrita
Plecăm la Galiția,
În Galiția'm ajuns,
În orașul Tanislau
În acel oraș frumos,
Noi ne coborărăm jos,

---

⁷⁷ Ieronim Hangea, Iustin Ilieșiu, *Poesii din rezbel (1914-1915) și Doine populare*, p. 5-8.

Deacolo-am mers într'un sat
Și trei zile am tot stat,
Când porunca ne-a venit,
Să mergem spre inamic
Noi de acolo ne-am tot dus,
Doar vom întâlni vr'un Rus.
Șase zile, șase nopți
Noi am mers, am mers pe jos,
Până într'un sat mai mic,
Ce am dat de inamic.
Ausirăm tunurile,
În toate dealurile.
Noi atunci am început,
Puștile ni le-am umplut
Cu curaj, cum am putut
Și am tras și i-am lovit
Și'n fugă i-am prigonit.
Rușii'n napoi, se trăgeau
La rezerva, ce-o aveau.
Și noi iară mai mergeam,
Pânăce pe Ruși vedeam.
Noi mergeam cu puștile,
După noi, vin tunurile
Și toate trenurile.
Atunci un glas auzim ,
Șfarm limie ne tocmim.

Ruși`ncep salvele,
Și dau cu canoanele,
Iar pe artilerie
O lovește și-o`nprăștie,
Iar' ai noști arti leriști,
Tunurile-au pregătit,
Spre-o pădure le-au togmit.
Iară noi infanteria,
Țineam foc toată ziua,
Dar când să fim liberați,
Ne vedem ingrijurati
Și în Costroma adunati.
Ah câte am mai pățit,
Numai Domnul a văzut,
Și ati face o bucurie,
S'o dați la tipografie
În Brașov, s'o tipărească,
Patimile să'mi cunoasca
Fetele rămase'n dor,
C'am luptat ca un fecior.
Vă salut cu multă jele,
Cu inima friptă'n rele.
Foaie verde din părau,
Lacrămile-mi curg din greu,
Se abate frunza de plop,
Scrisă de **Alexandru Pop.**

La Stanislau și Iostrăbița ⁷⁸

Frunză verde de săcară
Tristă veste este'n țară,
Veste rea supărare
Căci este mobilizare,
Ca un fulger să lățește
În tot satu și sosește,
Că toți cari o fost cătană
Să plece iar toți sub armă,
Ear îndată ce a sosit
Vestea toți s'au pregătit,
Fără un pic de așteptare
Toți sunt gata de plecare,
Ear eu încă sub poruncă
La'mpăratul fiind slugă,
Și îndată am pornit
La al patriei cuvânt,
De dușmani să o păzim
Pentru ea toți să murim,
Ear din sat câți am pornit
Toți voioși și tot glumind,
În Huiedin am ajuns
Și la stație ni-am dus,

Dor și Jele, Cântece din războiu, p. 56-63.

Acolo dac-am sosit
Cu toți pe tren ni-am suit
Până n'am mai încăput,
Trei mașini o și venit
Pe vagoane le-au pornit,
Și c-o mare iuțală
Ne-au adus la Cluj la gară,
Acolo iar jos ni-am dat
La căsarmă-am alergat,
Și acolo ce-am văzut
Până trăiesc numai uit,
Atâți oameni s'au fost strânsă
Câtă iarbă, câtă frunză,
Pasurile'n lotru da
Și pe loc ne îmbrăca,
Ear dupăce-am mai stat
Trei zile-apoi ni-o jurat,
Și apoi în ceea zi
Ni-o spus că noi vom porni,
Și ne-vom duce departe
Cătră Galiția parte,
Și 'n ceie zi negreșit
Dup' amiazi am și pornit,
Și cu trenul ne-am tot dus
Pân' la Oradie-am ajuns,
Iar deacolo'n tr'altă parte

Am luat spre miază-noapte.
Apoi așa ni-am tot dus
Două zile și-am ajuns,
La Stanislau nume avea
De-i oraș în Austria,
Iar acolo jos ni-am dat
Minaje-am căpătat,
Pornind de-acolo ne-am dus
Tot pe jos cătră apus,
Și 'nturnând spre răsărit
Într'un sat noapte-am sosit,
Jostrăbița l' a chemat
Și-acolo >Rast< ni-o dat,
Șasă zile-am odihnit
Pân' poruncă ni-o venit,
Ca deacolo să pornim
Pe dujman să-l întâlnim,
Cu el să ținem rășboi
Ca să meargă înapoi,
Pe jos deacolo am plecat
Șasă zile ne'ncetat,
Ziua noapte ni-am tot dus
Fără un pic de rășpaus,
Numai gustarea luam
Și 'ndată iară plecam,
A șasa zi am sosit

Glas de tun am auzit,
Și de ce ne-apropiam
Tot mai tare l'auziam,
Iar în foc dac'am sosit
Ce-am văzut, ce-am auzit?
Puștile vai cum pocnia
Zeci de mii gloanțe ploia,
Tunurile bubuia
De pământu tremura,
Și nimica n'auziai
Numai vai și iară vai,
Altul pușcat prin picioare
Alții 'n mâini, altul prin foale,
Iar pe alții i-ajungea
Pe loc îndată murea,
Tunul pe care-l lovea
Tot în bucăți îl făcea,
Iară noi care puteam
Tot înainte mergeam,
Fără teamă, fără frică
Și cu inima 'ntărită,
De trăim ori de murim
Noi înapoi nu pornim!
Căci noi așa am jurat
Pentru țară și 'mpărat!
De dușmani s'o apărăm

Pradă lui să n' o lăsăm!
Și în dujman când țăleam
Îndată jos îl vedeam
Cum sângele îi țîșnea
De pământu înroșea,
Până 'n coama calului
Sânge de-a Muscanului,
Până 'n șaua murgului
Tot Sânge de-a Rusului,
Dar ori câți Muscani pica
Tot mai mulți în loc venia
De pe noi ne 'ncunjura,
Și tot așa neîncetat
Patru săptămâni am stat,
De cinci ori foc am ținut
Și nimica n'am pățit.
Când a fost a șasa oară
Cătră pismaș mergând iară,
Și noi doi-inși laolaltă
Duceam cu patroane o ladă,
Iar dușmanul ni-o zărit
Cu tunul ni-o țeluit,
Din tun granate venea
De văzduhul spinteca,
De-asupra noastă venind
Și atunci tare trăsning,

Atunci la minut îndat
Dinainte ni-o picat,
Tot pământu l'o 'mproşcat
Când >şrapnelul< jos s'au spart,
Din el un glonţ a venit
Prin picior m'o nimerit,
Ear eu nici că nu simţiam
De nu sângele îl vedeam,
Şi apoi au alergat
Saniteţii de m'a legat,
Ne-au astupat ranele
Să nu curgă sângele,
Apoi eu tare încet
M'am întrunat îndăret,
Şi așa am tot venit
Cu doruri și năcăjit,
Pân'apoi dela o vreme
Ne mai putând altu mere,
Am stat jos și-am odihnit
Pân' o căruță-a venit,
Și în cătruță m'a pus
La Komarno m'a adus,
La gară dac'am sosit
Numai răniți am văzut,
Doctorii iar m'a legat
Apoi în tren m'au urcat,

Dară doi mi-o ajutat
Trenu cu noi o pornit...
Numa 'ncet și liniștit.
Și pe toți ni-o adus iară
Într'a noastă scumpă țară,
Și în Cluj când am sosit
De pe tren ni-am coborit,
În automobil ni-o pus
Și ntr'un spital ni-o adus,
De când aice-am intrat
Durerile mi-o 'ncetat,
Și mulțam lui Dumnezeu
Că-acum nu-mi așa rău,
Și-am nădejde cât de 'ngrabă
La >Urlab< să mă sloboadă,
Ca să-mi văd ai mei părinți
Bătrâni, slabi și năcăjiți,
Soție, și-al meu băiat
Ce cu drag m'a așteptat,
Și-acum mă tot așteaptă
Ca să mă mai vad' odată,
Și aceste le-am pățit
Cu Muscanul afurisit,
Mânca-mi-l'ar cioarele
Prin toate hotarele!

*

Frunză verde trei smochine
Acest vers e scris de mine,
Frunza-i verde-abună samă,
Dumitru Faur mă chiamă,
Frunză verde de sasău
De naștere din **Mărgău**.

Doine din războiu ⁷⁹

Din Galiția

Fruză verde de ciocoare,
Cât e lagărul de mare,
Stau ficiorii de-a`n picioare
Și să plâng de supărare;
Puștile stau piramidă,
„Broțargurile” fără pită,
Dar „grăunțe” pentru Rus
Au cu toții de-ajuns.

Pe dealul Chirovului
Vin gloanțele Rusului,
Pușca țipă, tunul bate
Tot cu șrapnele și granate.
Și cum vin așa turbate
Pe mulți îi culcă pe spate
Prin cele șanțuri udate.

Foaie verde busuioc
Un`mă uit și un`mă`ntorc
Numai urlete și jale,
Și prin șanțuri, și pe cale.

---

⁷⁹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 50, 23 noiembrie/6 decembrie 1914, p. 6-7.

Unii țipă: „Dați pe Rus!”,
Alții „Vai că m`o răpus”.
Și din zori până`nserat
Cad feciorii, `n lung și`n lat
Pentru țară și`mpărat.

George Adam,
rezervist rănit din Alămor

II

Foaie verde matostat
Cât în Galiția-am stat
Multă foame-am mai răbdat,
Nespălat, nepieptănat,
Făr'o pipă de tabac.

Frunză verde și-o lalea
Jale-i în Galiția
De atâta bătaie grea;
Ard orașe, ard și sate,
Plâng neveste`mpovărate,
Plâng sărmancele fugind
Și zilele blăstămând.

Frunză verde rosmarin
Multă jale și suspin
Până sanițeei vin.
Când sanițeei veneau
Toată noaptea nu dormeau,
Numai la răniți strângeau
Și la doctori îi duceau;
Trei legau, zece mureau.
Iar pe care cum murea
Mi-l lua și-l arunca

Pe o luncă` ntro livadă,
Unde erau mii grămadă
Dintre răniții nestrânși
Mulți strigau cu ochii plânși:
Măi vecine, măi creștine,
Iamă și pe min` cu tine,
Că dă Rușii peste mine,
Și în cari nu suntem morți,
Bagă boienetu`n toți.

Suflă vântul pe hotar,
Plângi nevestă cu amar:
Ori fã bine nu mai plânge,
C`am plâns eu de-ți poate-ajunge,
Căci mi-a fost amară soartea,
Să îmi văd prin șanțuri moartea.

Tună Doamne și trăznește,
Tună`n cine despărțește,
Pe ficiori de-a lor tați,
Pe neveste de bărbați.

**Nicolae Hârjeu,
Din Ucea de Jos**

III

Frunză verde de cicoare,
Soare, Soare, Sfinte Soare
Ține ziua tot mai mare,
Că mi jalea călătoare
Peste dealuri, peste munți,
La părinții mei cărunți,
Peste dealuri și vâlcele,
La ochii mînduții mele.

Măicuță când m-ai făcut
Nu știi bine ți-a părut,
Dar acum știi maică bine
Că îți pare rău de mine,
Că în loc de ajutor
Ți-ai făcut jale și dor
Și în loc să ai hodină
Plângi cu dor dela inimă.

**Damian Dicoiu,
din Broșteni**

IV

Frunză verde foaie rea
Amară-i inima mea,
Când își cântă patima
Ce-a tras prin Galiția.

Și-ar spune inima, spune,
Mai mult rău, puține bune,
Să se ducă vestea `n lume
Că decât să stai prin șanțuri
Mai bine să zaci în lanțuri,
Și decât să fii cătană
Mai bin` fată cu năframă.

Nicolae Lazăr

VI

Foicică de bujor
Cum nu curge cel izvor
Să mă pot spăla de dor.
Foicică de pe cale
Cum nu curge apă` vale
Să mă pot spăla de jale.

Sărac bine de demult
Ce-am făcut de te-am pierdut,
Că`n crâșmă nu te-am beut.
Tu te-ai dus bine departe,
Eu stau cu necazu`n spate
S`alerg văile de-a rândul
Să mă chinuiesc cu gândul
Că șrapnela muscălească
Poate să mă prăpădească.

**Ioan Lucaciu,
din Macsa**

VIII

Bată-te creucea de Rus,
Mulți feciori tu ne-ai răpus;
Sate multe ne-ai prădat,
Mulți voinici ai împușcat;
Că ne-ai alungat pe frați
Pîn`n dincoace de Carpați.

Frunză verde foaie rea
Câți voinici de seama mea
Carpații nici că-i treceau
Și`n vale se prăvăleau,
Iar din vârful și până`n vale
Numai țipete și jale.

Pavel Urcan
Abonat sub Nr. 8632.

**Colonelul Victor Rusu (mijloc), spaima rușilor, pe front în Galiția.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))**

De pe câmpul de războiu ⁸⁰

Foaie verde de durzău
Mult mi dor și-mi pare rău
Că nu mi-e în satul meu
Și mi-e trist ca vai de mine
Dar la mulți le pare bine,
Că așa fu soarta mea
Dumnezeu și lor le-o da
Cine-mi sapă groapa mea
Să și cadă el în ea,
Cui îi pare-acuma bine
Adu-I Doamne după mine
S'ajungă 'n țară străină
Numai numele să-i vină
Că atunci poate vedea
Că-i amară jalea mea.

Trandafir bătut de vânt,
Te lăsai mamă plângând
Apucai calea pustie
La urâta cătănie,

---

⁸⁰ Românu, Arad, Anul IV, Nr. 261. 27 noiembrie/10 decembrie 1914, p. 3-4.

Depărtat în joc străin
Ziua, noaptea tot suspin,
Și suspin și plâng mereu
C'am avut noroc tot rău
Astăzi plâng și mâne fac,
Dorul meu nu se alină
Cât voi fi 'n țară străină.

Câte flori sunt pe părau
Toate plâng de dorul meu
C'am avut noroc tot rău
Astăzi plâng și se jelesc,
Mâne cad și se pălesc,
Dar în anul viitor
Și mai mândre iar înflor.
Numai a mea tinereță
Numai în floare 'n viață
Draga mea copilărie
Cum te las în cătănie
Că m'am dus tânăr copil
Și-oiu veni bărbat bătrân,
Cu mustața răsucită
Și cu fața 'mbătrânită
Ca o floare vestejită.

Frunză verde lasă, lasă
Mulți feciori sângele-’și varsă
Pentru tot neamul de-acasă,
Când la foc am început
Nici apă nu am avut
Nici o lingură de beut,
Când a fost la miez de noapte
Merge trupa nu mai poate
Când de ziuă se zărea
„Făgătărul”-ul îl sufla.
Noi pe deal ne-am înșirat
Și de foc ne-am apucat.

Când a fost la prânzișor
Mai pușca câte-un fecior
Și-acela numai de dor,
Și-așa veniau gloanțele
Cum vin vara ploile.
Când a fost la prânzul mare
Vine-un căpitan călare
Strigând tot în gura mare:
–Dați feciori cu voie bună
Rămânem fără cunună”.
Dar-o cătană bătrână
El din graiu așa-au grăit:
–Căpitane! Căpitane!

Stau feciorii ca și snopii.
Stau feciorii prăvăliți
Ca niște pomi înfloriți.
Am văzut fârtat pușcat
Fără mâni și fără de cap
Și de mine s'a rugat
Să 'ntorc pușca cu patul
Să-i zdrobesc eu lui capul.
Dar zău mie mi-a fost milă
Că zăcea 'n sânge ca 'n tină.
Și mi-a fost mare bănat
Că zăcea 'n sânge 'n chegat.

De-alor teamă rotogol
Nu mai pot merge de dor,
Jale mi de-ai mei părinți
Știu bine că mă doriți
Jale mi și de-ai mei frați
Știu bine că m'așteptați.
Pe mine nu m'așteptați
Că pe mine m'a pușcat
În ziua de Sânziene
Moarte mare și jelere.
Și pe mine m'a 'ngropat
La umbra unui trăgar
Ca pe domnul general

În loc de tras clopotele
Dă muscanu cu tunurile
Și 'n loc de groapă mi-a fi
Părău cu țarmurii
În loc de cruce 'n mormânt
Corbii croncănesc prin vânt.

**Ioan Budugan, din Brusturi,
acum pe câmpul de luptă**

Doine din războiu ⁸¹

V

Frunză verde foi de nuc
Und' mă uit și und' mă duc
Tot cu jalea ma`ntâlnesc
Tot cu jalea povestesc,
Că de când am căz`t rănit
Șase zile am tot venit,
Șase zile de mașină
Tot oftând dela inimă,
De durerea ce am tras
Și de jalea ce-a rămas
În Galiția spurcată, -
Bat-o Dumnezeu s`o bată.

Pamfilie Beschiu
din Jina

---

⁸¹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 51, 30 noiembrie/13 decembrie
1914, p. 7.

Doine din războiu ⁸²

IV

Frunză verde de stejar,
Ce plângi maică cu amar?
Taci măicuță, nu mai plânge,
Că și mie-mi poate-ajunge,
Că de când sunt depărtat
Zi de zi am tot pușcat,
Rar de tot am mai mâncat,
Că menaja-i fudulie,
Numai plumbi de-ajuns să fie.

Frunză verde de trifoi,
Rușii mulți și noi vr'o doi,
Când o'nceput tunurile,
Să dărâme dealurile,
Soarele se'ntuneca,
Așa de pogan pușcă.
Unde granata cădea
Groapă d'un metru făcea,
Răniți ca frunza cădea.
Foaie verde foi de salce,

---

⁸² Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 53, 8/21 decembrie 1914, p. 6-7.

Doamne, puțini s'or întoarce
Sănătoși, nevătămați,
Nerăniți și ne'mpușcați,
Că cine-a trecut hotaru
Știe ce-i jelea și-amaru.

**Ioan Filip, fruntaș (frater),
din Porcești**

V

Frunză verde trei smicele,
Tot în marșuri lungi și grele,
Strânși în spate de curele,
Mergem zile'ntregi de-arândul,
Fără să ne dăm cu gândul,
Că menaja îi departe
Și-o să stăm flămânzi pe noapte.
Maică nu fi supărată,
Căci așa îmi este dată,
Să port pușca încărcată
Prin Galiția spurcată.
Pușca-i grea, borneu-i ⁸³ greu,
Toate-s pe umărul meu.

---

⁸³ Borneu = raniță, rucsac al soldatului.

Maică rău m'ai blestemat,
Să mânc profund nesărat,
Cu lacrimi amestecat
Și să am ca de nănaș
Blăstămatu pătrântaș ⁸⁴.
Și borneu atât de greu
Să zic că e tată-meu,
Iară pușca, - soră dulce,
Băinetul frate de cruce.

Dumitru Casa din Galgo

---

⁸⁴ Cartușieră = cureaua cu locașuri pentru gloanțe.

Doine cătănești⁸⁵
Frunză verde trei granate...⁸⁶

III

Frunză verde trei granate,
Bubue tunul și bate,
Noi mereu cu pușca'n spate,
Drumu-i lung și capăt n'are,
Dar dușmanul încă-i mare.
Dumu-i lung și marșu-i greu,
Bun îi însă Dumnezeu.
Frunză verde dintre plopi,
Stau ai noștri ascunși în gropi
Și trimit Rusului stropi;
Stropii ce-i trimitem noi
Curăță Rușii'n puboi
Și le-astup cărările,
Le sting lumânările,
Bată-i supărările.

Filip Zosim

---

⁸⁵ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 54, 14/27 decembrie 1914, p. 6.

⁸⁶ Unirea, Blaj, Anul, XXV, Nr.53, 3 iunie 1915, p. 3.

**Colonelul Victor Rusu pe front, dând explicații undeva în Galiția.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))**

Doine cătănești ⁸⁷

Bată-te crucea Muscan
Și zilele dintr-un an,
Bată-te crucea de Rus
La mulți vieața le-ai răpus,
Și-ai pușcat și după mine,
N-ai avea parte de bine
Și nici loc de copârșeu,
Și te-ar bate Dumnezeu.
Bubuie tunul departe,
Noi stăm pregătiți de moarte
Și rugăm pe Dumnezeu
Să ne ferească de rău.
Domnul s-a milostivit
Și de multe m-a ferit.
Prunză verde foaie lată,
Așa-mi vine câte-o dată
Să trântesc băinetu`n piatră,
Să iasă scânteii și foc,
Să-mi fac la inimă loc,
Să iasă scânteii și fum,
Să-mi fac la inimă drum.

Nicolae Istata, din Chester

---

⁸⁷ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 56, 25-28 decembrie 1914 /7-10
ianuarie 1915, p. 8.

Bătaia dela Galiția ⁸⁸

Foaie verde alămâie
Eu aici în cătănie
Încep carte a ve scrie:
Și-mi scriu patimile mele
Cele bune, mai mult rele,
La care noi n' am gândit
Când de-acasă ne-am pornit,
Ficiorii abia aștepta
Să intre în Galiția
În >Gefecht< când am intrat
Soarele s'a întunecat,
Dumnezeu ne-a rânduit
Nouă semne pe pământ,
Căci de-acum are să fie
Minune mare în asta lume,
Noi pe loc cu toți am stat
Și la soare ne-am uitat,
Ficiorii ziceau așa
Pentru noi nu-i bună asta,
Căci soarele era ca o lună
Ce nouă nu ne-a fost abună,
Acea a fost Vineri seară
Noi mergeam pe drum de țară,

---

⁸⁸ *Dor și Jele, Cântece din războiu*, p. 49-53.

De dujman ne apropiam
În >Gefechtmarsch< ne duceam
Dujmanului aproape
Toți eram în ceas de moarte,
Joi pe la Sfântă Mărie
Eram în focul dintie,
Cum în foc noi am intrat
Cinci zile n'am mai mncat,
Numai sămânță de bostan
Căci de aceea mai aflam
Pe jos unde ne culcam...
Ficiorii ori cum să afla
Rusului tot nu să da,
Și cu toții așa striga:
>Bravi ficiori toți cu coraje
Care din Ardeal se trage
Mergem noi tot înainte
Inamicul a-l învinge<
Mulți ficiori tare cădeau,
Căci gloanțele așa vineau,
Și care unde pica
Nime grije nu-i avea...
Măicuță de m'ai vedea
Plângerea-i de mila mea,
Plângerea-i lacrimi fierbinți
Ce străinu-s de părinți.

Galiția e țeară amară
Încinsă în foc și- 'n pară,
Din fruntea ficiorilor
Tot pe vârful munților,
Munți de piatră întăriți
Cu păduri acoperiți,
Tot păduri dese și late
Nu poți prin ele străbate,
Rusu-i șerpe afurisit
Șede în tufe acoperit,
Cum mergeam noi înainte
Nu vedeam alui veștminte,
Toate 'n culoare ca iarba
Pe noi și-aruncă otrava.
Vineau gloanțele pe noi
Ca și picurii de ploi,
Dacă noi asta am văzut
Pe loc >Schwarmlinie< am făcut,
Așa mergeam noi înainte
Prin focul mare fierbinte,
>Maschinengewehr< a lor pușca
De și codru răsuna,
Și Rusul da cu tunul
De tremura tot pământul,
Peste noi bombe picau
Satele toate ardeau,

Oamenii amar plângeau
Și din sate toți fugeau,
Spre Ungaria alerga
Da de vor putea scăpa
Cei ce cu Rusul ținea...
Pe noi toți ei ne vindea
La Rusul >Meldung< ducea,
Când în sate noi intram
Clopotele le trăgeau,
Ca să audă Rusul bine
Trupa noastră de unde vine
Așa bine știa
Trupele unde umblau,
Noaptea unde se așeza
Țivilii focuri mari făcea
Într'un sat la miez-de-noapte
Trăgeau clopotele foarte,
Noi de seamă i-am luat
Biserica am încunjurat,
Și-'n ea pe cine am aflat?
- Popa, fătul și diacul
Ce îndată i-a luat dracul,
Căci i-am prins și i-am legat
Și cu noi că i-am purtat,
Cum ne-am dus pîntr'o pădure
I-am și stîns din asta lume...

*

Frunză verde de mărar
De tînăr sunt voluntar.
Frunză verde din poiană
Îi culeasă de-o cătană
Îi cătană nu-i țivil
Și-i chiar Unterofițir
Ba și >wirklicher< sergent
La 51-lea Regiment.
Frunză verde polomida
Îi din comuna Bonțida.

Ioan Corpodean

**Subunitate din Regimentul nr. 51 Cluj,
la Praga ,înaintea plecării pe front în 1915.
(europeana.eu)**

Eroului nostru! **Gregoriu Boca** ⁸⁹

>Tibleșană! Tibleșană!
Societate văleană
Azi la tine ne-ai chemat.
Spune ce ți-s'a 'ntâmpalat?

Știți cu toții fiecare
Că în țară-i vrajbă mare
Sar flăcăii la hotare
Tron și țară de-apărare.

Dirigentul nost' iubit
Grigore Boca numit
Lasă casă, lasă masă
Și iubita lui mireasă

Și'n vârtejul lor se bagă
Cătră Bistriță aleargă
Ș'a colo dacă sosește
Oberatul așa-i vorbește:

---

⁸⁹ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXXVIII, Nr. 10, 15/28 ianuarie, 1915, p. 1.

>Ai sosit șoiman de munte
Lat în pept și'nalt în frunte
Ori cine te întâlnește
Cu drag la tine privește.

Regimentul tău iubit
De stegar te-a denumit
Să porți steagu'n bătălie
Pentru a tronului mândrie.

Steagu'n mână i-l'a dat
Și la luptă a plecat
Dobă, trâmbiță răsună
Mulții voinici sub steag s'adună.

Cu toți salută cu drag
Pre voinicul dela steag:
>Steagul galbăn de mătăasă
Să-l duci voinice-acasă!<

Din casarmă ies afară
Cu muzica militară
Din toate ferestrele
Cad ca ploaia florile.

Și la tren dacă sosesc
Ce plecare să gătesc

Trenul prinde-a fluera
Și flăcăii a cânta.

Trenul trece găfăind
Dealuri, munți înconjurând
Pân' deodată se oprește
Și'n Galiția sosește.

Pușca bate, tunul sună
Mulți voinici sub steag s'adună
Ceriul de foc clocotește.

Cad feciorii, cad potop
Ștre'ntregi s'abat din loc
Steagul tot îl găuresc
Pre stegar nu-l nimeresc.

Într'o zi de dimineață
Pe un câmp lucina cu ceață
Un șrapnel afurisit
Pe stegar l-a nimerit.

Ca erou murind el zice
Rămas bun, să fiți ferice,
Rugați-vă pentru noi
Cei ce murim în război!

Pompei Țolea

Prinos amintirii lui ⁹⁰

Pe câmpul de luptă,
Colo la Dubrics,
Des de dimineață
Pârjol s-a încins.
Luptă feciorii
Din regimentul doi,
Opintind pe Rusul
Să-l dea înapoi.
Dela el la dreapta,
Prin pădurea toată,
Luptă regimentul
Treizeci și odată.
Toți copiii la roată
Și toți bravi ostași,
Strînși de prin ținutul
Dela Făgăraș.
Aspri-s la privire,
Oaceși, cu păr negru,
Că doar sunt urmașii
Ai lui Radu Negru.
Se luptă ca lei

---

⁹⁰ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXXVIII, Nr. 44, 26 februarie/11 martie, 1915, p. 1.

Și înfruntă focul,
De cade vre-unul
Altul îi ia locul.
Strigă căpitanul:
Copii, haid cu toții,<
>Hura, înainte!<
>Să-l facem pe Rusul<
>Să ne țină minte!<
S'aruncă Românii
Aprigi și ușori
Ca și șoimii ageri,
Ce sboară prin nori,
Prin focul de gloanțe
Ca prin furtună
Numai să ajungă
La isbândă bună.
Dar văpaia-i mare.
Mulți inși cad răniți
Iar alții de moarte
Sânt pe loc loviți.
Cade căpitanul
Și alții mai mici. –
Literat Cadetul
Poartă pe voinici.
Îi îmbărbătează
Să se lupte aprig.

>Dragi voinicii mei<
Zice cătră ei:
>Dați, Olteni, deodată<
>Cu mine în rând<
>Să-l facem pe Rusul<
>Să se ia de gând,<
>Ori să se dea prins.<
>Dați, să-l dovedim<
>Dați, să-l biruim!..<
>Pace-atunci se face<
>Veseli ne-om întoarce<
>L'ale noastre case<
>Dați, copii, cu toții. –
>Și eu vă ajut<
>Cu această pușcă<
>Smulsă dela Rus!<
Vreme e de iarnă,
Vreme înghețată,
Dar văpaie valuri
Se'ncing deodată.
S'aruncă Oltenii
Cu putere nouă.
În loc de zăpadă
Gloanțe aprinse plouă.
A trecut de amiază
Un ceas, două, trei

Dușmanii din față
O! biet, vai de ei!
Să-și scape viața
Trec cu toții la noi.
Rușii prinzând veste,
Că ai lor să vând,
Pușcă'n el cu ciudă...
Literat când vede
Plouând gloanțe iar
La ai săi comandă
Să atace iar:
Zice. >Măi, voi nu vedeți,
>Rușii iar vreau să ne'nșele
>Înainte!< Dar dedată
Îl ajunge'n piept un glonte,
Unul, două și încă trei
Gloanțe ucigașe...
Bravul nost' tovarăș
Cade'n val de sânge,
Dar cu mâna dreaptă
Pușca tot o strânge...
>Iartă-ne Doamne,
>De ce ți-am greșit!
>Căci eu datoria
>Ici mi-am împlinit!
>Iertați-mă și voi voinici,

>Că eu de-acum rămân aici.
>Vai, acum vă părăsesc
>Nu mai pot să vă'nsoțesc
>Dumnezeu fie cu voi,
>Dragi ostași, iubiți ficiori!...
Apoi cu lacrimi ferbinți
Și-a strigat ai săi părinți,
Că i-e dor și jale tare
În această 'nstrăinare.
>Iubiți frați și sorioare
>De voi inima mă doare
>Și suspin cu mare chin
>Pe acest pământ strein,
>Unde trebuie să mor
>Fără nici un ajutor!...
Vă trimet cea de pe urmă
Salutare a mea arzândă,
Că viața mi se curmă!...

.....

Iar a lui înmormântare
Fosta 'n ziua următoare.
Lâng-o pădure de brad
Groapa lui că i-au săpat
Și-acolo l'au îngropat

Fără preot, fără cantori,
Fără cântec, fără prapori.
Că așa e în războiu,
Nu sânt datini ca la noi...
Tunul greu cu al lui ropot
A făcut slujba de clopot,
Puștile cu al lor pușcat
Au slujit ca de tocat...
Iară codrul mulcomit
Pe Vasile l-a jelit,
Legănându-se în vânt
Deasupra-i, peste mormânt.
Și-l va jeli neîncetat
Pe-al nost' frate aici ertat....

Alexe Monea, sergent
Reg[imentul] de Inf[anterie] 2 Brașov

Rugare în versuri ⁹¹
Ilustrăției Sale
D-lui Colonel Franczi Endre,
com. pl. de gr. în Loc.

Colonele Prea Ilustre!
Din cest colț frumos de țeară
Viu cu multă umilință
Să Vă rog a doua oară

Știu c'aveți un suflet nobil
Blând părinte militar
Face-Ți mica'mi rugămintă
Să nu fie în zadar

Dați-mi trei sau patru zile
Drept să merg și eu acasă.
Voi să văd ce-mi fac copii
Ș'oare au ceva pe masă.

Și-aș dori să'mi văd părinții
Care plâng de astă vară.
Sunt bătrâni cu toți, Ilustre
Și viața li-e povară,

---

⁹¹ Drapelul, Lugoj, Anul XV, Nr.26, 3/16 martie 1915, p.1.

Ba mai am ș'-un frate dulce
E sub arme ca și mine
Amândoi din câmpul morței
Ne am întors aici cu zile.

Colo sus în nordul țerei
Amândoi am fost în foc
Sub același șir de gloanțe
Dar nu ne-am văzut de loc.

Acum pleacă a doua oară,
Dați-mi voie să-'l sărut.
Cine știe'-n lumea asta
'Mi va fi dat să'l văd mai mult.

Domnul sfânt în schimb Vă de
Tot ce'-n lume mai doriți.
Zile multe și senine
Încă mulți ani să trăiți.

Al Ilustrăției Voastre
Jupalnic 6 martie 1915

plecat
Nicolae Țucu

**Todor Radosav (1879-1966) a lui Bănățanu din Micălaca - Arad,
în timpul unei permisii, prin anul 1916,
alături de soția sa Măriuță n.Ardelean și Dimitrie,unicul lor copil.
(Lucian Miculiță, în [facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))**

Cântece din războiu ⁹²

I

Frunzuliță sălcioară,
Traiul meu de astă vară,
Mau rupt dela inimioară,
C'am umblat din țară 'n țară,
Căutând moartea pe hotară.
Pe hotară pe răzor,
Trase un tinerel ficior,
Tot spre răsărit de soare,
Și spre sunet de canoane,
Canoanele când pocnea
Inima'n mine rupea
Și din noi bucăți sărea
Sînjile pareu curjea
Doamne amar mai răcnea,
Sfântă zi de sărbătoare,
Suna trăsnet din canoane,
De muscal, cîne turbat,
Multe suflete-ai mîncat,
Băieți făr tată 'i lăsai,
Și femei făr de stăpân

---

⁹² Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXXVIII, Nr. 44, 21 aprilie/4 mai 1915, p. 1.

Să îmbie plângând pe drum,
Fără soț și rău scârbite,
De cei răi batjocorite.

II

Frunzuliță și una
În zi de duminică
Pică oastea ca iarba
Parcă taie cu coasa;
Răcnea și se văita,
Și nime nu leajuta,
Pîn sînje se întorcea,
Și cu glas așa zicea,
Vină frate și mă ia,
Că mi gata viața mea,
Cea tineră ce iera,
Și era dragă lumea.
Frățioare mai cătană
Dăm oțiră de-apușoară
Că ța fi mai mari pomană
Ca săm ud ieu gurița,
Rău îmi arde inima
Și săm un ieu suflitu
Că mă dispart de dînsu
Că moartea de împușcat

Îi greu Doamne de răbdat
Cînd te`ajunge plumb de foc
Nu te poți scula din loc
Nici nu poți ca să te scoli
Nici deodată ca să mori.

III

Săracă inima noastră
De multei friptă și arsă
Frunzuliță șo salcie,
Câmpul Ravarușca știe,
Undi stau voinici culcați,
La pământ ca niște brazi,
Unde stau voinicii pe jos,
Toți aleși de cei frumoși,
Stau săracii morți ca snopi
Șîn sat sînt numai cît proști
Stau săracii morți pi jos
Șîn sat sînt cei mai ticăloși
Copilițe tinerele,
Vă plînjeți și trajeți jele,
Vau luat ceați avut drag,
Ș`înapoi nu santurnat,
Poate zeace dintr-un sat.

Voi neveste măritate,
Puteți plînje șîn pumni bate,
Că bărbați ceați avut
Nu vor mai vedea mai mult,
Tul aștepți ca săl mai vezi
Iel așteapt' săl probudești
Tu laștepți iei casă vie
Iel așteapt'-o liturghie
Dela draga lui soție
Poți tot plînji și jăli
Că vara când a venit
Iarba cine a cosi
Cu cini tu ti iubi;
Câmpul cine ța ara
Gura cini ța săruta,
Nare cin te stăpâni
La lumi cu cin ieși;
Că dei mare la strânsură
Teor purta cei răi în gură,
Dar cei răi nu cătunesc,
Nici în sat nu trebuiesc.

IV

Frunzuliță trei jirezi
Vină puică și mă vezi
Printre aceștia codrii verzi
Căi tot sânje spumegat
Căs tot voinici nensurați
Și tot sânje de cel roș
Căs ficiori de cei frumoș
Șașa curje sânjele,
De plutea frunzuțele;
Și nu știa măicuțele,
De a lor ficiorei,
Cât sânje curje din iei,
Patru zile patru nopți
Mii și sute'au rămas morți.
Săreacă inima noastră
De multei friptă și arsă,
Frunză verde de năgară
Vine puică și mă scoală,
Depeacest pământ bătut,
Că frunza se îngălbinește
De vîjîitul săbilor,
Iarba toată se topește
De fujile cailor.

Vă rugați Dumineca
La sfânta biserică
Doacă maș vedea scăpat
De` ascest rășboi încrunțat
Că am zile de trăit,
D` aici musai de murit,
Ori de plumb ori de arafneale
Ori de dor ori di oftat
Ori de plumbu împușcat.

Cântec ⁹³

Păsărică rândunea
Ia această cărticicea
Și-o du în Rusia
La compane-a trielea.
Și cată pre Nicolae.
Dragă dacă l-i afla,
Dă-i să cetească cartea
Și spune-i și cu gura:
Asta-i de la mumă-ta:
Niculae, Niculae!
Decând deacas' ai plecat,
Nici-o cină n-am cinat
Ci cu lăcrămi am udat
Lui Dumnezeu ne-am rugat,
Ne rugăm, dragă, mereu,
Ca să te scoată din rău,
Să murim de dorul tău.
Că 8 luni au trecut
Și pe tin' nu te-am văzut;
Aceasta-i a noua lună
De n'avem inimă bună.

---

⁹³ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXVIII, Nr. 44, 6/19 mai, 1915, p. 1.

Când la bătai' ai plecat,
Chiar' dela plug te au luat
Ai arat un rotogol
Ș-ai lăsat plugu'n ogor;
Pre noi ne-ai lăsat cu dor
Ai lăsat coasa și plugu
Ș-ai lăsat drumu dealungu,
Toate țările de-arându.
Ș-ai lăsat plugu pre loc
Și te-ai dus în mare foc.
Nu te, dragă, supăra,
Că cu toții ne-om ruga,
Dumnezeu ți-a ajuta:
Iar' acasă vei pleca.
Scrie carte îndărăpt
Că pre când să te aștept:
Că vine primăvara
Și n-are cine ara.
Niculae, Niculae!
Când de-acasă ai plecat
Ziua bună nu ți-ai luat
Dela foaia cea de fag
Dela tatăl tău cel drag,
Dela firicel de iarbă,
Dela maica ta cea dragă.
Dela grădina cu brazi,

Dela iubiții tăi frați.
Dela scumpele-ți surori.
Dela fir de busuioc
Ș-ați plecat cu toți în foc. –

Nicolae a răspuns:

Vine vremea plugului,
Eu port grija Rusului.
În loc să merg după plug,
Treb'e să fug după Rus.

Toate plugurile umblă,
Numai al meu stă la umbră:
C'al meu tată e bătrân,
Nu-l mai poate ține'n mâni.

Și Neamțu! El nu mă lasă
Ca să viu la plug acasă.
Ne rugăm la Dumnezeu
Să ne scape dela rău.

Cântece din războiu

Din colecția: **Cântece din războiu adunate de
Dr. Dimitrie Cioloca, Caransebeș, 1915** ⁹⁴

II În Carpați ⁹⁵

Colo sus în munți Carpați
Printre fagi și printre brazi,
Unde neaua-i de doi coți,
S'au strâns voinicii cu toți.
Toți Români de viță veche
Cari în lume n'au păreche.
Și s'au luat la bătaie,
Cu Rușii lui Nicolae.
Călăreți numiți cazaci,
Care ți-se par că's draci,
C'atâta răchie beu,
Câtă apă-i într'un tău;
Și beu „vutchi” ⁹⁶ și beu rom
Și coniac și vin de-al bun
Și-apoi s'ascund lângă drum
Și când treci, ei te răpun.

---

⁹⁴ Unirea, Blaj, Anul, XXV, Nr. 53, 3 iunie 1915, p. 2.

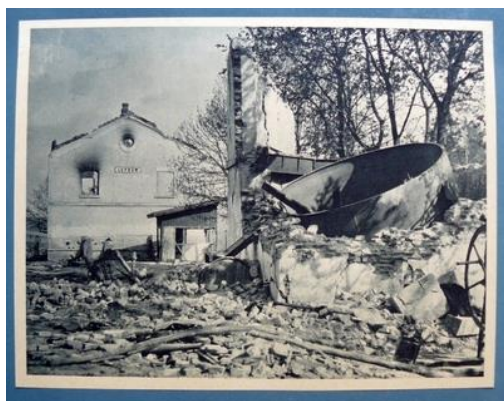
⁹⁵ Unirea, Blaj, Anul, XXV, Nr. 53, 3 iunie 1915, p. 2-3.

⁹⁶ Denumirea rusească a rachiului

La marginea țării mele
Stau feciorii ca măgele,
Cu tunurile înșirați
Și cu pușche înarmați;
Stau la pândă pitulați,
Prin șanțuri și tufi de spini,
Înghețând cu pușca 'n mâni,
Fără prânz și fără cină,
Pândind pe Muscal să vină.
În Galiția pe-un deal
Îl văzurăm pe Muscal.
Îl întreb de sănătate
Și-i arăt pușca cât bate
Și-i trimit gloanțe din ea,
Ca să prindă câte-o vrea,
Iar din când în când și tunul
Îi trimite câte unul...
Frunză verde lemn domnesc
Stau în loc și mă gândesc,
Cum să fac să nimeresc,
În lagărul muscălesc,
Cum o să te 'ngăuresc,
Cu gloanțele de oțel,
Te-oiu zdrobi ca pe-un mișel
Și-oiu striga cât oiou putea,
Să s'audă 'n Rusia:

„Măi cazace cu cojoc,
Lasă-te, că n'ai noroc
Cu Români la bătaie
Ci să-i spui lui Nicolae,
Țarului cel muscălesc,
Că Români-'l prăpădesc”...
Frunză verde de costreni,
Avram Popa din Broșteni.

Am scris astă poezie
Și-o trimit din bătălie,
Dela Lupkow dintre munți,
Unde-am răpus Muscali mulți.

Lupkow ruinen [Ruine din Lupkow]. Fotografia aparține Muzeului Național Brukenthal - Muzeul de Istorie „Casa Altemberger” - se regăsește în mapa „OSTERREICH UNGARN IN WAFFEN” (europeana.eu)

Versurile unui erou căzut pe câmpul de luptă ⁹⁷

Cel mai recent număr al revistei **Viața Nouă** din **Suceava** aduce următoarele versuri scrise de locotenentul Pavel Scripcar, căzut în 27 iunie în lupta ce a avut loc la ost [est] de Lemberg

Frunză verde de chiperiu,
Pasere cu clonț de fier,
Ce te poartă sus pe ceriu ?
    Sfârâind și zbârâind
    Și oțel adrumecând ?

Ori mai vin dela moscal
Puști și tunuri din Ural
Și cazaci călări pe cal ?

Și vezi trenuri huruind
Drumurile acoperind,
Praf și plumbi adăpostind?

---

⁹⁷ Drapelul, Lugoj, Anul XV, Nr. 93, 20 august/2 septembrie 1915, p. 3.

Las'să vie pe la noi
Că deaceea-avem războiu,
Și s'or duce înapoi.

Că și eu mi-s gazdă, și-am
Pregătit o țâr' de hram.

Pavel Scripcar

**Avion pe frontul Marelui Război.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

Poezie din războiu ⁹⁸

Ceruză coloare albastră
Scrie tu durerea noastră,
Durerea de pe câmpii
De rămân sate pustii.
Unde trecem noi odată
Rămâne lumea prădată,
Unde pușcăm cu mașina
Rămâne ars ca rășina.
Frunză verde din coline
Domnul strigă cătră mine
Hai Grigore după mine
Zi o rugă Doamne ajută
Să tăiăm dușmani o sută.
Scoate sabia din teacă
Între droturi dese pleacă
Eu în urmă'i plec de loc
Trecând prin gloanțe și foc
În urma noastră îs soldați
Cu muniții încărcăți
Puștile lor varsă pară
Împărțind moarte amară

---

⁹⁸ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXX, Nr. 128, 16/29 Iunie 1916, p.

Sângele muscalului
Pân' la coama calului
Sângele să face 'n râu
Stăm în el până la brâu
Soarele stă și să miră
Cum îi tăiem fără milă
Norii 'n cer să strâng grămadă
Îngroziți de-atâta pradă.....

April[ie], 20, 1916

Grigore Slavocă
Ordonanță, din Rodna Veche

**Colonelul Victor Rusu pe front, undeva în Galiția.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))**

Cătănești ⁹⁹

Foicică ruptă 'n șapte,
Pe cine Domnul îl bate,
Nu-l bate cu alte fapte,
Numai cu străinătate,
Căci nu-i trebui alt păcat,
Făr' să fie 'nstrăinat
În Galiția pustie
Și plină de sărăcie.
Frunză verde trei parale
Din sus de Sibiiul mare
Merge trenu foarte tare
Cu vre-o treizeci de vagoane
Toate pline de cătane,
Tot voinici de cei frumoși
Cari de-acasă au fost scoși.
Merge trenu înfierat
Și merge tare 'nfocat,
Și-l auzim șuerând
Pe feciori jalnic cântând,
Cântă cântece de dor
De prin munții țării lor.

---

⁹⁹ Calendarul Asociațiunii pe anul comun 1917, Sibiu, Anul VI, Nr. 46, decembrie 1916, p.116-119.

În trei zile și trei nopți
A mers trenul cu noi toți
Pân' am trecut granița
În țara Galiția.
Galiție țară lată,
Mult mai ești tu blăstămată,
De s-adun' acum în tine
Atâta spuză de lume
Să sufere ca și mine !
Săraci feciorași frumoși,
Cum mai șed prin „loagăr” jos
Cu puștile piramidă,
Și în straiță fără pită !
Am lăsat casa cu toții
Și-am plecat în gura morții,
Și moartea cea nemiloasă
Mulți a luat cu-a ei coasă.
N'a 'ntrebat că sunt feciori,
Rămân maicele cu dor;
N'a 'ntrebat că-s însurați
Și rămân copii săraci,
Neveste ce i-au iubit
Și cu greu s-au despărțit.
În Galiția cât am stat,
Loc foarte mult am stat,
Dar foame înc'am răbdat;

Că pe unde întrebai,
Numai „nema nici” găsi ai,
Că tot așa ne zicea:
„Nema nici, nema cleba”.
Dar foamea când ne lua,
Ea pe hotar ne'ndrepta,
Pân'ce crumpene găsi am,
Apoi cu ele veniam,
Și în foc că le băgam;
Iar după ce le cociam,
Iată, iară auziam
Că strigă „forgatărung”,
Să ne punem toți în rând.
Cine va fi să nu crează
Vie-aice ca să vază,
C-aici e atâta dor,
Câtă apă 'ntr' un isvor,
Și aici i-atâta jale,
Câtă apă în o vale.
Și sunt dealuri și păduri,
Oamenii toți cu gânduri;
Pământul este lutos,
Greu, să-l calci mereu pe jos ;
Țară lată, țară rece,
Vai, de cine 'n ea petrece !

**Colonelul August von Spiess,
Comandantul Regimentului 2 Infanterie Braşov, în Galiția, 1917.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

Poezie ¹⁰⁰

Poezie scrisă în Rusia, în 1916

Doamne, n'ai lăsat în lume
Vre-un om să ne poată spune,
Să ne mângăe pe noi
Când se gată-acest război?
Așa unul de s'ar afla,
Doamne, cum ne-am bucura!
Chiar să spună că murim,
Numai sfârșitul să-l știm.
Num' acest război cumplit
În care de doi ani luptăm
Și de capăt nu-i mai dăm.
De doi ani n'am fost în joc,
Fără tot cu Rusu 'n foc,
Ce folos de-a mea junie
Că-o petrec în bătălie,
Printre gloanțe și șrapnele,
Amar de zilele mele,
Și de-ai mei camarazi
Cari mai sunt neînsurați.
Frunză verde de hămei,

---

¹⁰⁰ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXV, Nr. 54, 18/31 iulie 1917, p. 2-3.

Ne 'nsurați sunt puținei,
Căci Rusul cel blăstămat
Mai pe toți i-a însurat.
Acum nu mai vezi brazi juni,
Fără tot oameni bătrâni,
Tată, fiul și nepot
Țin azi cu dușmanul foc,
Oameni bătrâni însurați
Cu doi trei copii lăsați!
Și-au lăsat copii 'n vatră
Și-au venit la lupta dreaptă.

*

Dumnezeu ne-a pedepsit
Cu acest război cumplit,
Pentru păcatele noastre
S'a făcut atâta moarte.
Căci doi frați dacă erau
Cu mânie se priveau,
Unul că se 'mbogățește,
Altul că prea rău trăiește.
Om cu om pismă purta,
Nu gândea la precesta.
Nu gândea la Dumnezeu,
Făr' atunci când da de rău.
Pân' atunci el înjura
Pe vecin îl pismuia.

Dar Iisus e tată bun,
De ne-a răbdat pân' acum
De doi ani în bătălie,
Ce-am purtat cu vitejie.

*

Nevestele nu se gândesc
Cum bărbații chinuesc,
Far' tot umblă aghistate
Nu cugetă la păcate,
Nu gândesc la soții lor,
Că poate pe-aicea mor.
Dar mai bine s-ar ruga
Să se gate bătaia,
Să vie bărbații 'n țară.
Să lucre moșia iară.
Să plătească-o liturgie,
Bărbații lor iar să vie;
Dar nu-și fac o sfântă cruce
Făr' să aibă rachiu dulce.
Ba vin bun, ba unde-unde.
Știți colea, vinarsuri bune.
După-ce s'au îmbătat
Își uită că au bărbat,
Bărbații de-or mai veni
Numai toți bani mulți de-ar fi,
Zic, să trăiască primarul,

Să le umple bughelele,
De dorul bărbatului
Intră'n crâșma satului.
Se 'nsoțesc câte cinci, șasă,
Și cer bun rachiul pe masă,
Că bărbatu-i dus de-acasă,
Una strigă să-i dea vin
Că bărbatu-i dus la Brin.¹⁰¹
Alta, că nu-i mare jele,
Nu-i trăbă vin, numai bere,
Le-am văzut la noi în sat,
Chiar când fusei la urlaub,
După ce se oțelesc
S'apucă și povestesc:
Ce să mă fac eu, surată,
Destul sunt de supărată,
Dar acum dacă-i război
Nu putem muri și noi;
Al meu bărbat n'a mai scris,
Cine-o știi poate e prins,
Ba de-atunci poate fi mort,
Că nu mi-a mai scris de loc.
Dar al tău, soro Mărie,
Spune-mi zău, ce îți mai scrie?

---

¹⁰¹ Orașul Brünn, unde a fost un timp <Kamaderul> Reg[imentului] 31
[Sibiu]

Ce gândești tu, draga mea,
Soțul mi-i 'n Italia,
Carte însă n'am primit,
Poate c'o fi și perit!

*

Frunză verde-a murelor,
Dar și voi fetițelor
Și pe voi v'a fi bătut
Faptul vostru din trecut;
Căci voinic de nu juca
Nimeni samă nu-l lua,
Voi ziceați că-i nătărău
Și-l vorbeați numai de rău.
Dar acum ce veți zice
Când se gată bătaia:
Feciori de unde veți lua?
Bucuros v-ați mărita
După unul fără mână,
Să nu stați <fată bătrână>;
Ba erau fete 'ntre voi
Cu două trei mii și boi,
Cari nu s'ar fi măritat
Făr' după om învățat,
Nici nu prea vorbea cu noi,
Aștepta fecior cu școli,
N'ar fi luat un plugar,

Să fi stat tot fată măcar
Să nu fie plugăriță,
Făr' să zică dăscăliță.
Acuma ne scriu și nouă
Câte-o carte, câte două,
Dar să-și pună pofta 'n cui,
Că la noi nădejde nu-i,
Și care se va întoarce,
Fiecare își va lua
O fată cu gura dulce,
Cu ochii ca și steaua,
Cu fața albă ca zahărul,
Cum nu-i alta 'n întreg Ardealul!

**Soldați din Șopot în primul război mondial
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

Versuri cătănești ¹⁰²
Primate de la soldați

Frunzuliță de cicoare,
Inimioara rău mă doare;
Că pădurile 'nverzesc,
Și florile înfloresc,
Numai io mă veștejesc.
Toată firea 'n veselie,
Numai io 'n țară pustie,
Prin cea neagră Galiție.
Vai de traiul ce-l trăiesc,
Când la satul meu gândesc,
La iubiți parinții mei,
Rămași singuri singurei ...
Și-mi port dorul tot cu mine,
Pe plaiurile străine.

Toate ar fi,
Cum ar mai fi,
Dar o veste-am cpătat,
Ca mândra s'a măritat,
Si de mine s'a lasat,
De nu i-ar fi cu bănat.

Ioan Țâmpea, din Loman

---

¹⁰² Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 19, 20 februarie/5 martie 1918, p. 1.

Frunzuliță lemn uscat,
Cucule, de-mi cânti în sat,
Spune și la mea soție,
Știrea cea de bucurie,
Spune-i cu adevarat,

Ca io-s viu și n'am picat.
Și de-o fi să am noroc,
Noi vom fi iar la un loc.

Ioan Sârbu, din Boz

Ilie Lazăr este alături de fratele său, Vasile, pe frontul din Galiția, 1917.
([facebook.com/Casa-memoriala-Dr-Ilie-Lazar](https://www.facebook.com/Casa-memoriala-Dr-Ilie-Lazar))

Căntece din război ¹⁰³

Foaie verde măr pătat
Când s`a desprimăvărat
Mie cucul mi-a cântat
În Carpați pe-un dâmb crestă,
De trei zile nemâncat
Tot la angrif ¹⁰⁴ de plecat;
Ș`au strigat domnul major
„Hai cu mine măi feciori”!
Ș-o luam de dimineață
Tot spre moarte, nu spre viață!
Și nu mult că ne-am fost dus,
Și-am dat noi și peste rus,
Și-așa veneau gloanțele,
Cum vin vara ploile
Dar noi n`am băgat de seamă,
Că i-am pus iute pe goană
L-am mânat cătră apus,
Ș`am prins nouă mii de ruși,
Armele le-au lepădat
Și nouă ni s`au predat.

G. Mutrescu

---

¹⁰³ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 91, 28 august/10 septembrie 1918, p. 3.

¹⁰⁴ angrif = atac

Cătănești ¹⁰⁵

Galiție, țar' amară,
Toată 'ncinsă 'n foc și pară
Cu fruntea feciorilor
Tăt pe vârful munților,
Munți de peatră, întăriți,
Cu păduri acoperiți.
Pădurile-s lungi și late,
Ear rusul afurisit
Șade 'n tufe-acoperit,
Și trimite gloanțe 'n noi
Ca și picurii de ploi.

Pe dealul la Stanislău
Ard două lumini de său:
Nimeni nu le poate stânge,
Făr' înima mea când plânge.
Plânge inima în mine
Ca 'n copilul de trei zile;
Dar copilul mai înceată,
Inima mea niciodată!

---

¹⁰⁵ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 115, 30 octombrie/12 noiembrie 1918, p. 3.

Vai săracilor recruți ¹⁰⁶

Vai săracilor recruți,
Când trecut-ați peste munți
N'ați putut trece de munți,
Când ați venit înapoi
Ați venit numai vr'o doi.

Căpitanul Colilie
Singur jertfele le știe
Că tot scrie și iar scrie
C'au murit soldați o mie:
Căzu unul, căzu doi,
Căzu mia dintre noi;
Căzu unu lâng'o vale
Și veni o fată mare
Ca să-i ție-o lumânare.
Căpitanul o vedea
Și din gură așa-i zicea:
Stinge, fată, lumina,
Că ți-oi stinge viața!
La soldat așa e dat
Ca să moară împușcat
Fără lumină de ceară
Fără om din a lui Țară!

---

¹⁰⁶ Gazeta Poporului, Sibiu, Anul II, Nr. 38, 21 septembrie 1919, p. 2.

Mândruliță, draga mea:
De tea-a prinde jalea mea
Iar Galiția de-a lungul
Și Polonia de-a rândul,
Tu pe mine' mă vei afla
Într'un loc înstreinat
Departate de al meu sat.
Unde-o fi steagul plecat
Acolo-i fi îngropat
De plasa cuțitului
De glonțul Muscalului,
Și te rog aceste șire
Să le ții de amintire.

T. Ivan (Proboțești)

**PE FRONTUL DIN POLONIA
[RUSEASCĂ]**

Scrisoare acasă ¹⁰⁷

**Dela un soldat român, care se luptă pe
frontul din Polonia Rusească, primim
următoarea poezie:**

Frunză verde de alună
Le pasăre cartea 'n gură
Frunză verde ca iarba
Du-te prin Austria
Și prin țara ungurească
Al meu frate să te cetească.
Și 'n Ardeal când îi sosi
Al meu frate ti-a ceti
Și pe tine te- a 'ntreba:
Sănătos sunt eu ori ba.
Spune-i că sunt sănătos
Ca un trandafir frumos,
Numai sunt cam supărat
Pentru al meu frumos sat,
Și pentru dulcii părinți,
Pentru părinți și soție
Care de mine-i pustie,

---

¹⁰⁷ Unirea, Blaj, Anul, XXV, Nr.81, 14 august 1915, p. 2.

Pentru dulcii copilași
Cari de tată sunt rămași,
Pentru dragile surori
Care le doresc cu dor,
Și pentru voi doi frați
Care sunte-ți depărtați.

Vasilie Pușcaș

Podul dinamitat din Varșovia, 1915.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)

Ivangorod [azi Deḃlin în Polonia] ¹⁰⁸
Vitejilor români din Reg[imentul] 50
[Alba Iulia] din Ardeal

Sus pe coaste, de pe deal
Plumbi de tunuri sboară;
Regimentul din Ardeal,
Cu Ruși se măsoară.
În văzduh plumbii plesnesc,
Cad mărunți în glie;
Șueră glonțul rusesc,
Rupe carne vie
Rusul stă împresurat,
E potop pe vale,
Cerul s' a înourat
De atâta jale.

Ardelenii „mocăniți”
Nebăgați în seamă,
Sar ca leii învrăjbiți,
Au piept de aramă!
Iar „bălaurul” rusesc
Geme 'n disperare,

---

¹⁰⁸ Românu, Arad, Anul V, Nr. 170, 5/18 august 1915, p. 1;
Calendarul Asociațiunii, pe anul visect 1916, Sibiu, Anul V, Nr. 45,
decembrie 1915, p. 143-144;
Alexandru Lupeanu-Melin, *Din rășboi. Versuri și cântece*, p. 24-27.

Regimentul românesc
De el frică n' are,
Românașii fac pojar,
N'or fi de ocară;
Ei nu luptă înzadar
Luptă pentru țară.
Dau năvală peste șanțuri
Ca ieșiți din fire,
Strică sârme, sfarmă lanțuri,
Lumea să se mire!

Și potopul cel rusesc
Miile de gloate.
La atacul românesc
A răsbi nu poate.

Și când soarele fu sus,
Cerul fără nori,
Forța rusă s' a distrus
Ei învingători!

Voi flăcăi, viteji, eroi
Bravi voinici din fire
Plângând v' admirăm și noi
Lumea să v'admire!

Voi martiri veniti în lume
- Aibă jertfa rod!
Ati lăsat neamului nume
La Ivangorod.

Velcean, sergent- major

**Soldați din Regimentul nr. 50 de Infanterie Alba Iulia.
(Arhivele Naționale ale României)**

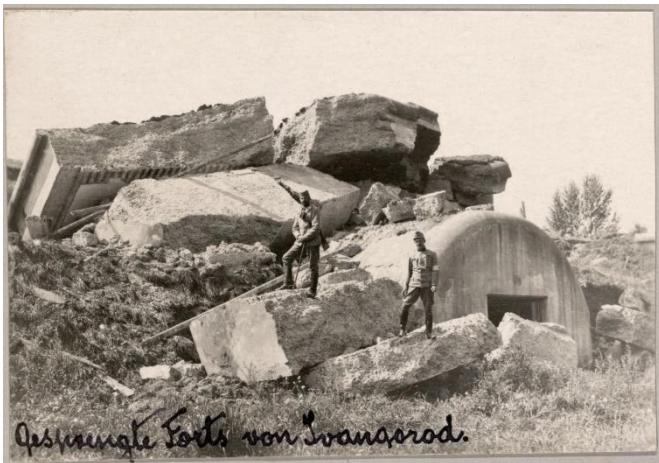

**Soldați români din Regimentul nr. 50 de Infanterie Alba Iulia.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

**Fortăreața dinamitată din Ivangorod [azi Dęblin, Polonia).
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

**Buncăr dinamitat în Fortăreața din Ivangorod [azi Dęblin, Polonia).
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

**Podul peste Vistula din Ivangorod [azi Dęblin, Polonia), dinamitat
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

Pățania unui soldat ¹⁰⁹

Frunză verde de salcie,
M-apucați și eu a scrie
Cum mi-a mers în cătănie
Cum mi-a umblat în război
Frunză verde baraboi.

De-acas de când am plecat
Nevasta că mi-am lăsat
C-o copilă mititea
Supărată vai de ea,
Cu ochii plini de plâns.
Cătră dânsa eu am zis:
Nu te supăra iubita
Lumea azi așa-i pornită
Să se ducă fieșcare
La războiul de onoare,
Să-și ea pușca'n mână iară
Să-și apere draga țară.
Și eu cată să mă duc
Arma'n mână să apuc

---

¹⁰⁹ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXVIII, Nr.203, 22 septembrie/5 octombrie 1915, p. 1-2.

Și cu alții împreună
Să plecăm cu voie bună
Unde tunurile sună
S'apărăm țara, moșia
Și pe Majestatea Sa.
Mult în vorbă nu am stat
Fără mână eu iam dat
La nevasta mea iubită;
Rămâi dragă fericită.
Copila mi-am strâns-o'n brațe
Și am sărutat-o'n față.
Cu părinți mâna am dat
Și din gură-am cuvântat:
Dragi părinții mei iubiți
Și de mine despărțiți,
Grijiți de a mea muere
N'o lăsați pe drum a piere,
De a mea blândă copilă
Aveți grijă, aveți milă.
Apoi m'am întors deodată
Fiind vremea de plecat
Și iam strâns pe toți în brațe
Și iam sărutat pe față.
Și la drum eu am plecat
Pân la Bistrița am dat.

Acolo când am ajuns
La casaramă că m'am dus
Haine sure-am căpătat
Și pe min' le-am îmbrăcat.
Atâtea n'a fost destul
Că mi-au dat și un mondur
Un mondur tot încărcat
Cu patroane înfundat.
Multă vreme nu am stat
În „marș compani” m'or băgat.
Frunză verde de mălai
Când a fost luna lui Mai
Colo în ziua a trie
Ne-or trimis la bătălie.
Când la tren noi am sosit
Pe el iute ne-au suit
La Polonia ne-or pornit,
Polonie pământ frumos
Udat de sângele nost,
O lună te-am tot călcat
Păn pe Ruși am alungat.
Când a fost într'o marți sara
Poruncă ne-au venit eară.
Dela brigada cea mare
Că regimentu cel vestit
Dela Bistrița venit

Din „faerstelungul” numit
Astăzi vine obiezi
Și la gezăși toți ne-am dus
În vagoane ear ne-au pus,
Cinci zile am tot umblat
În Galiția ne-o băgat
Am venit o zi și-o noapte
Nu ne mai temeam de moarte
Când era în zori de zi
La o stație sosii
La o stație numită
Din Galiția cea vestită,
Acolo ne’o așteptat
O mașină de sburat
Și pe noi bombe-o țipat.
Iar noi dacă am văzut
De pe gezăș am sărit
Cu tot ce noi am avut
Dar Dumnezeu ne-a ferit
Pe noi nu ne-a nimerit.
De-acolo noi ne-am luat
Și în oraș ne-am băgat
În orașul cel vestit
Care-i Iroslau numit.
Acolo ne-am așezat
Până zupa am mâncat

Apoi iară am plecat
Și'n „sfărm-linie” am stat
Toată noaptea nemișcat
Multă vreme a trecut
Pân porunca ne-a venit.
Să stăm gata pregătit
Ca „angriffu-le” de făcut,
Frunză verde izmă creață
Duminică dimineța
Tunurile noastre-o dat
Și pe noi ne-o ajutat
În „angriff” noi ne-am băgat.
Dar acuma ce să vezi
Să te minuni să nu crezi
Tot granate esplodând
Peste capul nost' zburând
Șrapnele încă veniau
Printre noi se'mprăștiau
Câte una nimerea
Cu gloanțe în jur stropea
Dar noi frică nu aveam
Tot înainte mergeam
Că poruncă-am căpătat
Că'napoi nu-i de'nturnat
Ci pe rus de atacat
Dumnezeu ne-o ajutat

Cu „angriful” nost turbat
Pe muscalul așezat
Din „decung” noi l’am țipat.
Și înapoi noi l’am turnat.
Dară rusul blăstemat
Prin Galiția o lucrat
Tot decunguri a făcut
Cu cătane le-o umplut
Dar noi grije n’am avut
„Angriff” pe el am făcut
Ce-o rânduie Dumnezeu
Că cu lucru mult și greu
Am svârlit muscalul iară
Din decunguri, șanț afară.
Și să știe ori și cine
Că ăst o fost într’o Lune.
Frunză verde de pe dos
Nouă cum ni s’a întors
Toată ziua ne băteam
Și nimica nu mâncam
Dar Dumnezeu n’a voit
Să umblăm tot flămânzit,
Că poruncă a venit
Dela căpitan cinstit
Că de Sâmbătă-i ertat
Să ne dee de mâncat

Și mâncare-am căpătat
Și bine ne-am săturat.
Puțințel ne-am odihnit
Două săptămâni în pat
Dar poruncă ne-o venit
Pe noi ear ne-o stramporit.
O zi și noapte am venit
La alt spital am sosit
Acolo m'au vizitat
De haine m'o desbrăcat
Și pe pat iar m'au culcat
Doftorii mi-o tot legat
La mână m'au vindecat.
Frunză verde de susai
Și spitalul să vi-l spui
Frunză verde de salcie
În ostrali Silezie
Frunză verde de lemn gros
Cu nume Tropan frumos,
Unde tare mi-a plăcut
Câte-acolo am văzut.
Frunză verde de pe spine
Așa sa'ntâmpiat cu mine
Frunză verde depe tân
Să vă spui numele meu
Drăgan Macarie's eu,

Frunză verde pângă drum,
Din Mintiul cel român,
Să vă spui și comitatu:
La Bistrița ne stă sfatu!

**Drăgan Macarie, infanterist,
R[egimentul] de I[nfanterie] 63 [Bistrița]**

**August 1915. Regimentul nr. 63 de Infanterie Bistrița.
(Arhivele Naționale ale României)**

August 1915.
Plecarea cu trenul a Regimentului nr. 63 de Infanterie Bistrița.
(Arhivele Naționale ale României)

Vers de îngropare

**Scris de Niculae Dămian, din Saroșul Unguresc,
Cu prilejul morții soldatului Niculae Bogdan
căzut pe câmpul de luptă ¹¹⁰**

O Puternice de de sus,
Rea lume am mai ajuns,
Să facem înmormântare
La un fecior ca o floare,
Să facem slujbă de moarte
Și mortu-i tare departe,
Departe`n țară străină,
Și`a murit fără lumină
Clopotele n`au sunat,
Ca când moare-un om din sat.

O, Isuse îndurat
Ce jele mare`i pe sat,
Jale și neazuri mari
Că rămân copiii orfani.
Și când `a mobilizat
De-acasă mulți au plecat;
Când s`o desmobiliza
Puțini s`or mai înturna

---

¹¹⁰ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 56, 13/26 decembrie 1915, p. 2.

Că și dintr'ai noști soldați,
Foarte mulți sunt reșoșai,
Îngroșai pe lângă drum
Morți de pușcă și de tun.

Să vedeți părinți și frați,
Unde suntem îngroșai
Voi ați zice lăcrămând
Mormântuțu meu văzând:
Mai bine-ar fi fost cu mult
Tu de nu te-ai fi născut! -
Dorite tată iubit
Dragă de ce n'ai venit
La ceasul meu cel de moarte.
Ca să ne iertăm de toate
Că noi când ne-am despărțit,
La aceasta n'am gândit,
Că mai mult noi nicioadă
Nu vom mai fi laolaltă.
C'ășa o vrut Dumnezeu
Pe-aicea să mor și eu,
În Polonia rusească
Departe de dumneavoaștră,
A trecut a mea viață
Ca și-o bună dimineață.
Dragii mei părinți și frați
Pe mine nu m'ășteptați,

Acum eu din depărtare
Pe toți vă rog de iertare;
Iertați-mă toți pe mine
Ca să-aveți dela ceriu bine.
Maică, frați și surorele
Acum vă rog de iertare
Iertați-mă ce-am greșit
Până'mpreună-am trăit.

Iar tu Părinte Ceresc
Cătră care eu privesc
Dă-mi locul fără de chin
Să-l domnesc în veci. Amin!

Regimentul 2 Infanterie Brașov pe frontul din Polonia Rusească.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)

Din Polonia Rusască ¹¹¹

Frunzuță de măgheran
Să mai împlinește-un an
Decând lupt, decând mă bat,
Decând trăesc ca soldat
Și decând mă despărții,
De muiere și copii.
Frunzuță verde de fag
Și de ce mi-a fost mai drag,
Când cosam, când seceram
O poruncă căpătam
Ca totul, să părăsesc
Și să merg, să cătănesc.
Așa bătrân, cum eram
Eu nimica nu ziceam
Ci am stat, cât am mai stat
Șapte zile am plecat, ș'am plecat
Și în tren eu m'am suit,
Spre Sibiiu că am pornit.
Trenul când a fluierat
Și-a dat signal, de plecat

---

¹¹¹ Ieronim Hangea, Iustin Ilieșiu, *Poesii din rezel (1914-1915) și Doine populare*, p. 10-13.

Plâns-am toți, ne văetam
Și cu dor ne despărțeam,
Copii strigau după tată,
Ca să-l mai vadă odată,
Muierile-i mângăiau
Șt că vom veni, ziceau.
Când stam cu trenul la gări,
Căpătam bere, țigări,
Când în Sibiiu am ajuns,
De pe tren ne-am scoborît,
La cazramă am pornit.
Acolo ne-am împărțit,
Îndată cum am sosit
Și-apoi ne-au prăbăluit
Să vadă, mai știm, ori nu
Face tot „izițiru”,
Ne-am desprins câteva zile,
Dup’aceea ne-au jurat,
În polonia ne-au mânat
La urît și la bănat.
Două săptămâni apoi,
Am mers tot cu trenul noi,
Și-apoi iar ne-am scoborît
Și pe jos noi am pornit
Și-am tot mers și n’am mai stat,
Pânăce de Neamți am dat

Și cu ei ne-au mestecat.
Ei vorbeau cu noi nemțește
Iar noi vorbeam românește,
Nu'nțelegeam al loru graiu
Și-am dus, un amarnic traiu.
Am stat noi, cât am mai stat,
Când tunurile-au tunat
Și pe noi ne-au întâmpinat
Fără să știm, nici noi cum
Ne-am văzut în foc și fum.
Și dupăce odat i-au prins,
Veselie s'a întins,
Bucuroși Rușii se vedeau
Și în Kiev, ne duceau
Și am stat două, trei luni
În Kiev, pe sub pământ
Deacolo ne-au despărțit
Și în Azia ne-au dus,
În Azia., dela rus.
Și de-atunci, trăesc cu dor
De jalea copiilor.
Și de-atunci, sufer durere
După scumpa mea muiere.
Sufletul mi-se topește
Și inima mea doinește.
Ah, ferească Dumnezeu,

Să nu aibă nime rău
Precum sufer, sufer eu.
Plânsul să nu-l covârșească
Cine-aici va să cetească,
Ci să roge pe Domnu'
Ca să-mi dea drumu;
Că's bătrân și însurat
Și copiii mi-am lăsat
Părăsiți în dor și chin,
Bine-ar fi să ne'ntâlnim,
Părăsiți în dor și chin,
Vărsând lacrimi, la izvor...,
Iar pace cine n'ar vrea,
Aibă și el jalea mea,
Să pățească ca și mine,
Să trăească 'n țări străine
Și să plângă, în suspine.
Frunză verde flori de tău
Scrisă-i de **Toma Birău**.

Poezii din războiu ¹¹²

Trandafir în râu crescut,
Măicuță când m'ai născut
Atunci bine ți-a părut.
Maică de părere bună
Mi-ai făcut scutec de lână,
Cu care m'ai învălit
Și'n cântări m'ai adormit.
Iar tata că sunt fecior
Și i'oi fi de ajutor
Făcu leagăn pentru mine
Ca să dorm dulce și bine.
De tot răul m'ați ferit
Ca pe-o floare m'ați crescut
Dumnezeu vă răsplătească
Cu puterea cea cerească.
Dar când vă eram mai drag,
M'a jurat nemțul sub steag.
Când eram de-ajutorință,
Jurai neamțului credință.
Când era ca să v'ajut
Pentru că ce m'ați crescut,
Neamțul neînduplecat,

---

¹¹² Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 58, 27 decembrie 1915/9
ianuarie 1916, p. 7.

Fără milă și păcat,
Cum răpește-un lup un miel,
Așa m'a răpit și el,
N'a 'ntrebat că's tinerel.
Când cătană m'a luat,
La dor nu s'a cugetat;
Fără m'a scris pe hârtie,
Că sunt bun de cătănie.
Și din doi fii ce-ați avut,
El pe mine m'a răpit
Părăsind părinți și frate,
Să-l urmez în țări departe.
Dusu-m'a la el acasă
Și mi'a dat haină frumoasă,
Niște haine nouă sure
Și m'a gătat ca pe-un mire.
M'a încins cu curea lată,
Semn că eu nu mai am tată,
Iar în loc de măicuțiță
Datu-mi-a o pușculiță.
Baionetul dintr'o parte
Să-mi fie drept ca un frate.
Datu-mi-a plumbi mulți și grei
Să-mi fie prietenii mei.
Iar după ce ne-a'mbrăcat
Cătră tren ne-a îndreptat.
Noi toți în tren ne-am suit,
Trenul cu noi a pornit,

Patru zile și cinci nopți,
Zboară trenule cât poți!
A cincea zi la amiază,
Vedem trenul că'ncetiază;
Iar noi ne coborâm jos
În loc pustiu, nisipos.
Arză-te focul mașină,
M'ai adus în țară străină!
Unde nu cunosc pe nime!
Nici oamneni ca pe la noi,
Nici nu vezi turme de oi;
Chiar nici frunza codrului
Nu-i ca'n țara Iancului,
Și nici iarba de pe deal
Nu-i ca la noi în Ardeal.
Asta-i țara Rusului
Arză o para focului!
Rusie țară amară
Arderea-i în foc și'n pară!
Mulți părinți, soți, fii și frați
Zac în tine îngropați
În țărâna ta pustie
Îi acoperi pe vecie.
De acolo am pornit
Pe jos cătră răsărit
În bătaia dobelor
Sunetul trimbițelor,
Cu Rușii să ne luptăm

Țara ne-o apărăm.
Zece zile ne-am tot dus
Fără să găsim vr'un Rus,
Tot prin locuri neumblate
Prin păduri multe și sate.
Fără pâine, fără sare,
Cu „borneul” în spinare,
Plumbi mulți, grei fără măsură,
Pâine nici o bucătură.
Iar în ziua următoare
Cam pe la sfințit de soare,
Pe Ruși noi i'am aflat
Într-o pădure de brad.
Și facurăm pe ei „Sturm”,
Ca să-i facem pe toți scrum.
Și pușcam cu puștile
De răsunau văile!
Svârlea rusul cu granate
De s'auzia 'n șapte sate,
Dară noi nu ne temeam
Ci ca leii ne luptam.
Plecau Rușii cu grămada
Cum pica iarna zăpada
Și picau și dintre noi
Ca vara picuri de ploi.
Zăceau morți, zăceau răniți,
De plumbii rusești loviți.
Când un plumb repede vine,

Și se'ndreaptă cătră mine;
N'avu 'n vânt loc să-i ajungă
Fă'r la mine'n mâna stângă.
Sângele'ncepu a'mi curge
Iar eu de durere-a plânge.
Măiculiță de-ai fi știut
Cu'n val de pânză-ai fi venit,
Să-mi legi rana dureroasă
Precum mă grijeai acasă.
Dar eu pe nime având
Stăteam acolo jos plângînd.
Așa stînd o zi întregă
„Saniteți” venind mă leagă
La spital mă duc în grabă.
Iar acolo cât am stat
Rana mi s'a vindecat.
Acum m'oi întoarce iară
În câmpul de luptă-afară,
La frați care i-am lăsat
Să lupte pentru Împărat,
Pentru țara ce-am jurat.
În contra dușmanului
Soldații Muscanului,
Cari încearcă să răpească,
Patria noastră strămoșească.
Să le arătăm să știe ei,
Că în pace suntem miei
În bătaie pui de lei.

Frunză verde din părau
Scris'am astea rânduri eu;
Nu de fală sau mândrie,
Ci din chin de cătănie,
Cari de tinerel l'am tras,
Cu mult chin, cu mult năcaz,
Cari l-am tras prin bătălie
Prin depărtata Rusie.
Cei ce vor să le cetească
Și la noi să se gândescă.
De noi cei înstrăinați
Rogu-vă nu vă uitați.
Și mai rog pe Dumnezeu
Să vă ferească de rău
Să 'ajungeți ce-am ajuns eu.
Tinerel ca vai de mine
Rătăcind prin țări străine.
Să fie destul cu mine.
Vă doresc viață bună
Ca o floare din cunună.

Ioan Borzoș

PE FRONTUL DIN BUCOVINA

Carte la mama acasă ¹¹³

Foae verde de turtea
Vai maică măicuța mea
Mai bine nu mai avea
Dacă nu mă poți ținea
Să trăesc la casa mea.
Mai bine nu m-ai fi avut
Că de năcaz m-ai facut,
Că de cand plecai de-acas
Nici o noapte'n cas n'am mas
Fără afară pe car
Mâncel focul de muscal,
Că mi-a facut mare val
De umblu din sat în sat
Nebăut și nemâncat
Ca țiganiii din Banat,
Când gândești, că ți-a fi bine
Strigă „elöre” copile
Să mergem tot înainte.
N'are bai că n'ai merinde
Fără mergi cu boi cu tot
De ești de năcaz mai mort.

---

¹¹³ Gazeta Transilvaniei, Brașov, LXXVII, Nr. 269, 6/19 decembrie 1914, p. 1-2;

Boii îi prinzi nemâncați
De nu vrea a merge 'îi bati
Nai bai, că nu-s adăpați.
Trandafir mândru'n rotat
Când d'acasă am plecat
Cu nime mâna n'am dat
Eu am crezut că merg la joc
N'am știut că merg la foc
Eu am crezut că merg la nuntă
N'am știut că merg la luptă.

Foae verde ca una
Eu te rog măicuța mea
Să te rogi lui Dumnezeu
Să mă scoată dela rău
Să mai vin acasă eu,
Să nu mor în țări streine
Să nu știi nimic de mine.
Să viu acasă sănatos
Să'îi fiu maică de folos.
Foae verde de mohor
Doru'mi măicuță dor
Deacasă' unde am crescut,
Pe voi pe toți să vă sărut,
Și vă doresc mamă eu
Să vă țină Dumnezeu

Să mă țină și pe mine
Printre aceste țări streine
Să ne mai întâlnim odată
Iar cu toții la olalta
Mai departe voe bună
Îți poftesc iubită mamă
Salutare mai cu dor
Dela'l tău dorit fecior
În Bucovina forșpon
Chiamă, **Istrate Ion**
Fecioraș de econom.

„Ofițeri și soldați cu căști de asalt”. Valea Putnei. Martie 1917.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Poștale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Poștale-Militare))

Din Bucovina¹¹⁴

Frunză verde de mălini
Inimă de ce suspini,
Sună văi, sună poteci
Inimă în dor te treci,
Spune-mi să știu dorul tău
Legat de sufletul meu.
Dacă' s dus acum de-acasă
Și că' s cătană, nu-mi pasă,
De-oi muri în bătălie
Nimenea n' a vrea să ție.
De-aș muri în foc și pară
Ce să mai trăiesc în țară,
Singur pustiit de rele,
De amar și multă jele.
N'am pe nimeni ca să plângă
Măinile să și-le frângă,
Nu am mamă, nu am tată,
Dar iubesc pe-o scumpă fată.
Numai după ea mi-e rău
Plânge sufletelul meu!
Ea singur' a rămânea
Și-a muri de jalea mea,

---

¹¹⁴ Ieronim Hangea, Iustin Ilieșiu, *Poesii din rezbel (1914-1915) și Doine populare*, p. 23-25.

L'as să moară, frunză 'n tău
Ca mi-a făcut și ea rău,
De câte ori m'a hulit
Și apoi m'a amăgit.
Acum plânge supărată
În dor și jale, uitată
Și inima-mi plânge, dar
Las eu totul, n'am habar,
Cum a știut face ea
Cu biată inima mea,
Așa voi face și eu
Ș-oi lăsa-o tot în rău.
Plânge mândră și jelește
Și pe alți-i amăgește,
Inima mi-oi alina,
Inima ni-oi dezmerda
În foc la Bucovina,
Cu tunu și cu pușca,
Iar tu vere Vasilie
Îți trimit eu carte ție,
Ca s'o trimeți la tipar
Căci am dus destul amar,
Dorul să mi-l tipărească
Cu toții să mi-l cetească.
De-oi muri și n'oi mai scrie
Numele să mi-se știe,

Că lupta nu-i cum socoți.
Am iubit pe-un roșu crin
Dar m'a lăsat tot la chin,
Acuma mă duc în foc
Căci nu am nici un noroc!
Foaie verde pom uscat
Scrisă de un biet soldat,
Foaie verde petrinjel
De **Valsâca Aurel**.

Artileriști. Valea Putnei. Martie 1917.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Poștale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Poștale-Militare))

Dela bătălie ¹¹⁵

Foaie verde ca earba,
În sus de Cârlibaba
Pe deal mare ne-am suit,
Rusul bine ne-a zărit,
Groaznic vuet a pornit:
Muntele se clatină,
Văzduhul se 'nflăcăra
De focuri și de urgie,
Cum nu s'a mai văzut să fie.
Noi de jos ne-am ridicat,
Hurra! Hurra! am strigat,
Și spre rus ne-am aruncat.
Dușmanul când ne-a ochit,
Amarnic s'a necăjit,
La tunari a dat de știre
În grabă și opintire,
Să înceapă greu a bate
Cu șrapnele și granate.

---

¹¹⁵ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 11, 30 ianuarie/12 februarie
1918, p. 2.

Nici ai noștri nu dormeau,
Ci păgânește pușcau...
Eată un șrapnel spurcat
Lângă mine-a <isplodat>,
În mână m'a nimerit
Și mâna mi-a amortit...
Cu trudă și cu amar
Am ajuns în <Feldspital>.
Doctorul m'a vizitat
Și mâna mi-a operat,
Glonțu-afară mi l-a dat,
Și mereu mă 'mbucura,
Că earăși m'oi vindeca...
Foaie verde măr sălcii,
Ș'oi porni cătră Sibiu,
Foaie verde stejerei,
În satul meu Tălmăcel,
La mamă, și la surori
Doru-mi sboar' adeseori:
În jalea inimii mele
Dumnezeu fie cu ele!

Versuri de Dumitru Bărbosu din Tălmăcel

Cântece din război ¹¹⁶

I

Foaie verde lemn uscat,
Când a bătut doba 'n sat,
La bătae de plecat,
Am svârlit coasa în vânt,
Ș`am plecat la drum cântând:
Lăsai mamă, lăsat tată,
Lăsai casa mea curată,
Lăsai frați, lăsai surori,
Și plecai cu mare dor,
Lăsai mândra ca o floare,
Și plecai cu mare jale,
Să-mi cat moartea pe hotare.
Am lăsat casa pustie
Ș`am plecat la bătălie,
De-am lupta ziua și noaptea
Tot alătura cu moartea.
Noi la foc mergeam cântând,
Plumbii veneau vâjâind.
Am mers sute de voinici,
Ș`am rămas cei mulți calici.
Dar câți au plecat prin văi,
Dumnezeu știe de ei.

---

¹¹⁶ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 88, 21august/3 septembrie
1918, p. 1-2.

II

Frunză verde de pe tei,
Pe câmpul Galiției
Stau feciorii prăvăliți
Ca snopii înșiruiți,
Stau culcați, trântiți pe jos,
Ca snopii de grâu tufos.
Frunză verde de lemn strâmb,
Când eram în sat la camp,
Auzeam fetele cântând
Și feciorii șuierând.
Mă duceam ziua la coasă
În poiana cea frumoasă,
Toată ziua la cosit,
Sara 'n sat pe la iubit.

III

Ș'apoi foaie de salvie,
Dar acum la cătănie,
Doamne cine-mi cântă mie?
Că-mi cântă șrapnelele,
De-mi amărăsc zilele;
Că și la Sfânta 'Nviere
Pocnesc mereu din șrapnele,
De gândești că lumea piere;
În loc de pască sfințită,
Mâncăm țăr[â]nă asvârlită.

Căci granatul unde pică
Piatra 'n munte se despică,
Pân' la nouri se ridică,
Când te-ajunge, te dumincă.
Și șrapnelul când pocnește,
Cât cuprinde prăpădește.
Foișoară de pe culme,
Nu gândiți că vă spun glume,
Că vă spun adevărat,
Cum în câmp noi am iernat;
Ședeam cu genuchii ' tină,
Și 'ngھیțeam cu arma 'n mână.
Și pândeam cătră apus,
Doară va ieși vr 'un rus,
Ori un rus, ori un cazac,
Să-i trimit un plumb în cap.

V. N.

Cătănești ¹¹⁷

Frunză verde floricele,
Zis-am inimioarei mele:
Dragă inimioara mea,
Oare ce te zbați așa
Și de ce te zgomotești ?
Și sufletu-mi amărești ?
Ce te zbați așa de tare,
Ca apa pe-o gârlă mare ?
De ce nu ești linistită,
Pentru ce ești așa tristă,
De ce nu ești desfătăță,
Cum erai de alta dată?
- Dară ea nimic nu-mi spune,
Ci arde ca un cărbune,
Dar știu de ce plânge ea
Și de ce e'n voie rea,
De ce sare ne'ncetat
Ca peștele pe uscat:
Nu plânge de nici un bine,
Ci de lacrimi și suspine!

---

¹¹⁷ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 103, 23 octombrie/5 noiembrie
1918, p. 2.

În loc de aș fi acasă,
Ș`aș merge ziua la coasă,
Eu stau aici`n „dekung”,
În apă până`n genunchi,
În loc de-a merge la sapă,
Eu stau cu pușca `ncărcată,
Tot cu moartea lângă spate.
În loc de-a merge la joc,
Eu stau în para de foc,
Parca sunt fără noroc:
Nici nu mor, nici nu trăesc,
Ma chinui și năcăjesc.
Că`s străin de a mea șară,
Inima imi arde`n pară.

De caporalul Sava Cliuci din Bucovina

PE FRONTUL DIN ITALIA

Vis ¹¹⁸
Pe câmpul de luptă

E lună. Focul a'ncetat.
De ici-colo vin șoapte
Și siluetele de munți
Apar sinistru'n noapte.

Cum bruma'n valuri arginții
Pe munți și văi se lasă,
Ca pe-un copil încetișor
Mă fură gându-acasă.

Mă văd aievea-acas la noi
În satul de sub munte
Și-o mână tremurândă,lin
Mă mângâie pe frunte.

Nu știe biata mamă cum
Să mă mai strângă'n brață;
Șiroaie lacrimile-i curg
Pe 'mbătrânita față.

---

¹¹⁸ Drapelul, Lugoj, Anul XV, Nr.74, 2/15 iulie 1915, p.3.

Și par'că-i aud glasul blând
Cum lung la mine cată:
-Mulțamu-ți Doamne, că-am ajuns
Să îl mai văd, odată ! –

Iar Tata, cum e serios
Tăcut stă lângă mine,
Grăi-ar par'că, dar cuvânt
Pe buze nu îi vine.

Ci mă privește bucuros
Cu ochii blânzi alene
Și pe furiș o lacrimă
Îi izvorește'n gene...

Atâta fericire e
În casă de odată
De par'că'n tot cuprinsul ei
În aur e'mbrăcată...

Dar noapte bună ! Merg să dorm...
Acum mă simt mai bine,
Căci știe Domnul mai ajung
Să mai... visez și mâine...

Granița Italiei, la 30 iunie 1915
I. Cernescu-Priveag

**Ionel Floașiu din Galeș, pe frontul din Italia, 1915.
(Colecția particulară a Doamnei Carmina Maior,
nepoata lui Ionel Floașiu)**

De pe coasta Italiei ¹¹⁹

O, pământe păcătos,
Cât ai fost tu de setos!
Că doi ani a tot plouat
Și tu nu te-ai săturat,
Până nu se adunară
Toți voinicii de prin țară,
Și-acum toată lumea plânge
Că tu te adăpi cu sânge.
Plâng copiii cei micuți,
C'au rămas golași, desculți;
Vine iarna cu zăpadă,
Ei plâng după bunul tată.
Plâng nevestele cu dor
După dragi bărbații lor,
C'au plecat, le-au părăsit
Și nici carte n'au primit
La copii să o cetească,
Dorul să li-l potolească.
Munților pustii, de peatră,
N'ați avut izvor de apă,

---

¹¹⁹ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXIX, nr. 13, 19 ianuarie/1 februarie 1916, p. 1;
Calendarul Asociațiunii pe anul comun 1917, Sibiu, Anul VI, Nr. 46, decembrie 1916, p.111-112.

N'ați avut păduri de brad,
De voi v'ați înconjurat
Cu voinici bravi din Bănat?
N'ați putut ședeă pustii,
Eu să fiu cu-ai mei copii?
Par'că voi ați și strigat,
Eu să vin și să mă bat
Cu dușmanul blăstămat.
Frunză verde de alună,
A venit ca o furtună
Într'o zi mândră și bună,
Porunca Împărătească:
De-acasă toți să pornească.
O zi și-o noapte-am mai stat,
Pân' merindea mi-am luat.
Când ca mâne am plecat,
Câte lacrimi am vărsat!
Nu de teama de dușman,
Că-s Român și teamă n'am, –
Dar am plâns cu foc și dor,
Că vedeam un mic ciopor:
Doi copii cu mama lor.

**Scrisă de soladtu Maxim Ciula,
plugar din Bocșa Montană (Caraș Severin),
trimisă de F.T., medic într-un spital din Croația**

**O strânsă pritenie: soldatul Ioan Andrei și Nicolae Badescu din Șopot,
pe frontul din Italia
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

Amintire din Resbelul Lumei!!! 12 națiuni și doi rom[âni] ¹²⁰

**Pozați în Leibach ¹²¹, subt ceriul liber,
Duminica înainte de Trei Sfinți [23 ianuarie] 1916**

I

Cruce sfântă din înălțime,
„Scapă`
ne din acest foc;
Cu a ta putere biruință în lume,
„Ca să venim eară la doritul loc;

Sfântă Cruce cu puutere,
„Arată`te cătră noi;
„Și ne scapă din durere,
Că suntem oameni și nu boi;

Sfântă Cruce a treia oară,
Te rugăm cu toți întins;
Sfinții toți și Maica D[omnu]lui Fecioară,
Ca prin visu să vie pacea
„Și resbelu fie stins;

---

¹²⁰ Poezii transcrise din tabloul aflat în colecția particulară a Doamnei
Profesor Lucia Irimie din Săliște

¹²¹ Ljubliana

În patru părți Cruce Sfântă
 Ne ajută la biruință;
 La tot neamul ce'm tot locul –
 Și'n Bisărică te cântă,
 Și ne'mpacă cu puterea
 „Creatorului Știință”

**Compusă de Borcea în Ziua Sfintei Cruci,
 [14 septembrie] 1915**

Borcea

**Amintire din Războiul Lumei!!! 12 națiuni și doi rom[âni].
 Pozați în Leibach , sub ceriul liber,
 Duminica înainte de Trei Sfinți [23 ianuarie] 1916.
 (Colecția particulară a Doamnei Profesor Lucia Irimie din Săliște)**

II

Primăvara mult dorită,
„Acum eară au sosit,
Dar vieța noastră e posomorâtă,
„Cu focul din lume
„Resbelul Cumplit;

Sănătatea nu m'a ajută
„Suferințe curg mereu;
Așiu mai dori și'o isbândă,
„Că 'să nsuflețesc
„și eu

Când mai vii dorită pace,
Să venim la al nost dorit loc;
Ce bucurie ne'ar putea face,
Când vom scăpa cu vieță
Din acest resbel¹²² de foc;

„Vino” pace în dulci cuvinte
Pentru prunci nevinovați;
Căci vin Sărb[ătorile]Paștilor Sfinte,
Eară noi poporul tot mai
„rău suntem tractrați;

Borcea, 10/III 1916

---

¹²² Autorul scrie sub cuvântul „resbel” „(iad)”

Amintire din Războiul Lumei!!! 12 națiuni și doi rom[âni].
Pozați în Leibach, sub ceriul liber,
Duminică înainte de Trei Sfinți [23 ianuarie] 1916.
(Colecția particulară a Doamnei Profesor Lucia Irimie din Sălăște)

Cântecul tunarului ¹²³

Frunză verde dint'o mie,
Mă pusei și eu a scrie,
Ca să știe cei rămași,
Cum o duc printre vrășmași.
Cuprinsu-i ceriul de stele,
Ca inima mea de jele,
C'am ajuns la tunuri grele;
Mi-a albit părul pe frunte
La tunuri grele de munte.

Foaie rară de morari,
Amară-i viața la tunari,
Că viața tunarului,
E ca firul paiului:
Că nu știe nici el bine,
De-ajunge de azi pe mâne,
Nu știe abunăseamă,
Dacă-și mai vede alui mamă.
- Maică măculița mea,
Când te-ajunge dor de mine,
Vină, de poți, pân' la mine,

---

¹²³ *Cartea vitejilor. Căntece dela soldații noștri –de pe câmpul de luptă ,
adunate de Augustin S. Deac, tipograf, Ediția a IV-a, p. 14-15.*

Că poate că mii-i găsi
În munții Italiei,
În marginea păduri;
Unde-s tufele mai mari,
Tot morminte de tunari,
Unde-s tufe mai mărunte,
Tot morminte de răgute,
Ieste-un mormânt ridicat,
Acolo-i fi îngropat.

Roman Bogdan

**Tunari pe frontul Marelui Război.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

Amintire din anul 1916. ¹²⁴
Scrisă după frontu Italian.

Pârâuț cu apă rece
Din anu șaseșprezece
La ajintare m`au chemat
Și cătană m`au luat
După ce m`au ajintat
O lună m`au mai lăsat
Cu mândruța am mai stat
Pe urmă am locuit
La al opta reghiment
Și acolo mult iar nam stat
Pân la vaspre m`a transportat
Și acolo am danvățat
Dacă eu am danvățat
La marș că ma și băgat
Trandafir cu frunza'n sus
Baș în luna lui August
Cu marșu eu am plecat
Și`n Polonia am stat
Dar în foc nu mau băgat
Două luni rezervă am stat

---

¹²⁴ *Doine de cătănie trimise de pe front preotului militar Ioan Alexandrescu.* Manuscris din colecția Domnului Gheorghe Rancu Bodrog din Șopotul Vechi.

Două luni dacă au trecut
Și pe noi la foc ne`au dus
Dar puțină vreme am stat
Pân poruncă am căpătat
Ca să ne tragă 'n napoi
Căi destul și pentru noi
Eu de loc am și plecat
Și'n spital mam așezat
Din spital când am plecat
Drept la cadăr ma mânat
Acolo mau întrebat
De unde vi tu soldat
Din Polonia Rusească
Dumnezeu s`o prăpădească
Că colo alta nu vezi
Numai spini și tufi de brad
Și mormânturi de soldat
Căpitanu laurea
Iute`o bubă-mi iscălea
Iar acas dac`am sosit
Foarte bine mia părut
Zece zile iute trec
Veni vremea ca să plec
La cadăr când mam întors
Iar în marș că ma băgat
Și`n Italia am plecat

Ba`s în luna lui Mărțișor
Doamne nu mă lăsa să mor
Iar în front când ne`o băgat
Ziua noaptea slujbă am dat
La talieanu blestemat
Italianul blestemat
Cu foc mare sa apucat
Vinea gloanțe și granate
De talieanu aruncate
Zăceau feciori prăvăliți
Ca la Paști pomi'n floriți
Ședeau feciori ca și-o floare
Făr' de mâini făr' de picioare
Vai Doamne cum se văitau
Și la Dumnezeu strigau
O vai Doamne vai de mine
Cum mă usc în țări străine
Unde nu cunosc pe nimeni
Nu văd frați nu văd surori
Parcă sunt născut din flori
Nu văd mamă nu văd tată
Parcă sunt născut din piatră
Frunză verde viorea
Dragă mândrulița mea
Făte tu o păsărea
Și zboară'n Italia

Și vezi dragă cum trăesc
Pe lume cum pățimesc
Că sunt galben ca și ceara
Că mă mâncă piroteala
Ziua noaptea nu odihnesc
Tot la talian privesc
Doamne multe am petrecut
Tot în acest spurcat front
Dumnezeu ma apărat
Și din toate mau scăpat
Până'n zece Decemvrie
Întro jalnică câmpie
Pe margine mărilor
Pe sub poala munților
Cu foc mare sau apucat
Acolo mau și'npușcat
Un glonț mic dintrun granat
Bucuros mam înturnat
Azi mă aflu în spital
Cu mâna nevindecată
Tot dorind pe bunul tată
Tot mulțam lui Dumnezeu
Până acu îs ferit de rău
Că nus bolnav și mai rău.

Sfârșit

Soldatul Andrei Ioan (1889-1951).
Bunicul dinspe tată al Domnului Gheorghe Rancu Bodrog.
A luptat pe frontul din Italia.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

**Cântece voinicești din războiu,
Adunate dela soldații din Valeadeni de
George Cătană ¹²⁵**

1 ¹²⁶

Frunză verde de masline
Dorul care arde'n mine,
Nu'l mai poate stânge nime.
Nuami puica mea d'acasă,
Că și ea-i friptă și arsă.

Păsăruică de pe vie
Și tu poți fi mărturie,
Că umblu 'n țară pustie.
Păsăruică păsărea
Spunei tu mândrei așa,
Că străbat văi și vâlcele
Strâns în spate cu curele,
Și duc dorul mândrii mele.
Păsăruică păsărea
Spune la fete așa;

---

¹²⁵ Calendarul Românilor pe anul dela Christos 1917, Caransebeș, Anul al XXX-lea, p. 73-75

¹²⁶ Calendarul Românilor pe anul dela Christos 1917, Caransebeș, Anul al XXX-lea, p. 73.

Să nu mai poarte mărgele,
Nici în degete inele,
Că pr'aici îi mare jele.
Că unde ne batem noi
Curge sângele povoi.
Nu e iarbă nu e nalbă,
Numai sânge până 'n barbă,
Sânge de-al Românului
Mai mult de al muscalului.

Florivică bob năut
Sârbule multe ai făcut
De lumea ai învrăjbit
Și pe toți i-ai răscolit.
De-or dus tinerețele
Șor remas nevestele.
Și copii părăsiți
Și bătrânii amărăți.
Plâng mame după feciori,
Surori după frațiori,
Fetele după drăguți
Copii după tătuți.

Fă Doamne o pace 'n țară
Să vină feciorii iară,
Să-i întâmpine la gară.

Să se întindă horele,
Cu voinicii dimpreună
Ado Doamne voia bună.

Emilian Franț

2 ¹²⁷

Jelei Doamne cui i jele
De tinerețele mele.
Jelei Doamne câmpului
De traiul soldatului,
Jelei Doamne lemnelor
De traiul cătanelor,
Că șed în decunguri reci
Cu muzici pe la urechi.

De unde cătana pleacă
Remâne casa săracă,
Și copii plâng pe vatră,
Și nu știu cine li tată.

---

¹²⁷ Calendarul Românilor pe anul dela Christos 1917, Caransebeș, Anul al XXX-lea, p. 74.

Frunză verde floricea
Nici eu nu credeam așa
Că acuma om bătrân,
Să mai calc pământ străin.
Dar omul își schimbă pasul,
N'aduc ani ce aduce ceasul.

Frunză verde floricea
Rea fu ursitoarea mea.
Că mie mo împărțit
Ca să fiu tot necăjit.
Și să fiu tot supărat
De satul meu depărtat.
Dar la altul cum ursește
Tot în satul lui trăește.

Soldatul Teodor Petrică

Cobori Doamne și te uită
 Că de aici îi jale multă.
 Uităte Doamne și caută
 Și de aicea tu ne scapă,
 Că nădejdea ni la tine
 Tu ne du din rău la bine.
 Frunză verde Floricea
 Vai săraca țara mea
 Că departe – mis de ea.
 Că mă uit în sus și'n jos
 Și pe nime nu cunosc;
 Numai frunza și iarba
 Care-i pe toată lumea.
 Dar nici iarba nu-i așa,
 Că locurile 's rătoase
 Și iarba mai puturoasă.
 Dar și mândra mea ca tine
 N'am văzut dragă pe nime.
 Că străinile's frumoase
 Dar nu's așa drăgăstoase
 Ca bănățenele noastre.

---

¹²⁸ Calendarul Românilor pe anul dela Christos 1917, Caransebeș, Anul al XXX-lea, 1917, p. 74.

Frunză verde floricea
Grea e cătănia mea.
De aş fi cu capul meu
Nu mar fi așa de greu.
Dar am copilași micuți
Care trebuie crescuți.
Și soție întristată,
Și de mine depărtată,
Eu aicea la sfințit,
Iară ei la răsărit.

Soldatul Ioan Bran

4 129

Când deacasă am plecat
Sănătate mi-am luat
Dela flori de busuioc
Dela feciorii din joc
Că eu plec acuma 'n foc.
Dela flori de romoniță
Dela mândrele fetețe
Că eu plec cătră graniță.
Dela părinți și surori
Dela dulcii frățiori.

---

¹²⁹ Calendarul Românului pe anul dela Christos 1917, Caransebeș, Anul al XXX-lea, p. 74-75.

Dela neamuri și vecini
Dela tineri și bătrâni.
Eu vă las cu Dumnezeu
Și plec pe drumul cel greu,
Cale lungă spre apus
Unde mulți voinici s'or dus.
Și zilele șor repus.
Acolo-i merge și eu
Știe bunul Dumnezeu
Mai vedeavoi satul meu.
Mai întoarce-oi înapoi
Să-mi mai văd turma de oi.

**Soldatul de 18 ani Petru Jorz
mort pe frontul Italian**

Dragul meu sātuțul meu
 Roagăte lui Dumnezeu
 În tine să vin iar eu.
 Că din tine de mă duc
 În țări străine ajung
 Și dorul tău știu că'l duc.
 C'am fost în Galiția
 Șam fost la Italia
 Dar dorul umblă cu mine
 Și mă mușcă ca un câne.
 Cine na călcat hotară
 Nu știe dorul de țară.
 Cine na călcat hotară
 Nu știe dorul de țară.
 Cine na umblat drum greu
 Nare dor de satul său.
 Dar mie mi dor mi dor
 De m'aprint și stau să mor,
 După țara mea iubită,
 După casa'mi înflorită,
 După al meu drăguț sat,
 După ce 'n el am lăsat.

---

¹³⁰ Calendarul Românului pe anul dela Christos 1917, Caransebeș, Anul al XXX-lea, p. 75.

Cam lăsat părinți iubiți
Ce dor au cărunțit,
Șam lăsat părinți iubiți
Ce de dor au cărunțit,
Șam lăsat pe Talida
Dulce soțioara mea
Năcăjită 'n voe rea
Că rămâne singurea.
Șam lăsat copiii iubiți
Necrescuți, nemiluiți
Șam lăsat turmă de oi,
Multe vite, car cu boi.
N'are cine i înjuga,
Și pământul de a-l lucra.
Ado Doamne pace 'n țară
Să 'mi mai văd eu satul iară,
Să 'mi mai văd Biserica,
Unde cântam eu în ea.
Să mai văd eu horele,
Cât țin sărbătorile,
Ș'avem zile de lucrat,
Dar și zile de sărbat.
Să trăim cum am trăit
Nainte de despărțit.
Așa Doamne ajută-ne
Și de rele scapâne,

Cu lacrimi ne rugăm ție,
Scapăne de bătălie,
Și de atâta urgie
Că nădejdea ni la tine
Tu ne du din rău la bine.

**Soldatul Octavian Jorz,
cantor bisericesc**

**Preoții greco-orientali de la frontul italian
în războiul mondial 1914-1919
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

Versuri soldățești ¹³¹

Foae verde, foae creață,
Într'o zi de dimineață,
Pe un munte înalt tare
S'a pornit lupta cea mare:
Șrapnelele cădea 'ntre noi
Ca picurile de ploi,
Ne 'mproșca năpraznic foc,
Doar să ne oprească 'n loc.
Maiorul, om curajos,
Nu se 'ntinde 'n «dekung» Jos,
Ci prin foc se preumbla
Și din gura cuvanta :
„- Dati, feciorii mei iubiți,
Pe dușmani să-i risipiți!
Dați mereu, și nu cruțați,
Pe dușman să-i alăptați!” —
Feciorii cand auzea
Înainte s'arunca, ‘
Din șanțuri dușmani scotea,
Pe fuga iute-i punea,
Și-i vedeam împrăștiați,
Ca și znopii deslegați.

---

¹³¹ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 23, 1/14 martie 1918, p. 1.

II

Frunzuliță de hemei,
Am pus mâna pe condei,
Pe condei și pe hârtie,
Să-ți trimit o carte ție
Pe o frunză de trifoi,
Să-mi scrii alta înapoi.
Eată-ți scriu, că mai departe,
Eu mă 'nchin cu sănătate,
Cu mult dor și cu iubire,
Să aflii de mine știre.
Și scriu carte rotunjoară
Cu foc dela inimioară,
Cărticică 'n patru dungi,
Cu jale și vorbe dulci ;
Cărticică'n patru părți,
Să nu mi-o citească tăți,
Făr singură dumneata,
Sî-ți mai stâmperei inima.
Du-te, carte, du-te în pace,
Eu ramân, că n'am ce face.

**Trimise de frații
Gheorghe, Lazăr și Constantin Bordea
din Ciugudul de Jos**

**Vasilie Ilea-Boldașu (stânga), pe front în Italia.
([facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))**

Versuri soldățești ¹³²

Vai. săracă inima,
Mult mi-i jalnică și rea,
Că-i departe țara mea.
Și trăesc în chin și dor,
În mijlocul munților.
Nu știi, Doamne, ce-o mai fi.
Că n'are cin'mă jăli.
Trebue să rabd, să tac,
Ca pamâtul unde calc,
Care-i plin de petricele
Și de suspinele mele.
Carte, mergi cum vei putea,
Mergi curând la măicuța,
Nu-i spune durerea mea;
Ci spune maicii așa,
Ca de-o fi candva vreo pace,
De-om trăi, ear ne-om întoarce;
De-o veni binele'n țară,
Ne-om întoarce-acasă eară.

Poezii
Trimise de Constantin Bordea
din Ciugudul de Jos

---

¹³² Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 24, 3/16 martie 1918, p. 2.

**Militar din Regimentul de infanterie nr. 33 Arad.
([facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))**

Versuri soldățești ¹³³

Foaie verde, iedera,
Dac'auzi cântarea mea,
Tare mult nu ți-a plăcea,
Că mi-i neagră inima,
C'am ajuns în strinătate
Între gloanțe și granate.

*

Dară Domnul m'a ferit,
Glonțul nu m'a nimerit,
Dumnezeu m'a ocroti,
Și acasă voi sosi,
La copiii mei iubiți
Și de tată despărțiți.

Dela Iosif Dafiu, din Orăștie

---

¹³³ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 32, 22 martie/4 aprilie 1918, p. 2.

**Militari români ardeleni în armata K.u.K, pe frontul din Italia.
(Imre-Károly Tar în facebook.com/Cărți-Poștale-Militare)**

**Ofiteri superiori si inferiori in anul 1917, pe frontul italian
(facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară)**

Cătănești ¹³⁴

I

Frunză verde din Bănat
Patima unui soldat
Eu v-o spun din cătănie,
Cu jale și cu mânie.
Din Arad dacă am plecat,
Ne-au dus tocmai în Belgrad.
Acolo cum ajungeam,
Marș companie făceam,
Către front o apucam.
Frunzuliță lemn uscat,
Nu vă scriu de îmbuibat,
Ci vă scriu de supărat.
În gară la Opcina
De pe tren ne scobora,
Și de-acolo ne ducea
Pe drum la Italia.
Frunzuliță lemn clintit,
Tălianul ne-a cam zărit.
Și atunci el ce făcea?
Cu granate ne cinstea.
Bun e însă Dumnezeu,
Ne-a ferit de mare rău.

---

¹³⁴ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 109, 16 / 29 octombrie 1918, p. 3.

Locotenentul Eugen Calugaru purtand tunica numita "Karlblouse".
Pe fotografie se poate vedea semnatura acestuia si stampila
comandamentului militar din Innsbruck
([facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))

II

Frunzuliță flori de in,
Ziua noaptea greu suspin.
Cum, Doamne, n-oi suspina,
Că mă doare inima,
Când nu văd nici paseri pe sus.
Numai gloanțele șuierând,
Pe mulți dintre noi lovind.

III

Frunză verde de alună,
Fii maica mea, în voie bună,
Nu-ți face inima rea,
Că-i destul de rea a mea.

IV

Vai, săraci ortacii mei,
Cum crește iarba pe ei,
Crește iarbă sângheroasă,
C-au murit de dor de coasă,
Și de coasă, și de plug,
Și de boii puși în jug.

Petru Nicoară, soldat, din Hăimaj-Ciuci

**Morminte de soldați ai Regimentului 2 Infanterie Brașov.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

**Morminte de soldați ai Regimentului 2 Infanterie Brașov.
Încercare de colorizare.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

Cătănești ¹³⁵

I

Cucule, peană surie,
Doamne, rău mi-ai cântat mie :
În anul patrusprezece
Mi-ai cântat că'n foc oi merge,
Mi-ai cântat în crengi d'alun,
Să mă duc la foc nebun.
Mi-ai cântat și prin nuiele,
Să văd focul de șrapnele,
Focul de granate grele,
Svârlind pietre până'n stele,
Și plumbi de pușcă să-mi sboare
Pe la cap, pe la picioare...

II

Cucule, peană surie,
Doamne, rău mi-ai cântat mie,
Să trăesc fără soție,
Fără casă cu căldură,
Fără vite 'n bățatură.
Casa-mi este în pământ,
Cât mi-i șanțul de adânc,

---

¹³⁵ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 123, 9/22 noiembrie 1918, p. 3.

Și mâncarea când îmi vine,
A trecut foamea de mine,
Și când mi-i de beutură,
Nu mai duc mâna la gură,
De necaz ș' amărăciune,
Că n'am cătră cine spune.

III

Foișoară, foicică,
Granatele unde pică,
Fumul negru se ridică.
Granatele când pocnesc,
Mult pământ rostogolesc,
Și pe mulți voinici strivesc!

IV

Frunză verde ruptă'n doi,
Când dușmanii vin la noi,
Puțini se'ntorc înapoi,
Că rămân grămezi pe jos,
Ca și snopii 'n șir frumos,
Că nu cade unul, doi,
Ci cad mulți ca într'un roi,
Grămezi lungi de trupuri moarte
N'are cine să le 'ngroape.

V

Așa-i vremea la război,
De trăim ca vai de noi.
Cui nu-i vine să ne creadă,
Vie 'ncoace să ne vadă;
Că cine nu cătănește,
Nu știe cum se trăește
La orașul Görțului,
La apa Isonțului!

**Regimentul 2 Infanterie Brașov pe frontul de la Isonzo.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

**Regimentul 2 Infanterie Braşov pe frontul de la Isonzo.
(Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess)**

**Brigada 20 Infanterie pe frontul de la Isonzo, în Općina.
(Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

Isonzo, 21 ianuarie 1916.
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))

**Soldat Dumescu Blagoe luptător la Isonzo,
din Comp. 4, Reg[imentul] 43 [Caransebeș] comandant cpt. Popoviciu.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

VI

Du-te, carte și grăbește,
Pe Saveta mi-o găsește,
Frumușel i le citește
D'amăruntul povestește;
Și te'ntoarce napoi eară,
Cu veste bună din țară,
Cu vorbă din casa mea, --
--N'o mai văd până-i lumea ...

VII

Foae verde lemn uscat,
Aș fi scris și mai curat,
N'am putut de lăcrimat,
Că mi-i jale d'al meu sat
Și de tot ce am lăsat,
De copii și de soție, --
Numai Dumnezeu mă știe.

Vasile Istrătoae

Cătănești ¹³⁶

Foae verde viorele,
Colo 'n vale la Sălcele
Se bat două taberi grele:
Așa trec plumbii prin ele
Ca frunzele prin nuiiele.
Vino, maică, și te uită,
Că și earba-i toată cruntă,
Nici nu-i earbă, nici nu-i nalbă,
Ci e sânge până'n barbă...
Frunzuliță de sulfină,
Plânge mândră și suspină
Că io ear m'oi întruna, –
Numai nu te mărita.
Că de-o fi vreo răutate,
Merge-oi, mândro, mai departe,
Și ți-oi trimite o carte,
Carte-n patru colțurile,
Scrisă cu lacrimi d'a mele.

---

¹³⁶ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 126, 14/27 noiembrie 1918, p. 3.

**Locotenentul Eugen Calugaru pe frontul din Italia.
([facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))**

Poezii din război ¹³⁷
Adunate dela soldații din Valeadieni
de George Cătană

I

Frunză verde de bujor
Dragilor fetițelor
Când mergeți să vă culcați
Voi pe Dumnezeu rugați,
Să se pună pace 'n țară
Să venim acasă iară.
Că-i păcat și mare jele
De atâta fecior ce pere.
Și feciori tot tinerei
Plângeți fete după ei.
Că acasă de-or veni
Și de voi bine o fi
Că vă vor căsători.
Iar dacă sor prăpădi
Fete ve-ți îmbătrâni
Cosiță albă 'ți împleți
Și tot fete îți ugi.

---

¹³⁷ Calendarul Românului pe anul dela Christos 1919, Caransebeș, Anul al XXXII-lea, p. 82-84.

*

Vai săracii feciorei
Multă jale petrec ei,
Multă jale și năcaz
Că nu pot veni acas.
Că acasă de ar veni
Dorul și iar potoli
Șisor zoita de năcaz
Ce 'n Italia lor tras
Și or zoita Sârbia
Cu tot cu Albania.
Cu tot cu Galiția
În brață la mândruța.
Vai Doamne că greu-mi
În munții Italiei
Ș'atâtea gânduri mă bat
Și noaptea când stau culcat.
Cât nu știu cum să le 'mpart
Șatâtea gânduri îmi vin
Și nu pot să le alin
Decât cu un lung suspin.

*

Când stau și'mi aduc aminte
De traiul meu dinainte
Sufletul mi se aprinde
Inima mi se topește
Nici mâncarea nu-mi ticește,
Nici mâncarea și nici somnul,
Greu îi Doamne a purta dorul
Și greu nu miar fi așa
De aș fi în țara mea.
Dar aici în străinătate
Și de mândr'ășa departe
Credeți-mă mă topesc
Ca iarba mă veștejesc
Cu zile mă prăpădesc.

**Ioan Toma, [Număr Casă] 142.
Corporal în Reg[imentul] 43 [Infanterie
Caransebeș] decorat cu medalia de argint clasa
I și a II-a și cu crucea Carol pentru vitejie.**

II

Păsăruică cu glas jele
Dute spune mândri mele,
Să nu mai poarte mărgele
Nici în degete inele
Că aici îi mare jele.
Ci să se poarte cernită
În negru toată învălită.
Că de-ar ști ea cum nu știe
Nu mi-ar scrie cum se scrie
Cu cerneală pe hârtie.
Mi-ar scria cu busuioc
Ca să mă scape de foc
Mi-ar scria cu rosmalin
De aici la ia să vin.

*

Frunză verde vioarele
Amar de zilele mele
Le petrec cu dor și jele.
Și iar verde de tuleu
Amar de sufletul meu.
Că Doamne multe gândesc
Când merg să mă hodinesc,

Aș dormi, somnu nu-mi vine,
Aș vorbi și nam cu cine,
Că nu-i mândruța cu mine.

*

Frunziță verde de salbă
Vine dorul și mă întreabă
De ce mi-s cu fața slabă?
Eu zic dorului așa,
Nu-se mire nimenea,
Că vai Doamne nu pot spune
Câte am pățit anume.
De doi ani și jumătate
Tot umblu drumuri și sate
Cu grea povara pe spate
Și în mână cu granate,
Ba te miri cum n-am perit
Câte rele am pățimit.

Inf[anterist] Simion Toma [Număr Casă] 142

III

Frunză verde viorea
Amar de inima mea,
Că poartă atâta dor
De mă mir că nu mai mor.
Inima și sufletul
Mi soruscat ca gardul
Ca și gardul din picioare
Vine un vânt și mi-l doboare;
Vine ploaie vine vânt
Mi-l trânteste la pământ,
Nu s'o mai scula nici când.

*

Voi iubiților părinți
Lucrați și la noi gândiți,
Că și noi cu zi cu noapte
Împărțim în lume moarte.
Moarte amară cu durere
Cum la soldat i-se cere

*

Cine ajunge 'n cătănie
Ajunge în grea robie
Că de ar fi pace în țară
Nar fi cătăni' amară.
Dar așa că-i ătălie,
E robie și urgie
Remâne lumea pustie.

*

Frunză verde de scumpie
Așa mi ursita mie
Cu dreapta să nu pot șcrie
Mi-o pușcară în bătălie,
Ș'acum scriu cu mâna stângă
Inima 'n mine să plângă,
Că din tânăr și întreg
Iată-mă cu ce m'aleg.
Dar trăiască țara mea
C'oi trăi și eu așa.

Inf[anterist] Octavian Jorz [Număr Casă] 108

Din trei la Piave¹³⁸

Trei frați la Piave
În iadul de iarnă.
Așteaptă porunca
Cu mâna pe armă.

Trei frați la Piave
Își fac sfânta cruce,
Cu gânditul departe
La vatra lor dulce.

Trei frați la Piave
Când vine asaltul
Răniți nu departe
Cad unul de altul.

Trei frați la Piave
Se vaită cu jale.
Până' vin saniteții
Să-i ducă 'n spitale.

---

¹³⁸ Românuł, Arad, Anul VIII, Nr. 23, 29 ianuarie/11 februarie 1919, p. 6.

Trei frați la Piave,
Când doftorii-'i leagă
La doi vine moarte
De rană--i desleagă.

Din trei la Piaive
Mai unul rămasă
Ș'acela se 'ntoarse
Pe cârjii acasă.

G. B

**Soldați ardeleni, din armata K.u.K., pe frontul din Italia de Nord.
(Tudor Duică în [facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară](https://www.facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară))**

Soldățești ¹³⁹

Frunză verde ca earba,
Maică, măicuțița mea,
Eată-mă 'n Italia!
Când de mine ți-a fi dor
Du-te până la izvor
Și ia apă în ulcior,
Și o lumină de ceară,
Ca să vii în astă țară,
Să te-așezi la capul meu,
Unde sânt îngropat eu,
În groapa de-un cot de lată,
Omorât de o granată.

Frunzulițe foi de flori,
Vai ș'amar de noi feciori,
Zece-am plecat din Arad,
Trei sânt morți la Beligrad,
Ear la front când ajungeam,
Numai doi mai rămâneam.
Frunzuliță lăcrimioară,
Mă cheamă Petru Nicoară,
Foaie galbină de nuci,
Dela satul Hălmej-Ciuci.

P[etru] Nicoară
Soldat în Reg[imentul] 37 [Oradea]

---

¹³⁹ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 60, 28 iunie 1919, p. 3.

**Ionel Floașiu din Galeș, sublocotent al Regimentului 14 Infanterie Linz,
pe frontul din Tirol, decembrie 1917.**

**(Colecția particulară a Doamnei Carmina Maior,
nepoata lui Ionel Floașiu)**

În tabără ¹⁴⁰

Sus pe muchea dealului,
În țara Tirolului,
O zare de foc se vede
Lângă dânsa cine-mi șede?
Șed voinici și ospătează,
Ori cătanele' mi oftează?

Nu-i cină de ospățare,
Nici masă de 'mbelșugare,
Ci hodină de cătane.
Un glotași și trei răgute,
Cu prefontul dinainte,
Șed la masă rotilată
Întinsă pe stan de peatră ...
Nici îmbucă, nici închină,
Ci-'ș proptesc frunțile 'n mână,
Cu mult alean la inimă ...

Tunul sună în depărtare
Tot a dor și întristare ...
Brazii-'ș clatin' cetina
Și le 'nmoaie inima.

---

¹⁴⁰ Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 42-47.

'Ncepe una din răgute:
- „Ce mai zici, bade Dumitre?
Rugămu-te și ne spune:
Mai fi-o pace pe lume?
Și de-acasă ce mai știi,
De nevestă și copii?
Că eu n'am mai primit carte
De trei luni și jumătate.
Și mă doare sufletul,
Gata să-mi pierd cumpătul.
Ce vreme o fi pe la noi?
Or fi fost pe-acolo ploii?
Coptu-s'o fi grânele? –
Ne trăiesc mumânile?
Hei, și tare-aș vrea să știu
Și de una să mă țin:
Leana nu m'o fi uitat
Ori altu' ș'o căpătat?

Leană, Leană, floare dalbă,
Inimuța mult mă întreabă:
Ce faci tu , suflete dragă?”
Glotașul de ostenit
Se pare c'a ațipit,
Dar aude de scrisoare
Și ca 'ntinerit tresare.

- „Măi, răgută Sandule,
Mai lasă gândurile;
Lumea-i a lui Dumnezeu
N'o pot împăciui eu,
Pacea-i a 'mpăraților
Că-'s mai marii țărilor,
Și s'o pune ea odată
Când o fi dela ceriu dată.
Lasă vorba, vezi de zare,
Că aici la cingătoare
Am o față de scrisoare;
Vezi ș'o cearcă și cetește:
De pe-acasă ce mai veste?”

În țara Tirolului,
Sus pe muchea dealului,
La lumina focului,
O răgută slovenește,
Mare lucru făptuiește:
Inimile 'nveselește;
Inima fărtaților
Sufletul cătanelor.

Slova-i mare, cartea-i scurtă,
De-o copiliță făcută,
Cu dor și cu voie multă.

- „Tată dragă, peana mea
Îmbucure-ți inima,
Slujască-ți sănătatea
Cum ți-o dorește maica
Și copilașii cu ea.
Pe la noi Domnul se 'ndură,
Ș'a fost un pic de strânsură –
Grâul l'am cărat în șură ...
Joiana noastră-i fătăță –
Ș'am vândut pe ceealaltă;
Mi-a luat mama tăbliță
Că m-am făcut școlăriță.
Și să mai ști, tată dragă,
C'avem mere o ladă 'ntreagă,
Și flori multe la ferești –
Tu, tătucă, mai lipsești!

Lui Sandu Popii să-i spui
Că Leana de dorul lui
Părul nu-și mai împletește
Pe zi ce merge slăbește.
Și să-i spui închinăciuni
Și la ceilalți vecini:
Lui bădița Niculaie
Și la Săvu lui Oproaie ...
Irodița, școlărița”.

Pe dealul Tirolului
S'a stîns zarea focului,
Tabăra s'a potolit,
Cătanele au adormit –
Chiar și tunul a amuțit ...
Lângă stanul cel de peatră
Patru fărtați laolaltă
Dorm pe muchea cea de deal
Cu sufletul prin Ardeal
Și strâng toți la inimioare:
Câte-un petec din scrisoare.

De Sandu Popii

**Regimentul 2 Infanterie Brașov în trecere prin Viena.
(Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.
Fond personal August von Spiess.)**

**Ionel Floașiu din Galeș, pe frontul din Tirol, martie 1918.
(Colecția particulară a Doamnei Carmina Maior,
nepoata lui Ionel Floașiu)**

Din tranșee ¹⁴¹

(pe vremea luptelor)

Fraților, vedeți voi satul unde râul se'nconvoaie
Și se ascunde pe tăcute'n fundul unei cotituri?
Ală-i satul meu săracul, rățacit printre zăvoaie
Și cuprins la două laturi, între margini de păduri.

Nu râdeți dacă tot lacrimi mi se scurg din ochi alene:
Când îți vezi din de-aprope locu'n care te-ai născut,
Este greu să ai odihnă, să prinzi genepeste gene;
Numai eu știu cât mă doare dorul meu ascuns și mut.

De i-aș trage acum un chiot, ar vui întreaga vale,
Biata maica l-ar cunoaște dintr'o mie de flăcăi
Parcă văd cum dau grămadă câinii toți să-mi iasă'n cale,
Să se gudure la mine, dragii mei voinici dulăi.

Am să'm cerc așa'ntr'o doară, să vedem nu-mi dă'nvoire
Să mai trag o chiuială, așa ca'ntr'un timp trecut?
Vreau să știe cei de-acasă că nu le mai am de știre
Că mă lupt și multă vreme încă nu mă dau bătut.

Și târziu, când dup'o luptă ostenit bătrânul soare
Se'ndrepta grăbit departe, lunecând spre asfințit,
Când udate stau de sânge'nțelenitele ogoare
Chiote prelungi de jale din tranșee s'au pornit.

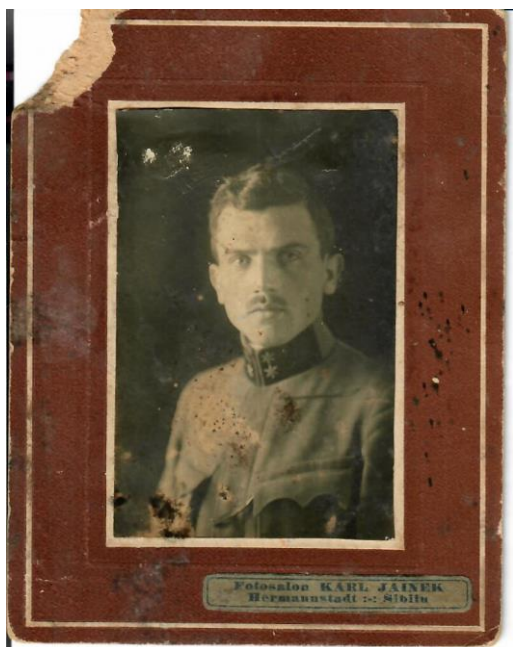
¹⁴¹ Gazeta Poporului, Sibiu, Anul II, Nr. 7, 3/16 februarie 1919, p. 2.

Nu știu de-au ajuns acasă, la iubita lui bălaie,
Dar știu că dintr'odată s'a pornit atât lătrat,
Că râdeam și noi cu lacrimi de ciudata hărmălaie,
Ce prin farmec dint'un chiot cuprinsese'ntregul sat.

24 mai 1918

Maiorul Virgil Cârtescu

**Ionel Floașiu din Galeș, locotenent în rezervă, august 1918.
(Colecția particulară a Doamnei Carmina Maior,
nepoata lui Ionel Floașiu)**

DE PE FRONTUL ROMÂNESC

La Oituz ¹⁴²
Din Poemele Restriștii

Câtă-i valea la Oituz,
Cade-obuz lângă obtuz,
Și pe toată 'ntinderea
Jalea și toată aprinderea.

După dealul Runcului
Urlă gura tunului...
Vuetul bățăilor
Rupe lungul văilor,
Geme 'n largu'ntinderii
Vraiștea aprinderii.

Cer, pământ și ape-acum
Toate'n vâlvoră și fum,
Brazii codrilor bătrânii
Fumegă de săptămâni...
Ce-i pe fața vadului,
Nu e'n fundul iadului...

Toată fala locului
Arde'n viul focului.

---

¹⁴² Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 38, 19 aprilie 1919, p. 2.

Sus pe 'ndurate culmi
Arde-o rariște de ulmi.
Sub colină 'n cotul stâniei
Arde cumpâna fântâniei;
Și mai jos, la guri de văi,
Arde satu'n vâlvătăii...
Din pline
Limbi de focuri haiducești
Izbusnec pe sub fereștri.
Din pătulele de grâu
Curge flacăra'n părâu.
Grinzile cum cad și plâng,
Par' că'n suflet ți se frâng,
Din pline gospodării
Numai fumul spre țării...

Un obuz, venit așa,
A trăznit clopotnița,
Ș'a pornit în lung de zare
Dangăt greu de clopot mare,
Târâtoare limbi de foc
Prind biserica'n mijloc,
Peste-un gard de lămâiță
Două brațe de troiță,
Și d'aici, peste uluci,
Cimitirul plin de cruci.

Valea 'ndurerartă muge,
Apa despletită fuge;
Și, cum nu-i un strop de stea,
Luna s'a ascuns și ea...
Dealuri, ape, stânci și cer
Toate tremură și pier...

Neclintit din locul lui,
În pârjolul focului,
Care-o lume năruie,
Doar oșteanjul stăruie.

De Ștefan Bălcești

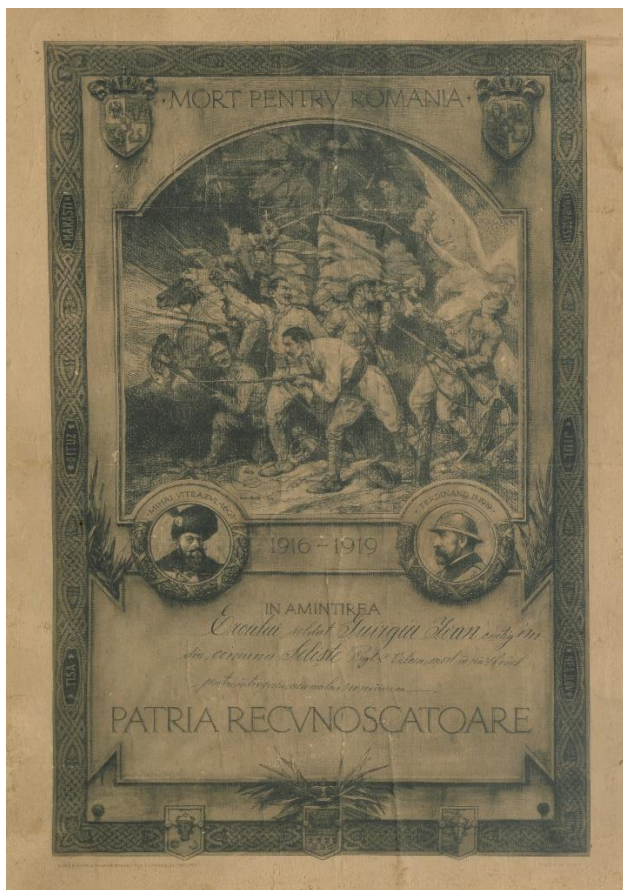
„MORT PENTRU ROMÂNIA

1916-1919

**În amintirea Eroului soldat Pătruți Ilie căzut în lupta de la Oituz în
războiul pentru întregirea neamului Românesc.**

PATRIA RECUNOSCĂTOARE”

(Colecția particulară Ioan Miclăuș din Tilișca, stabilit în București)

**„MORT PENTRU ROMÂNIA
1916-1919**

**În amintirea Eroului soldat Giurgiu Ioan conting[entul] 1911
din comuna Săliște, Reg[imentul] 2 Vâlcea
mort în războiul pentru întregirea neamului Românesc.
PATRIA RECUNOSCĂTOARE”
(Muzeul Culturii Săliștene)**

Generalul de brigadă Marcel Olteanu.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)

POEZII DIN SPITAL

Cântece din război ¹⁴³

Foaie verde ca iarba
Scri-sam din Galiția.
Frunză verde de secară
Plecaiu cu trenul din gară:
Dimineața până'nzori
Gemea trenul de feciori.
Patru zile ne-am tot dus
Fără să găsim vr'un Rus.

De Luni fu o săptămână
N'am lăsat pușca din mână.
Ne-am tot dus ziua și noaptea,
Ori pe vieață, ori pe moarte.
Într-o luni de cătră sară
Veniau gloanțe cu sfială
Iar Marți am intrat în foc:
Veniau gloanțele potop.
Dar și noi pușcăm într-una .
Că mergeau gloanțele una.
Cădeau Ruși, cădeau și-ai noștri,
Erau cu miile morții.

---

¹⁴³ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 38, 14/27 septembrie 1914, p. 4-5.

Trecu zile, săptămâni,
Că luam curechiu'n mână
Să mancăm, să nu murim,
Iar Rusu să-l răsbim.
Luptăm alături de moarte,
Prin roiuri de gloanțe aspre.

Dar într-o zi însemnată
Într'o Vineri dimineață,
În făcutul zorilor,
Pe câmpul durerilor,
Unde vream să ne` ntâlnim
Ca pe Rușii să-i sdrobim
Auzii un glonț turbat
Ca un șerpe veninat
Vine-un glonț de cositor
Mă lovește într-un picior,
Tocmai prin piciorul drept
Când să pun mâna pe piept.

De la opt de dimineața
Până la doi într'amiazi,
Zăcui într-un șanț pușcat,
Cu sângele amestecat.
Dar mi-am legat ranele,
Negăsind spitalele!

Frunză verde foi de nuc
Când la spital am ajuns
Veniau gloanțele de tun
Ca și-un balaur nebun,
Iar unde să exploda
Nimica nu rămânea.

Foică de cicoare
Rana la picior mă doare
Vai Rusule blestemat
Că-n mare rău m-ai bagat.
Gălițe țară amară,
Nu vreau să te mai văd iară.

Luca Cioran din Cărpeneș

Soldat alături de soție.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

Cântece din război ¹⁴⁴

Dela voinicii noștri

Frunză verde de fag,
Pe apă și pe uscat
Multe răsboaie se fac.
Vai, Doamne, nu e păcat?
Pentru-a Serbiei anarhie
Mulți sunt duși în bătălie,
Lăsând casele pustie
Și copii mici fără pâne.
Lăsând câmpuri nelucrate
Am plecat spre miazănoapte.
Și cu trenul ne-am tot dus
Până'n Galiția-am ajuns.

Curge Nistru 'njos la vale,
În Galiția-i foc și jale;
Căci sate nenumărate
Pradă focului sunt date,
Linia de foc se 'ntinde
Cât ochiul poate cuprinde,
Sună tunul amorțit
Ducând morte pe pământ.
Vin gloanțele către noi

---

¹⁴⁴ Românul, Arad, Anul IV, Nr. 227, 16/29 octombrie 1914, p. 2.

Ca stropii cei grei de ploi.
Vin prin aer șuerând
Multor moarte aducând.

Și-un garant afurisit
Pe toți trei ne-a calicit,
Iar când noi ne-am deșteptat,
La rane eram legați.
Trenul ne transportă iar
Până la Györ în spital,
Acolo ne-au așezat
Și durerea ne-am cântat.

Frunză verde de pe munți,
Merge veste în **Drăuț**
De-un sergent **Gherda Onuț**,
Căci el zace crunt rănit
De-un muscal afurisit.
Frunză verde de sulcină
Trece veste'n **Bucovină**,
Căci la Györ colo'n spital
Zace caporal (V) **Olari**,
Lozuță verde de vie
Merge vestea'n **Vărădie**
Pe un lir de tulipan
Și dela **Efrem Stepan**.

Ilie Vidu, sergent

Din Sârbia ¹⁴⁵

Foaie verde de mălaiu
Ascultați și al meu graiu,
Să vă ție Dumnezeu
Ascultați cuvântul meu.
Căci vai, am ajuns la rău
Schilăgit și'n dor și'n greu;
Lăsat-am coasa pe brazdă
Și vacile în ogradă
Și m'am dus, le-am părăsit
Și deatunci nu le-am mai văzut
Și m'am dus fecior bogat
Și me-am lăsat al meu sat
Și-am lăsat mândre plângând
Și feciorii șuierând.
Cetera cânta cu dor
Numai eu m'am dus să mor,
Cetera cânta cu foc
Numai eu nu am noroc.
Mi-am lăsat iubita'n chin,
Foaie verde de maslin
Și cu trenul am plecat

---

¹⁴⁵ Ieronim Hangea, Iustin Ilieșiu, *Poesii din rezel (1914-1915) și Doine populare*, p. 19-23.

În Sibiiu eu jos m'am dat,
Și cu trenul am pornit
Și'n Sibiiu eu am sosit.
Cât din tren m'am scoborît,
Lacrimi mi-s'au pornit
Și-am tot plâns toată ziua...,
Ce-am iubit n'oi mai afla,
Ce-am iubit, ce-am sărutat
A rămas pustiu în sat.
Apă lină din izvor
Du mândruții mele dor
Și vină iară 'napoi,
Și-mi spune ce-i pela noi.
În oraș mi-au arătat
În cazarmă să mă bag,
Cât ce-acolo am intrat
De cătană m'o'mbrăcat,
Învățânt iziru"
Ne-au mânat cătră Sârbu.
Foaie verde busuioc
Și 'ncepem cu Sârbii foc.
Sârbule câne amar
Ne-ai lovit fără habar,
Sârbule ești câne mare
Ne-ai lovit fără cruțare.
De te-ar bate Dumnezeu

Cum ai dat în pieptul meu,
Cum ai dat, cum ai lovit
Și prin mâini m-ai nimerit.
Asta fost-a și-a trecut
Dar vai..., alta s'a 'nceput: –
Odată în zori de zi
Patrula ne și trezi,
Ne spuneau că Sârbii au
Mari întăriri și dau,
Dau cu puști și cu tunuri
Și strigă, zbeară din guri.
Noi atunci ne-am înarmat,
Puștile le-am încărcat
Și spre dâșii am plecat.
Când erau mai voioși
Am rămas noi dureroși,
Căci dup'un zid s'au ascuns
Și pe el clopori au pus,
Noi gândeam că-i capul lor
Și tot dam 'nainte
Pân'ce i-am învățat minte,
Toți eram însus și 'njos,
Noi atunci în grabă mare
Ne-am dus pe o cărare,
Numai să nu fiu la moarte.
Și-am scăpat și-apoi ne-au dus

La Pesta 'n spital ne-au pus,
Și ne-am legat ranele
Și ne-am spus pățănile.
Când domnii ne auzeau,
Sprâncenile ridicau
Și de grije se gândeau
Și ne dau parale, dau.
Deci iubiților frațini,
Noi frațini și voi creștini
Nu gândiți, că denbuiat
Acestea le-am adunat,
Le-am făcut de supărat
De dorul cu-i am lăsat,
De părinții săracii
Și de gurița mândrii.
Iar voi tineri vă rugați.
Ca'n foc să nu vă băgați,
Vă rugați lui Dumnezeu
Să nu vă băgați în rău
Căci destul ne-am bătut noi...,
În amarnicul rășboiu.
Și destul am suferit
Și destule am pățit!
Vă rugați cu greu oftat
Voi cu sufletul curat
Rășboiul să se finească,

Pacea să se pregătească.
Foaie verde 'n gard de spini,
Mândruliță ce suspini?
M-ai plăcut ca sănătos,
Place-mă și ca morbos!!
Iar voi părinți lăcrimați
Cartea mea voi să o dați,
S'o dați să o tipărească
Patima toți s'o cetească,
Ca să știe oamenii
Că e greu a suferi.
De-aș ști, că s'ar tipări...,
Răul mi-s'ar pustii
Și n'aș fi așa 'ntristat
Doamne dă s'o văd odat'.
Frunzuliță chin și dor
Scrisă de-un soldat, ficior,
Păsărică 'ntr'al tău zbor
Vină, du-mi cartea cu dor,
Vină, du cartea acasă

Scrisă, de **Avram Tănase**.

**Soldat din Regimentul 43 Caransebeș, în spitalul din Budapesta - 1916.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

**Militari în refacere la spitalul din Vârșeț.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

Epistorală lui Ion Fenia fiul lui Dumitru Țuican,¹⁴⁶

din care se poate vedea talentul, eară de altă parte pățaniile soldatului, în veacul al XX-lea.

Frunză verde Viorele
Prin aceasta șirurile
Vă spun traiul vieți mele
Trandafir bătut de vânt
Vă lăsați părinți plângând
Pre părinți și pre soție
Și apucați calea pustie
La urâta cătănie
Depărtat în țări străine
Unde nu cunosc pe nime
Depărtat în loc străin
Ziua noaptea tot suspin
Și suspin și plâng mereu
Cam avut norocul rău
Frunză verde, lemn de brad
La vremea de treerat

---

¹⁴⁶ Doine de cătănie trimise de pe front preotului militar Ioan Alexandrescu. Manuscris din colecția Domnului Gheorghe Rancu Bodrog din Șopotul Vechi.

Eu din sat, că am plecat
Într`o zi Duminica
Când ții mai dragă, lumea
Frunză verde, lemn duios
Jândarii, din sat m`a scos
Nici de prânzât, n'am prânzât
Îi porunca de pornit
La stație am plecat
Când la stație am ajuns
Iute pe tren, că m`am pus
Rămas bun, tată și mamă
Și iubita mea soție
Și mă duc în cătănie
Dar`i vremea de războiu
Poate noi veni 'napoi
Ce-o da bunul Dumnezeu
El va griji, de capul meu
Frunză verde de cireș
Pe mine că mor ales
Și mă transportară
Depărtat într'altă țară
Frunză verde, lemn de nuc
În Dalmația la Festung
Frunză verde de rogoz
În 5 zile și 5 nopți
Abia am fost, mai dă la loc

De pe tren, m' am scoborât
Spre răsărit, am privit
Din cotro știu, că am venit
Mă uitai și spre apus
Până unde, Neamțu m-a adus
Mai în jos, la scăpătat
Lângă mări, cu noi au stat
Săraca țara mea nu știu
Când oi mai vedea
Poate că pânăi lumea.
Frunză verde lemn pătat
De loc chiar și îmbrăcat
De toate, neam căpătat
Tarnistăr și chiar de toate
Abia le purtăm, pe spate
Ne prinsă, a ne învăța
Pân' trei luni se împlinia
Dar tare bine am trăit
De toate și de mâncare
Mulțumesc, lui Dumnezeu
Că până acu n' am trăit rău
Frunză verde edera
Plecarăm, la Sărbia
Frunză verde din grădină

Ne suirăm pe marșină ¹⁴⁷
Frunză verde, lemn frumos
În Rogoțița ni`o dus
Din Rogoțița am plecat
Pe drum, cătră Vișegrad
Cu Sărbu, ca să mă bat
Dumnezeu, mio ajuata
De fața cu el n`am dat
El de noi, că au fugit
Nici în graniță nu sau oprit
Dar Sărbu, blăstămat
El ocol, că mi-a fost dat
De napoi n`am fi fugit
El pe toți, că ni-ar fi prins
Frunză verde, lemn duios
În Rogoțiță am tras
Șăzurăm 5 Săptămâni
În ziua de anul nou
Trebue să ne grijim
În napoi ear să mergem
Iarbă verde de pe munți
La Vișegrad, să dăm dinți
Să dăm dinți, pe lângă Drină
O! Doamne, că greu nio-fi

---

¹⁴⁷ tren

Cum amar om mai trăi
Săracă inima mea
Cât au fost, carnea de grea
În post la Drina ședeam
Peste Drina, ne uitam
Cu picioarele înghețate
Și cu pușculița în spate
Mult mi greu și n'am ce face,
Deckunguri, avem în pământ
Nu ne face, chiar nimic
Numa de frig, n`i cam frig
Când mergem fârbânduind
Atunci dă câte un plumb
Dumnezeu, ni-o ajutat
Deacolo, că am scăpat
Frunză verde de alun
Șăzurăm, curat trei luni
Și atunci, ni`or aplăzăt
Și în Rogotița am venit
În Rogotița, cât am stat
Tot la deckunguri am lucrat
Când Italianu-a mobilizat
Atunci și noi am plecat
Baș în ziua de Rusale
O luarăm pe picioare
Vro trei zile tot am mers

Până în Sarajevo am ajuns
Acolo pe tren ni`au pus
Până în „Tuzla” că ni`am dus
Acolo niam scoborât
Și pe picioare, am pornit
Bate vântul tot mai rece
În Ungaria, cred că-om merge
Dar la Sava ni`am oprit
Și pe tren, că ni`am suit
La Italia am pornit
La Italia să luptăm
Țara să ni-o apărăm
De dușmanul cel spurcat
Ce de noi, că sau legat
Bată`l Dumnezeu, de căne
Cu ăsta, nu ne merge bine
Frunză verde de pe munți
Când la graniță am ajuns
Îți era mai mare groaza
De sunetul puștelor
De bubuitul tunurilor
Frunză verde lemn de plop
Aici e tare spurcat foc
Că unde granatu zboară
Cu peatra, mai rău te omoară
Că de n`ar fi multă peatră

N'ar fi rău de țara noastră
Că în pământ unde lovește
Mai puțini oameni rănește
Frunză verde, lemn sucit
Și pe mine, m'au rănit
În cap, cam la partia stângă
De șrapnelul cel spurcat
Un glonț că au picat
Frunză verde persecuți
Baș în 7-lea august
Și la Hilsplaț, că m-am dus
De doctoru, m'o legat
Și țădulă, că mi-o dat
Și la tren, că am plecat
Frunză verde măr citat
De aici mo transportat
În spital în „Laibach”
Frunză verde de Bujor
Câtia zile, mi-o fost ușor
Dar ferui tot în cap
Ce! Doamne, că-să-mă fac
Că capu so prins a coace
Și doctorul, mi-l mai scoate
Eu de doctoru tot mă rog
Să facă cu noi transport
Date bunul Dumnezeu

De m-am dus la alt spital
Unde au fost, doctori mai mari
Frunză verde, lemn umbros
Nămezi mi lo și scos
De durut, rău m`au durut
Nici de mâncat, n`am putut
Numa lapte am băut
Baș curat o săptămână
Pită nu cred cam mâncat
Cât dai la un copilaș
Când mia fost mai ușor
Au făcut cu noi transport
Pe tragpară, că m`or pus
Și la stație mor dus
Mă suiră în vagon
Mă pusără în pat, ca pe un domn
La Zagreb, că m`or dus
Pe ferdiban, că mor pus
Și la spital ear m`o dus
Șezui o săptămână
Și de aici, ear mă mână
Frunză verde de stejar
Mau trimis în „Kaposvăr”
Mulțumesc lui Dumnezeu
Că acu nu mi așa rău
Câte mi`s, cam necăjit

Că nu știu de ai mei părinți
Că, carte n'am căpătat
De când pe mine mi-a pușcat.

Scrisă din **Kaposvár** în **10 Septembrie 1915**
de **(Ioan Roșca)** Roșca János, ce am petrecut în anul
1914/1915. Vere' scris-am aici, ce am petrecut, de
când de acasă am plecat. Cei scris aici, îi scris tot ce
sa întâmplat și tot ce am văzut.

Soldatul Roșca Janos [Ioan Roșca], Kaposvar 1915 .(Verso foto)
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

Doine cătănești ¹⁴⁸

I

Frunză vedre de secară,
Galiție țară amară,
Mulți voinici se luptă' n tine,
Puțini se întorc cu bine.

Foicică de pe baltă
Merg ficiorii să se bată,
Cu Muscalu, bată 'l vina,
Care ne-a furat hodina.

Fruzuliță rămurea,
Ajunși în Galiția,
Patru zile ne-am tot dus
Fără să găsim vr'un Rus;

Și-apoi înc-o săptămână,
N'am lăsat pușca din mână,
Ne-am tot dus, și zi și noapte,
Blăstămând a noastre soarte.

După ce-am intrat în foc,
Veneau gloanțele potop,

---

¹⁴⁸ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 46 , 26 octombrie/8 noiembrie
1919, p. 7.

Dar și noi pușcam într'una
Cătră Ruși, bate-i-ar ciurma;
Cădeau Rușii cu grămada,
Cum cade iarna zăpada.

Și sburau în aer plumbii,
Par' c'ar fi sburat porumbii.
Iară tunul crunt urla
Când arunca vr'o ghiulea.

Însă cum pușcam cu zor
Îmi vine un glonț în picior
De m'aruncă 'ntr 'un răzor
Și zăceam rănit în sânge
Și n'avea cine mă plânge.

Frunză verde de trifoi,
Vai ș'amar ficiori de noi,
Toți am mers flori înflorite,
Și ne 'ntoarcem veștezite.

**Culese de răniții:
Maxim Sechea din Biertan**

II

Frunză verde leuștean,
Bată-l Dumnezeu Muscan,
Că îi mare și pogan,
De nu-l poți răzbi un an.

Florivică de pe vale,
De la Stanislau la vale,
S'a încins luptă turbată,
Cum n'a fost în lumea toată.

Luptam alături de moarte,
Prin râuri de gloanțe aspre;
Însă un glonte turbat,
Prin mâna dreaptă a intrat
Și în durerea păgână
Îmi căzu pușca din mână.

Foivică de cicoare,
Rana, Doamne rău mă doare,
Și mi-e neagră inima
C'am rămas schilav așa.

Frunză verde de bujor
Sunt culese de-un fecior,
Frunză verde leuștean
De infanteristul Orzan,

din Nadășul Săsec

III

Frunză verde viorele,
Pune-ți frate mâna' n șele,
Să tragem una de jele,
Să răsunе vâlceaua,
Să ne-audă mândruța
Si săraca măicuța.

Foicică de pe spini,
Măicuță de ce suspini?
C'om veni mâni', poimâni'
Slabi la față și bătrâni?

Frunză verde de săcară,
Îi poruncă mare' n țară:
Că pe Rus să-l dăm afară
Că ne-o cutropit hotaru,
Arză-l focu și amaru.

**Culese de caporalul N. Căpriță, din Seliștat,
rănit în spitalul din Budapesta**

Versuri populare ¹⁴⁹
închinat Doamnei Marița Arié din Viena

Frunză verde viorele
Mulți feciori sunt cu durere,
Că Sârbia însângerată
Tulbură Europa toată.
Iar Rusia hrăpăreață
A trecut în țara noastră,
Voind să ne stăpânească.
Frunză verde de secară
Iar noi soldații din țară
Cu toți am și pornit
Și pe Rus că l-am găsit
Într'un codru tare mare,
Nu-i vezi mărginile sale,
Rușii's șerpi afurisiți
Stau în șanț acoperiți,
Cu gând să ne prăpădească
Fără să ne căpușască.
Cu tunurile încep a bate
Noi ne-am pregătit de moarte,

---

¹⁴⁹ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXVII, Nr. 237, 26 octombrie/8 noiembrie 1914, p. 2.

La Dumnezeu ne'am rugat,
Să ne ierte de păcat,
Rugăciunea n'am gătat
Un fecior s'o și văietat:
Au Doamne, copii, mei,
Acum numai merg la ei,
Că un glonț afurisit
Drept în pept că l-a lovit,
Că veneau gloanțe în noi
Cum vin picurii de ploi,
Când ploae ploaia mai tare
De curge apa pe vale,
Mulți ofițeri mai picară
iar feciori rămăneară
Ca puii de găinușă
Când moare a lor mătușă.
Și rămân ei mititei
Și se bagă uliu'n ei
Foaie verde rug și mure,
La Janov într'o pădure
Mulți feciori au fost răniți
De muscali afurisiți;
Foaie verde din cărare
De feciori mulțime mare
Către seară au pornit,
Fiecare greu rănit;
Frunză de spini

Înfloriți în mulțimea de răniți
M'aflam și eu numărat,
Drept în mână împușcat.
Frunză verde de pe deal
Zac la Viena în spital.
Am avut multe suspine
Că nu pot vorbi cu nime,
Ori cine cum întreba
Nu știa durerea mea,
Viena'e oraș mare,
În care sunt multe spitale
Și toate sunt cercetate
De Românce adevărate.
Frunză verde dela vie
Doamna Marița Arié !
Tare mult se îngrijește,
Pentru bolnavi se jertfește,
Vine și cu noi vorbește,
Și ne întreabă de ne doare
De putem sta în picioare,
De'am dormit când ne'am culcat.
Ori durerea nu ne'a lăsat
Dar și noi mult ne'am rugat
Ca să vină, să vorbească
Vorba noastră Românească.
Care mult o am dorit
De când aici am venit.

Atunci scoate o hârtie
Numele la toți îl scrie;
Noi vedem că vrea să știe
Câți Români au fost răniți
De Muscalii-afurisiți.
Frunză verde de nuia,
Noi Români zicem așa:
La mulți ani ca să trăiască
De Români să îngrijească!
Spunem, Doamnă, adevărat,
Ce dor mare te'andemnat.
Pentru Români te'ngrijești,
Și atâta te jertfești!
Românași, copii de brazi,
Mă jertfesc că suntem frați
Întreaga țara să știe,
Ca și sora din Românie,
Și Români, unde-ar fi,
Unii pe alții vor iubi,
Și așa se vor jertfii
Iar suflarea românească
Striga tot ca să trăiască,
De a ei frați să îngrijească!

**Mersa Mihai (Miu), din comuna Cacova,
Regimentul 8 honved [Lugoj] gy*, internat la
Garnisonsapital Nr. 1 la Viena***

**Soldați din Regimentul 8 Honved Lugoj.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

**Soldați răniți, în refacere, la un spital din Viena (1916).
(Ioan Darabant în facebook.com/Cărți-Poștale-Militare)**

Viena. Grup de asistente și militari într-un spital militar, 10 martie 1916
(Imre-Károly Tar în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))

Cameră de spital cu soldați în tratament.
(Stepan Mihai în [facebook.com/Cărți-Postale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Postale-Militare))

Doine din războiu ¹⁵⁰

VI

Maică când tu m'ai făcut
Mai bine m'ai fi pierdut,
Că tu nici nu te-ai gândit
Ce oi avea de suferit;
Să-mi las copii și muere
Și să 'ndur atâta jele,
Ear vițalul greu, în spate
Să îl port prin țări, departe,
Plin cu gloanțe, și așa
Să străbat Galiția,
Să mă lupt prin frig, flămând,
Să gândesc l'ai mei plângând,

Foaie verde lemn uscat
Nimenea nu ne-a 'ntrebat,
Că avut-am de mâncat?
Că în patru săptămâni
Am căpătat două pâni,
Menaje a treia sară,
Și-atunci am mâncat-o goală.
Dar de mers, mereu mergeam,

---

¹⁵⁰ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 49, 16/29 noiembrie 1914, p. 7.

Și stam doar când împușcam.
Cine de glonț a scăpat
Frigul tot nu l'a cruțat;
Că de ploaie și răceală
Mai toți am căzut în boală
Și-am venit cu sutele
De-am umplut spitalele.

**Culese de Petru Muntean
din Sebeșul Săsesc**

Doine din războiu ¹⁵¹

Frunzuliță de pe baltă,
Cată-mă maicuță, cată,
Unde nu-i fân, nici otavă,
Numai sânge până'n barbă,
Unde nu-i grâu, nici bucate,
Doar Cătane împușcate.

Frunzuliță rupta'n cincii
Stau voinicii rățăciți
Și aleargă zi și noapte
Peste râpi și trupuri moarte,
Doar or da cu Rușii față
Să îi stângă din viață.
Foicică de pelin,
Când era sa ne'ntâlnim
Cu Rușii, să îi sdrobim,
Auzii un glonț turbat
Ca un șerpe'nveninat,
Era un glonț de carabină
Și m'a lovit chiar la mână.
Iar de-atuncea-s în spital,
Nu-i mai fac Rusului val.

S. Roșca, din Ocna

---

¹⁵¹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 50, 23 noiembrie/6 decembrie
1914, p. 6-7.

Scrisoare ¹⁵²

Pățania caporalului Trandafir

Florinică dintre spini
Ascultați voi frați Români,
Foaie verde alunele
Cui îi plac doine de jele
Cetească șirele mele,
C'a ajuns vremea acum
De-i toată lumea în fum,
Nu-i numai fum, ci-i și foc
Polog stau morții 'ntr 'un loc –
Foaie verde de alun
Patima mea să v'o spun,
Patimă, patimă rea
Ce-am tras'o 'n Galiția ¹⁵³:

Frunză verde foi din lut
Măicuță când m'ai făcut
Mai bine m'ai fi pierdut,
Că tu nici nu te-ai gândit
C'am atât de suferit
La tinerețele mele
Să petrec atâta jele,

---

¹⁵² Românul, Arad, Anul IV, Nr. 247, 4/17 decembrie 1914, p.1-2

¹⁵³ Flăcăii noștri o mai numesc „Țara Jidovilor”

Să mai iau vițelu ¹⁵⁴ 'n spate
Și să-l port prin țări departe
Prin potopul gloanțelor
În țara Jidovilor ¹⁵⁵,
Să mă duc eu fără gând
Să mă lupt prin frig, flămând,
Printre gloanțe și șrapnele
Amar de zilele mele! ...

Cât în Galiția-am umblat
Toată ziua ne-a plouat,
Ne izbia zăpada 'n față
Ziua ne 'nvălea în ceață;
Tot am mers, ne-am obosit
Lâng'o pădure-am sosit

Și țaltu ¹⁵⁶ ni l-am gătit
Când era de odihnit
Alte porunci au venit,
Că iute să ne sculăm
Iar'de marș să ne gătam
Căci cazacii vin călare
Vin pe noi în fuga mare,
Ne scularăm iuțișor

---

¹⁵⁴ vițel = raniță

¹⁵⁵ Galiția

¹⁵⁶ țalt (zolt) = cort

O luarăm la picior
Prin apă și prin noroi
De era ca vai de noi.

Cazacii ne urmăreau
Tunurile bubuiau,
Veniau gloanțe câtă ploaie
Trecea printre noi șiroaie,
Cine are noroc scapă
Cine nu pe loc l'îngroapă,
Pe altu numa-l rănește
Pe altu îl schilăvește,
Căci pușca unde lovește,
Numai unul prăpădește,
Dar tunul armă vestită
De răi oameni iscodită
Cu șrapnel unde lovește
Mulți feciori el prăpădește
Și granata unde sboară
Cu pământul te omoară
Și mulți mor cu gemet greu
Tot chemând pe Dumnezeu,
Cătră ceri cătând în sus,
Unde sufletul s'a dus,
Iar alții plâng tot mereu
Văitându-se toți din greu
Tot chemând pe Dumnezeu,

Cătră ceri cătând în sus,
Unde sufletul s'a dus,
Iar alții plâng tot mereu
Văitându-se toți din greu:
Vai săraci copiii mei
Cum rămân ei singurei,
Săracă nevasta mea
Că rămâne singurea
Cine-o-avea grijă de ea!...

Doamne, Doamne, focu-i greu
A venit și rândul meu
Din decung ¹⁵⁷ când am ieșit
Plumbu'n picior m'a lovit
Și m'am luat în jos pe vale
În genunchi, mai mult pe foale

Ca să nu cad în prinsoare,
Ajungând la un părau
Mi-am chemat ortacul meu :
Vino frate, frățisor
Și mă leagă la picior
Și nu mă lăsa să mor,
Și saniteții ¹⁵⁸ veniau

---

¹⁵⁷ decung (dekung) = tranșeu

¹⁵⁸ saniteți (sanitäs) = sanitarii

Cu feltraga ¹⁵⁹ ne-adunau
Cu leacuri, cu medițini
Ne legară pe la mâni,
Pela mâni, pela picioare
Oriunde rănilile doare
Și ne-au strâns cu sutele
Pân' la tren la stație
Ne suiră în cupeu
Și-am venit pân' la Brașeu.

Frunză verde de pe mal
Am ajuns în cel spital,
Dumnezeu m'a ajutat
Că Români m'or căutat
Și rana s'a vindecat.
Acum de-o fi pace 'n țară
Voi scăpa la primăvară,
Iar dac'o fi tot rășboi
M'oi duce iară 'napoi
M'oi lipi lâng'o cetate
Și-oi mai scria câte-o carte,
Cine-o prinde s'o cetească
Lacrimile să-i pornească
Cum și la mine-au pornit
Când casa mi-am părăsit,

---

¹⁵⁹ feltragă (felt-tragbar) = pat portativ

Și jalnica mea muere
Ce mă plânge cu durere
Și mama mea supărată
C'am plecat doi frați deodată...

Dumnezeu sfântu ne ține
Să scăpăm d'astă urgie,
Unde frații se omoare –
Așa 'nchei a mea scrisoare...

**Trimisă de Caporalul Petru Trandafir,
reg[imentul] 43, [Caransebeș] comp[ania] 7,
din comuna Cuptoare**

**Spital de campanie in Primul Război Mondial, 5 decembrie 1914.
([facebook.com/Cărți-Poștale-Militare](https://www.facebook.com/Cărți-Poștale-Militare))**

Doine cătănești ¹⁶⁰

Frunză verde busuioc
De opt ori am fost în foc
Și am scăpat cu noroc,
Când am fost a noua-oară,
Într'o zi cam de cu seară,
Iată „șturmu” c'a suflat
Și în „șturm” că ne-am băgat,
Țipau Rușii „Boje moi”
Și se trăgeau înapoi.
Noi voinicii de Români,
Și mai tineri și bătrâni,
Ne-am repezit ca Șoimanii
Și am alungat Muscanii.

Când a fost mai pe 'noptat
Doi Muscani m'o 'nconjurat
Și-unu 'n mână m'o 'nțepat.
Ortacii cum m'au zărit
Iute la mine-au venit
Și după ce m'au legat
Doctorii m'au vizitat
Și în spital m-au băgat,

Victor Dan

---

¹⁶⁰ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 55, 21 decembrie 1914/3
ianuarie 1915, p. 6.

Scrisoare ¹⁶¹ (fragment)

**Din Spitalul militar de la Villach, ne scrie
Sergentul George Bercea (oiginar din Vărădia),
decorat cu crucea de argint cl[asa] I, pentru
vitejie, o scrisoare mai lungă în versuri, din care
reproducem doar sfârșitul acesteia:**

Eu, subscrisul, tot luptasem,
    Multe atacuri am dat ;
Și când dușmanul învinsem,
    Boală grea m-a apucat;
Timp de 5 luni zac pe patu-mi,
    De două ori operat.
Dar acum mulțam Domnului,
    Că m'am însănătoșat.
Pentru dureri și bravură,
    Țeara m'a și decorat :
Crucea de argint cea primă,
    Ca un dar am căpătat.
Astăzi-mâne, cine știe,
    Iar la luptă voiu pleca;
Și ca viața să-mi remâie:
    Domnul mă va apăra.

**George Bercea,
sergent, Regimentul 61 [Timișoara]**

---

¹⁶¹ Drapelul, Lugoj, Anul XV, Nr.25, 28 februarie/13 martie 1915, p. 3.

Poezia lui Bănăţeanu şi a fetelor din Hubertus ¹⁶²

Frunză verde buruene,
rău m'ajunse-un dor şi-o jele
de copii şi de muere:
fusăi silit ca să plâng.
Lăsaî plânsu înapoi
şi m' apucaî de scrisori
şi scriaîu o poezie
despre traiu dîn spital,
c'am trăit ca şi în raiu.
Fetele din Hubertus,
când plec, după ele plâng:
tare bine m'or grijit.
Când vedeau că mi-e beteag,
toate la mine veneau,
rând pe lângă mine stau,
loau scaune şi – odineau,
şi cu mine givăneau.
Eu de drag şi bucurie,
că şed toate lângă mine,
inima so deschidea,

---

¹⁶² Gazeta Transilvaniei, Braşov, Anul LXXVIII, Nr. 44, 21 mai /3 iunie, 1915, p. 1.

povara din ea fugea
și mai bine îmi era.
De când mi-s în Hubertus
parăzi patru or făcut
cu mâncări și beuturi,
cu mesele înflorate,
cu țigări și pomoroange,
dup'ala să șezi la masă,
fetele fain îmbrăcate.
Când doctoru s'a apucat,
Mâna mea de operat,
–c'am avut din țilivie
o cuglă în mâna stângă –
pe somn eu că mă puneam
mâna la doctor eu dam;
fetele stau toate rând!
eu cu mânilor betege,
nu puteam vinu să-l ieu:
fetile de loc mă loa
și mă loau de supsuori
că ne-a fost o țiră cam rău,
de loc în pat mă duceau,
pe pat frumos mă puneau
și lângă mine ședeau
și cu vin mă îmbiau
și tot des mă întrebau;

>Mă mai doare mâna rău?<
Dară una dintre fete
luo-o plumbu de pe masă
și s-o dus cu el acasă
și-n aor mi l-a brăcat
ca să-l pot purta la ceas,
la trii zile mi l-o adus.
Eu frumos i-am mulțămīt
dar eram cam necăjit:
dimineața când mă scol
pe-obraz nu pot să mă spăl,
mă gândeam și mă plângeam.
Domnișoare voitoare
mă întreba că ce mă doare.
Am spus:>Nu pot să mă spăl.<
Fetile când auzeau
haine albe sufucau
și inele zdringăneau
și pe mine mă spălau
și frumos mă pârleau,
și cu mine se glumeau.
după Paști a treia zi
feacăz de acas tremetea
după mine la spitare,
la pățiri ca să mă ducă
în căruță ca pe un domn

și 'ntr'un păpir mi-o tremea
ceva dulțețuri și mie.
În căruță mă puneam
și la spățiri mă duceam
pe marginea Dunării,
Doamne, bine mi-o părut
așa multe am văzut,
și frumos îi mulțumesc
cât pe lume eu trăiesc
că-i fată și-i cocoană
și e tare voitoare
învățată și cuminte:
când te pui cu ea la sfat
te să uiți că ești beteag.
Câte fete'n Hubertus
și pe mine mâna or pus
Dumnezeu să le trăiască
pe mulți ani cu fericire,
văd bine că-s de-omenie.
Dară una dintre fete
o făcut o bluză faină
și-am trimes-o la ficior.
Când bluza a căpătat,
Doamne cum i-o fost de drag!
și mi-o scris să mulțămeste
la domniile mele toate

că-s faine și la cînstașe.
iar o fată dintre fete
a tremes acas păchet
i-a dat l'a mei copii
trii plice de bănuț.
Frunză verde brăduleț
mai una să povestesc!
Ei săraci zilele mele
cum le petrec de cu jele!
Alții cântă și-ș petrec
dar eu plâng pân răgoșesc;
cātu-i patu, mă târgol,
de gânduri și de toveri(?)
Cine-o ceti ce-am scriat
iartă-i Doamne a lui păcat,
Că doru când mă ajunge
stau pe loc și 'ncep a plânge.
am avut mare noroc
c' am dat peste un om fain;
două luni și jumătate
țigare n'am putut face,
iară Doamne lângă mine:
iară Gerdici lângă mine:
ce n'am putut m' o ajutat
că-i om tare crezitor
la oameni cu toveri

Cât pe lume oi trăi
lu Gerdici i-oi mulțămi.
Fată, cocoană și Floare
leagă-mi capul că mă doare
cu sârmuța de la poale,
numa nu mă strînge tare
că mi-s tînăr și mă doare.
zis-a mama cătră mine
să nu dau gură la nime,
d'apoi dracu poate face
să nu dau la cine-mi place?
văd unu și mi-o plăcut
nu mă las pînu-l sărut
văd unu și-mi place tare
musai să-l sărut eu iară.
Cātu-i Ungarea de mare
nu este Doamne c'a mele
așa faine voitoare
și cinstășe de mirare.
Io mă'nchin cu sănătate
pe mulți ani cu fericire
toate bine mi-or făcut
și le mulțumesc de-ajuns

**Sanitarul Șerban Șerban din Voila.
Ungvar [azi Ujhorod în Ucraina], 12 aprilie 1915.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

Pentru doftor ¹⁶³

Frunză verde de colie
să mai scrii o poezie,
că în aea d'năinte
am rostit nește cuvinte.
De când eram copilaș
tot cu șalu am îmblat,
c'am avut grele dureri
și mi-s omul ăl pățit
tot cu doctori am trăit.
Așa un doctor învățat
pân'acu n'am mai aflat
ca și ăsta de 'nvățat.
Să știți oameni de omenie
cum o fost la mine mâna,
și eu tare m' am mirat
peste doctor ce am dat.
Când de mine s'o 'pucat
eu tare am mai zberat
ș'am gândit că-mi tae mâna,
dară acuma eu văd bine
că e doctor pentru mine.

---

¹⁶³ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXVIII, Nr. 44, 21 mai/3 iunie, 1915, p. 2.

Dumnezeu să-l mai trăiască
pe mulți ani cu fericire
că văd că mi-o voit bine:
fie rana cât de rea
îi învățat pentru ea.
cu numele să vi-l spun:
Danzlgăr doctor cel bun.
Dară în lume oi mai trăi
la tot satu oi povesti
cum am fost eu de rănit
oi sciea adivărat
de cine mi-a vindecat,
și Dumnezeu să-l ajute
cum mi-o ajutat el mie.
Și lu domu doctor îi mulțumesc tare frumos
și pentru plumbu din mână că mi l-o scos.

Carte poștală trimisă de Dr. Mihai Lupaș din Săliște,
șeful trenului militar 111 al armatei austro-ungare, din localitatea
Sankt Veit an der Glan, către tatăl său Nicolae Lupaș, 10 iunie 1915.
(Muzeul Culturii Săliștene)

Planul Muscalului ¹⁶⁴

Floricea de pe cetate
Mă pusei să scriu o carte,
Mândre flori de pe câmpie
Eu v'o scriu în poezie,
Că așa 'mi mai place mie.
Când gloanțele fac piu, piu.
Și aștepți acu, acu,
Ca să-ți fie sfârșitu.
Viorele din carpați
Să vă scriu despre împărați.
Când războiul să 'ncepu
Mare întristare fu
Pentru Austro-Ungaria
Și pentru Germania
Că săriră pe noi toți
Ai muscalului nepoți
Săriră cu bucurie
Să ia a noastră moșie.
Era foarte bucurat
Muscalul cel blăstămat,
Că el făcu dietă mare
Pentru a noastră perzare,

---

¹⁶⁴ Calendarul Românului pe anul dela Christos 1917, Caransebeș, Anul al XXX-lea, p. 80.

Că el îndeamnă Sârbul
Și pe Muntenegrul
Pe frumoasa Franția
Pe sumeața Anglia
Și le cuvântă așa:
Săriți în nădejdea mea,
Să sărim cu toți deodată
Că bătaia iut să gată,
Că pe Austro-Ungaria
O vom bate num' așa
Ș'apoi pe Germania
O lăsat în grija mea,
Într'o zi și într'o noapte
Noi le vom bate de moarte,
Că ei n'o putea să țină
Război nici o septămână
Așa Musca cuvânta
Și din inimă rîdea
Că ni-o bate num' așa,
Dar acuma măi Muscale
Cei cu planurile Tale?
Vezi că tu nu ne-ai bătut
Cum socoteala ți ai făcut
Dumnezeu nu te-o lăsat
C' ai fost lacom și turbat,
Numai pe alții îndemnași

Și la urmă îi lăsași,
Îi lăsași, nu-ți fu rușine,
Îi băturăm pe toți bine,
Nu veniși ca să-i ajuți,
Dar noi știm că nu putuși
Că tu zău ai fi vinit
Dar noi bine te-am cârpit,
Te-am cârpit și te-am cusut
Cum mai bine ni-a plăcut,
Și așteaptă măi Muscale
Că ne mai vedem pe cale
Și mai ai să mâncai bătae
Câte boabe într'o clae
Că noi nu te vom lăsa
Pân' ca iarba te-i usca
Ca să țini muscale minte
Că te-ai ținut prea cuminte,
Ori nu vezi tu măi Muscane
Cum luptă a tale cătane,
Că tu le trimiți în foc,
Noi le facem folomoc,
Și le prindem chiar de loc.
Săraci oameni fără noroc
Nu pot ținea cu noi foc.
Frunză verde din Bănat
Cu muscalu am gătat.

Dar mai am eu d'a scria
De Doamne Italia.
Că întâi era lăudată
Dar acum e rușinată.
Că de zece luni de zile
O băturăm cum mai bine.
Măi Tăliane ce făcuși
Și pe pace nu stătuși?
Măi Tăliene om bolând
Acuma vini tu la rând.
Eu cred măi Tăliane așa
Că o pați ca Sârbia,
Și eu rog pe Dumnezeu
Să o facă pe gândul meu
Să n'o pați nici tu mai bine
Mire-se lumea de tine,
Să n'ai dobândă de țară
Ci să arzi în foc și pară
Să nai în lume tigneală
Că din prietin aliat
Te făcuși un blăstămat
Dar tu piața țai luat
Și o să pați și mai rău
Și te-o bate Dumnezeu
Cu bătaia cea mai grea,
De te-o ustura pielea.

Frunză verde din Bănat
Versuri scrise de un soldat
În spital în Trauteanau
Rănit – dar nu strigă „au”
Frunză verde iorgovan
Și mă chiamă **Iovan Ivan**
Mierla cântă prin poeni
Satul meu îi Valeadeni.

Cântece din război ¹⁶⁵

Săraci tinerețe a mele,
Că n'avui parte de ele
Să merg la plug și la coasă,
Să am viață frumoasă,
Ci să fiu tot în război
Să duc lipsuri și nevoi
Parcă-i ziua de apoi

*

Frunzâ verde lemn pălit
De când bătaia o pornit
Mulți feciori s'or prăpădit
Și mai mulți s'or prăpădi,
Păn bătaia s'o sfârși
Norocos cine o ugi.

*

---

¹⁶⁵ Calendarul Românului pe anul dela Christos 1918, Caransebeș, Anul al XXXI-lea, p. 99-100.

Frunză verde iedera
Săracă inima mea
Că mult pățește ea
Tot aceea ce n'ar vrea.
Săraci fete frumoșele
Că vam lăsat mitutele
Ca puii de păsărele,
Iară când moi înturna
Știva maica Precesta
Ce-oi găsi și ce-oi afla.

*

Frunză verde din grădini
Plecatau mii de Români,
Toți cu armele în mâni
Ardeleni și Bănățeni,
Ungureni, Bucovineni,
Toți cu flori în pălărie
Au plecat la bătălie
Să-și apere a lor moșie.

*

Frunză verde brad înalt
Maică rău m`ai blăstămat
Să umblu din sat în sat
Fără pită fără sare
Cu tovară pe spinare
Să trăesc prin țări străine
Prin șpital ca vai de mine

*

Florivică de pe tău
D'o fi mândr'o să mor eu,
Să te rogi lui Dumnezeu
Să-mi fie groapa aproape
Lângă murmurul de ape
Ori la margini de pădure
Sub tufițele de mure,
Să vină paserele
În toate diminețile
Și se-mi strige zorile.
Frunză verd colilie
Săracă copilărie
Cum mia fost ursită mie
S'o petrec în cătănie
Cam plect tinăr copil,
M'oi întoarce om bătrân.

Ș`am plecat fără mustață
Cu pieptul prin de viață,
Ș-oi întoarce îmbătrânit
Și la față tot sbârcit,
Cu mustața cărunțită
Și cu inima zdrobită
Ca o floare veștejită.

**Alcătuite de soldații: Emilian Franț,
Teodor Petrica, Ioan Ivan Nr. C[asă] 35,
Ioan Bran și Ioan Franț, Nr. C[asă] 100
din Valeadeni.**

Frunză verde viorea ¹⁶⁶

Frunză verde viorea
Cine Doamne nu ar vrea?
Ca să fie pace ‘n țară,
Să vină feciorii iară,
Și să vin acas și eu
Cu Ioan fratele meu,
Că-i păcat aici să mor
Departa de al meu obor,
Departa de casa mea
Unde am crescut în ea.
Departa de al meu sat
Unde părinți am lăsat
Supărați și năcăjiți
Și cu multe încâlciți.
La părinți doi frați eram
Ce ne trebuia aveam
Că lucram ne căștigam,
Că ‘nzile de lucrat
Lucram mult, neîncetat,
Ear în zi de sărbători
Petreceam de multe ori
Cu fete în șăzători,

---

¹⁶⁶ Calendarul Românului pe anul dela Christos 1918, Caransebeș, Anul al XXXI-ea, p. 111-112.

Și la jocuri cu feciori
Și părinții mei iubiți
Erau tare fericiți,
Că au copii așa buni,
Buni de lucru unde-i puni.
Dar să 'ncepu bătaia
Bătaia cu Sârbia
Și apoi cu Rusia,
Atunci, ținete măi frate,
Ne pusă borneu 'n spate
Și ne mână 'n țări departe.
Pe unu în Sârbia
Pe altu în Galiția.
Săraci părinții mei
Cât or plâns atuncia ei,
Că din doi copii ai lor
Au rămas numai cu dor,
Cu dor greu de la inimă,
Că nu pot ei să se țină
Și li lumea așa străină
Și nu li mai casa plină.
Dar noi tot iam mângăiat
Și așa că li-am scriat
- Dragilor părinți iubiți
Lăsați plânsul nu doriți,
Lucrați ce puteți voi doi,

Nu ne dorești pe noi,
Că Domnul d' o fi cu noi,
Iar vom întoarce la voi,
Ș'om lucra noi mai departe,
Ș'om avea în lume parte.
Doi ani furăm neîncetat
De părinți îndepărtați
Care încotr'o aruncați.
Atunci, ca din ceri picarăm
Frații, iar ne 'mpreunarăm
Și merșerăm amândoi
La Italia în război.
Frunză verde foaie nalbă,
Ne fu lumea atunci mai albă,
Merșerăm mai cu dorință
La o nouă biruință.
Mergând la asalt odată
Ajunșerăm la o piatră.
Atunci frate-mio îmi zise:
Să știi „Gine” că ne pușcă!
Și mergând noi mai departe
Văzurăm mai la o parte
O groapă afundă tare,
Făcută de un granat mare,
De un granat ce esplodase,
Când acolo să lăsase;

Acolo ne așezărăm
Și odihnă căpătarăm.
Atunci când nici nai gândi
Un șrapnel de sus veni
Aproape de noi pocni,
Și pe fratele 'l lovi
La un picior îl răni.
Atunci frate-mio iubit
La șpital a și pornit
De mine s'au despărțit
Și eu singur am ugit.
Atunci iarăș înainte
Spre dușman cu luare aminte.
Dușmanul fu alungat,
Iar noi iam ocupăt
Toate tranșeele lui,
Chiar din vârful muntelui
Dar oh!soarte mult amară
Iată că Tălianii iară
Să iviră mii de mii,
Să ne mânce fripți de vii,
Dar noi luptăm voinicește
Cum să cade românește
Și 'i împingem tot d'adura,
Făcând pe ei iute „hura”
Până le înfundăm gura.

Atunci un plumb blăstămat
Dela un Tălian spurcat
Îmi străbătu pieptul meu,
Să opri în spate-mi zeu,
Fui dus și eu în spitale
Sus și apoi mai la vale.
Doctori mă operară
Și plumbul că îl aflară,
Dar de atunci și pân'acuma
Îmi arde inima 'ntruna,
Și din voinic ce am fost,
Om cu minte, om cu rost
Am rămas un „invalid”
Și la față om palid,
Acum nu's bun de lucrat,
Părinții de câștigat,
Ci trăiesc cu mare dor
Din mila părinților,
Iară al meu frate Ion
Sa 'nsănătoșat și'i domn
Și 'i tot pe frontul de luptă
Bare-mi lui Doamne-i ajută
Și îl scapă de nevoi
Adă-l sănătos napoi.

**Caporal Constantin Ivan Nr. C[asă] 35
din Valeadieni. Decorat cu medalia de bronz și de
argint clasa a II-a pentru vitejie.**

Versuri soldățești ¹⁶⁷

Ioan Sârbu, din satul Boz, comitatul Albei Inferioare, infanterist în regimentul 64 [Orăștie], ne trimite din spitalul de campanie nr. 1401 câteva versuri cătănești.

Frunză verde foaie lată,
În trin ne bagă odată,
Să ne ducă în țări străine,
Unde nu te știe nimeni.
Am plecat cu mult oftat
După ce-am lăsat în sat
Am pornit cu bucurie,
Să-mi păzesc a mea moșie
Copilașii, și-o soție...

Nouă zile în șir ne-am dus
În Galiția de sus.
Ne-am săpat loc sub pământ
Cu gândul la Domnul Sfânt.
Frunzuliță de secară,
Trecem Nistrul apă amară,
Granița Galiții
În țara Bucovinii.

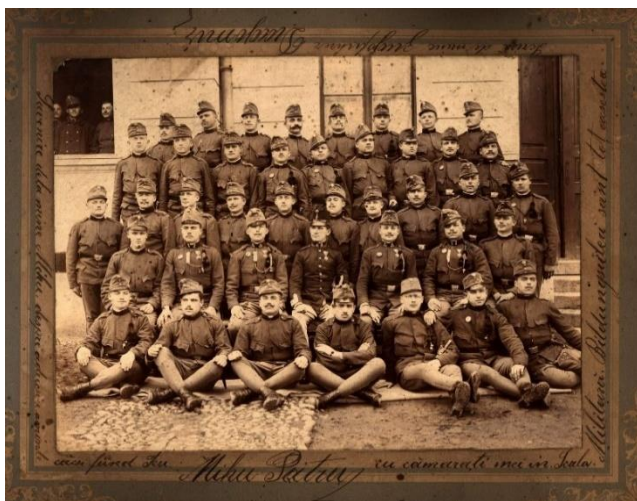
---

¹⁶⁷ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 7, 20 ianuarie / 2 februarie 1918, p. 1.

Până acum de curând
Pușcă rusul în noi pe rând
Dar și noi pușcam într-una
De gândea că arde lumea
Pușcam ziua, pușcam noaptea,
Tot alături cu moartea...

Adă, Doamne, pacea în țară
Să mă văd acasă iară

Ion Sârbu

Români din Regimentul 64 infanterie K.u.K [Orăștie]
(facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară)

Rănit ...¹⁶⁸

Floricică de cicoare,
Când s-apună sfântul soare,
M'am trezit și eu deodată
Cu mâna dreaptă pușcată,
Pe la umăr și prin cot;
Dau să mi-o întind
Nu mai pot ...
Puterile mi-au secăt
Pe-un răzor jos am picat,
De curgerea sângelui
De-amețeala capului.

---

¹⁶⁸ Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 29.

Visul căprarului ¹⁶⁹

Un somn greu m-a 'ntâmpinat
Multe lucruri am visat ...
... Se părea că-n fapt de sară
Mă găsesc într'a mea țară,
În sătuțul de sub coastă,
Pe pridvor la casa noastră ...
Și vedeam pe-a mea măicuță
C-o mânuță
De grăunțe
Cum își cheamă puișorii,
Și-și usucă obrăjiorii
De lacrimile vărsate,
De plânsurile 'ndurate ...
- Taci măicuță nu mai plânge
Că focu-n vatră se stânge
Și mâncarea se răcește
Jalea nu se potolește.
Treci măicuță
La portiță
Și te uită pe uliță,
De-i vedea o mândruliță,
Mândruliță despletită,

---

¹⁶⁹ Alexandru Lupeanu Melin, *Din răsboi. Versuri și cântece*, p. 29-31.

De grea jale chinuită,
Spune-i să nu mai jelească,
Ci iute să se gătească,
Părul să și-l împletească,
Cu frunză de iazomie
Să vie la cununie,
C-am sosit din cătănie!
Și te du, măicuță, du,
Peste drum la dascălu,
Să ne facă contratu'
Și popa vestirile
Că-i acasă mirele ...

Rugăciunea soldatului ¹⁷⁰

Dumnezeule slăvit,
Soarele-i la asfințit,
Focul s'a mai potolit,
Puterile ne-au sleit:
Te rugăm cu rugă mare,
Cu mâni gata de 'nchinare,
Nu-ți uita, Doamne, de noi
Cari ostenim în război!
Îngerii tăi îi trimite
Sudorile să ne svânte,
Să ne ia durerile
Să'noim puterile,
Că ne strâng curelele
Și ne curmă șelele ...
Trimite 'ntunerecu '
Că ne doare sufletu',
De gemetul fraților
De moartea fărtașilor!
Odihnă ne dăruiește
De rele ne ocrotește,
Visuri bune să visăm
Trupul să ni-l întremăm,

---

¹⁷⁰ Alexandru Lupeanu Melin, *Din război. Versuri și cântece*, p. 37-42.

De război să mai uităm ...
Că greul cătanelor
E plânsetul mamelor,
Vaerul copiilor.

Preacurată Născătoare,
Mii de inimi rugătoare,
În pacea nopții s'adună
Și vin pe raze de lună
La pragul tău să se pună:
Deschide-ți odăile
Chiamă-ți slugulițele –
Oastea de luceferei,
Cetele de îngerei, -
Și le dă poruncă mare
Să meargă fără 'nctare
Peste văi și râuri late.
Spre satele de departe,
Peste muchi și culmi de deal
La satele din Ardeal, -
De tot satul o solie,
Cu veste din cătănie!
Să bată lin la fereastă
În sat la căsuța noastră,
Și să spună că trăiesc
Și la dâșii mă gândesc;

Mă grijește Dumnezeu
Și mă ferește de rău.
Unde-o fi maică la casă
Cu față de lacrimi arsă,
Să-i 'mbune zilele
Să-i uște lacrimile!
Nevestelor să le spună
Să fie cu mintea bună,
Să nu uite de bărbați
La grea cercere plecați;
Să se 'nchine la icoane
Pentru bietecele cătane,
Să fie cu crucea 'n sân
Să aibă tot nume bun,
Copilașii să-i grijască,
Casa s'o chivernisească,
Și deie liturghii
Și slujbele Precistii:
Moartea să ne încunjure
Ele să se bucure.

Și te rugăm, Maică Sfântă,
Pleacă fața și ne-ascultă:
Spune-le la îngerei
Ori la blânzi luceferei,
Să fie cu grijă mare

La casa cu supărare;
De glonț să nu pomenească
Nici moartea să n'o vestească.
Cu orfanii să se culce
Să le facă jalea dulce,
Să-i învețe rugăciuni
Pentru tații lor cei buni.
Dimineața să-i trezească
De năcazuri să-i ferească
Să le spele fețele
Să uite lacrimile.
Să le spună cu cruțare
Că departe 'n fund de zare
Pe cărarea raiului
Spre curțile Domnului
Un glotaș bătrân se vede
Cu cunună de brad verde,
Să duce să odihnească
Răsplata să 'o primească ...
Glonțul nu-l mai poate ajunge
Nici arme nu mai încinge
Nici rănilile nu-l mai dor ...
S'a făcut – nemuritor,
Și le-o fi ocrotitor.
Sfântă Cruce lemn sfințit,
De Hristos blagoslovit,

Îmblânzește armele
Apără cătanele;
Mai înmoaie gloanțele
Să ne cruțe oasele;
De moarte ferește-ne –
Doamne miluiește-ne!

**DIN LAZARETUL MĂNĂSTIRII
STRAHOV, PRAGA**

**Cântec cătănesc
și nu prea ¹⁷¹**

**Șezătoare românească
pe Muntele Sion din Praga.**

Foaie verde, frunz' amară,
auzit-am veste rară,
cum-că pe Strahov din Praga
serbare este 'n șagă.
Foaie verde leuștean,
au trecut treizeci de ani,
de când al său vrednic stăpân
intrase'n duhovnicesc cin,
ca acum să stăpânească,
legea sfântă s'o păzească.
Povețe spune din amvon
încât mare e și svon
cât de frumos el vorbește;
vrei să-l auzi? te grăbește!
Doriți să știți cum îl chiamă?

---

¹⁷¹ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXVIII, Nr.147, 9/22 iulie 1915,
p. 1-2.

Vă rog, bine luați seamă,
nume două țineți minte
„Metod” puneți mai înainte,
apoi verde de pe deal,
mai puneți și „Zavorale”,
verde și iar verde nuc,
în Neveklov s’o născut.
Dar de ce la cea serbare
lumea vine, mic și mare?
Să-i arate Măriei Sale
cât e iubit pe deal, pe vale;
tuturor le pare bine:
că ziua dorită vine,
să-ți arete dragostea
tot odată și cinstea.
Foaie verde de stejar
par’că e un ghinerar,
de îl văd uniformat
de soldați în conjurat!
Ba el ghinerar nu este
el vrăjitor din poveste,
ce, de mișcă bățul său,
căci din sala de teatru
unde jucau trei s’au patru,
lazaret frumos făcu
cu d’al de toate îl umplu:

sala mare încăpătoare,
curată, răcoritoare
cuprinde multe cătane
rănite, biete, sărmane.
Colo le adăpostește
de ei fain se îngrijește,
le hrănește de tot bine
în cât, tuturor le vine
par c'ar fi acasă zău
fiind astfel scutiți de rău.
Între ei sunt și Români
cu răni pe piceri, pe mâni,
îl socotesc al lor părinte
cu toate că-i de altă ginte.
Foaie verde lemnul lat,
știți voi ce s'a întâmplat?
Dorind să vorbească cu noi
iată ce făcu al apoi:
cumpărat-a multe cărți,
împrumutând din alte părți,
se puse cu osârdie
și cu mare siluire
se face burduf de carte
și în vreme cât de scurtă
ne cetește ca pe apă
ca ori cine să priceapă,

ce spun basme și povești
snove, doine românești.
Nu numai că ne cetește
Ci cu noi mereu vorbește,
ne'ntreabă cum ne mai aflăm
vre-o lipsă dacă nu avem?
Pentru această bunătate
dee-i Dumnezeu de toate:
cât o trăi pe lume el,
fie voinic, sprintenel
să-i fie viața plăcută
cu cele bune umplută.
Când lumea va părăsi,
Dumnezeu îi va hărăzi
să-l puie'n așa rai frumos
cum ni-l făcu el aici jos,
atât cu drag toți îi poftim
zicând: „așa o fi, amin!”
Frunză verde fir d'ăl bun
cine-o scris, vreți să vi-l spun?
Frunză verde de pom mic
îl că chiamă Ion Iarnic,
iarbă verde de un ban
să mai puneți și Urban,
c'ășa nume el ș-a pus,
când l-a confirmat s'a dus;

apoi satul un' s'a născut
nume „Potslyn” a învescut.
Ținutul încă să spun vreți?
îl știți bine: e Căncreț,

Un' cu anii mulți s'au stins
cum s'o și-ntâmplat estimp
în locu-i de uit rea pomană
pe unde-o căzut cătană,
cătană împărătească,
Dumnezeu s'o odihnească!

Dr. Ioan Urban Iarnik

Metodiu Zavoral, Abatele Mănăstirii Strahov din Praga.¹⁷²
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)

---

¹⁷² Abatele Metodiu Zavoral a pus la dispoziția armatei sala festivă a Mănăstirii Strahov ca spațiu pentru lazaret și chiar în primul lot de răniți s-au aflat 6 români, necunoscători de carte sau a limbilor cehe ori germane.

Versuri din război ¹⁷³

Astăzi ne-am adunat
Jubileul de serbat:
Zece ani au și trecut,
De când abate s'a făcut
Sionul său cârmuiește
Lumea se înveselește.
Dacă pășesc azi pe bina,
Nu a mea, zău, este vina;
Cele dame mi-au cerut,
N'avui alta de făcut
De cât să iau peana'n mână,
Dar ce spun, nu e minciună.
Doisprecini ani sânt și mai bine,
Ian ascultați ce acum vine,
Cele atunci întâmplare
Cu iubitul domn abate.
Atunci abate nu era,
Ci cu spor catihisca,
Limba celtă învăța,
În Tihlava dăscălea.
Dar de ce atunci a văzut,

---

¹⁷³ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul, XXIX, Nr. 10, 15/28 Ianuarie
1916, p. 1-2.

Vă spun că tare s'a temut;
Vint-a boala de năpraznă
Așa în cât s'a dus raznă
Tocmai unde m-am născut
La Potștyn cel cunoscut,
Vrând să se tămăduiască,
Sănătos iar să trăiască.
Acolo ce mai făcea?
Se scălda, se preumbla,
La popici cu noi juca,
Nu țin minte, câștiga,
Sau din banii săi perdea?
Văzându-l că-i tare dibaciu,
Nici la joc nu-l cred stângaciu.
Și ce credeți că urma?
Boala iute-l părăsea,
De iarăși se întrâma,
Sănătos tun se făcea;
De nu venea atunci la noi,
Poate azi nu-l vedeți voi,
Șezând aci astfel cu bine,
Au în vară ce'n gând îi vine?
Nimerind el în cea parte,
Făr să fi trimes vre-o carte
Iată cu el ne pomenim
Și doi ortaci ai săi primim.

Și'n ce zi credeți c'a fost?
Septembre douăzeci și opt
-De sfântul Augustin serbare-
V'o spun la toți, cu mic cu mare:
Atunci cincizeci doi ani anume
Pășita el pe astă lume
I-ai săi părinți săraci cinstiți
că prea se simțeau fericiți –
Strălucea soarele frumos,
Când călcam pe drum nisipos
În aleea de tei vestită
Cu de toate 'mpodobită. –
Vă poftesc azi pe câți vă văd
Și c'o să vă căiți nu cred,
Ca la vară să grăbiți
Toți la Potstyn să veniți.
Cei din voi ce sunt holtei
Și cu dorul de femei,
Vrând să se căpătuiască
Și pe fete să pețescă
Cei cinci *pe* să stăpânească,
Aici o să le și găsească:
Prea curate, prea frumoase,
Prea harnice, prea bănoase,
Slăvitul nost, bărbat frumos,
De vrea, nu rămânea pe jos:

De nu de preot se sfințea,
Și el însurat se'ntorcea!
Acum însă voiui și sfârși,
Astfel toți vă veți veseli,
Pân însă din scenă pășesc,
Îi urez cald și nu greșesc
Când din inima-mi grăiesc:
Mulți ani să trăiești stăpâne,
Dumnezeu să-ți dee bine,
Cum pe cel lipsit și slab
În năcaz l'ai mângăiat;
Să trăiești ca în mamei sân,
Țiind minte de Potstyn! –
De cumva v'am plictisit,
Cer iertare umilit
La toți cu bine mă închin
Și tare voios zic: Amin!

Praga, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov, 27 martie 1916.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)

Praga-Strahov 27 Martie 1916.

Rândul I de sus:
ser. ceh Marancz Francisc, Silinc Ioan, Papp Ioan, Simionas
Pantelimon, Niculescu Procopie, Rat Petru, Boleza Petru, Balota
Teodor, Kraus Josef (magyar), Simon Ioan, Gross Vasile,
Telepichian Mihail, Post Vasile, Sablan Ioan, Bărbos
Damascian, Rus Vasile, Lupanescu Cost., Sava Nic.
Kriško Vavr. (ser. ceh).

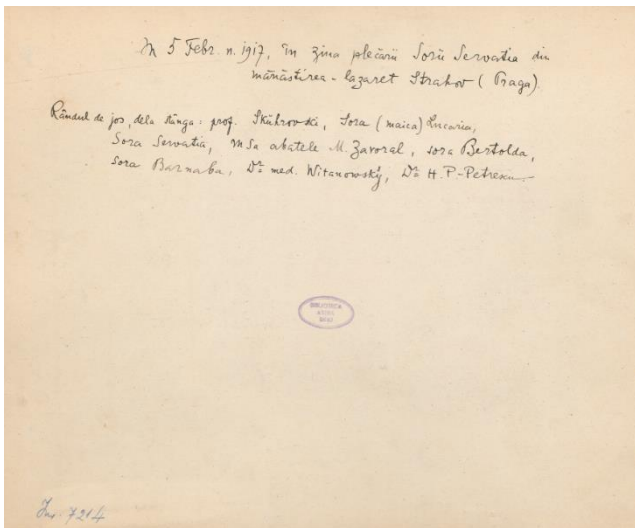
Rândul II: Gabor Stefan, Popp Mihail, căpr. Josif Buchta
(ceh), Dr. Witarowsky Jos. (ceh, medicul spit.), sora Slavuta,
Moate Metod Javoral, sora Bertolda, pînă p. or. Leus. Curca,
Dr. H. S. Petrus (instructor), ambrozic Neamtu, Vas. Buliga.

Rândul III: Kiss Jozsef (magyar), Andronati Alex., Törtea Ioan,
Halapatin Alex., Lupza Jacob, Ungarin Traud., Brad G. J. Jovan
Javr., Nicoară Petru, Gajda J. și Mester Ioan.

6626

**Praga, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov, 5 februarie 1917.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

**Praga, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov, 3 iulie 1917.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

**Praga, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

Praga, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov, 1917.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)

**Praga, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov, 12 marie 1917.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

Închinare ¹⁷⁴

Versuri scrise din prilejul împlinirii a șaptezeci de ani a domnului profesor **Ian Urban Iarnik** și rostite în numele soldaților români din lazaretul Strahov din Praga de **Horia Petra Petrescu** în 29 iunie 1918.

Prea cinstită adunare!
Nu fie cu supărare,
De-mi încerc și eu norocu'
După cum mi-a crescut ciocu',
Și rostesc aste cuvinte
Spre aducere aminte.
Eu și Gruia lui Novac,
Repede, un alt ortac,
Ni-am bătut capul într'una
Mai că se 'mplinește luna,
Cum să dăm și noi de știre
Despre-a noastră alipire,
Azi, când ziua ți-o petreci,
Împlinind ani șapte zeci?
Unul zis-a: Să-l cinstim,
Ca pe-un crai să-l omenim.

---

¹⁷⁴ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 70, 3/16 iulie 1918, p. 2-3.

Altul zis-a: <<Așa dară
Să-i cinstim un cap de țară>>.
Altul zis-a: Frate dragă
Au i-aș da țara 'ntreagă!
Toți trei spus-am: <<Scump, dar face!>>
Că știam că'n graiu-ți zace,
Drag bătrân, atâta miere,
De ești vrednic ce ni-ai cere.
Dar pe când eroiam la visuri
Și la cinsturi cu dichisuri,
Unul talpa și-a simțit
Că-l ardea hoțiș, cumplit;
A fost și ea doar prin luptă!
Și-a oftat fârtatul meu:
<<Hei! De unde să iau eu
Sutișoara două zeci
Ca să n'am picioare reci?>>
Planul cinstei dispăruse,
Craiul de pe tron căzuse.
Altul zice: <<Un cap de țară?
Bine! n'oi fi de ocară!
Dar se rupe haina'n spate,
Ce te faci în sdrențe, frate?!>>
Și-a căzut și <<țara>> baltă,
Ca visarea ceealaltă...
În sfârșit cel ce roise

Cel mai mândru dintre vise:
<<Țara 'ntreagă>> cel ce-i dete,
Se 'ncordează, se sumete,
Dar când dă să-și scoată banii,
Vede că i-au ros guzganii!
Tiii, drăcie 'ncornurată!
Ce te faci, acu, măi tată?!
Iese părul prin căciulă,
Cere blăstămata gură,
Haine vechi și slăbănoage!
Îți lipsesc vreo două doage,
Eacă, vrei să iai pământul,
Și prin pungă-ți suflă vântul!
<<Stați pe loc>>, li-am spus eu atunci,
Desrobindu-i eu din munci:
Ați ajuns ca și țiganul
Ce-a pierdut sub el divanul,
Când din perne de mătăasă
A simțit că'n gol se lasă!
Stați, să facem noi socoată,
Din năcaz ce-o să ne scoată!
Ați sburat prin nori cu nasu'
Și-ați pierdut, nebșeznici, pasu'!
Moșul nostru, știu prea bine,
Mulțumit e cu ce-i vine: –
Eu socot să-i dăm drept dar

Nu palate de cleștar,
Câte 'n lună, câte 'n stele,
Că-s șoșeli, că sânt momele,
Nici un colț întreg de țară,
Ci, în viața-ne amară,
Să-i privim în ochii-i drept,
Să-i dăm inima din piept!
Moșul, tare ne-a înțeles,
El, ce doina ni-a cules,
El, ce hora ni-a jucat-o,
Și'n străini ni-a arătat-o,
El e vrednic să primească
Inima cea românească!
Ștefureac, Țugui, Hățtnean,
Trei de neam bucovinean.
Rusu, Torac, Macsineț
(Unu 'n strană fu cetet),
Toma, Oherman, Iliuț
Și Iftoaie, Ieremiuț,
Plai Tudor din <<Valea sacă>>,
Șotropa, pâlmaș de clacă,
Toți din mândra Bucovină,
Cu smerenie se 'nchină.
Vinea-apoi de la Timiș
Un Novac, Toma la Criș,
Unul mândru bănățean,

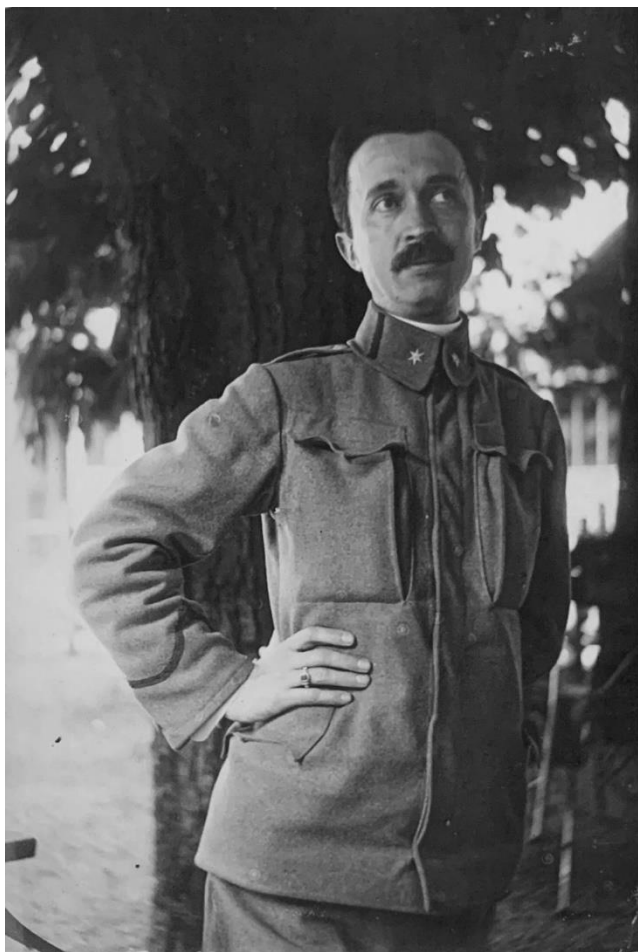
Altul pui de bihorean,
Crețiu Ion, lângă Sibii,
Cu nevastă și copii.
Tămaș, Ion, lângă Arad,
Cu părinții ce 'n jale-i cad,
Moisoni, Popa Iosif,
Vin și ei la catastif,
Amândoi din Hunedoară,
Cari cu ochii se măsoară.
Și cu Repede acum
Sânt tovarăși buni de drum.
Ghioghi Gavriilă, neam de Moț,
Iată-ne, în păr, pe toți,
Ne-așezăm, smeriți, în rând,
Cei de-o limbă și de-un gând,
Și-ți dorim zile de miere
În veleatul nost' de fiere!
Să colinzi vesel de-acum
Înc'o postată de drum,
Pe valea plângerilor
Până-n țara îngerilor.
Inima-ne să 'nsoțească
Calea ta, și să rodească
Ca și dinții de bălaur
Simțemintele-ți de aur.
Când vei pune capu'n perne

Și când liniștea s'așterne
Peste mâna-ți lucrătoare,
Să te 'nalți, măreț, spre soare.
Neamul te binecuvântă
C' ai trăit o viață sfântă!

Praga, 1918

Ian Urban Iarnik
(1848-1923)

**Horia Petra Petrescu în uniformă Militară.
Praga, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

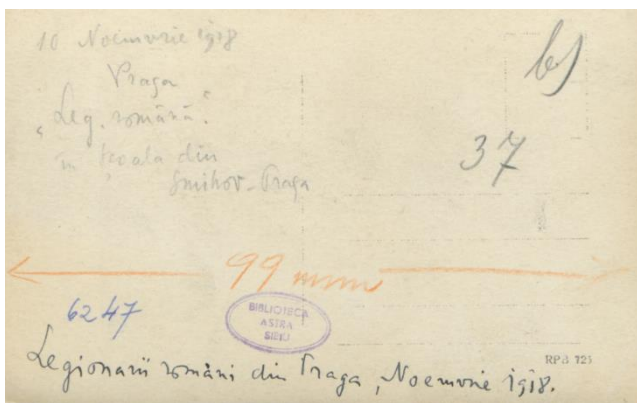

**Horia Petra Petrescu în uniformă Militară.
Praga, 1917, Lazaretul de la Mănăstirea Strahov.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

Praga, 10 noiembrie 1918.
Legionarii români ¹⁷⁵ în Școala din Smihov.
(Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)

¹⁷⁵ Legiunea Română din Praga a fost o unitate militară formată din soldați și ofițeri români din fosta armată austro-ungară, constituită în Praga în 30 octombrie 1918, cu scopul declarat al concentrării, organizării și expedierii acestora spre Transilvania, pentru a se pune la dispoziția noilor autorități române.

POEZII DIN PRIZONIERAT

Dela Dukla ¹⁷⁶

Sat vestit și minunat,
Îi Jebelu ¹⁷⁷ în Bănat,
Cu feciori voinici frumoși
Și'n bătaie inimoși.
Porunca 'mpăratului,
La chinezul ¹⁷⁸ satului,
Ne cheamă cu grabă mare,
Să mergem la îmbrăcare.
Tot satu-'și lăsă cășcioara
Și plecă la Timișoara.
Țugu 'ntreg din tvaite-erzat ¹⁷⁹
Ainț-țvai ¹⁸⁰ furăm îmbrăcați.
Goarna sună, toba bate,
Noi mergem cale departe,
Iar muzica ne zicea,
Lumea mare ne privea,
Fete mândre lăcrimau

---

¹⁷⁶ Românul, Arad, Anul V, Nr. 148, 9/22 iunie 1915, p. 1-2.
Preluare din colecția „Cântece din răsboiu” de Dr Dimitrie Cioloca,
Caransebeș, 1915.

¹⁷⁷ Comună românească fruntașă în com[itatul] Timiș.

¹⁷⁸ Primarul

¹⁷⁹ Zweite Ersatz-Comp.= compania II de completași

¹⁸⁰ einz-zwei = unu-doi; cu alte cuvinte: cât al bate
în palme.

Și noroc mult ne doreau.
Laintu ¹⁸¹ nostru, domn' Loichiță ¹⁸²
Mândru ca o coconită,
Fecior drept ca un stejar,
Comanda ca-un ghinărar.

Lungu-i drumul Sârbului,
Dar mai lung al Rusului;
Cu Sârbii iute gătarăm
Și în sus la Rus plecarăm.
Pușcam Sârbi și omoram,
Dar pe Ruși turtă-i făceam.
Ghinărarui ne vedea,
Pe toti tare ne lăuda,
Pe domn laint îl avanja,
„Oberlainf” ¹⁸³ că mi-l făcea

Doamne ce foc mai era
Între Sârbi și Serbia
Și sus în Galiția!
Doamne, ce-i la Rohatin, -
Numai plânset și suspin.
Iar Chirow și la Stryj,
Plângeau mame și copii
Nouă luni se împlinesc,

---

¹⁸¹ Leutnant (Lieutnant) = sublocotenent

¹⁸² Octavian Lolchla, la începutul războiului sublocotenent în reg[imentul]
61 [Timișoara], iar pe câmpul de luptă avansat la gradul de locotenent. E
născut în Jebel.

¹⁸³ Oberlainf = locotenent

De când casa o doresc.
Că eu știu ce am lăsat,
Când de-acasă am plecat:
Numai plâns și văitături,
De-odată din șase guri.
Baica ¹⁸⁴ mea, baică iubită,
Dumneata 'mi ești mai dorită.
Dumneata m'ai legănat,
Bună grijă mi-ai purtat,
Ca s'ajung bun de luptat
Pentru țară și 'mpărat.
Și mi-i dor de voi părinti,
Și de frații mel iubiti,
Și de Giula ¹⁸⁵ mea iubită,
Soția mea mult dorită,
Și de toți vecinii mei,
C'am trăit bine cu ei

Nu fi, baică, întristată,
Nici tu maică supărată,
Nici tu Giulo, nici tu tată.
Gândul mi-i la Dumnezeu,
El m'a ferit de-orice rău.
Peste 40 de ori,
În focul granatelor
Dac' am fost și nu-s rănit, .
Numai Domnul m'a ferit..

---

¹⁸⁴ Bunica

¹⁸⁵ În Bănat acest nume e foarte des întrebuințat pentru femei.

Plumbul meu la Dukla zboară
Și pe multi Muscali omoară.
Dacă zile oiu avea
Noi în grabă ne-om vedea.

**Efta Boboș, din. Jebel,
infanterist în Reg[imentul] 61 (Timișoara),
acum prizonier în Rusia**

Părinții mei iubiți! ¹⁸⁶

Eu, Todoran Ilie
Vă trimit epistolie
Din țara muscălească,
Ca toți ai mei s'o cetească
Vă poftesc și
Vă doresc cu rugi fierbinți
La ai mei doriți părinți,
Bună voie, sănătate,
Veseli și seninătate
Trai bun și bucurie
Cu al vostru fiu Ilie,
Mulți ani buni și fericiți
La ai mei părinți iubiți,
Cari m'ați ținut în brațe,
M'ați legănat cu dulceață
Ziua noaptea m'ați ferit,
De vânt și v'ați necăjit
Până m'ați crescut mai mare,
Și acum duceți dorul mai tare.
În loc să'mi luați folos,

---

¹⁸⁶¹⁸⁶ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXVIII, Nr. 113, 28 mai/10 iunie
1915, p. 2.

M'ați făcut soldat frumos
Și 'mpăratul m'a luat
Și cătană m'a'mbrăcat
Să apăr a noastră țară,
De dușman și de ocară
Dar Dumnezeu a voit
Să nu mor de glonț lovit
Or feciorul vost Ilie
Să cadă robie.
Dar vă fac acum de știre
Cu aceste scurte șire
Că sunt sănătos
Ca un trandafir frumos
Și vă trimit voie bună
Pe lumina cea lună
Ear la neamurile mele
Trimit pe dalbele stele.
Voie bună, sănătate
Și la soră și la frate

*

Și vă scriu că am fost beteag,
Dar acum's ca un steag,
Venind în țară streină,

M'am betejit pe mașină ¹⁸⁷
Optrsprezece nopți și zile,
Am tot venit mări copile
Pe tiranul cel celerat
Până tci la Vjatka sat
Aici soarele resare
Unde la noi tocmai dispare
Și aicea asfințește
Unde la noi se trezește
Omățul e până'n pept
Când stă omul afară drept
În Iunie se topește
Și în August earăși pornește
Și e frig și e pustie,
Nu aș vrea nimeni să știe
Ne-o băgat tare în țară,
Doamne când vom eși eară
Și cum m'am îmbolnăvit
În spital ei m'au pofțit
Vieța la spital
E ca un vis din rai
Căci mi dulce viața
Și toată dimineața
Mânc ca un domn

---

¹⁸⁷ tren

Și mă îngraș de somn,
Mâncăm pită albă ca spuma,
De cinci ori prânz'am la zi numa
Deci nu vă faceți gânduri de mine
Căci îmi merge tare bine
Și maică nu te supăra
La toamnă cred că om scăpa
De vituțe să grijești
Nu le prea celtuiești
Să'mi pot lucra ear pământu,
Așa mă bate gându.
Ici în spital cât am stat
Tare mult m'au cercetat
Doftorița de muscan,
Cătră toți ne zice „pan”
Îs frumoase ca și-o floare,
Ne întrebă ce ne doare
Mâinile,picioarele
Umerii ori spatele,
Doftorița cu ochi frumoși,
Fac pe bolnavi sănătoși.
Cu păr galbin încrețit,
Mândru și frumos gătit
Doftoriță de omenie,
Te leagă și te adie
Dumnezeu mulți ani s'o ție.

*

Frunză verde cam amară,
Rusia nu e o țară
Ci o lume largă, mare,
Fără de asemănare.
Stă plaiu lângă plai
Și de capăt nu-i mai dai
Și e frig și e zăpadă
Atâta poate omul să vadă
Pe noi ne-au închis într'o casă,
Și ne-au lăsat în cămașă
Hainele în magazin,
Acolo mereu ni le țin
Nu ne lasă afară
Să nu ne betejim eară
Lucrurile bine ne mere,
Trăim fără durere
Ne-am urât de-așa un trai,
Odihnim ca în spital.
Deci părinții mei iubiți,
Puteți hodi hniți să fiți
Că îmi merge tare bine
Ca în țară streină.

Și V'am scris carte românească,
Tot copilul se-o cetească
Îți scriu maică cu slove mari
Să-o cetești fără ochelari
Și ne mai având ce scrie,
Închei aceasta epistolie
Rămân de binevoitor,
Mamă, tată și surori
Du-te carte și grăbește
Și de min' le povestește
Hârte albă, luminoasă,
Le du bucurie 'n casă
Că și eu acasă vin,
Amin și-o cupă de vin
Dumnezeu pe toți vă ție.

Subscriu eu Todoran Ilie ¹⁸⁸

---

¹⁸⁸ Adresa: Garaet Vjatka, Stancija Vjatka Vtaroje Izalkono Gospitaly vajkuna Plyonuly Rusia

Cântec de prizonier ¹⁸⁹ Din anii războiului

Călătoare rândunele
Trec în sbor spre țara mea,
Și privind cu dor la ele,
Mă săgeată jalea grea.

Când spre casele albite
S'or abate 'n al lor sbor,
Le-or vedea că-s năruite
De dușman răsbunător.

Și măicuța plângătoare
Va ieși duioasă 'n prag:
-„Rândunele călătoare,
Unde-i puiul mamei drag?”

Să nu spuneți maicii mele,
Că rob la ruși m'ați văzut
Că trăiesc azi zile rele
Pe pământ necunoscut.

---

¹⁸⁹ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVI, Nr. 98, 20 septembrie/3 octombrie
1918, p. 1.

Doamne sfinte, mă rog Ție,
Du-mă ear în țara mea,
Du-mă dau totul pentru ea.

DOINE DIN RĂZBOI

Doine cătănești ¹⁹⁰

Foicică de pe baltă
Nu mă blestăma măi tată,
Că mi-e inima 'ntristată
Cum vă las acum odată,
Că de când ne-a cătănit
Plug din curte n'a ieșit,
Fiarele au ruginit,
Boii 'n grajd că au murit
Și carele au ruginit.

Doamne, acasă la mine
Ar lucra și n'are cine,
Căci soția îmi tot plânge,
De pe câmp cine mi-a strânge,
Taica-i bătrân, supărat,
Mama e bolnavă'n pat,
Iară frații mi-au plecat
tocma'n țara neamțului
Să de-a plumb Muscanului.

---

¹⁹⁰ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 47, 2/15 noiembrie 1914, p. 6-7.

Frunză verde trei nuele,
Jele mi-e, zău, tare jele
De dorul părinților
Și de frunza munților,
De greul ce-l las în casă,
De copii și de nevestă,
De plug că se ruginește,
De ogor că 'nțelenește
Și de mândra că bolește.

Frunză verde de sulcină
Vină mândruliță, vină,
Vină cu poala ta plină,
Cu poala plină de zloți
Și mă scoate dacă poți,
Că mie teamă că m'oi duce
Și-oi muri fără de cruce,
Ne 'ngrijit și nejelit,
Singurel și părăsit.

Frunză verde rămurea,
Multă vreme s'o mâna
Până s'o pune pacea.
Când războiul s'o găta
Nu știu câți om mai scăpa
Să ne mai vedem țara,

Că până când vom veni
Grâu 'n câmp va putrezi
Și copiii 'or flămânzi.

Înălțate Împărate
Pune pace nu te bate,
Că's multe mueri sărace
Și bătrâni cari n'au ce face.
Că-s prea mulți săraci copii
Și 'n lume cum or trăi;
Fără tați, fără noroc,
Aruncați din loc în loc
Ca firul de busuioc.

**Culese de Avram Valer din Maior
și Lazar Domide din Rodna Veche**

Din războiu ¹⁹¹

II

Codru-i maro
Frunză n'are,
Și io's mare
Și n'am stare,
Foicică busuioc
De când am intrat în foc
Mă frământ din loc în loc.

Foicică crastavete,
Plâng neveste, plâng și fete,
C-au plecat voinicii mii
Lăsând casele pustii,
Foicică ruptă 'n cinci
Am plecat cu toți grăbiți
Și ne 'ntorcem rău răniți,
Slabi și 'ntunecați la față,
Fără vlagă, fără viață.

**Culese de Ambrosie Popa
din Comana de Jos**

---

¹⁹¹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 48, 9/21 noiembrie 1914, p. 7.

Doine din războiu ¹⁹²

I

Foicică grâu mărunț
De-o ținea bătaia mult
Pe toți greul ne-o încinge
Și atunci degeaba'om plânge,
Că de cand ai noști se bat
Nu mai sunt feciori în sat
Nici grâu de sămănat.

Frunză verde-a burenii
Stăm aici în dricu iernii,
Și ne plouă, și ne ninge,
Și n'are cine ne plânge;
Că manânruta stă în Brad
Pe când eu în friguri ard,
Și mândra stă la cădură
Iar eu n'am la drum măsura,
Că cutreer văi și sate
Și băltoace înghețate
Tot mereu cu pușca'n spate.

---

¹⁹² Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 51, 30 noiembrie/11 decembrie
1914, p. 7.

Mândruță dragostea mea
Leag'o în năframa ta,
Într'o năframuță neagră
Și-arunco mandro pe apă;
De-i vedea că o plecat
Să știi mandro ca-s pușcat,
De-i vedea că s'o oprit
Să știi că-s greu rănit
Ori poate c'am și murit.

Toma Albu,
sergent din Noul Săsesc.

Leonida Maniu din Sibot alături de familie
(europeana.eu)

II

Foaie verde ulm rotat
Multă jale a mai lăsat
Bătaia'n al nostru sat,
C'o rămas copii orfani
Și bătrâni albiți de ani.
Dare-ar Dumnezeu o ploaie
Să se facă tot șiroaie
Și pe împărați să-i moaie,
Să puie pace în țară
Că-i destul de asta-vară.
Să dea drumul la feciori
Acasă, de sărbători.

Ca să svinte lacrămile
Ce le-o plâns bătrânele,
Orfani și orfelinele
Amărându-și zilele

L. Pan

Doine cătănești ¹⁹³

II

Foaie verde lemn domnesc,
Mult mai stau și mă gândesc,
Ce-am ajuns să mai trăiesc
Eu aici, - și'n satul meu
Ceialalți trăesc cum vreau,
Ies Duminica la joc,
Prind fetele de mijloc
Și le'nvârt' din loc în loc.
Frunză verde lemn uscat,
Nu mi-ar fi așa bănat,
Nici de greu, nici de umblat,
Dar mă doare inima
După măicuțița mea,
Că-i atât de năcăjită,
Singură și părăsită.
Maică, măicuțița mea
Întărește-ți inima,
Că mi-o-ajuta Dumnezeu
Să mă'ntorc în satul meu,
Să svânt lacrimile sfinte
S'alin dorul de părinte.

George Matei Vasu

---

¹⁹³ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 54, 14/27 decembrie 1914, p. 6-7.

Doine ¹⁹⁴

I

Bată-mi-te să te bată
Soarte rea și blestămată,
Că de când lăsai ogorul
Mult mă mai frământă dorul;
Și de când lăsai moșia
Mi-o mâncat casa pustia
Și copii sărăcia.

II

Suflă vântul suflă greu,
Greu mai e și dorul meu,
De-ar sufla vântul mai tare
Mi-aș uita de supărare,
C'aș da drumul dorului
Pe aripa vântului
Să îl ducă oare-cui.

---

¹⁹⁴ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 55, 21 decembrie 1914/3 ianuarie 1915, p. 6.

III

Jale-mi e Doamne și-amar
Când mă uit peste hotar,
Jale mi e Doamne să mor
Când îmi văd ocolul gol,
Că nevoia m'a 'ndemnat
Să-mi scot boii la mezat
Și s'alerg din sat în sat.

El. Măgură
[Elie Măgeanu]

Doine cătănești ¹⁹⁵

II

Foaie verde trei alace
Fă-mă Doamne ce mi face,
Numai scapă-mă în pace.
Inimioară de ce plângi,
De ce sufletul mi-l stângi?
Nu știi tu ce am lăsat
În Ardealul depărtat?
Am lăsat trei copilași,
Fragezi ca trei îngerăși.
Și-am lăsat pe mama lor
Tristă și plină de dor.
Munților ce v' am lăsat,
Spune-ți voi adevărat :
Oar vedea-vă-voiu curând
Sau degeaba-i orice gând?
Murgule coamă rotată
Mai scoate-mă 'n deal odată,
Să mă uit în lumea toată
Să-mi văd maica supărată
Și nevasta întristată.

Cornel Banciu, Înv[ățător] Soldat

---

¹⁹⁵ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 55, 21 decembrie 1914/ 3
ianuarie 1915, p. 6.

Doine voinicești ¹⁹⁶

I

Foaie verde de măslina,
Dorul care arde'n mine
Nime nu-l cunoaște, nime,
Numai puica mea de-acasă,
Că și ea-i friptă și arsă,
Supărată, necăjită,
Și de dorul meu mânănită.
De-ar ști mândra câte trag,
Când ar sta seara în prag
Ar plânge și ar ofta
Și ar sta și-ar blestema
Și din gând nu m'ar uita,
C'am lăsat-o cu copii
Și cu zilele pustii.
Soțioara mea iubită,
Inima îmi e rănită,
Căci nu mai poate suferi
Și mi-e gândul la copii.
Iar de dor și mare jale
Deabia pot păși pe cale.
Și de dor și voie rea

---

¹⁹⁶ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 1, 1-4/14-17 ianuarie, 1915, p. 6.

Plânge greu inima mea.
Draga mea, dacă aş şti
Că un an aş cătăni,
Iar când anul s'o găta
Aş veni la casa mea,
N'aş mai plânge, n'aş ofta,
Jalea n'ar fi așa grea,
Anul mi-s'ar părea mic,
Nu mi-ar păsa de nimic,
Și ți-aş scrie mândro carte
Că o duc cu sănătate.
Frunzuliță foaie lată
M'am întors din luptă odată
Și 'am stat decât oleacă,¹⁹⁷
Când văd că iară mă pleacă.-
Inimă, rupe-te'n cinci
Și dute-acasă de-aici,
Căci, of, Doamne cum te chiamă
Copilașii și-a lor mamă,
C'a vint iarna friguroasă
Și n'au lemne aduse-acasă,
N'au lemne și n'au păpuci
Și te-așteaptă săle duci

Alexandru Găinar, rezervist

---

¹⁹⁷ oleacă = puțin

II

Păsărică de pe vie
Și tu poți fi mărturie
Că străbat țară pustie;
Păsărică, păsărea,
Spune cătră mândra mea
Că străbat văi și vâlcele,
Strâns în spate cu curele
Și duc dorul mândrei mele.
Frunză verde ca nalba,
Cum o chiamă pe mândra?
Pe mândra Cruciță-o chiamă
Și-o iubesc fără de seamă.
Mândră mândrulița mea,
Spală-mi dragă năframa,¹⁹⁸
Și mi-o spală'n lăcrămele,
Și o uscă'n dor și jele,
Și mi-o trimite pe stele.
Iar hainele nu le vinde,
Du-mi-le și le aprinde,
Colea'n cele trei hotară,
Și le-aprinde'n foc și pară,
Că io-s dus în lume iară.

Victor Dan, din Turdașul-Român

---

¹⁹⁸ Aici, *batistă*

III

Frunzuliță și-o lalea,
Vai săracă cătana,
Când aude porunca,
Lasă lingura pe blid
Și se pune iute'n „glid”.¹⁹⁹
Lasă plugu în ogor
Și cu ochii plini de dor
Își lasă nevastă grea
Și pleacă'n Galiția
Ori colea la Sârbia.

Mult mă mir maică de tine,
De ce m'ai făcut pe mine?
Că n'ai făcut nici un bine,
Numai de-a umbla pe lume.
Când vine Dumineca
Dragă mamă îi vedea
Alți feciori de seama mea,
Și ți-a arde inima,
Și-a arde cu vâlvătaie
Când știi că-s dus în bătaie.

---

¹⁹⁹ Șir de soldați

Păsărică, păsărea,
Spune la fete așa:
Să nu mai poarte mărgel
Nici în degete inele,
Că pe-aici îi mare jele;
Că unde ne batem noi
Merge sângele'n puvoi,
Nu e iarbă, nu e nalbă,
Fără sânge până'n barbă,
Sânge de al Sârbului,
Mai mult de-al Musalului.

Un rezervist din Budurlău

IV

Jos în vale pe cărare
S'a încins o luptă mare.
Bubue tunul turbat,
Sângele curge'nchegat,
Luptă voinicii și pică,
În locul lor alți să ridică,
Și chiotele umplu cărarea
Și moartea le curmă suflarea.
Curg plumbii ca bobii de linte
Nainte voinici, înainte!

„La şturm”, răsună alarma,
Și sgomotul crește de-avalma,
Sclipesc baionetele'n soare
Și frunțile's pline'n sudoare.
Răsună trompetele și hora răsună,
Voinicii aleargă în goană nebună.
Și'n goana aceia ca'n zangăt de lanțuri
Aleargă s'alunge dușmanu din șanțuri.

Ioan Barbu din Buzd

V

Frunză verde lemn uscat,
Rău maică m'ai blestemat,
De-oi muri să mor în foc,
De-oi trăi să n'am noroc,
De-oi muri să mor în pară,
De-oi trăi să n'am tigneală.²⁰⁰

Tot pe drum și iar pe drum
Mi s'a dus ce-a fost mai bun,
Și din ce am fost odată
Am rămas frunză uscată,
Să străbat cărările
Să duc supărările
Zilele și zărilor.

Mândro mândrulița mea
Tu în gând nu mă muștra,
Că muștrat îs destul eu
Și bătut de Dumnezeu;
Dorul tău și jalea mea
Dacă le-am împreuna
Mândro ar rupe zăgazul
Și ne-ar potopi năcazul.

Constantin Saftu, rezervist

---

²⁰⁰ liniște

VI

Foicică bob năut,
Sârbule multe-ai făcut,
Pân'ce lumea-i învrăjbit,
Și pe toți i-ai răscolit
De-o dus tinerețele
Și-o rămas nevestele,
Și copiii părășiți
Și bătrâni amărîți.
Plâng mame după feciori,
Surori după frațiori,
Fetele după drăguți,
Copiii după tătuți.

Nic. O. din Sasșebes
[Sebeșul Săsesc] ²⁰¹

---

²⁰¹ Sebeș Alba

Doine voinicești ²⁰²

I

Rus, Rus, Rus,
Labă de urs,
Multe rele-ai mai adus,
Și tot nu îți e de-ajuns;
Ajungă-te și te bată
Jalea și durerea toată,
Plânsul miilor de prunci
Și te-aș vedea pus în furci,
Bată-te și supărarea
Celor ce frământă calea
Cu povara grea în spate
Și cu jalea de departe.

Și eu mult te-am blestemat
Când copiii mi-am lăsat
Și-am pornit cu noaptea 'n cap,
I-am lăsat pe toți plângând
Și-am plecat pe drum oftând.

Victor Roșu,
Grefreiter [Caporal] rezervist din Tibru

---

²⁰² Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 2, 10/23 ianuarie 1915, p. 6.

Când țara mă chiamă ²⁰³

Când țara mă chiamă,
De ce mă plângi mamă?
Sau doară gândești,
Că singură ești
Care-ți dai feciorul?
Astâmpără-ți dorul
Și bocetul mamă;
Căci țara când mă chiamă,
Ne chiamă pe toți,
Din tată 'n nepoți.
Atuncia să plângi,
Mâinile să-ți frângi
Mamă de durere, –
Când țara îți cere
Ajutor să-i dai
Și nu poți, că n'ai...
Te mistuie dorul
Te paște fiorul
Că-ți moare feciorul?
Nu te jelui.
Ceice 'n luptă pier,
Mamă, merg în cer!

Petrea Dascălul [Petru Olariu]

---

²⁰³ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 3, 18/31 ianuarie 1915, p. 6.

Doine voinicești ²⁰⁴

I

Frunză verde, foaie lată,
Mândră nu fii supărată
C-ai rămas nemăritată,
Lasă că destul mi-s eu
Blestămat de Dumnezeu
C'am plecat frumos și tare
Și-am rămas fără picioare,
Și-am plecat prin țări străine

De-aș trăi cât frunza'n vie,
Mărie, dragă Mărie,
Toată viața mi-e pustie,
Căci de când m'am depărtat
Toate mi so'mprăștiat,
Părinții mi-a răposat
Și tu dragă m'ai uitat.

Frunză verde buruiană,
Munte îmbrăcat de iarnă,
Tu-mi ești tată, tu-mi ești mamă;

---

²⁰⁴ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 3, 18/31 ianuarie 1915, p. 7.

Munte, munte sloi de gheață
Pe mulți i-ai strâns din viață.
Și ce mâne, ori poimâne
Mă vei strânge și pe mine.

Ivan Lenghel, rezervist

II

Frunză verde măr bătut
Pe unde-am fost și-am trecut
Altceva nu am văzut
Fără pădure cu spini
Și morminte de creștini,
Numai tufe de-ele mici
Și morminte de voinici.

Frunză verde măr mustos
Fie urât ori frumos
Moartea doar trânteste jos
De-s bătrâni, sau de sunt tineri,
De e Joi sau de e Vineri.

**Lazăr Lazăr și Dumitru Pralea
răniți**

III

Cat la lună, luna-i sus'
Cat la boi și boii nu s, -
Vântul bate, neaua pică
Și n'am rămas cu nimică...
În zadar m'am ostenit,
În zadar m'am mai trudit,
Că nimic n'am folosit.

E. Măgură
[Elie Măgeanu]

Căntece cătănești ²⁰⁵
Din Holod (com[itatul] Bihor)

Busuioc moldovenesc
Tot am zis că te iubesc.
Busuioc mândru cu pană,
Dar nu pot că merg cătană
Frunză verde de ovăs,
Mă duc mândră și te lăs;
Frunză verde ovăs rar,
Te las mândră cu amar!

Ciocârlie pasăre
Du-te tu la mândra mea
Și spune tu către ea:
Că să caute 'ntre grinzele
Unde sunt cheile mele;

Să descizidă lăzile
Și să-mi ieie hainele;
Să le ducă 'ntre hotare,
Să le dieie foc și pară,
Să meargă fumul pe țară.

Ciocârlie păsărea
Du-te tu la mândra mea
Și spune tu către ea:

---

²⁰⁵ Românu, Arad, Anul V, Nr. 45, 26 februarie/11 martie 1915, p. 2.

Că atumci mă voiu întoarce;
Când va crește iarbă 'n piatră,
Nici atunci și niciodată!

Mersei seara pe uliță
Vâzui pe mândra 'n vrăniță;
Eu îl dădui bună seara,
Ea nu-mi zise nimica,
Eu râsei; mândra nu râse
Inima mi se aprinse;
Mă dusei la maic' -acasă
Maica-mi puse cina 'n masă
Și se dete a mă 'ntreba:
Că de ce mi-s trist așa? ...

Draga mea și maica mea,
Mersei seara pe uliță,
Vâzui pe mândra 'n vrăniță;
Eu îi dădui bună seara,
Ea nu-mi zise nimica,
Eu râsei; mândra nu râse;
Inima mi se aprinse.

Scrie mândră, scrie carte
Ce mai faci colo departe
Că și eu încă ți scrie
De-aicea din cătânie
Astăzi mâne scrie-ți'oi
Și aș trimite pe lună,

Să-ți aducă voie bună;
Dară luna-i jumătate
Nu poartă cărti din cetate;
Si-o aş trimite pe soare,
Dar soarele-i rotundat
Merge numai cu bănat,
Şi aş trimite pe stele,
Dar steliele-s tare multe
Şi mă tem că or ascunde
Şi mândruţa n' avea ştire
Ca să-şi caute altul mire,
Ci pe mine m' aştepta,
Până dinţii i-or cădea.

Culese de: Alexandru Văcărescu, rig. în drept

Militare²⁰⁶

Frunzuliță de trifoi
Vin feciorii din război,
Dar nu vin cum au plecat,
Când i-am petrecut din sat,
Când ieșeam din șezători,
Cu flori albe 'ncheutori,
Că vin în cară 'ncărcați,
Cu flori roșii decorați,
Și nu vin ca la plecare,
Tot voinicul c'o cântare,
Când sburau peste cel deal,
Dar vin pe cale gemând,
Și-și numără zilele,
Și umblă tot șchiopătând
De îi plâng copilele...!
Vai bădiță bun sosit,
Din războiu că ai venit,
Întindeți brațele drept,
Să-ți leg ranele din piept,
Stai pe pernă liniștit,
Și-ți pui oleu topit,
Trandafire înflorit,
Carnea să se ulăiască ,

---

²⁰⁶ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 15, 22 martie/4 aprilie 1915, p. 7.

Sângele să se oprească..!
Deschide bine gura,
Să îți dau cu lingura,
Supă caldă ouă moi,
Și vin roșu din butoiu
Să capeți puteri noi,
Mai cetește de prin foi,
Versuri bune de război,
Nu-s pe cer atâtea stele,
Nici pe vale floricele,
Cât de dor să cuprindă'n ele
Nu ici frunză pe stejar,
Nici iarbă pe hotar,
Inimă atât de moale
Cine cunoaște a tale boale...!?
Cum îi pleacă bădița,
Nu-i mai trăbă ulița,
Nici mărgelile de 'nfirmat,
Nici prime de legat,
Fără pânză de in curat,
Rane grele de legat
Numai zile de postit,
Rugăciuni de împlinit,
Să și-l vadă lecuit
Pe bădița ei rănit...

Elena din Ardeal

Militare ²⁰⁷

Câte flori sunt pe câmpie,
Înfloresc cu omenie,
Câte-un mândru trandafir,
Își deschide a lui potir,
Într'al firii răsărit
Ca parfumul lui vrăjit,
Și cu mândru lui veșmânt
Zice: bine vă cuvânt! ...

Numai moartea s'a 'ndurat,
Alte fori de-a semănat,
Flori ce înforesc din sânge
Dorul depărtat le plânge! ...

Flori ce înfloresc în fum,
Flori ce te răpun în drum.
Flori ce atât te îndrăgesc,
Până când te istovesc,
Și-ți pătrund prin măruntaie,
Încât vezi ca o văpaie! ...

---

²⁰⁷ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 33, 20 iulie/2 august 1915, p. 2-3.

Flori din inimă viteje,
Rodul vost cin' l'a culege?
Spic de aur rupt în două,
Alte lumi cu stele nouă,
Alte neamuri, alți copii,
Peste-a morților dragi glii! ...

*

Bădișorule ce faci,
Prin spitale unde zaci,
Ce arhanghel te 'ngrijește,
Patul ce ți-l străjuiește
Și la viață te trezește,
Focul când te ametește,
Și te 'ntrebă 'ncetișor,
Ranele dacă te dor,
Și la patul de dureri,
Îți aduce mângâiert? ...

Florică din cunună,
Du bădiții voie bună,
Ca să fie fericit,
Cum a fost la despărțit,
Spun-i seara pe'nserat
Cu parfumul tău curat,
De-al nost vis îndureret,

Trandafir scăldat în rouă,
Dă-i în piept putere nouă,
O să creadă ca și mine,
Că și-al nostru bine vine,
Să se'nchine albei stele,
Ce ne va feri de rele,
Și să creadă într-o oară
Când și-al nostru vis coboară! ...

Elena din Ardeal

Militare ²⁰⁸

Frunză verde măgheran
Vai domnule căpitan,
Grea e pușca și borneu,
Dar mai greu e dorul meu,
Că ranița mea într-o oară
Cât rămâne de ușoară,
Când sbor porumbelele,
Și'mpărțesc oțelele,
Dar aici'n inima mea
În zădar m'oi căuta,
Nu mă mai pot vindeca,
Nici ziua și nici noapte.
Mândruliță de departe,
De ce-mi mai scrie ea carte,
Că-mi spune frunza de fag,
Că s'a veștezit de drag,
Și cicoarea din răzor,
Cât s'a veștezit de dor! ...
Vai de mine și de mine,
Cine poate să ne-aline? ...
Căpitane, căpitane,
Vindecă și aste rane ...
Cântec janlnic fără glas,

---

²⁰⁸ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 43, 13/26 septembrie 1915, p. 2-3.

Lasă-mă să plec pe un ceas,
Si oprește-al nostru tun,
Să mă duc să mă cunun,
Cu Anița dalb bujor,
N'o mai uit până ce mor,
Să-i pun albă cununea,
Să știe că e a mea,
S'o mai stâng la sânul meu,
Si-apoi ce vrea Dumnezeu ...!
Că și muntele că-i munte,
Încă vine să mă-nfrunte,
Pentru ochii mei frumoși,
Că-s plânși și mânioși,
Și să scurg tot în păraie,
Pentru pletele bălaie.
Căpitane de neam mare,
Că și frunza din cărare,
Cearcă ca să mă grăbescă,
Dumnezeu să te trăiască,
Că n'apoi când voi veni,
Ce bine m-oi implini,
Muștra de pe dealul mare,
Că nici unul nu-i mai tare,
Ca Ion din Rășinari,
Stajameșter²⁰⁹ la tunari.

*

---

²⁰⁹ Stajameșter = sergent-major

Nu fi bade supărat,
Că-ți stă bine îmbrăcat,
În hainele cătănești,
De tot bine strălucești,
Cu fetele de mijloc,
Până la carul cu foc,
Nevăstuțele cu jele,
Te privesc după perdele ...!
Nu'`așa vom cătăni,
Pare că am tot glumi,
Num'așa ne-om răsboi,
Până când vom birui.
Până pe joc vom dormi ...!

*

Dulce floricea de fân
Mândri feciori de români
Și-au lăsat mioarele
Și-au lăsat isvoarele,
Și cântând și-au lăsat satu,
Și moara pentru împăratul
Voinicoșii noști frați,
Cât de mândru voi luptați,
Cât sunteți de lăudați,
O dac'ați avea noroc,
Să fiți cu toți la un loc.
Ca să prindeți șire nouă
Să tăiați pământu'n două ...!

*

Vistulă apă drăcească
Nu ți să mai limpezescă,
Valurile turburate,
Că-mi răpiși un dulce frate;
Vistulă apă streină,
Alvia ta a fost plină,
Tot de șerpi de-i veninoși,
Ne'necași voinici frumoși;
Cât de tare-a suspinat,
Unul, ce l-ai înecat,
Vistulă apă amară,
L'auzii a treia țară ...!
Îmi răpir'a tale spume
Ce am avut mai scump pe lume ...!
Doamne n'ai lăsat să-i pui
Nici cruci de la căpătâi,
Nici să-l punem în pământ,
Să-i samăn flori pe mormânt,
Pe lume n'a fost să'ncapă,
Și l'ai aruncat în apă,
Fii acum tot turburată,
Și de mine blăstămată ...!

Elena din Ardeal

Militare ²¹⁰

Mântuitorule în tine,
Și'n sabiile ascuțite,
Avem credința neclintină;
Iubirea ta'i nemărginită,
A noastre arme oțelite,
Și oștile nebiruite ...!

Pădurile au prins rugină,
Sunt moarte florile'n grădină.
Și'a toamnă cânt'o păsărică;
Dușmanul nu se mai ridică.
Îngenunchind se roagă frații,
Ce'au cutrierat Carpații.

Să dai porunca Ta cerească,,
Războiul ca să se sfârșescă,
Să sune clopotul cel mare,
Mult aștepatata sărbătoare,
Vestind spre bolta cea albastră
Că'nvingerea este a noastră ...!

---

²¹⁰ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 44, 20 septembrie/ 3 octombrie
1915, p. 2.

*

O steag te'nalță cu mândrie,
De vânturi line legănat ...!
Cu câte râuri sângeroase,
Românii te-au răscumpărat.

În fruntea oștilor pornite,
Ca să sdrobescă pe dușman,
Tu ești altar de închinare,
În pieptul oricărui oștean ...!

Te'ncununară 'n flori și spice,
Voinicii mîndrului Ardeal;
Aprinzi în sufletul lor focul,
Când fluturi pe-al speranței mal.

Cu valuri roșii ca de sânge,
Pe care darnic l'ai vărsat,
Cu galbenul tău ca un soare,
Și cu albastru cer curat ...!

Tu le alini departe dorul
Căci toate tainele le știi,
Să ne trăiască treicolorul
Și toate le vom birui ...!

Elena din Ardeal

Militare ²¹¹

Foaie galbină în vânt
Dor fără de crezământ,
Cum urcă potecile
Te băteau urzicile,
Te pișcau furnicile,
Și umblai tot supărat,
Și de lume alungat
Pe la margini de pădure,
Te hrăniai cu două mure,
Numai badea se'ndura,
Și din oaste-ți trimitea
Cărticică cărticea,
Nu plânge mândruța mea,
Nu plânge până mă vezi,
Că iară mâncăm scoverzi
Nu plânge până mă știi,
Că iar toate bin'or fi
Până capul meu stă sus
Până nici nu m'aș fi dus
Va suna al păcii corn
Și'atunci dragă iar mă'ntorn ...

---

²¹¹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 56, 13/26 decembrie 1915, p. 2-3.

*

Plânge inimă săracă
Că pe badea îl îmbracă,
Și suspină așa cu'ncetu,
Că îi leagă panganetul ²¹²,
Și șuvițele bălaie,
Cu foarfecile le taie,
Arucă haine frumoase,
În magazine prăvoase,
Pălăria numai floare,
E călcată în picioare.

*

Ies pe poartă nu-i și nu-i,
Bădița cu ochi verzui,
De când la oaste-a plecat
Ce pustiu e'ntregul sat.
De când în vară s'a dus,
Par'că soarele-apus,
Nu mai este nici o stea,
Toate s'au dus cu badea.

Vai ce greu i-ar mai fi tunul
Și ce amăriu dejunul,
Cina și cu prânjișorul,
Ce le mîncă bădișorul.

---

²¹² Panganet = baionetă

*

Vai bădiț'a trebuit
Să te duci la cătănit,
Să te urci pe cal călare,
Să te duci în fuga mare,
Peste dealuri cu nuiiele,
Cu aripi de rândunele,
Cum necheză murgulețul,
Că-l prea strânge călărețul.

Elena din Ardeal

Doină ²¹³
(Motiv popular)

Plânge-mă mamă cu dor
Căci ți-am fost de ajutor:
Holdele-ți le-am plivit,
Plaiurile ți-am cosit,
Holdele ți-am secerat
Ogorul ți-l'am arat. . .

Plânge-mă mamă cu jele
C'ai ajuns la zile grele
Se iei biciul de curele
Și să prinzi boii la jug
Să mergi singură la plug;
Să prinzi jugul subsuoară
Să mergi singură la moară.. .

Căci eu departe de voi,
În loc de carul eu boi,
Ajut tunului de roate
Să trăsnim din el în gloate
Să sune văile toate. . .

---

²¹³ Unirea, Blaj, Anul XXVI, Nr. 76, 5 august 1916, p. 2.

Iar azi-mâne cine ști
Vine-un glonț cât ai clipi
Oblu 'n mine s'a opri...
Cineva va scrie carte
Cam murit pe-aici departe
Unde-i pământul mai greu
Fără om din satul meu,
Unde-i moartea mai amară
Fără om din a mea țară.

T[eodor] Murășanu

Soldățești ²¹⁴

- 2 -

Scrisoare

Frunzuliță, trei granate,
Prin această carte, frate,
Îți scriu dor și sănătate.
Ieu sânt bine, sănătos, --
Deși nu tocmai voios.
Că-s mâncat de chin și rele,
Fără leac de mângăere.
D'ar fi lumea cât de bună,
Pe la noi e tot furtună;
D'ar fi lumea cât să fie,
Pentru mine-i tot pustie,
Căci numai Domnul ne știe
Cum trăim în bătălie;
Numai El ne poate crede,
Că e sus, și toate vede.

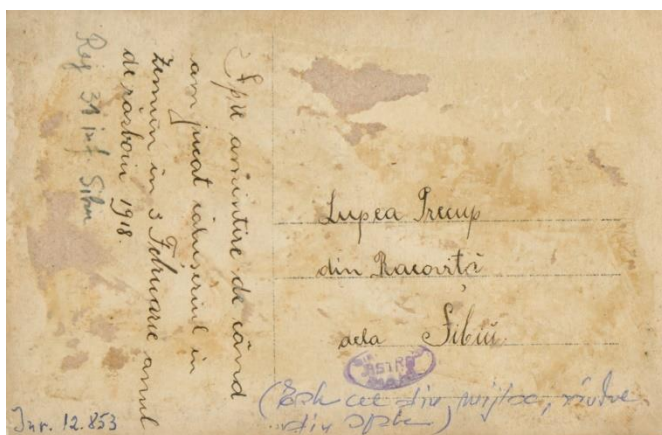
Nicolae Silaghi, Reg[imentul] 31 [Sibiu]

---

²¹⁴ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 6, 15/28 ianuarie 1919, p. 6.

**Soldați români din Regimentul nr. 31 Infanterie Sibiu
 „Amintire de când am jucat călușeriul în Zemun,
 în 3 februarie anul de războiu 1918”
 (Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu. Colecții speciale. Iconografie.)**

Soldățești ²¹⁵

- 3 -

Scrisoare

Mândruțo, când vei citi,
Cu gândul la min' să fii,
Că trăesc în țări străine,
Unde nu mă știe nime.
Frunzuliță ș'o alună,
Adu-mi, Doamne, ziua bună,
Ce-o aștept de mult să vie
Să mai scap de cătănie ;
Adu, Doamne acel ceas,
Să mă scutur de necaz;
Adu, Doamne-acel minut
Ce-l doresc atât de mult,
Să mă scap de pușculiță,
Și să-mi văd de mândruliță.
Să mai ies și din curele
Să îmbrac hainele mele.
Și aș vrea, aș vrea mereu,
Să mă văd în satul meu,
Cu mireasa mea la masă,
Nu cu inimioara arsă...

D. Dobrin, Reg[imentul] 31 [Sibiu]

---

²¹⁵ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 7, 17/30 ianuarie 1919, p. 2-3.

Soldățești ²¹⁶

- 4 -

Frunzuliță de mohor,
Plâng fetițele de dor,
După dragii iubiții lor.
Căci, de când s'au despărțit,
Nici nu s'au mai întâlnit, --
Voinicii vor fi pierit...
Unde două se 'ntâlnesc,
Plâng amar, se jăluiesc:
Vai d'a noastre tinerețe,
Cu cine le-om ști petrece, --
Căci cu cin' le-am petrecut,
Stau cu fața la pământ:
Nu-s morți de zile sfârșite,
Ci-s de săbii ascuțite.

D. Dobrin, Reg[imentul] 31 [Sibiu]

---

²¹⁶ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 7, 17/30 ianuarie 1919, p. 3.

Soldățești ²¹⁷

-5-

Foae verde, foișoară,
Mândrulițo dela moară,
Gândul meu la tine sboară,
Ca o pasere ușoară.

.....

Frunzuliță ruptă 'n zece,
În anul patrusprezece
Aspră veste-a ven't în țară,
Veste jalnică ș' amară...
Se 'mplinesc și optsprezece, –
Dar amarul eacă trece...

Ion Prundar

---

²¹⁷ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 8, 19 ianuarie/1 februarie 1919, p. 2.

Soldățești ²¹⁸

- 6-

Frunzuliță de afină,
Mă topesc ca o lumină,
Ca o lumină de seu,
Când arde mereu mereu.

Soldățești ²¹⁹

-7-

Inimă cu doruri multe,
Topește-te și te rupe;
Căci prea grele doruri duci,
Te 'nfiori și te usuci.
Măcar de oțel să fii,
Tot te-ai frânge ș' ai muri;
De-ai fi, inimă, de peatră,
Cată să te rupi odată;
D'atâta jale și dor,
Cată să te frângi, să mori...

---

²¹⁸ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 9, 22 ianuarie/4 februarie 1919, p. 5.

²¹⁹ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 9, 22 ianuarie/4 februarie 1919, p. 5.

POEZII SCRISE DE ELEVI

Ca să vină tata iară ²²⁰

**Această poezie este - compusă - după cum ne
anuntă d. preot Al. Trif din Făget - de un băiat
în vârstă de 11 ani.**

Foae verde de smochină
Luai și eu peana în mână
Ca să scriu o poezie
Precum mi-a umblat și mie.

Foae verde de pe spine
Am trăit în mare bine,
Dar acum e vai de mine.
Foae verde siminic
Am rămas de tata mic,
Foaică d'a de viie
Că s' o dus la cătănie
Nu 'o dus de voia lui
Ci de voia craiului,
O rămas vite și jug
Și nu pot ca să le 'njug.

---

²²⁰ Românu, Arad, Anul V, Nr. 17, 22 februarie/4 martie 1915, p. 1.

Când de-acasă a pornit
În Aiud el s'a oprit,
Acolo trei zile-a stat
Și-apoi mi l-a îmbrăcat,
I'o dat pușcă și cuțit
Și tornistăr ²²¹ de 'ngrijit
Și pătrântaș ²²² încărcat
Gloanțe, haine de 'mbrăcat,
Și cu flori l' a 'mpodobit
La Gațiția l' a pornit.

Și a mers o săptămână
Ziua noaptea pe mașină ²²³.
Cum granița a lăsat
Mașina n' a mai umblat,
Și-apoi l'a pus rând frumos
Și-a plecat pe drum în jos,
Pe sunetul tobelor
Spre scurtarea zilelor,
Pe sunetul trimbiței
Spre scurtarea vieței,
Foaie verde busuioc
Să țină cu Rusu foc.

---

²²¹ Raniță, borneu

²²² cartușieră

²²³ tren

Vai de mine ce să fac
Că rămân copil sărac,
Că tata e 'n țări străine
Știe Dumnezeu când vine,
Că tata e 'n țări departe
Nu ne mai vine nici carte.

... Decând au prins a se bate
Nu mai sunt oameni pe sate
Numai femei supărate
Și copii multi mititei
Și bătrâni ca vai de ei.
Foaie verde de pe spine
Vai Doamne rău e de mine
C'acuş primăvara vine,
N'are cine purta plugu
Că eu nu's harnic de lucru,
Că eu sunt prea mititel
Și nu sunt harnic de el.

Doamne pune pace 'n țară
Ca să vină tata iară,
Să-și lucre lucrul acasă
Copilașii să-și grijască .

Foaie verde trandafir
Îi făcută de-un copil,
Foaie verde de pelin
Rămas de tată străin,
Foaie verde iedera
Îl cheamă **Petru Popa**,
Foaie verde lemn domnesc
Din **Făgetul** românesc.

Un copil român, undeva în Ardeal, 1916.
([facebook.com/Photo-Historia](https://www.facebook.com/Photo-Historia))

**„Plecarea ostașilor și despărțirea
lor de cătră cei de acasă !”²²⁴**

**Temă liberă dată școlarilor dela școala
elementară confesională gr[eco]-or[ientală]
română din Cetea.**

**Iată câteva interesante răspunsuri ale micuților
elevi și eleve.**

**Lucrarea liberă
a elevei Maria Halalaiu, care are patru
frați pe câmpul de luptă:²²⁵**

Când a bătut doba 'n sat
Atunci s'a mobilizat
Și când frații mi s'or dus
Noi nu mai puteam de plâns
Frunzuliță de pe baltă
Mi s'or dus frați să se bată

---

²²⁴ Biserica și Școala, Arad, Anul XXXVII, Nr. 48, 30 noiembrie/13
decembrie 1914, p. 4-5;

Românul, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 1;

Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 69, 15 iulie 1915, p. 2;

Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 70, 17 iulie 1915, p. 2.

²²⁵ Biserica și Școala, Arad, Anul XXXVII, Nr. 48, 30 noiembrie/13
decembrie 1914, p. 4;

Românul, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 1;

Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 69, 15 iulie 1915, p. 2.

Trei frați în Galiția
Și unul în Bosnia.
Frunsulită de pe roată
Împărate, împărate
Nu-i duce așa departe,
Depart de țara mea
Tocmai în Galiția
Galiție țară străină
Mulți voinici se luptă 'n tine
Puțini se întorc cu bine.
Însă cum pușcă cu zor
Îi vine glonț în picior
Și-l arucă 'ntr 'un răzor
Și zăcea rănit în sânge
Și n'avea cine te plânge.
Foaie verde lemn uscat
Rău maică mai blăstămat
Cu mânilă cătră stele
De-am ajuns la tunuri grele
Tunu-i greu și iarna-i frig
Vai măicuță rău mă stric
Tunu-i greu și vara-i cald
Eu fața 'n lacrimi mi-o scald
Cu dor și cu multă jele
Știa dorul măicuții mele.
Frunză verde de sălcuțe
„Bălgradu-i" plin de răgute
Și sunt două cirirele
Pardosite cu nisip
Merg cătanele tot rînd

Fruză verde de trifoi
Vai și-amar de voi feciori
Toți ați mers flori înflorite
Și vă 'ntoarceți veșteite.
Frunză verde de pe coastă
Vai de cei ce nu-s acasă.
Că și eu am patru frați
Cari s'au dus toți la năcaz.
Când erau de-ajutorie
Se duseră 'n cătănie.
Foaie verde lemn uscat
Rău maică m'ai blestămat
Chiar în ziua de Rusale
Într'o sărbătoare mare
Cu mâinile către stele
De-am ajuns la tunuri grele.
Tunu-i greu și iarna-i frig
Vai măicuță rău mă stric.
Tunu-i greu și vara-i cald
Eu fața'n lacrimi mi-o scald.
Cu dor și cu multă jele
Știu dorul măicuței mele.

Soarte, eu ce ți-am făcut
De mă chinui așa mult?
Nici nu știu ce ți-am stricat
De-așa rău m-ai depărtat?!

Ție rău nu ți-o părea
Că m'ai scos din țara mea
Și m'ai dus în Galiția.
Frunuză verde busuioc
Vai de om fără noroc.
Frunză verde mă răcine
Rău m'ai blăstămat maică pe mine
Să 'nconjur țările toate
Și Galiția jumate
Cine-a făcut tunurile
Nu-i mai steie lacrimile
Căci câtu-i dealul de lung
Ne duceam tot la „ibung”.
Și maică de mi-i vedea
Ai plânge de jalea mea.

Și noi când plecăm pe drum
Înșirăm tun după tun
Nu vedem nimic de fum.
Frunză verde de mărar
Grea-i viața de tunar.
Viața tunarului
Ca și firul paiului.
Dorule arză-te focul
Tot la mine-ți afli locul
Multă vreme am umblat

Și de tine n'am scăpat.
Frunză verde ruptă'n patru
Venit-a scris dela 'mpăratu
Și o scris pe o hârtie
Să mă duc la bătălie.

Frunză verde rămurea
Multă vreme s'o mâna
Până s'o pune pacea.
Soare mândru și rotund
De-ai apune mai curând,
Că eu tare m'am urât,
De pușcă și tunărit.

Lucrarea elevului Gheorghe Baldea ²²⁶

Frunză verde de gutâie
Mai încep și eu a scrie
O micuță poezie
Despre al meu dulce frate
Care-i dus în țări departe
Care s'a dus la războiu
Să ne apere pe noi.

Într'o luni de dimineață
Se spală frumos pe față
Și la holdă el plecă
Cu iubita lui Soție
Și cu sora-mea Mărie
Și cu tata mai bătrân
S'au dus cu toții răsând
Și coala cam pe la opt
Merg mama ca din foc
Haida Nicolae-acasă
Că-s jandarmi vre-o cinci sau șase
Cu jurații vin prin sat
Să vă ducă la 'mbrăcat.

---

²²⁶ Biserica și Școala, Arad, Anul XXXVII, Nr. 48, 30 noiembrie/13 decembrie 1914, p. 4;

Cu toții ne am întristat
Și de la holdă-am lăsat
Doamne, asta ce să fie
Să mă ducă 'n cătănie
Să-mi las dulcea mea soție
Și măicuța supărată
Soția nemângâiată.

Scrisă de Gheorghe Baldea, elev c[lasa] a IV-a

Lucrarea lui Nicolae Cristea ²²⁷

Când o bătut doba' n sat
Toți oamnei s'au spăimântat
La cancelarie s'au adunat
Chemările le „cetea”,
Și multă jale-i mânca
Că îi duc de aicea
Și ei acasă mergeau
Și catră soții ziceau:
Și te rog, soția mea
Uplete-mi de pită straița,
Frunză verde ruptă'n tri
Ca nu știu când-oi veni.

Straița 'n spate își lua'
Și copii își săruta,
Frunza verde ca de vie
Nu știu Doamne ce sa fie
Că merg bătrâni la cătănie
Dragii tati copilași
Pe măicuța să-o ascultați
Și rugați pe Dumnezeu
Sa mă apere de rău,

---

²²⁷ Biserica și Școala, Arad, Anul XXXVII, Nr. 48, 30 noiembrie/13 decembrie 1914, p. 4;

Românul, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 3.

Și pe mine și pe voi
Și să fie tot cu noi.

Straița 'n spate și-a luat
Și din casă a plecat.
Frunză verde cucuruz
Și s'a dus pe deal în sus
Și mergeau cu mic cu mare
Pâna 'n Stremți la Cancelarie.
De aici la tren au plecat ,
Iar muierile-au oftat...

Atunci s'au dus toți odată
Iar acum pe rând ei vin'
Fară ochi și fără mâini
Fără mâini și făr' picioare.

Frunză verde de timin
Dar mai mulți din ei nu vin
Câtă frunză pe pământ
Atâția orfani rămân.

Nu știu Doamne ce-o mai fi
Că rămân numai copii ..
Cu ce amar vor trăi
Pământul cin' l' o lucra
Coarnele plugului cin' o ținea.

Când pleca'i Doamne de-acasă
Pleca'i cu inima arsă
C'am lăsat boii 'njugați
Și copiii 'nstrăinați
Eu plecai la munți Carpați
La munții Carpaților
La desimea brazilor.
Foaie verde de sacsău
Unde stă sângele tău
Și-s voinici împrăștiați
Și de sânge înecați,
Dar mai mulți îs înghețați.
Frunzuliță verde de plop
Mulți suntem fără noroc.
Rusule mâncate-ar focu
Ne iai țara cu potopu
Tu oamenii-i potopești
Și nimic nu dobândești
Frunză verde de pe munți
'N țara noastră-s oameni culți
Dar Rusule 'n țara ta
Îs oamenii ca marha ²²⁸
Și la față ca moartea

---

²²⁸ Vită

Și-ai venit să ne prăzi țara.
Tu Rusule n'ai mai fi
Că ne-ai prădat oamenii.
Ăsta-i războiu greu, cumplit,
Doamne, când va fi sfârșit?
Frunză verde măderan
Că-i de-o jumătate de an.
Rusule, nu ți păcat
De-atâta sânge vărsat?
Păsărică pasărea
Mergi tu la soția mea
Pune-te la ea pe prag
Și îi cântă mai cu drag
Să îi cânți versuri de jele
Din năcazurile mele
Cântă și soției spune
Cum trăim în astă lume
Știe numai Dumnezeu
Cum trăiesc eu de cu greu.
Foaie verde busuioc
În lume eu n'am noroc
Maică rău m'ai blăstămat
Să petrec zilele mele
În suspin și mare jele.

O elevă descrie plecarea alor 6 veri ²²⁹

Frunză verde ruptă 'n zece
Din anul patrusprezece
Tristă veste veni 'n țară,
Veste jalnică și-amară
Să meargă feciorii iară.
Frunză verde ruptă 'n două
A venit poruncă nouă,
Satul ei să-l părăsească
Și la răsboiu să pornească.
De feciori ar fi ce-ar fi
Dar chiamă și bătrânii
De rămân copii plângând
Și neveste suspinând
Și copiii tot întrebă:
Unde-i tata, mamă dragă?
Frunză verde de trifoiu
Da a pornit la răsboiu.
Frunză verde ca nalba
La răsboiu în Bosnia.

---

²²⁹ Românul, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 1-2;
Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 70, 17 iulie 1915, p. 2.

Scris-am pe-această hârtie
Micuța mea poezie.
Frunză verde de piperi
Am avut și-eu 6 veri
Șase veri ca șase brazi
Și s'au dus toți la năcaz.

Frunzuță verde de crin
Mi-e frică că nu mai vin
Că le-a dat patroane multe
Să nu vie 'ndărăt iute.
Dumnezeu va rândui
Și iară ne-om întâlni.

Iustina Dărămuș, cl[asa] a IV-a

Eleva Maria Suci
descrie despărțirea ostașului ²³⁰

Când de-acasă am plecat
Vecinii s'au adunat
Și neamurile au venit
Ca și când aș fi murit.
Și mama amar plângea
Și din grai așa grăia:
- Bătrână-s, nu te-oi vedea.

Și-mi luai cufăru'n mână
Și plecai către mașină
Cu iubita mea soție,
Lăsai casa și averea
Copilașii și muierea,
Și-am ajuns la stațiune
Unde-i locul de-a ne pune.
Văd trenul venind din sus
Eu de jale eram dus.
Aici cu mă sui în tren
Și plecai încet și lin
Toată noaptea cu senin.

---

²³⁰ Românu, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 2.

Când la Bălgrad ²³¹ am plecat
Copiii i-am sărutat
Cu soția mâna-am dat.
Dragii mei, mici copilași,
Eu mă duc, pe voi vă las,
Odată vă mai sărut
Până mor eu nu vă uit.

Ne-a trimis cumnatul carte
Să nu port haine spălate
Nici negre și mohorâte
Numai nouă mai urâte.
Nice la grumaz măргеle
Că el poartă haine grele,
Nice în urechi cercei
Că el merge la bătăi.

*

Frunză verde busuioc
Vai de om fără noroc
Precum am fost unul eu
Mi-a fost norocul tot rău
De când m'am născut pe lume
Am pățit rele nu bune
De când pe lume am născut
Multe rele am petrecut

---

²³¹ Orăștie [așa apare în textul ziarului]

Frunză verde mătrăgună
M'a blăstămat oare cine
Să 'nconjur țările toate
Și Sârbia jumătate
Frunză verde de dudău
Doamne Dumnezeul meu
Când mă văd că sunt străin
Dela inimă suspin
Când la bătaie am plecat
Rămas bun eu mi-am luat
Cu un dulce sărutat
Dela fetișoara mea
Care în leagăn plângea
Rămas bun fetița mea
Nu știu când te-oi mai vedea

Doamne mila Ta ți-o varsă
Ajută-mi să merg acasă
De pe aici de prin pustie
Că e mare băătăie
Mai ajută-mi încă odată
Să ajung la a mea vatră
Să mai văd ai mei copii
Cari au rămas toți pustii.

Să-mi fi Doamne 'ntr 'ajutor
Precum duc eu a lor dor
Știe Dumnezeu cel sfânt
Mai fi-va ca vre-odată
Să mai fiu fecior la tata?

Înălțate împărate
Lasă-mă pe mine acasă
Să mai port eu plugușorul
Că eu le sunt ajutorul.²³²

Încă un exemplu, scris de P. Raica ²³³

Frunză verde ruptă 'n zece
Din anul cel cinsprezece
Veste nouă veni 'n țară
Veste jalnică și-amară
Să mai plece alții iară.
Pe marginea Dunării
Merg voinicii ca norii
Blăstămându-și părinții
De ce i-a făcut pe ei
Așa mulți și subțirei.
Dar părinții nu-s de vină
Că și ei plâng și suspină,
Că și ei sunt supărați
Că știu fiii 'n foc băgați.

---

²³² Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 70, 17 iulie 1915, p. 2.

²³³ Românul, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 2-3.

Alt exemplu de Traian Raica ²³⁴

Nu știi Doamne ce să fie
Merg bătrânii 'n cătănie
Lasă țara și averea
Copilașii și muierea.

Frunză verde busuioc
Mușcanu i-a silit la foc
Frunză verde de mohor
Pân' fuse-și poruncitor
Frunză verde de pe rit
Mai pe toți i-ai prăpădit
Frunză verde de pe vale
Și-acum ne silești tu iară ²³⁵
Bată-te praznicile
Să-ți plinești ștandurile. ²³⁶

Frunză verde de colie
Iar am început a scrie.
Am luat ceruza 'n mână
Să vă scriu dela inimă
Du-te carte sboară 'n sus
Du-le acasă răspuns
Du-te carte 'n aer sbori

---

²³⁴ Românul, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 3.
Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 69, 15 iulie 1915, p. 2.

²³⁵ Notă - Elevul înțelege aici domnia Rușilor

²³⁶ Soldați activi

Și acasă te cobori
Și le spune, carte, așa:
De aci unde suntem noi
Cine-o mai veni 'napoi
Poate să spue săracu
Că a avut zile cu sacu.
Căci acum iubite frate
Ai întreagă direptate
Cel bogat cu multă avere
Cu săracu alături pierde
Căci glonțu-i înfuriat
Nu'l întreabă de-i bogat
Și săracul și bogatul
Îi în foc unu cu altul.
Foaie verde de pelin
Noi în Rusia pășim
Cu Rușii să ne luptăm
Țara să ne-o apărăm
Rusia îi munte de piatră
Cine merge numai scapă
Rusia îi țari cu spine
Cine merge numai vine.
Frunzăi verde de pe coastă
O astrâns și țara noastră
Pe unguri, români și nemți
Voinici tineri și viteji
Gata în Galiția
Ca frunza și ca iarba
Ca comandă să primească
Pe Ruși să se repezească.

**Iată cum îmi descrie o altă elevă
satul rămas gol: ²³⁷**

Sărac satul nostru Cetea
Că Doamne cum s'a stricat
Și tare s'a împrăștiat.
Că au fost tot feciori de veste
Dar azi unul numai este
Câți mai sunt mai puținei
Nu-s feciori, ci vai de ei.
După ce am secerat
Lucru mare s'a întâmplat
Zvon mare eă se făcea
Dobagii cu dobele
Postării cu cărțile
Doba tare răsuna
Pe feciori iute-i striga
Să meargă la cătănie
Că-i vreme de bătălie.
De-o da bunul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu
Să 'mpiinească ce mă rog
Pentru cei ce sunt în foc
Și eu rog pe Precesta
Ca să le aibă grija
Și eu rog pe Dumnezeu
Ca să-i apere de rău.

---

²³⁷ Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 70, 17 iulie 1915, p. 2.

Frunză verde tătăiță
Sunt culese de-o fetiță
Cu numele **Măria**
Și prolicra **Chitulea**
Din pustia de **Cetea**

**Com[unicate] prin: Ioan Frâncu, abs[olvent] de
teol[ologie], înv[ățător] prov[izoriu] ²³⁸**

---

²³⁸ Biserica și Școala, Arad, Anul XXXVII, Nr. 48, 30 noiembrie/13
decembrie 1914, p. 4-5;

Românul, Arad, Anul V, Nr. 33, 12/25 februarie 1915, p. 3

Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 69, 15 iulie 1915, p. 2.

Unirea, Blaj, Anul XXV, Nr. 70, 17 iulie 1915, p. 2.

Poezii de război ²³⁹

Dau mai la vale poeziile micuților școlari din Lipău (com. Sătmăr). Considerând pământul de unde răsăr și mentalitatea copiilor merită toată atențiunea. Poeziile s'au dat ca temă: „**Cum au plecat iubiții voștri la războiu?**”

I

Iată recunoștința și dragostea elevei Floare Hebe, care în următoarele își aduce aminte de învățătorul nostru O. Pop plecat pe câmpul pe câmpul de războiu ²⁴⁰

Foaie verde tămâiță
Eu o tânără fetiță
M'am gândit să scriu una
Să meargă 'n toată lumea.
Foaie verde de lămâie
În ziua treizeci Iulie

---

²³⁹ Românu, Arad, Anul V, nr. 51, 5/18 martie 1915, p. 1.

²⁴⁰ Românu, Arad, Anul V, nr. 51, 5/18 martie 1915, p. 1.

Grea poruncă-a căpătat
Unul dela noi din sat
Domnul nostru 'nvățător
Fie-i Domnul de-ajutor
Să meargă la bătălie
Să apere'mpărăție.

Și noi școlarii din școală
Am rămas cuprinși de boală
C'am văzut, că ne-a lăsat
Care pe noi ne-a 'nvățat
Trei ani de zile deplin
Cu mare năcaz și chin
A avut un mare dor
Ca să cântăm și în cor
A fost un vestit corist
Cu numele de artist
Că-i mersese vestea'n lume
Despre cântările bune.
Iar noi școlarii din sat
Foarte rău ne-am supărat
Ne-am rugat lui Dumnezeu
Să ne deie darul său
Să nu ne lese uitați
Cum am rămas ne 'nvățați.

Dumnezeu s'a îndurat
Ruga el ni-o ascultat
Foaie verde de pe pom
Ne-a trimis un vrednic om
Foaie verde de alun
E preot cu suflet bun
Care pe noi ne învață
La credință-adevărată
El tare se ostenește
Cu multe ne dăruiește
Cu mândre lucruri și bune
Și cu cărți de rugăciune
La mulți ani să mai trăiască
Ca să ne povățuiască!
Foaie verde de băniță
Sunt culese de-o fetiță
Frunză verde iarbă grasă
Școlăriță-a cincea clasă
Frunză verde iac' așe
O cheamă **Floare Hebe**
Foaie verde de pe tău
Din comună din **Lipău.**

II

Eleva **Nicoara Florița**, care e orfană și are doi frați pe câmpul de luptă astfel se gândește la frații ei: ²⁴¹

Frunză verde magherană
Îs duși frații mei cătană
Au plecat de dimineată
Ș'am rămas străină'n casă
Tot plângând și suspinând
Și la frații mei gândind.
Măicuță de mai vedea
Ai plânge de jelea mea.

Frunză verde viorea
Vai măicuță, maica mea
Că de când tu ai murit
Multe 'n lume-am pătimit
Frunză verde bosioc
Io-s fată fără noroc
Frații mei îs duși în foc
În foc în Galiția
Galiția mare țară
Unde-i numai foc și pară

---

²⁴¹ Românu, Arad, Anul V, nr. 51, 5/18 martie 1915, p.1-2

Păsărică de pe brazi
Sboară de grab' în Carpați
Și te pune pe borneu
Și-i spune la frate-meu
Voie bună sănătate
Dela o soruță departe
Și spune o sărutare
La frate-meu cel mai mare
La frate-meu cel mai mic
Care mult eu l-am iubit
El pe mine m' o doicit
De când maica o murit

Bine-i Doamne cui îi bine
Bine-i cui nu cătănește,
Că cineză și prânzește.

Frunză verde cocoriță
Scrisă de **Nicoară Floriță.**

III

Rad Ileana are patru frați pe câmpul de onoare, al
V-lea e asetat: pe aceștia îi deplânge în șirele
următoare:²⁴²

Frunză verde dă din vie
Să încep și eu a scrie
O micuță poezie
Frunză verde de acați
Despre ai mei iubiți frați
Cari sunt tare depărtați.

Frații mei când au plecat
O fost hăpt la săcerat
Grâu pe holdă or lăsat
Și la luptă or plecat
Că poruncă-au căpătat
Ca să iasă toți din sat.
Maicile s'o supărat
Nevestile-au suspinat
Maicile își plâng feciorii
Nevestile soțiorii,

---

²⁴² Românu, Arad, Anul V, nr. 51, 5/18 martie 1915, p. 2.

Când de-acasă au plecat
Ziuă bună și-au luat
Dela părinți, dela frați
Și dela a lor muieri dragi.
Rămas bun Lipău frumos
Rămâi și tu sănătos
Că și io merg supărat
Că mi-i de ieșit din sat.

Eu mă rog lui Dumnezeu
Pentru frățiorii mei
Ca Dumnezeu să-i ajute
Și pe ăsta ce s'o duce.

Foaie verde de sacfie
 Să încep și eu a scrie
 O copilă tânăruță
 De zece ani sunt trecută.
 Frunză verde tămâioară
 Încă umblu la așcoală,
 La așcoală românească
 Un preot tânăr ne 'nvață.

Eu sunt tare supărată
 Că tătucu-i dus de-acasă
 Ș'am rămas fără de tată
 Supărați ca niciodată.
 De-ar da bunul Dumnezeu
 Să fie pe gândul meu,

Să 'mplinească ce mă rog
 Pentru cei ce sunt în foc.

Frunză verde de ludău
 Eu mă rog lui Dumnezeu
 Și pentru tătucu meu.

---

²⁴³ Românu, Arad, Anul V, nr. 51, 5/18 martie 1915,p. 2-3.

Să fie de Paști acasă
Să gustăm cu toții la masă.
De-ar da bunul Dumnezeu
Să se gate-acesta rău
Frunză verde de scumpie
Să mai fie iară bine.

Frunză verde iarbă lată
Să vie tătuca acasă
Și pe noi să ne grijească,
Că măicuța singurea
Cu greu ne mai poate ținea.

Pasăre cu pană sură
Vino și ia cartea 'n gură
Și o du pân' la fereastră
La tătuca s'o cetească
Lacrimile să-l pornească
Cum m'au pornit și pe mine
Când te-am scris carte pe tine.
Frunzuță de garofiță
Sunt culese de-o fetiță
Frunză verde de sub prun
Și porecla eu mi-o spun
Frunză verde de sacfie
Scrisă de **Buda Mărie**.

Frunză verde colilie
 Să încep și eu a scrie
 Să scriu despre al meu frate
 Care s'a dus departe.
 De-acasă când a plecat
 Ziua bună și-a luat
 Dela frunzuța din vie
 Dela draga lui soție
 Dela dragii noști părinți
 Cam bătrâni și năcăjiți.
 Năcăjiți de întristare
 Și de multă supărare.

De când a ieșit din casă
 Maica plânge după masă.
 Foarte mult ne-am tânguit,
 Că de când s'a streinat
 Nici carte n'am căpătat ;
 Șase luni și jumătate
 De când nu ne-a trimis carte.
 Când din casă a ieșit
 Drept la stație-a pornit
 Sus pe tren s'o apucat

---

²⁴⁴ Românul, Arad, Anul V, nr. 51, 5/18 martie 1915,p. 3.

La Galiția a plecat
Și-a plecat suspinând
Și din ochi tot lăcrimând.

Frunză verde de urzică
Nu știm despre el nimică.
Doamne sfinte și'ndurate
Pune pace 'ntre Împărați
Să vie și bun și rău
Să vie și frate-meu.
Acasă dac'ar veni
Frumușel ne-am veseli
Făr' de nu s'o întruna
Noi șohan nu l-om uita
C'am avut un frate drag
Și l-a dus neamtu sub stea
Și viața el și-o dat
Pentru țară și 'mpărat.

Frunză verde tămâiță
Scrisă de o școlăriță
Care are frate drag
Și îndepărtat sub steag
Frunză verde din tufiș
Eu sunt Ana lui Chindriș.

Comunicat prin V. P.

Frunză verde trei granate
Ieșiți feciori din cetate
Pe sunetul dobelor
La scurtarea zilelor
Pe sunetul trâmbiții
La scurtarea vieții
S-o luăm la Bosnia
Colo către Serbia.
Cându-i seara pe la cină
Merge trupa la odihnă,
Cându-i pe la cântături
Merge trupa prin șanțuri
Cându-i pe la zori de zi
Feciorii-ncep a grăi:
„Înălțate Împărate,
Pune pace nu te bate
Lasă să o reitălim
Vezi bine, că toți perim.
Pică unul, pică doi,
Pică alții lângă noi” .
Lâng-o scurtă cărare
La ei vine-o fată mare
Să le țină lumină
Când se crapă de ziuă.
Vine-un căpitan călare
Tot strigând din gură mare:

„Stânge fată lumina
Ori îți stâng eu viața,
La cătan-așa e bine
Să moară fără lumină,
Fără lumină de ceară,
Fără om din a lui țară
Fără lumină de său
Fără om din satul său .

De **Măriuța Marc**, elevă clasa a III-a ²⁴⁵

Pământule păcătos
Cât ai fost tu de sătos,
De doi ani a tot plouat,
Și tu nu te-ai săturat;
Acum toată lumea plânge
Că tu te adepți cu sânge.

De **Iulia Mariș**, elevă clasa a IV-a ²⁴⁶

---

²⁴⁵ Românul, Arad, Anul V, Nr. 66, 27 martie/9 aprilie 1915, p. 2.

²⁴⁶ Românul, Arad, Anul V, Nr. 66, 27 martie/9 aprilie 1915, p. 2.

Pe din jos de Baia-Mare
Trece-un căpitan călare,
Cu cătane tare multe
Peste cinci mii patru sute
Căpitanul fluierând
Iar cătanele plângând.
„Feciorilor de ce plângeți
De inima-n voi o frângeți?
N-ați știut voi asta bine
Când ați dat mână cu mine?
Că nu-ți merge prin grădină
Să prindeți cu fete mână.
Când fetele merg la joc,
Voi atunci veți merge-n foc
Când fetele vor juca,
Voi ca ploaia veți pica
(Voi veți plânge și ofta)” .

De **Terentie Lazar**, elev clasa a IV-a ²⁴⁷

---

²⁴⁷ Românu, Arad, Anul V, Nr. 66, 27 martie/9 aprilie 1915, p. 2.

Pe marginea Dunării
La granița Sârbii
Stau feciorii Neamțului
Fața cu-a Muscanului
Ziua noapte s-a făcut
Noi puștile am umplut
Tot cu plumb de cosători
Cum il capeți deloc mori
Dară mie nici că-mi pasă
Că și-aicea-i ca și-acasă.

De **Petru Jurcău**, elev clasa a V-a ²⁴⁸

---

²⁴⁸ Românu, Arad, Anul V, Nr. 66, 27 martie/9 aprilie 1915, p. 2.

Dor de tată ²⁴⁹

Părintele V. C. Sociopone din Fizeș, a pus la dispoziția redacției următoarele versuri mișcătoare ale unei fetițe din clasa a VI-a poporală, trimise pe această cale tatălui ei, care luptă în Galiția.

Frunză verde tămâiță,
Eu, o tânără fetiță,
M'am gândit să scriu una,
Să meargă în toată lumea :
Foaie verde de lămâe,
În ziua treizeci Iulie,
Grea poruncă-a căpătat,
Trimisă de la 'Împărat ;
Feciori de la noi din sat,
Și tata-al meu a plecat.
Frunză verde, frunza lată,
Rău îi Doamne făr' de tată.
Frunză verde frunzuliță :
Vin-o tată la ficuță.
Frunză verde de tuleu,

---

²⁴⁹ Drapelul, Lugoj, Anul XV, Nr.31, 14/28 martie 1915, p.3.

Vai ș' amar de tatăl meu.
Frunză de mălină,
Tata-i dus în țară streină.
Frunză verde semenic,
De tata nu știu nimic.
De cinci luni și jumătate,
N'am căpătat nici carte.
Fă pace Doamne în țară,
Ca să vină tata iară.
Frunză verde busuioc,
Azi lumea-i pară și foc ;
Marva'n grajd stă și mugește,
Plugul stă și ruginește,
Zbiciu'n cui el putrezește.
Frunză verde viorele,
Vai săraci zilele mele.
Păsărică turturea,
C'am remas singurea.
Floare galbenă de crin,
Am un nene, om bătrân,
Nu-i în stare să muncească
Și pe mine să mă crească.
Frunză verde de prunuț,
Că mai am un mic văruț.
Frunză verde de nuia,
Remas de mătușe-mea.

Pasere cu peană sură,
Vină și ia cartea'n gură.
Păsărică turturea,
Și o du în Galiția.
Frunză verde de tuleu,
Și i-o dă lui tată-meu :
Să o ia ca s'o citească,
Ca să știe ce-i acasă.
Frunză verde tămâiță,
Scrisă de a lui fetiță.
Foaie verde de băniță,
Sunt culese de-o fetiță.
Frunză verde iarbă grasă,
Școlăriță-a șasea clasă.
Frunză verde de cireș,
Cu numele : Solomia Șest.
Frunză verde de pre șes,
Din comuna mea Fizeș.

Solomia Șest, comuna Fizeș

JALEA CELOR RĂMAȘI

Jalea celor rămași ²⁵⁰

I

Frunză verde lemn sucit,
Bărbățelul meu iubit,
De când la luptă-ai plecat
Carte n'am mai căpătat,
Ziua plâng, noaptea bocesc,
Tot la tine mă gândesc,
Cum să fac să te gădesc.
Plâng copiii și mă'ntreabă:
„Unde-i tata, mamă dragă?”
Eu de jale n'am ce face,
Le răspund, că: „Tata zace,
Departe în altă țară,
Dar s'o face bine iară”.

**Scrise de femeia lui
Simion Suciu din Cojocna**

---

²⁵⁰ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 53, 8/21 decembrie 1914, p. 8.

**Fotografie a unei familii având ca destinatar soțul/tatăl plecat pe front
(facebook.com/Primul-Război-Mondial-în-imagini)**

II

Frunză verde de năut
Din trei frați câți am avut
Nice unul n'a rămas
Să ne-ajute la necaz.
Pe toți trei Neamțul i-a dus
În Galiția de sus,
Să străbată văi și sate
Cu muniție în spate
Blestemând a lor păcate.

Frunzuliță ruptă'n cincii,
Săracii de ei voinici,
Plec de-acasă plini de dor,
Nu știu mai trăiesc, ori mor;
Plec de-acasă frumușei
Și se'ntorc ca vai de ei.

Ana Milea din Veștem

Sub un brad ²⁵¹

Sub un brad, de lâng-o vale,
De aici o lungă cale,
Legănându-se în vânt
Stă o cruce pe-un mormânt,
Și în ea ars cu cărbune
De oar' cine patru nume –
Patru nume de eroi,
Morți toți patru într-o Joi,
Și cum trec mereu pe-aici
Multe cete de voinici,
Sfânta cruce toți îș' fac
Pentru ceice'n groapă zac
Multe cete trec și vin,
Toate'n cinstea lor să'nchin.

Undeva, cine o știe,
În ce vale sau câmpie,
Patru inime duioase,
Patru soațe credincioase
Așteaptă pline de dor
Carte de la omul lor . . . . .

---

²⁵¹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 54, 14/27 decembrie 1914, p. 6.

Că-i de mult de când n'au scris
Și de când îi plâng și'n vis . . . .
Ce-o fi Doamne, când s'or ști
Văduve, nădejdi pustii?

Petrea Dascălul
[Petru Olariu]

Crăciunul anului 1914 Scrisorile celor duși ²⁵²

O iubiții mei părinți,
Știu că sunteți necăjiți,
Că m-ați crescut cu amar
Și acuma's țal la dușman.
O iubita mea soție,
Multe cărți ți-am scis eu ție
Și ți-am scis numai de bine,
Răul mi-l'am lăsat mie.
Tu de ce nu-mi scrii vr'o carte
Să știu despre a voastră soarte?
Cerneala ți s-a gătat,
Ori de mine ai uitat?
O iubiții mei copii,
Cum v-am lăsat de pustii,
Fără fel de ajutor
Și poate p' aicea mor.

Așa vor petrece sărbătorile Crăciunului la noi
românii de sub coroana Sfântului Ștefan în anul
1914.

Chimu

---

²⁵² Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 56, 25-28 decembrie 1914/7-10
ianuarie 1915, p. 2.

Soldat alături de familie.
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

Jalea celor rămași ²⁵³

Bădișorul meu cel drag,
Când ne-am despărțit în prag
Frunza verd' era pe coastă,
Har ceresc în casa noastră;
Dar de-atuci am tot oftat,
Fruza verde s'o uscat,
Florile s'o scuturat.
Bade dragă, vremea trece,
Vântul suflă trist și rece;
Bade dragă, vremea vine,
Tu mereu prin țări străine;
Apa a secat pe vale,
Dragostea-i schimbată n' jale
Și mă usc de supărare
Lunile-au trecut de-a rândul,
Eu tot mă frământ cu gândul,
Și durerea nu mi-o frânge
Făr' copilul când mai plânge,
Plânge micul, plâng și eu,
Jalea-i mare, dorul greu...
...Bun însă e Dumnezeu.

Măriuță D. Roșca, din Chester

---

²⁵³ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXII, Nr. 56, 25-28 decembrie 1914/7-10
ianuarie 1915, p. 8.

Jalea celor rămași ²⁵⁴

Frunză verde de secară
Dau voinicii toți năvală
Să nu intre Rusu'n țară,
Dau cu gloanțele potop
Să îl sdrobească pe loc,
Căci Rusul e blestemat,
Multe case o stricat
Și voinici o'nstrăinat.
Bun e însă Dumnezeu,
O păți-o și el rău
Și l'o bate-al lui păcat,
Că prea mult sânge-o vărsat
Și copii a sărăcit
Și femei a văduvit.
Când s'o domoli Englezu,
Ori Germanu, ori Francezu,
Or umbla vapoarele
Și-or veni scrisorile
Și tăicuțu-o scie iară
Din cea depărtată țară;
Eu știu de l'oi mai vedea
Că-i dus în America.

---

²⁵⁴ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 1, 1-4/14-17 ianuarie, 1915, p. 6-7.

Doamne adă pace'n țară,
Să vie voinicii iară,
Și să-i așteptăm la gară.
Să se'mbrace fetele
Și să'ntinză horele
Cu voinicii dimpreună....
... Doamne adă voie bună.

Elisaveta Cornea din Cața

Jalea celor rămași ²⁵⁵

Frunzuliță ca iarba,
Rău s'a stricat Cacova,
Vai doamne cum s'o stricat,
Ficiorii s'o 'mprăștiat
Și-o lăsat jelea în sat. -
Cari au fost mai puținei
I-o adunat și pe ei,
Și-o plecat cale departe
Cu povară grea în spate,
Pe drum greu, cu jale grea
Departe'n Galiția
Să scoată Rusu din ea.

Frunză verde de pe baltă,
Adă Doamne pace-odată
Să mi-se stângă dorul,
Și să-mi văd și frățiorul,
Care de mult o plecat
Și în jale ne-o lăsat.

Anica Porumbăcean, din Cacova

---

²⁵⁵ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 2, 10/23 ianuarie 1915, p. 7.

Scrisoare ²⁵⁶

Mă închin cu sănătate
Prin această mică carte,
Și vei ști bădicul meu
Că te pomenim mereu,
Eu te pomenesc plângând
Și copiii suspinând.
Mai departe află dragă
Că otava e întreagă,
Iară fânul l-am vândut,
Cu toate că m'o durut,
Dar necazul m'o 'ndemnat,
Și n'am vrut s'alerg prin sat.
Cucuruzul de pe șes
Ști că n'o fost așa des,
Iar în rod a fost cam mic
De n'am ales mai nimic.
Ieri mi-o venit o hârtie
Să mă duc la primărie;
Nu știam de ce mă chiamă,
Dar credeam de bună seamă
Că m'ajută stăpânirea

---

²⁵⁶ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXIII, Nr. 2, 10/23 ianuarie 1915, p. 6.

Și mă întreceam cu firea.
Însă bucuria mea
S'o schimbat în jale grea:
Când mi-o spus la primărie,
Că pe Mitru nost' îl scrie
Să plece iute 'n oraș
La cătane căruțaș. -
Dacă-mi pleacă și feciorul,
Mi s'o dus și ajutorul,
Căci mi-e greu, și n'am pe nime,
Iar micuții după mine
Cer mâncare și cer haine
Și e greu în lume, Doamne,
Fără lucru, fără spor,
Fără pic de ajutor....
... De 'ncheiere, dragul meu,
Rog pe bunul Dumnezeu
Să te-aducă 'n pace-acasă
La copii și la nevestă.

E. Măgură
[Elie Măgeanu]

Jalea casei după cel mort ²⁵⁷

Flori uscate pe răzor
Muieri rămase cu dor
- C' a murit bărbatul lor
Umblă prin casă oftând
Lacrimile 'năbușind,
Dar copiii le vedeau
Pe mama lor întrebau:
- Spune maică-adevărat
Tata unde a plecat?
Dar mama lor se ferea
La copii nu le spunea
Ci afară că ieșea
Și de plâns se apuca,
Căci se uită prin obor
În tot cotu-i locu gol,
Aude și 'n grajd mugind
Boii gazda lor chemând
Si ea cum îi auzea
De bocit se apuca:

- Drați doi boi, averea mea
Ce vă jeluiți așa,
Ori și voi știți tare bine
Că stăpânu nu mai vine,
C' a murit în bătălie

---

²⁵⁷ Românu, Arad, Anul V, Nr. 40, 20 februarie/5 martie 1915, p. 2.

Departe de-a lui moșie
Unde i-o fi fost mormântu
Si 'n loc de cruce la cap
De i-au pus brad răsturnat
Si 'n loc de-acoperemânt
Armatura pusă 'n rând
Si-a rămas casa pustie
Câinii latră-a sărăcie...

Vai ș'amar săraca gloată
Ce-a rămas fără de tată
Că-i grea mila strinului
Că-i ca umbra spinului
Dacă vrei să te umbrești
Te rănești, te umilești,
Numai de ai noștri frați
Fi-vor și ei mângăiați.

**Trimisă de George Drăghiclu, sergent,
reg[imentul] 43 [Caransebeș]
din comuna Mehadica**

**Soldați bănățeni (probabil din Regimentul 43 Caransebeș).
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)**

Cântece de jale ²⁵⁸

Astă-vară la Ispas
Nu știam de-acest năcaz
Jucam și ne petreceam
De-astă jale nu știam.
Frunzuliță de secară
Tristă veste vine 'n țară
Să ducă feciorii iară
Frunză verde de lămâie
Să-i ducă la cătănie
Că se face bătălie
Nu se face pe aicea
Ci se face în Sârbia
Si colo 'n Galiția
Și pe vremea secerii
Plecară și bătrâni
Si-și lăsară copiii mici
Trei și patru, ba și cinci
Lăsară maică și tată
Și nevastă supărată,
Nevasta cu mare dor
C' a plecat din satul lor
Și nevastă cu bănat
C'a plecat dintr'a lui sat

---

²⁵⁸ Românul, Arad, Anul V, Nr. 45, 26 februarie/11 martie 1915, p. 2.

Si-a plecat în țări străine
Și s' a dus și nu mai vine.

*

Tot muieri și copii mici
Câtu-i Ardealul de mare
Nici o voie nu mai are
Numai plâns și suspinare,
Când te uiți roată prin sat
Nu mai vezi nici un bărbat
Numai cei ce sug la țâță
Și cei ce-s scoși din viață,
De cându-i soarele soare
Și pe câmp îi floarea floare
Și de când îi lumea lume
N' a mai fost așa minune
Să cătănească doi veri
Și socru cu doi gineri
Și 'n cizlbică le pun flori
La tată și doi feciori,
Iară biată maica lor
A rămas plină de dor
A rămas cu supărare
Fără de-un mez de mâncare,
Iară ei cine-i va da
Dumnezeu de s'a îndura
Iară bunul Dumnezeu
A trimis pe pământ rău
Dară de-om fi cu credință
Dumnezeu iară s'o întoarce
Iară va da'n lume pace.

*

Frunzuliță de bujor
Și fetele îs cu dor
Și plâng frățiorii lor
Și prietenii și frații
Cei puternici ca brazii
Ei din sat când au plecat
Cu jale le-o cuvântat
Prietene și surorele
Plângeți-ne voi cu jele
C' a venit porunca 'n sat
Și jocul ni-s' a stricat
Vă rugați lui Dumnezeu
Să ne scape de cel rău
Noi de rău dac'om scăpa
Vom veni și vom lua.

*

Fetele ne-am sfătuit
Să ne-apucăm de jelit
Să luăm haine merii ²⁵⁹
Să jelim noi feciorii
În păr să nu punem primă ²⁶⁰
Să jelim dela inimă
Că ne-a rămas satul gol
Fără de nici un fecior
Iar copiii tinerei
Gata-s să plece și ei
Și în sate au rămas

---

²⁵⁹ vinete

²⁶⁰ fundă

Femei pline de năcaz
Și femei cu mare dor
După soțiorii lor.
Săracile fetele
Bătute-s săracile
Si de lună și de stele
Si de bănat și de jele
Că s' au dus din sat feciorii
La unele frățiorii
S'au dus frățiorii lor
Ce de mult îs tot cu dor
Că trăiau tot în iubire
Fără leac de părăsire
O zi de nu s'au văzui
Foarte mult li s'a părut
Iar de șapte luni acum
Nu s' au văzut nicidecum.

*

Au rămas muieri pe sate
Fără mână de bucate
Cer copiii de mâncare
Ei nu știu că mama n'are
Frunză verde de bujor
Doamne i-ai lăsat cu dor
Fără iubit tata lor,
Vină tată dragul meu
De ne vezi năcazul greu
Dară tata-i la prinsoare
Și-i cu Rușii 'n luptă mare
Și la luptă cu Rușii

Nu știu când va mai veni
Îi la luptă cu Muscanu
Nu va mai veni șohanu ²⁶¹
*

Frunză verde ca nalba
Scrisule-am în Sălicea
Sezând seara cu lumină,
Frunză verde măgheran
Sunt **Doinița Feneșan.**

---

²⁶¹ nicicînd

Soldat bănăţean din armata austro-ungară, acasă alături de cei dragi .
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

Trei frați ²⁶²

Aceste versuri sunt scrise
Nu de-o fată îmbuibată
Ci de-o soră supărată
C'a avut trei frați în sat
Și toți trei s'au depărtat.

Cel mai mic a fost rănit
Și-acas a mai venit,
Și l-au dus a doua oară
Bag seama ca să-l omoară.
Nu știu mortu-i ori rănit
Ori la Rusia-i oprit
Că opt luni s'au împlinit
De el vestea n'a venit.

Frunzuliță de bănat,
Când cu scrisul am gătat
De el veste ne-a venit
Că-n Galiția o murit.
Bată-te focu Muscan
L'ai mei frați tu ești dușman
Pe trei mi i-ai omorât
Toți trei ai mei frați iubiți.

---

²⁶² Românul, Arad, Anul V, Nr. 201, 17/30 septembrie 1915, p. 1.

Fratele meu cel mai mare
În Galiția-a plecat
În luptă mare-a intrat.
Nici luna nu s' a 'mplinit
De el veste ne-a venit
Că'n Carpați a și murit.
Și-au murit fără de cruce,
Căci crucea mormântului
Fi-va iarba câmpului.
Pușca le-a fost lumina
Și ranița copârșeu.
Paserile or cântat
Cioarele i-or lăcrimat
C'or știut că-s înstrăinați
De noi tare 'ndepărtați.

Să'l fi lăsat Dumnezeu
Pământu cu 'ncuetoare
Să-l descui eu când mă doare.
Să descui eu mormântu
Să-mi astâmpăr sufletu.
Să le mai văd fața
Să-mi astâmpăr inima.

Muscalule fiară rea
Cum stricași inima mea
Cât oi fi și-oi lăcrima
Pe tine te-oi blăstăma.
O dragi frățiorii mei

Cum mă despărtași de ei.
Frunză verde-a nucului
În postu Sâmpetrului
A venit poruncă 'n țară
Cu o veste mult amară

Frunză verde și-o nuia
Mă rugai de-o pășărea
Să meargă la casa mea
Să spună la cei lăsați
Si de mine 'ndepărtati:
„Vin' maică 'n Galiția
Vin' de-acas din Siria.
Dar te 'mbracă 'n haine negre
Ca zilele tale grele.
Unde-o fi loc ridicat
Acolo-oi fi eu îngropat.
Maică la mormântul meu
Ard două lumini de său,
Vântul suflă, neaua ninge
Și nu le poate astânge
Pân' maică tu nu mi-i plânge.

Dar eu cruce n'oi avea
Pe care să fie scris
„**Hui Petru** infanterist”.

Scrise de Catița Hui, țărancă din Siria

În timpul mobilizării ²⁶³

Foaie verde de trifoi
Venit-a carte la noi,
Carte mare 'mpărătescă,
Toți feciorii s'o ceteacă
Și de drum să se gătească,
Satul lor să-l părăsească.
Foaie verde de secară,
S'a început foc în țară,
S'a început cu Sârbia
Bat-o doru și jalea.
Când aceasta o ceteau
Măicuțile lăcrimau
Și din gura cuvantau;
Vai Sârbule, hoț și căne
Bată-te Ziua de mâne,
Și s'or duce băieții
Și tu ni-i vei prăpădi.
Foaie verde de sălcie,
Ei s'or duce'n bălălie
Că sunt tineri ca floarea
Și nici nu știu pușca.

---

²⁶³ Ieronim Hangea, Iustin Ilieșiu, *Poesii din rezel (1914-1915) și Doine populare*, p. 8-9.

Înălțate Împărate,
Pune pace nu te bate,
Că se prăpădesc feciori
Frumoși, ca frumoase flori,
Rămân sate pustiite
Și copile părăsite,
Iar mame, în dor și jele
Și cu necazuri mai grele.
Plâng paserile în crâng
Și cu ele mame plâng
Și se plâng, se tânguesc
Că feciori-i prăpădesc,
Plânge'n vale bosiocu,
Le-a fugit la toți norocu.
Foaie suflată în aer
Sunt de-o copilă din Maier,
Vi la'ș spune și-al meu nume,
Căci am tras destul în lume.
Dar nu-l spun..., jelesc mereu
Căci s'a dus bădița meu
Și nu-l apun, ci mor în plîns,
Căci bădita mi s-a stins.

Cântec ²⁶⁴
În formă poporală

Pe-aici pe la hotar
Mă zbat de mult amar,
De dorul tău mă zbat,
Ardeal îndoliat...

Pe-a tale plaiuri dragi
Prin mari păduri de fagi,
Azi nu mai trec călări
Venind din depărtări,
În amurg de sară,
Dela târg de țară
Cu târgaș în spate
Adus de departe –
Nu mai trec în cete
Dragi voinici cu plete
Cu buni moși în frunte,
Nu mai trec pe munte...

---

²⁶⁴ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXVIII, Nr.180, 25 iulie/7 august
1915, p.1.

Astăzi goale-s toate
Ale tale sate,
Căci ai tăi voinici
Brav să lupt' p'aici
Apărând hotarul
Și 'ndurând amarul.
Ei să lupt, sărmanii,
Aprigi ca șoimanii,
Și se lupt ca zmeii
Încrunțați ca leii
Zi și noapte 'ntruna
Azi ca 'ntodeauna
Pentru tron și țară
Apărând hotară...

.....

Și mă zbat de amar
Pe-aici pe la hotar,
Că o jale-adâncă
Tare ca de stâncă
A lovit Ardealul
Frate cu năcazul...

N. T.

Cântece de jale ²⁶⁵

Frunză verde de mătăasă
Iau peana și merg la masă
Să scriu cărticică-aleasă.,
La bădița dus de-acasă.
Floritică de-alămâie,
Ca să-i scriu o poezie
La badea în cătănie.
Frunză verde lemn domnesc,
Ca să vadă cum trăesc
Și câte rele pățesc.
Decând bade mai lăsat,
Multe rele m-au mâncat
Și lacrimi multe-am vărsat.
Decând te-ai dus bădișor,
Să ști că-am tras la dor
Că's slabă numai nu mor.
Frunză verde ca iarba
Vai bădiță dumneata,
Când cu mine fața-i da
Ai gândi, că nu's a ta,
Cu jale m'ai întreba

---

²⁶⁵ Ieronim Hangea, Iustin Ilieșiu, *Poesii din rezel (1914-1915) și Doine populare*, p. 27-32.

Cum de m'am trecut așa.
Eu ți-oi spune tot dreptu'
Că doru' și urātu',
Rău mi-a mâncat sufletu',
Căci nu pot trăi altu'.
Acum ști bade și tu
Că cât e de rău doru',
Că-i mai rău ca urîtu',
De urît bei și mănânci,
De dor numai mi-te stângi.
De urât mănânci și bei,
De dor stai, numai să piei.
Frunză verde ca bobu
Ardă focu pe răsboiu,
Că se plinește anu
Și nu mai văd capătu.,
Nici nu văd pe mândru.
Iacă anul se plinește
Și de pace nu-i nădejde,
Fără numai tot de rău
C'ășa vrea și Dumnezeu
C'am făcut, poate prea rău.

*

Frunză verde măr uscat
Decând bade ești plecat
Orice rele m'au mâncat
Tot eu nu te-am supărat,
Fără toate le-am răbdat
C'am știut că ești în lume
Și poftești tot vorbe bune,
Și-am știut că ești străin
Și trăești tot cu suspin,
Că mă văd bădiță eu
C'am rămas în satul meu
Și tot m'am hrănit de rău.
Și's în sat cu părinții
Și tot mi greu a trăi,
Vai d'apoi tu bădișor
De mine ești depărcior
Și n'ai pe nime cu dor?!

*

Cântă cucul la Făget,
Rămâne Ardealul secret
Și satul pustiu de tot,
Că se duc voinici 'n cet
Tot în Cluj și la Opret.
Și pe-acolo puțin șed,
Că la Galiția trec
Cu puști și cu sulite,

Să lupte pe granițe,
Să sloboadă foc și pară
Să nu între Ruși'n țară.
Bine-a fi, barem la vară
Să vie voinicii iară,
Să are și să cosească
Și copiii mici săracii
Și n'au cu cine trăi
Și mi milă de dânșii.
Și-o rămas mulți pîngă vatră
Și n'au cu-i le zice „tată”,
Căci tata ce i-a iubit
Prin lume s'a prăpădit.

*

Împărate, Împărate
Fie-ți milă nu te bate,
Că vor rămânea micuții
Copii, săraci pruncuți.
Tata li-se prăpădește,
Pe ei n'are cine-i crește!
Împărate cu ochi verzi,
Nu ți milă unde-i vezi,
Că cum șed toți voinicii
Pe pământul Bosnii?!
Vai, tocmai ca și snopii!!

*

Doamne Dumnezeule,
Mare, Milostivule,
Uită-Te Doamne și-ascultă
Plângerea mare și multă,
Căci toată lumea se miră
Cât sânge pe dealuri cură.
Doamne Dumnezeu preasfânt
Fă o pace pe pământ,
Fă o pace 'ntre popoare
Căci întregă lumea moare:
Și rămân copii săcreți
Și părinți nemângăeți,
Și rămân surori iubite
Și neveste văduvite,
Și rămân copii micuți
Și bătrâni slabi și mulți,
Căci cari-au rămas prin sat
Nici nu-s vrednici de lucrat
Nici greutăți de purtat,
Căci cine-o fost de lucru
I-a luat pe toți „Neamțu”
Și la mulți, le-a pus capu
Și mulți, n'or veni altu.

*

Cobori Doamne pe pământ,
Să vezi „Neamțu” ce-a făcut,
Să vezi iarba toată cruntă
Și maicile cum se cântă; –
Maicile după fiuți,
Fetele după drăguți,
Sororile după frați,
Neveste după bărbați
Că li’s tare ’nstrăinați!

*

Împărate cu ochi verzii
Unde duci tu feciorii,
Crenguță de pom ursus
Și pe-al meu bade l-ai dus,
Unde nu-i firuți de grâu
Numai sânge până’n brâu,
Unde nu-i firuți de iarbă
Numai sânge până’n barbă.

*

Crenguță de viorele
Vai, aceste verșurele
Sunt scrisă de mâna mea,
De-o copilă tinerea
Pe care-o mîncă jelea.
Frunză verde ca bobu
Eu le-am scris în Maieru,
Să le trimit la mîndru
Tocma 'n țară la Rusu,
Cînd o prinde să cetească
Lacrimi să-i-se pornească,
Cum mi-s'au pornit și mie,
Cînd le scriam pe hîrtie.
Te uită tu bădițele
În vale pe rîndurele,
Că-i vedea lacrimi de-a mele
Și ți-a mai trece de jele.

Cătănești ²⁶⁶

Bate vântu'n frunza deasă,
Răul din lume să iasă;
Vântul bate azi și mâne,
Rău în lume tot rămâne.
Bate vântul papura
Să se'ntoarcă tabăra
Să vie și bun și rău,
Să vie și soțul meu,
Ca să vie lumea toată
Să vie și-al meu vr'odată;
Că copiii mă întreabă:
Când mai vine tata, mamă?
Mi se rupe inima
Când mă 'ntreabă fetița:
Mamă când vine tata?
Ști-va bunul Dumnezeu
Când va veni tată-tău,
Cine știe vine ori nu,
Ori l'a 'nghițit pământu

---

²⁶⁶ Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXX, Nr. 16, 22 Ianuarie/ 4
Februarie 1916, p. 1.

În fundul Galiției,
În granița Rusiei,
Unde mulți voinici sunt morți;
Acolo e și-al meu soț
De patru luni a trecut
De când nu l'am mai văzut
De trei luni și jumătate,
De când nu ne-a mai scris carte.
Foaie verde ruptă'n tri
Cine-acestea le-o ceti
Poate ști, poate gândi,
Că nu le-am scris de'nbuibat,
Ci le-am scris de supărat
Și pân'am stat de le-am scris
M'am înădușit de plâns.
Foaie verde din fereastră
Sunt culese de-o nevastă
Frunză verde ruptă'n tri
Nevastă cu trei copii
Și-i de loc din Orăștie
Și-o cheamă **Bozdog Mărie.**

Jelea poinărițelor ²⁶⁷

Pentru noi, fetițelor,
N'o fost lume, numai dor,
Că trecem ca lemnu'n foc
Și n'avem nici un năroc;
Trecem ca cireșele
Și trăim tot jelnice; ²⁶⁸
Că ficiorii ni-i omoară,
Noi ducem lume amară,
Și ficiorii ni se stâng,
Și noi rămânem plângând...

Francisc Iosif ne tot scrie
În foaia ce toți o știe:
„Fiți, fetelor, bucuroase,
„Că iar vin ficiorii acasă,
„Or veni și v'or lua,
„Și iar vî dragă lumea!”

Dela Elena Iancu- Hozoaie

---

²⁶⁷ Eugeniu Dobrotă, *LĂCRĂMIOARE ... Cântece de război culese dela fetele din Poiana Sibiului*, p. 5.

²⁶⁸ supărate,

Fostu-mi-ai, lumeo, amână ²⁶⁹ ... ²⁷⁰

Fostu-mi-ai, lumeo, amână,
Și nu te-am știut de bună;
Mândr' ai fost, lumeo, odată,
Și-acum ești prea 'ntunecată;
Mândr' ai fost ca stejarii,
Nu te-am știut prețui;
Mândr' o fost și Poiana
Până n' o fost bătaia,
Mândr' o fost și-acum pustie,
Arz-o focu bătălie!

Dela Elena Iancu - Hozoaie

---

²⁶⁹ La îndemână

²⁷⁰ Eugeniu Dobrotă, *LĂCRĂMIOARE ... Cântece de război culese dela fetele din Poiana Sibiului*, p. 5.

Pân' la anu, cine știe ...²⁷¹

Cântă-mi cucu numai mie,
Pân' la anu cine știe?...
Poate mor, poate trăiesc,
Pân' la anu nu mai esc!
Cântă cucu'n par de vie,
Cânte, că nu-mi cântă mie,
Că le cântă la voinici
Care s'o dus di ăi ici.

Dela Elena Ghișe - Ghșulete

---

²⁷¹ Eugeniu Dobrotă, *LĂCRĂMIOARE ... Cântece de război culese dela fetele din Poiana Sibiului*, p. 22.

Galiția ²⁷²

Galiție, țară ra, ²⁷³
Nu găsești nimica'n ea;
Că prin toate țările
Mai umblă păsările,
Numai în mijlocul tău
Curge sângele părău,
Curge sânge închegat,
Cu pământ amestecat,
Tot dela ficiori vărsat!

Dela Mărie Măniț-Vedeana

---

²⁷² Eugeniu Dobrotă, *LĂCRĂMIARE ... Cântece de război culese dela fetele din Poiana Sibiului*, p. 36.

²⁷³ rea

PLECAREA CLOPOTELOR

Plecarea clopotelor **(Raport întârziat) ²⁷⁴**

„Săliște, în 15/28 Aug[ust] 1916

Demontarea clopotelor, coborârea lor din turnurile bisericilor și predarea pentru scopurile armatei și ale războiului va fi fost însoțită pretutindeni de scene mișcătoare, de jalea inimilor îndurerate, de perdeaua de lacrimi a ochilor întunecați și de suspinele nădușite ale privitorilor mânăniți.

În unele sate, pe cât am putut știrici, s-au întâmplat chiar scene dureroase de porniri potrivnice din partea poporului contra preoților, pe care îi învinuiam că și-au dat învoirea să fie luate clopotele, fără a întreba dacă se învoiește și poporul întreg. Unde s-au luat clopotele cele mai vechi, oamenii ziceau, că acestea să rămână, fiindcă au fost așezate de preoți cucenici, cu sute de ani mai înainte, și au putere a risipi norii aducători de furtuni.

---

²⁷⁴ Biserica și Școala, Arad, Anul XL, Nr. 39, 25 septembrie/8 octombrie 1916, p. 1.

În comuna Săliște s-au luat clopotele vineri, în 12/25 August. De la trei biserici gr[eco]-or[ientale] române, dintre 8 clopote, s-au luat 5, astfel că au rămas numai 3: câte un clopot la fiecare biserică. Soldați încredințați cu demontarea sosiseră încă de joi seara în comună. Atât joi seara, cât și vineri dis de dimineată au mai sunat, o dată, toate clopotele într-un glas atât de armonios și mișcător, încât nu va fi rămas ochi care să nu lăcrămeze, în clipa când a simțit că se desparte de aceste clopote ca de niște vechi și buni prietini.

De la toate bisericile clopotele au fost aduse în curtea școlii. Cele mai vechi, fiind vărsate din material foarte trainic, deși au fost aruncate din turnurile înalte jos, pe piatră, nu s-au spart, ci au rămas întregi, iar unul mai mare, neîncăpând pe fereastra turnului, a fost spart în turn.

Când întreg materialul celor 5 clopote era așezat pe un car, înainte de a ieși din cimitir, băiatul protopresbiterului nostru, Semproniu T. I. Lupaș, elev în clasa a III-a elementară, a declamat acestea versuri ocazionale, compuse de însuși părintele său:

Adio clopotelor!

Plecați și voi, sfințite clopote bătrâne,
În lupta mare pentru tron și țară!
Izvor de lacrimi – atâta ne rămâne,
Să ușurăm plângând a inimii povară.

Din turnurile-nalte când coboară
Arama voastră veche, grea și sfântă,
Poporu-ntreg adânc se înfioară
Și gândul creștinesc se înspăimântă...

În zile de lumină și serbare
Voi ne-ați vestit a Domnului tărie,
Chemându-ne la rugă și-nchinare,
În suflet ne-ați sădit putere vie

Ca să luptăm cu neînvinsă bărbăție,
Vâslind prin marea vieții tulburate
Și ținta luptei noastre-n veci să fie:
Lumină și credință și dreptate!

În zile grele ați fost ca niște paznici
Ai vieții noastre credincioase și smerite,
Iar în dureri – de mângâiere darnici
Vindecători ai inimilor obidite.

În glasul vostru s-a-mpletit credința
Atâtor rânduri de strămoși strădalnici;
Acum plecați s-aduceți biruința
Oștenilor iubiți, viteji și falnici.

De-acum cântarea voastră cea evlavioasă
Își schimbă versu-n glas de vijelie.
De-aceea-i despărțirea dureroasă,
Dar mila Domnului spre noi să fie?

Așa au plecat clopotele bisericii noastre din Săliște.

Un asistent ²⁷⁵

---

²⁷⁵ Poezia apare semnată I. L. [Ioan Lupaș] în Gazeta Transilvaniei, Brașov, Anul LXXIX, Nr. 140, 24 mai/6 Iunie 1919

**Plecarea clopotelor. Săliște 15/28 august 1916.
(Muzeul Parohial Săliște)**

**Plecarea clopotelor. Săliște 15/28 august 1916.
(Muzeul Parohial Săliște)
(Colecția particulară Ana Lupaș)**

Versul clopotelor ²⁷⁶

Duminecă, în ziua de 14 august 1916 – (Ajunul Sântă Măriei) au fost recvirate ²⁷⁷ pentru armată două clopote din Poiana, unul dela biserica *din vadu* (cea nouă)²⁷⁸ și altul dela biserica *din deal* (cea veche) ²⁷⁹. Înainte de a fi luate, oamenii au mai tras odată clopotele ca să le mai audă odată glasurile răsunând, apoi pe cel din deal l-au coborât cu funia iar pe cel de la vadu l-au aruncat din turn. Acesta a căzut cu gura jos și s' a așezat pe pământ fără să i se întâmple ceva. Amândouă clopotele au fost așezate în vadu (în piață), iar fetele le-au împodobit cu cununi de flori și au cântat versul de mai jos pe care ele l-au făcut. Toată lumea plângea. După acestea clopotele au fost fotografiate, împreună cu alte două clopote, unul din comuna Jina și altul din comuna Rod și pornite spre satul Miercurea la gară. Toți poinarii au petrecut clopotele până *în deal*, iar de

---

²⁷⁶ Eugeniu Dobrotă, *LĂCRĂMIIOARE ... Cântece de război culese dela fetele din Poiana Sibiului*, p. 56-57.

²⁷⁷ recvirate = luate, confiscate

²⁷⁸ Biserica cu hramul *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în anul 1836 de către preotul Ioan Ban zis *Popa Jude*.

²⁷⁹ Biserica cu hramul *Adormirea Maicii Domnului*, monument istoric, construită în anul 1766.

acolo numai de fete până *pe purcel*²⁸⁰. În tot drumul fetele au mers pe urma căruței cântând versul căruia așa i-a rămas numele *Versul clopotelor* până în ziua de azi.

O, Puternice de sus,
Ce zile grele-am ajuns!
După ale noastre fapte,
Dumnezeu acum ne bate.
Mai întâiu am petrecut
Tinerimea, cu dor mult,
Și acuma cu jele
Petrecem clopotele,
Oameni buni, Dumineca?
Clopotele nu răsună,
Cum s' avem inimă bună?
Veniți toți să lăcrămăm,
Lacrămi multe să vărsăm,
Din inimă să oftăm;
Clopote nu mai avem!
Și voi bătrâni suspinați,
Plângeți toți și lăcrămați,

---

²⁸⁰ Profesorul Vasile Ursan scrie despre acest loc în volumul 2 al cărții *Transilvania – pământ românesc – Dicționar de toponimie*, care se află la ieșirea din Poiana spre satul Dobirca.

Căci când moartea ne-a răpi
Clopote'n sat n'or mai fi!
Mult am așteptat să vie
Ziua de Sântă-Mărie,
Și-acuma ne-am înristat:
Clopotele le-au luat.
Ziua bună ne luăm
Că acum ne depărtăm,
Mai mult nu le mai vedem.
Rămas bun, clopotelor,
Că noi rămânem cu dor!

*(Vers făcut de: Dochie Toma, Mărie Măniț, Miia
Muntean, Elena Ghișe, Anuță Ghișe, Mărie Ghișe,
Elena Iancu, Elena Hândorian, Mărie Ban, Elena
Măniț, Mărie Bota, Anuță Șufană, Dochie Ban,
Mărie Vulcan.)*

POEZII ALE VOLUNTARILOR

Cântecul voluntarilor ²⁸¹

Auzit de la soldați

Sus la munte, jos la șes
Îmi răsare codru des
Dar nu-i codru de stejari
Că-i un corp de voluntari.

Lângă steagul ridicat
Voluntarii au jurat ...
Și cu foc se vor lupta
Pentru Transilvania.

Înainte bravi eroi
Înainte la război;
Noi vieața ne vom da
Pentru Transilvania.

Horea, Cloșca și Crișan
Cei din viță de roman
La Bălgărad îngropați
De Huni au fost spânsurați.

Înainte bravi români
Nu ne temem de păgâni;
Înainte bravi eroi,
Nu ne temem de război,
Că și Anglia-i cu noi;
Înainte bravi vitesi,
Că-i avem și pe Francezi!

---

²⁸¹ Unirea Poporului, Blaj, Anul XXIX, Nr. 89, 1 mai 1919, p. 2.

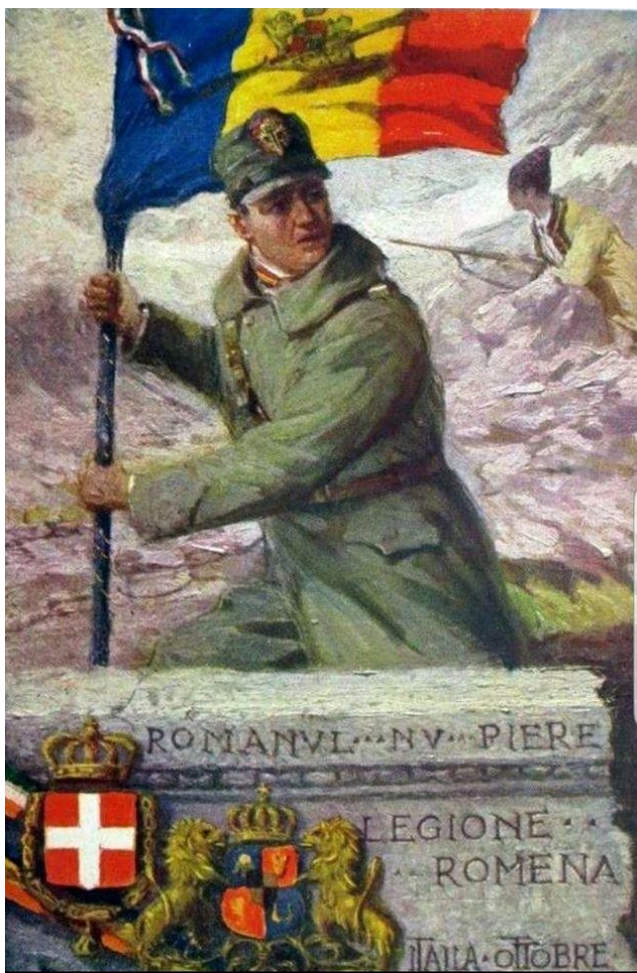

Militari din Legiunea Română din Italia
 (facebook.com/Primul-Război-Mondial-în-imagini)

Soldați ai Corpului 1 Voluntari ardeleni-bucovineni, constituit la Darnața, lângă Kiev, în 1916, din prizonieri români, ardeleni și bucovineni, înrolați în armata austro-ungară în august 1914, luați prizonieri după primele bătălii din Galiciia.

Fotografia este datată martie 1919
 (facebook.com/Primul-Război-Mondial-în-imagini)

Carte poștală destinată propagandei, emisă de Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina în 1918.

"Legiunea Voluntarilor Români din Italia
(Imre-Károly Tar în facebook.com/Cărți-Poștale-Militare)

O carte din cătănie ²⁸²

Costea Crainic lui Codrău
A trimis lui tatăl-său
O carte din cătănie
Ascultați numai ce scrie :
– „Taică dragă, cartea mea
Doamne, bine mi-ar părea,
Să te afle 'n pace.
Și Taică, cât ce vei primi
Astă carte minutea
Scrisă chiar de mâna mea,
Te-a-și ruga ca până Joi
Să-mi trimiți alta 'napoi

– Vineri,știe Dumnezeu
Prin ce țară voi fi eu –
Dar atunci să-mi scrii de toate :
Cum e Maica și mai poate
Lucră, și nu-i supărată?
Doamne s'o mai văd odată!
Dar soruța mea Mărie
Ce mai face ? Dar Ilie
Frățiorul, tot la oi ?
Dar părintele din foi

---

²⁸² Românu, Arad, Anul V, Nr. 11, 15/28 ianuarie 1915, p. 1.

Ce mai spune, cum cetește,
Prin sat ce se mai vorbește ?
Cred că numai de bătaie !
Vai și dorul cum mă taie
De voi toți... Ei dar vecina
Lelea Floare, și Sabina
Fata ei, cum mai trăiesc ?
Voie bună le poftesc
Și lor și vouă la toți...
Apoi cum zic, dacă poți
Scrie-mi taică cum sunteți...

Dar bucate mai aveți ?
Dar juncanii ? Dragii mei...
Câștigați bine de ei.
Cu nutrețul cum mai stați,
Mai aveți nu cumpărați ?
...Codrii, și ei v'or fi goi –
Dar dulăii dela oi...
Săracii tovarășii mei...
Vor fi triști acum și ei !...

Și eu taică dragul meu
Mulțămesc lui Dumnezeu
Că sunt bine și's căprar!
Știi, chiar domnul ghinerar

M'o făcut, că m'o aflat
Cât de bine m-am purtat
La graniță când am fost
O noapte de pază 'n post.

Și eu taică de departe,
Mă închin de sănătate,
Ție, maicei, lui Ilie
Și la sora mea Mărie ;
Și părintelui din sat,
Și la vărul meu Istrat :
La fete și la femei
Și la toți sătenii mei...
Apoi nu vă supărați
Taică, și nu vă 'ntristați
Pentru mine chiar de loc,
Că de-o fi să am noroc
Nici în bătaie nu mor !
De nu...c'o moarte's dator.

Urișul-de-Beiuș

Isaila Marele

**DIN RĂZBOIUL CONTRA
BOLȘEVICILOR MAGHIARI**

Intrarea Românilor în Cluj ²⁸³
24 decembrie 1918
(În metru popular)

Veste nouă cum s'o spui:
Lungu-i drumul Clujului
Lungu-i lat si anevoios
Pân' la Gherla mai din jos
Lungu-i lat și pietruit
Cu troiene acoperit...
Pică fulgii 'n cet și rar
Scuturați peste hotar
Dulce 'n zare când și când
S'aud clopote cântând
S'aud clopote duios...
Curge Someșul voios
Căci pe drumu' anevoios
Cine trece'n marș frumos?
- Este oastea românească
Lumea-i strigă: Să trăiască!
Ura, scumpii noștri frați
Ați venit să ne scăpați

---

²⁸³ Românu, Arad, Anul VIII, Nr. 19, 24 ianuarie/6 februarie 1919, p. 6-7.

Ați venit prin vânt și ploii
Să ne scoateți din nevoi
Și din jug și din robie
Și din grea nemernicie
Căci destul am suferit
Și destul am chinuit,
Ura, Ura, să trăiască
Mândra oaste Românească!

Lungu-i drumul Clujului
Nu se pare nimănui
Căci pe drumu' anevoios
Cine vine 'n marș voios?
- Vine oastea românească
Purtând fala strămoșească.
Vine oastea lui Mihai
Omorât pe-al Turzii plai
Înainte mări iată
Mândri căpitani se arată
Tinerei și subțirei
Să tot stai privind la ei:
E Neculcea General
Călărind pe-un mândru cal
Și Gherescu lângă el
Aspru, falnic, tinerel
Vin cântând și amândoi
Mari, vestiți sunt din război

Alor fapte vitejești
La Oituz, la Mărășești
S'or vorbi, s'or cuvânta...
Vecinic nu s'or mai uita...
Toate satele înainte
Îi primesc cu dulci cuvinte
Îi primesc cu drag și dor
Și cu mândru tricolor
Cu cântări de bucurie
Pentru scumpa Românie...

Foaie verde patru ruji
Cât mai este până'n Cluj?
Bine vorba n'au sfârșit
Cluju 'n zare s'a ivit
Căpitani ce-l zăresc
Caii 'n cale și-i opresc
Și din graiu așa grăiesc:
„Scumpi oșteni ai României
Iată ciubul tirăniei
Negrul cuib afurisit
Tristul loc de suferinți
Pentru fii, pentru părinți
Pentru scumpii noștri frați
De dincoace de Carpați...
Hai, călcați mai cu 'nfocare
Să pornim o horă mare

Azi sub bolta cerului
În piața Clujului
Hora noastră românească
Să se 'ntindă, să tot crească
Până 'n pusta ungurească!”
Foaie verde din Carpați
S'au văzut frații cu frați
Dat'au mâna 'mprumutat
Și cu doi s'au sărutat
- Clujule ce vezi acu –
N'ai mai vă'st pe lungu-ți drum
Clujule cum ai tăcut
Clujule de ce ești mut?!
Sună falnică fanfară
Parcă toate stau să piară
Lumea strigă: Să trăiască
Mândra oaste românească!

Ungurii de plâns se'neacă
Steagurile și le pleacă...
Sună muzica cu foc
Generalii stau pe loc.
C'au ajuns pân' la piață
Cluju 'ntreg e-aici de față...

Și pe drumul lung și greu
Regimente trec mereu
Generalii se gândesc
Și din graiu așa grăiesc:
„Ardeleni, Români și Frați
De dincoace de Carpați
Am venit cu grabă mare
Pentru a voastră liberare
Nu plângeți – iată’ aici
Mândre cete de voinici
Peste oastea României
Sfarmă lanțul tirăniei
Și ’mpreună frați cu frați
Peste vârful din carpați,
Hai, porniți cu mic cu mare
Hora ’n România mare
Hora noastră românească
Să se ’ntindă să tot crească
Până ’n țara ungurescă”.

Iar pe scumpa-ne moșie
De-acum până’n vecie
Mila Domnului să fie!

T[eodor] Murășanu

Soldățești ²⁸⁴

Frunză verde, frunză lată,
Geme țara ' nsângerată,
Și de dușmani subjugată.
Din Siret la Severin
Numai jale și suspin,
De la Dunăre 'n Sătmar
Numai chin, numai amar.
Doamne, Doamne, Domn ceresc,
Fă-mi și mie ce doresc:
Dă putere oștilor,
Oștilor, românilor,
Să gonească pe barbar
Dincolo peste hotar.
Țara să ne libereze,
Viața să ne-o ușureze,
Frații să ni-i desrobească,
Și 'ntr 'un cuib să ne unească...

D. Geană,
Soldat voluntar, Reg[imentul] 48 [Buzău]

---

²⁸⁴ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 19, 16 februarie/1 martie
1919, p. 3.

Luptele la Tisa ²⁸⁵

Versuri soldățești

Frunză verde lemn uscat,
Când spre Tisa am plecat,
Căpitanul ni-a strigat:
<La dușman! Să mi-l zdrobim,
Nu mai vreau să suferim!
Pe ungur l-om alunga
Și l-om trece de Tisa,
Ca să vadă și să știe
Ce-i românul 'n bătălie>.
Dușmanul spre noi venea
Și cu bombe asvârlea.
Din tranșee noi săream,
Ori trăim, ori că murim,
În Tisa să-l asvârlim,
Nici picior să nu-i rămâie
În a noastră Românie.
Ungurul se spăria,
Și la fugă o lua, –
Dar napoi nu mai venea:
Baioneta ascuțită
Stă la Tisa ațintită.
–Frunzuliță de dudău,

---

²⁸⁵ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 65, 10 iulie 1919, p. 2.

Io-s născut în Mirăştău,
Frunzuliţă siminic,
Sânt Alecsandru Covrig.

**Fruntaş Al[ecsandru] Covrig,
din Reg[imentul] 82 Inf[anterie] [Tg. Mureş]
Bat[alionul], 2, Comp[ania], 5, Div[izia] 16.**

Pe malul Tisei ²⁸⁶
Versuri soldățești

Frunză verde și una,
V'aș scrie și eu ceva,
Dela țărmerii Tisii,
Cum petrec cu ungerii.
În ziua de cincisprezece, *)
Pus-au gândul să ne 'ncerce,
Ș'au pornit să ne atace,
Să treacă Tisa dincoace.
Eară noi, ostași români,
Prins-am armele în mâini,
Ș'am izbit cu foc pe moarte,
Dac'așa ni-i scris în soarte.
Într'un loc au resbătut,
Ungurii ap'au trecut.
Noi, atunci dac' am văzut,
Că dușmanul s'a 'ncrezut,
În hurra! ne-am avântat,
În Tisa ni l-am scăldat,
Și napoi l-am aruncat:
Au venit cinci sute cinci,

---

²⁸⁶ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 65, 10 iulie 1919, p. 2.

*) Iunie 1919

S'au întors poate vre-o cinci,
Nici aceștia nu scăpau,
Dacă 'n Tisa nu intrau, –
Pe sub apă înotau
Și la mal earăș ieșeau.
Frunzuliță și una,
Noi, românii, nu ne-om da,
Până capul sus ni-a sta;
Căci luptăm pentru țară,
Nu pentru pâne amară
    Să trăească,
    Să 'nflorească,
Țara mare românească!

Caporal Avraam Rodeanu
Din Pianul de Sus,
La Reg[imentul] 18 Vânători, Comp[ania] 5.

La Tisa ²⁸⁷

Frunză verde ca earba,
Pe margine la Tisa,
Stăm voinicii înarmați
Și de luptă 'nferbântați.
Ungurii mereu ne strigă:
,Lasă pușca, moi rumune!>
Noi nimica nu-i răspundem,
Gloanțele i le trimitem,
S'apărăm acest hotar
Între noi și 'ntre maghiar,
Că-i hotar de veșnicie
Pentru mândra Românie.

Caporal Mihai Fanfareț
Reg[imentul] 82 de Inf[anterie][Târgu Mureș]
Comp[ania] 1 de mitraliere.

---

²⁸⁷ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 65, 10 iulie 1919, p. 3.

De pe frontul dela Tisa ²⁸⁸

1

Frunză verde grâu frumos,
Rămâi, Ardeal, sănătos,
Și tu sănătoasă, țară,
De-oi trăi, să te văd eară;
Ear dacă ieu voi muri,
Te-a vedea cine-a trăi,
Pe mine m'or îngropa
În pustă 'n Ungaria,
La o tufă de stejar,
Că nu-s domnu ghinerar.
În loc de tras clopotile,
Fulgera-vor tunurile;
În loc de popă cântând,
Vor veni corbi croncănind;
De cântat cin' mi-a cânta?
Trâmbițaș cu trâmbița;
Și dobaș cu doba'n spate
De trei doba va bate,
Să fiu iertat de păcate.

---

²⁸⁸ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 68, 19 iulie 1919, p. 4.

2

Frați de arme, camarazi,
Toți voinici și verzi ca brazi,
La Tisa noi ne-am oprit,
C'ășa ni s'a poruncit.

3

Azi cu toți să 'ngenunchiăm,
Pentru frați să ne rugăm,
Pentru frații dintre noi
Ce căzură în război,
Să ne-audă din mormânt,
Că dorm în al lor pământ,
C'am ajuns să ne unim,
Și Tisa s'o străjuim.

**Caporal Ion Pășcan, din Deda
dela Reg[imentul] 82 Inf[anterie] [Tg. Mureș],
Bat[alionul] 3, Compania 7, Divizia 16.**

De pe malul Tisei ²⁸⁹

Frunză verde de-alămâie
Scriu această poezie,
Ca s'audă cei deacasă
Și de vitejia noastră.

Obosiți de două luni
Am venit rezervă'n Buj
Să-i împrumutăm pământ
Ungurului de mormânt.

Ne-am culcat dar n'am dormit
Telegramă ne-a venit,
Să ne'ntoarcem înapoi
Că ungurul e pe noi.

Dar vai crud i-am mai bătut
Crudă soartă au avut
C'au rămas numai vre-o doi
Să ducă vestea'napoi.

Eram fulger de mănie
De-a ungurului trufie
C'a'ndrăsnit Tisa s-o trecă,
Valu-i negru să-l petreacă.

---

²⁸⁹ Gazeta Poporului, Sibiu, Anul II, Nr. 34, 24 august 1919, p. 3.

O luarăm înapoi
Zicând „Dumnezeu cu noi!”
Ș’am ajuns în satul Gava
Să-i dăm ungurului plata.

I. Marcovici, Caporal

Scrisoare dela Tisa ²⁹⁰

Cine vine în pas grăbit?
Aa!.. Păstorița a sosit.
Și ce-mi aduce? Ba nu zău,
O carte dela badiul meu.

*

„Îți trimit iubito, carte
Dela Tisa mai departe.
Și îți scriu că eu sunt bine
Mă gândesc cu drag la tine.
Dară tu copila mea
Mai grijești-mi dragostea?
Și ce mai e al noi prin sat?
Concediu cine a căpătat?
Și să mai ști drăguța mea
Că e plină granița
De ficiori de seama mea,
Care's gata ca și mine
Să-și dea sângele din vine
Pentru țară, pentru Rege
Pentru scumpa noastră lege.
Deci tu nu fi supărată
Și mai scrie-mi câte-o dată.”

---

²⁹⁰ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXVII, Nr.35, 7 septembrie 1919, p. 5.

*

O bădișor iubit și drag,
Te-a chemat țara sub steag,
Dar eu cu ce ți-aș ajuta?
Să rog pe Maica Precesta
Și să-ți ajute Dumnezeu,
Ca să te întorci în satul tău.

Victoria L. Gruia

Locotenent Eugen Călugăru (ginerelul lui Iuliu Vuia) în trei ipostaze
1 - în armata comună austro-ungară
2 - în armata italiană (dezertând din armata austro-ungară)
3 - în armata română luptând pentru Marea Unire
(Colecția Gheorghe Rancu Bodrog)

Ostășească ²⁹¹

Foae roșă ca fragă,
Eată-mă'n Nyiregyházà,
Să vâr în ungur groază,
Să facem o Românie
În unire și frăție.
Frați la frați să ne grăbim,
Și la luptă să pornim.
Ungurul, când ne-a zărit,
Cu totul s'a zăpăcit,
La Tisa nu s'a oprit,
În valuri s'a aruncat,
Acolo mi l-am scăldat.

**Caporal Treap D. Ștefan
Din Reg[imentul] 1 Călărași**

---

²⁹¹ Telegraful Român, Sibiu, Anul LXVII, Nr. 75, 7 august 1919, p. 2.

Cântecul mitralierei ²⁹²

Eu am o mitralieră
Din oțel de soiu,
După cum se cere
Astăzi în războiu.
Ea e mititică
Dar tare drăcoasă
Că'n dușmanul ea tae
Ca prin grâu o coasă.
Dar de ai ști măi frate,
Cât mănâncă ea
Pulbere și gloanțe,
Zău te-ai speria.
Cu mine e bună
Ca o melușea,
Dară vai de neamțul
Pe care l'o vedea
Mai ales când neamțu
Vine la atac,
Atunci parc'o poartă
Chiar un puf de drac.
Latră ca turbată
Și scuiță la foc

---

²⁹² Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXVII, Nr. 31, 10 august 1919, p. 4.

Iară neamțu-mi joacă
Hora morții 'n loc
Mai vin șrapnele
De se sparg pe noi
Ba ne mai îngroapă
Cu pământ-noroiu
Dar noi n'avem teamă
Nici chiar de obuz,
Ast' am dovedit'o
La Mărăști-Oituz
Dară Mărășeștii...
Ce mai foc turbat
Mitraliera Hotschis
Tot în frunt'a stat,
Suntem buni tovărăși
Și vă spun cu drept
Noaptea după luptă
Eu o culc la piept.
Dar ea fără mine ,
Sau eu fără ea,
N'am avea ce face
Nimic n'am putea.
Am o mitralieră
Și o mânuie eu
Cu ea la hotară
Voi veghea mereu.

Și atâta vreme
Cât vom fi noi doi
N'o putea dușmanul
Trece peste noi.

Sergent Gruia Lazăr
Regimentul] 22 Dâmbovița

Vers de pe front ²⁹³

Frunză verde leuștean,
Când la unгурul ereum,
Mă luptam și nu luptam,
Că știam că mi-e dușman.
De-am văzut că este-așa
Am trecut în Rusia.
Și trei ani la rus am stat,
Doamne multe m-au mâncat!
Pân' avea împărăție
M'o mâncat și omenie.
Dar zău rusul blăstămat
Pe'mpărat l-or alungat
Și toți bolșevici s'or dat.
Să m'ascultați oameni buni,
Că ce vă spui nu-s minciuni :
Bolșevicu e om rău
El n'are pe Dumnezeu,
Făr' pradă tot ce-i stă'n cale
Și dă foc la fiște care,
Duc fetele după ei
Și le țin ca de femei...
Doamne fi îndurător
Și sfarmă prostia lor !

---

²⁹³ Unirea Poporului, Anul XXIX, Nr. 175, 21 august 1919, p. 7.

În optsprezece toamna,
Am plecat la țara mea...
Dac'am trecut granița
O veste mă 'ntâmpina
O veste foarte frumoasă
Despre România noastră.
Că românii noștri frați
Au trecut peste Carpați
Să-și desrobească țara
Dulce Transilvania.
Dumnezeu le-o ajutat
Și pe noi ne-or liberat.
Primăvara a sosit
Asântare s'o pornit...
Dac'am văzut ce-i și cum
Ce vrea unгурul acum
Eu m'am științat la tun
Ca să svârl în el șrapnele
Să ne scăpăm de belele.
Să nu 'ndrăsneasc 'a voi
Țara a ne cuceri
Țara noastră cea frumoasă
Acum de sub dușman scoasă !

Frunză verde de pe spine
Așa mă chiamă pe mine
Toader Horia, lemn domnesc,
Din Sâncelu Românesc

Versuri de pe front ²⁹⁴

- Frunză verde de trei flori
Măi soldat din norișori
Unde ți-a fost dat să mori?
- Sus pe creasta muntilor
În desimea brazilor
Și'n bataia gloanțelor.
- Si iar verde si-o lalea
Mai soldat cin' te-o 'ngropa?
- Ghiuleaua, când a pica
Malul când s'o dărăma.
- Mai soldat cin'te-o scălda?
- Apele când s'or umfla.
Ploaia cand o picura.
- Mai soldat cine ne-o plânge?
- Păsările când s'or strânge.
- Mai soldat cin' te-o îmbrăca?
- Frunza cand s'o scula.

De soldatul fruntaș Ghelmer Neagu

---

²⁹⁴ Gazeta Poporului, Sibiu, Anul II, Nr. 36, 7 septembrie 1919, p. 6.

Plata ungurilor ²⁹⁵

Frunză verde trei granate
Tunul bubue și bate,
Bela Kuhn ne-a atăcat
Iar românii au pușcat
Mulți unguri au vătămat
Și Pesta au ocupat.
Și Bela Kuhn a scăpat
La Viena 'n închisoare
Unde nu mai vede soare.
Ungaria'i nimicită,
Iar Pesta cea strălucită
E de ai nostri români zdrobită.
Pe generalul Moșoiu
Ține'l Doamne între noi,
C'a venit voios peaici
Ș'a zdrobit pe bolșevici.
De s'a dus în lume veste
Cum n'a fost, nici nu mai este.
Trăiești Domnule Moșoiu
Și cu trupa ți de eroi
Să vestiți în lumea mare,
Că Românu'n veci nu moare!

Eugen Ceontea stud[ent] cl[asa] IV gimnazială

---

²⁹⁵ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XXVII, Nr. 35, 7 septembrie 1919, p. 5.

Cântecul lui Moșoiu ²⁹⁶

Foaie verde măghiran
Auzit-ați de-un Traian
Da-un viteaz de brașovean?²⁹⁷
Foicică de trifoiu,
Ghinărar Traian Moșoiu.
Comandant peste eroi,
Mândru'n scări se ridica
Trupele și-le 'nșra
Spre Ciucea le îndrepta,
Trupe multe, mii și mii,
Din Țară și din Sighii,
Cei mai bravi ai noștri copii !
Le 'nșira,
Le muștruluia
Și din gură le zicea:
-, Alelei voinicii mei
Mândri pușori de lei,
N'auziți voi vaer crunt
Și'n văzduh și pe pământ ?
N'auziți voi cum ne cheamă
Frații noștri cei de-o seamă?
Ni'i omoară ungurii

---

²⁹⁶ Unirea Poporului, Anul XXIX, nr. 170, 14 august 1919, p. 1-2.

²⁹⁷ Generalul Traian Moșoiu, născut în Bran, lângă Brașov.

Ungurii – bolșevicii,
Nu-i rabde arhanghelii !
Sus armele și la drum
Să-i batem, să-i facem scrum,
Peste Tisa să-i svârlim
Frații să ni-i mântuim!”

*

Colo'n Ciucea, 'n vârful de deal.
Cine șade sus pe cal
Și strigă peste Ardeal?
Strigă și comandălește
Pe unguri de mi-i snopește...
Ghinărar Traian Moșoi !
Fug ungurii tot puvoi...
Fug și mor polog-polog
Cum cad snopii de pe stog...
Florinică de cicoare
Ce lucește colo'n zare ?
-Mândre chivări de oțel
Călite'n foc de șrapnel,
Purtate de vânători
Și de aprigi roșiori !
Baionete argintate
Toate de viteji purtate !
Sunt dorobanții Crăești
Și cete ardelenesti...

*

- Tiso, râu cu maluri joasă
De ce ești așa sângeroasă ?
De ce curgi așa umflată
Cu lacrimi amestecată ?
-Curg și eu, tot curg mereu,
Că m'am făcut „feredeu”
Ungurilor cu gând rău.
M-am făcut graniță bună
Ardealului miezuină.

*

Ș'apoi foaie ș-o lalea,
Ungurii iar se 'ntorcea
Spre Tisa năvală da...
Regimente fără număr,
Bolșoveici umăr la umăr !
Vuiiau depărtările,
Se 'ntunecau zărilor,...
De divizii, de honvezi,
Nici să-i vezi, nici să-i visezi !
Nu-mi răbda sfinte Doamne...
Dar nici Moșoiu nu doarme
Ci-'și încinge sabia
Ș'adună armadia
Armadia românească
Pe unguri să mi-i oprească...

Sună trimbițile, sună,
Vânătorii mi-'i adună
Călăreții și-i pornește
Drept în Pesta nimereste!

Dela Tisa în Dunăre
Numai praf și pulbere...
Tot pulbere răscolită
Cu sânge maghiar stropită!
Abia dup'o zi ori două
Bolșevici-s ruți în două...
Ruți în două, sfârâmați,
De călăreți alungați!
Cât e țara ungurească
Nu-i văd să se mai oprească
Nu-i nici vad și nici hodină,
De unguri e pace bună...

*

Foaie verde ca nalbba
În cetate la Buda
Mândru steag se leagănă
Și vântul mi-l dapănă...
Steagul nostru românesc !
Ungurii milă cerșesc !

*

Frunzuliță de susai,
Cine trece cu alai,
În orașul unguresc,
Călare pe cal domnesc?
- Ghinărar Traian Moșoi
Comandant peste eroi!

4 august 1919

Sandu Popii

„Armata română în Budapesta” (4 august 1919)
(Colecția particulară Ioan Miclăuș din Tilișca, stabilit în București)

Doină ostășească din anul 1919 ²⁹⁸

De-ar vrea bunul Dumnezeu
Să mi plece și plugul meu,
Aș ara printre dușmani
Numa'n sânge și'n hoitani;
Aș cutreera 'ntr'o noapte
Peste satele lor toate,
I-ași stârpi numa 'ntr'o zi
Pe dușmani ori câți ar fi,
Asverlire-aș din senin
Pe pământul de e plin,
Trăsnete și foc nestins
Pe-al lor lan în rele aprins!
De-aș vărsa al meu păhar
Plin de chinuri și amar
Să cuprindă țara lor,
Și a'o 'nece până'n zor!
Ia dă-mi Doamne un plugușor,
Să mi-l tragă un boușor,
Ca să-mi fac și gustul meu;
Mulțumi ți-aș Dumnezeu.
Plugu-mi brazde se'ntoarne,
Să se'ntinză peste țară:
Dușmănia toată piară.

---

²⁹⁸ Gazeta Poporului, Sibiu, Anul II, Nr. 41, 12 octombrie 1919, p. 6.

BIBLIOGRAFIE

I. FONDURI DOCUMENTARE

Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu.

Muzeul Culturii Săliștene.

Muzeul Parohial Săliște.

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale ale României Sibiu.

II. SURSE INEDITE

Colecția Doamnei Profesor Lucia Irimie din Săliște.

Colecția Doamnei Ana Lupaș din Cluj-Napoca, nepoata lui Ioan Lupaș.

Colecția Doamnei Carmina Maior din Sibiu, nepoata lui Ionel Floașiu.

Colecția Domnului Ioan Miclăuș din Tilișca, stabilit în București.

Colecția Gheorghe Rancu Bodrog din Șopotul Vechi.

IV. LUCRĂRI SPECIALE

Borș, Silviu; Andriescu, Bogdan. *Primul Război Mondial în colecția de iconografie a Bibliotecii Județene ASTRA Sibiu*, Sibiu & Cluj Napoca, Editua Armanis & Mega, 2018.

Deac, Augustin. *Cartea vitejilor. Cântece de la soldații noștri de pe câmul de lupă, adunate de Augustin S. Deac*, tipograf, Gherla, Tiparul Tipografiei Diecezane, 1916.

Deac, Augustin. *Cartea vitejilor. Cântece de la soldații noștri de pe câmul de lupă, adunate de Augustin S. Deac*, tipograf, Ediția a IV-a, Gherla, Editura și Proprietatea lui A. S. Deac, Tiparul Tipografiei Diecezane, 1917.

Dobrotă, Eugeniu. *LĂCRĂMIOARE ... Cântece de război culese dela fetele din Poiana Sibiului*; Sibiului/Arad Tipografia Concordia, 1917.

Dor și Jele, Cântece din rășboiu, Cluj Napoca, Editura Tipografiei „Carmen” Petru P. Barițiu, 1914.

Hangea, Ieronim; Ilieșiu Iustin. *Cântece din resbel (1914-1915) și Doine populare*, Brașov, Editura Ioan I. Curcu, 1916.

Lupeanu-Melin, Alexandru. *Din război. Versuri și cântece*, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic Greco-Catolic, 1918.

Preot Popa (Romănescu), Ioan. *Un capitol din Monografia Săliștei (1 august 1914 - 1 iulie 1915)*, Sibiu, Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1915.

Soricu, Ioan Ursu. *Doinele mele din zile de luptă, Ediția a II-a*, Orăștie, Tipografia Libertatea, 1919.

V. PERIODICE

„Biserica și Școala”, Arad, numerele din anii 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 și 1919.

„Calendarul Asociațiunii, pe anul dela Christos 1915”, Sibiu, Editura Asociațiunii, 1914.

„Calendarul Asociațiunii, pe anul visect 1916”, Sibiu, Editura Asociațiunii, 1915.

„Calendarul Asociațiunii pe anul comun 1917”, Sibiu, Editura Asociațiunii, 1916.

„Calendarul Asociațiunii pe anul comun 1918”, Sibiu, Editura Asociațiunii, 1917.

„Calendarul Asociațiunii pe anul Mântuirii 1919”, Sibiu, Editura, Asociațiunii, 1918.

„Calendarul Românului pe anul comun dela Christos 1917”, Caransebeș, Editura și Tiparul Tipografiei și Librăriei Diecezane, 1916.

„Calendarul Românelui pe anul comun dela Christos 1918”, Caransebeș, Editura și Tiparul Tipografiei și Librăriei Diecezane, 1917.

„Calendarul Românelui pe anul comun dela Christos 1919”, Caransebeș, Editura și Tiparul Tipografiei și Librăriei Diecezane, 1918.

„Cuvântul Poporului”, Săliște, numerele din anul 1919.

„Drapelul”, Lugoj, numerele din anii 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 și 1919.

„Foaia Diecezană”, Caransebeș, numerele din 1914, 1915, 1917, 1918 și 1919.

„Foaia Poporului”, Sibiu, numerele din anii 1914, 1915, 1916, 1918 și 1919.

„Gazeta Poporului”, Sibiu, numerele din anii 1918 și 1919.

„Gazeta Transilvaniei”, Brașov, numerele din anii 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 și 1919.

„Glasul Ardealului”, Brașov, numerele din anii 1918 și 1919.

„Românel”, Arad, numerele din anii 1914, 1915, 1916, 1918 și 1919.

„Telegraful Român”, Sibiu, numerele din anii 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 și 1919.

„Unirea”, Blaj, numerele din anii 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 și 1919.

„Unirea Poporului”, Blaj, numerele din anul 1919.

VI. RESURSE WEB

bjbv.ro

centenarulromaniei.ro

digital-library.ulbsibiu.ro

digitizare.bibliotecaarad.ro

dspace.bcucuj.ro

dspace.bjastrasibiu.ro

europeana.eu

europeana-collections-1914-1918.eu

facebook.com/Casa-memoriala-Dr-Ilie-Lazar

facebook.com/Cărți-Poștale-Militare

facebook.com/Photo-Historia

facebook.com/Primul-Război-Mondial-în-imagini

facebook.com/Românii-în-Armata-Austro-Ungară

mnuai.ro

mvu.ro

ratiu.org

ro.wikipedia.org

transilvania100plus.ro

ziarulfaclia.ro

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Notă asupra ediției	12
Plecarea la Război	18
Începutul războiului	19
Doină nouă	22
Doine: II	23
III	23
IV	24
V	24
Când pleacă poporul la război... ..	25
Scrisoare de mulțămită	27
Cântare de război	31
Doine (Din Cața).....	32
Cântec de despărțire	33
Cântec	35
Din războiu	37
Cântec în ziua mobilizării	42
Într'o Sâmbătă noaptea	43
Răsunet din Galiția	46
Doine din războiu V	50
Doine din războiu III	51
Doine cătănești I	52
IV	53

Doine Cătănești	54
II	57
Doine voinicești II	58
Dorul soldatului	60
Cu ocaziunea mobilizării	62
Cântece din războiu	65
Plecarea pe frontul din Serbia	65
I	66
Plecarea pe frontul din Galiția	69
Cătănești	70
Plecarea din sat	72
Versuri soldățești	75
În tren, spre graniță	76
Cântecul cătanelor, spre foc	77
Cântecul trenului	78
Rămas bun... ..	78
Cântecul maicelor... ..	79
Iarăși a trenului... ..	79
Povestea, mai departe	80
Cântecul recrutului din 1917	81
Cântec	82
Pezii de pe frontul Balcanic (Din Serbia)	84
Cântece cătănești	85
Din Serbia (De peste Drina)	87
Doine din războiu (Din Sârbia)	89

Tunarul	91
Poezie din război	92
Cântecul celui înstreinat	98
O mică scrisoare	99
Lupta la Sârbia	102
Doine Cătănești	
I	104
II	104
III	105
IV	105
V	105
VI	106
VII	106
VIII	107
Pe frontul Balcanic (Din Bosnia)	108
În Boznia-i mare foc!	109
Doine din războiu	
I	112
II	114
III	115
Pe frontul Balcanic (Din Muntenegru)	117
De pe coastele Muntenegrului	118
Pe frontul de Est (Din Galiția)	122
Versul tunarilor de cetate	123
Versuri din război	126
Cântece cătănești	131

Doina Răsboiului	134
Doine cătănești	137
Din Galiția	141
Doine din răsboiu	I .....
	143
	II .....
	146
	III .....
	148
	IV .....
	149
	V .....
	150
Zugsfuhrer	151
Din Galiția	152
La Stanislau și Iostrăbița	155
Doine din răsboiu	163
	II .....
	165
	III .....
	167
	IV .....
	168
	VI .....
	169
	VIII .....
	170
De pe câmpul de răsboiu	172
Doine din răsboiu (V)	177
Doine din răsboiu (IV)	178
	V .....
	179
Doine cătănești	
(Frunză verde trei granate).....	181
Doine cătănești	183
Bătaie dela Galiția	184
Eroului nostru! (Gregoriu Boca)	189

Prinos amintirii lui	192
Rugare în versuri	198
Cântece din războiu I	201
II	202
III	203
IV	205
Cântec	207
Cântece din războiu	210
În Carpați	210
Versurile unui erou căzut pe câmpul de luptă	213
Poezie din războiu	215
Cătănești	218
Poezie	222
Versuri cătănești	228
Cântece din război	230
Cătănești	231
Vai săracilor recruți	232
Pe frontul de est (din Polonia Rusească) ...	234
Scrisoare acasă	235
Ivangorod	237
Pățania unui soldat	242
Vers de îngropare	251
Din Polonia Rusască	254
Poezii din războiu	258

Pe frontul de est (din Bucovina)	264
Carte la mama acasă.....	265
Din Bucovina.....	268
Dela bătălie.....	271
Cântece din război	I 273
	II 274
	III 274
Cătănești	276
Pe frontul din Italia	278
Vis (Pe câmpul de luptă)	279
De pe coasta Italiei	282
Amintire din Resbelul Lumei!!!	I 285
	II 287
Cânecul tunarului	289
Amintire din anul 1916	291
Cântece voinicești din războiu, Adunate dela soldații din Valeadeni de George Cătană	
	1 296
	2 298
	3 300
	4 301
	5 303
Versuri soldățești	306
	II 307
Versuri soldățești	309

Versuri soldățești	311
Cătănești I	313
II	315
III	315
IV	315
Cătănești I	317
II	317
III	318
IV	318
V	319
VI	323
VII	323
Cătănești	324
Poezii din război. Adunate dela soldații din	
Valeadieni de George Cătană	326
I	326
II	329
III	331
Din trei la Piave	333
Soldățești	335
În tabără	337
Din tranșee (pe vremea luptelor)	343
De pe frontul românesc	345
La Oituz (Din Poemele Restriștii)	346

Poezii din spital	352
Cântece din război	353
Cântece din război (Dela voinicii noștri)	357
Din Sârbia	359
Epistorala lui Ioan Fenia	
fiul lui Dumitru Țuican	365
Doine cătănești	
I	374
II	376
III	377
Versuri populare	378
Doine din războiu	
VI	384
Doine din războiu	386
Scrisoare (Pășania caporalului Trandafir)	387
Doine cătănești	393
Scrisoare (fragment)	394
Poezia lui Bănățeanu	
și a fetelor din Hubertus	395
Pentru doftor	402
Planul Muscalului	405
Cântece din Război	410
Foaia verde viorea	414
Versuri soldățești	419
Rănit	421
Visul căprarului	422
Rugăciunea soldatului	424

Din Lazaretul Mănăstirii Strahov,	
Praga	429
Cântec cătănesc (și nu prea)	430
Versuri din război	436
Închinare	446
Poezii din prizonierat	455
Dela Dukla	456
Părinții mei iubiți	460
Cântec de prizonier	466
Doine din război	468
Doine cătănești	469
Din războiu II	472
Doine din războiu I	473
II	475
Doine cătănești II	476
Doine I	477
II	477
III	478
Doine cătănești II	479
Doine voinicești I	480
II	482
III	483
IV	485
V	486
VI	487

Doine voinicești	I	488
Când țara mă chiamă		489
Doine voinicești	I	490
	II	491
	III	492
Cântece cătănești		493
Militare		496
Militare		498
Militare		501
Militare		505
Militare		507
Doină		510
Soldățești (Scrisoare).....		512
Soldățești (Scrisoare).....		514
Soldățești.....		515
Soldățești.....		516
Soldățești.....		517
Soldățești.....		517
Poezii scrise de elevi.....		518
Ca să vină tata iară.....		519
Plecarea ostașilor și despărțirea lor de cătră cei de acasă		524
Lucrarea liberă a elevei		
Maria Halalaiu		524
Lucrarea elevului Gheorghe Baldea		529

Lucrarea lui Nicolae Cristea	531
O elevă descrie plecarea alor 6 veri	535
Eleva Maia Suciu descrie despărțirea ostașului	537
Încă un exemplu, scris de P. Raica	540
Alt exemplu de Traian Raica	541
Iată cum îmi descrie o altă elevă satul rămas gol	543
Poezii de război	
I	545
II	548
III	550
IV	552
V	554
Dor de tată	560
Jalea celor rămași	563
Jalea celor rămași	
I	564
II	566
Sub un brad	567
Crăciunul anului 1914 (Scrisorile celor duși)	569
Jalea celor rămași.	571
Jalea celor rămași	572
Jalea celor rămași	574
Scrisoare	575
Jalea casei după cel mort	577

Cântece de jale	580
Trei frați	586
În timpul mobilizării	589
Cântec	591
Cântece de jale	593
Cătănești	600
Jalea poienărițelor	602
Fostu-mi-ai, lumeo, amână	603
Pân' la anu, cine știe	604
Galiția	605
Plecarea clopotelor	606
Plecarea clopotelor (Raport întârziat)	607
Adio clopotelor!	609
Versul clopotelor	612
Poezii ale voluntarilor	615
Cântecul voluntarilor (Auzit dela soldați)	616
O carte din cătănie	619
Din războiul contra	
bolșevicilor maghiari	622
Intrarea Românilor în Cluj	623
Soldățești	628
Luptele la Tisa (Versuri soldățești)	629
Pe malul Tisei (Versuri soldățești)	631
La Tisa	633

De pe frontul dela Tisa	1	634
	2	635
	3	635
De pe malul Tisei		636
Scrisoare de la Tisa		638
Ostășească		640
Cântecul mitralierei		641
Vers de pe front		644
Versuri de pe front		646
Plata unguirilor		647
Cântecul lui Moșoiu		648
Doină ostășească din anul 1919		653
Bibliografie		654